

Evropakoro Forumo e Romengoro thaj e Phirutnengo
European Roma and Travellers Forum
Forum européen des Roms et des Gens du voyage

Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για τα Ρομανί

εκπονήθηκε σε συνεργασία με το

Ευρωπαϊκό Φόρουμ των Ρομά και των Πλανοβίων

Ευχαριστούμε θερμά τη Φινλανδία για την αμέριστη στήριξή της σε αυτό το έργο

2008

Τομέας Γλωσσικής Πολιτικής - www.coe.int/lang
Συμβούλιο της Ευρώπης, Στρασβούργο

Το *Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για τα Ρομανί* συνέγραψαν οι

David Little και Barbara Lazenby Simpson, Trinity College Δουβλίνο, Ιρλανδία

κατόπιν διαβούλευσης με τους

Miranda Vuolasranta, Αντιπρόεδρος, *Ευρωπαϊκό Φόρουμ των Ρομά και των Πλανοβίων (European Roma and Travellers Forum)*
Mihaela Zatreanu, Ρουμανία
Angelina Dimiter-Taikon, Σουηδία
Lilyana Kovatcheva, Βουλγαρία
Ulli Pawlata, Αυστρία
Helena Sadílková, Τσεχική Δημοκρατία

Το κείμενο είναι διαθέσιμο στα αγγλικά και τα ρομανί στον δικτυακό τόπο του Τομέα Γλωσσικής Πολιτικής: www.coe.int/lang (ενότητα «Minorities and Migrants» (Μειονότητες και Μετανάστες))

Language Policy Division (Τομέας Γλωσσικής Πολιτικής)
DGIV - Council of Europe (Γενική Διεύθυνση IV - Συμβούλιο της Ευρώπης)
F-67075 Strasbourg Cedex
decs-lang@coe.int

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΦΟΡΟΥΜ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΛΑΝΟΒΙΩΝ (ERTF) 3

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ 7
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΡΟΜΑΝΙ 7
Η ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΕΝΗ ΣΤΗ ΔΡΑΣΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΚΕΠΑ 8
ΤΑ ΚΟΙΝΑ ΕΠΙΠΕΔΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΟΥ ΚΕΠΑ 9
Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ 10
ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ 12

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ 14
ΣΥΝΟΨΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΕΔΩΝ A1, A2, B1 ΚΑΙ B2 ΤΟΥ ΚΕΠΑ 14
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ 17
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΑΣΚΑΛΟΥΣ/ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΤΕΣ ΥΛΙΚΟΥ 18
ΡΟΜΑΝΙΠΕ 25
ΘΕΜΑ 1: ΕΓΩ και Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΜΟΥ 28
ΘΕΜΑ 2: ΤΟ ΣΠΙΤΙ/ΚΑΡΑΒΑΝΙ ΚΑΙ ΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ 37
ΘΕΜΑ 3: Η ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥ 43
ΘΕΜΑ 4: ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΩΝ ΡΟΜΑ 51
ΘΕΜΑ 5: ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ ΚΑΙ ΓΙΟΡΤΕΣ 57
ΘΕΜΑ 6: ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ 63
ΘΕΜΑ 7: ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ 69
ΘΕΜΑ 8: ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΡΟΥΧΑ 77
ΘΕΜΑ 9: ΧΡΟΝΟΣ, ΕΠΟΧΕΣ ΚΑΙ ΚΑΙΡΟΣ 85
ΘΕΜΑ 10: ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΖΩΑ 92
ΘΕΜΑ 11: ΧΟΜΠΙ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ 98

Παράρτημα 1: Σύσταση αριθ. R (2000) 4 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη μέλη σχετικά με την εκπαίδευση παιδιών Ρομά/Τσιγγάνων στην Ευρώπη 107

Παράρτημα 2: Διακήρυξη της Βαρσοβίας των Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης 110

Παράρτημα 3: Σχέδιο δράσης που επισυνάπτεται στη Διακήρυξη της Βαρσοβίας 114

Παράρτημα 4: Έγγραφο πολιτικής σχετικά με τη ρομανί γλώσσα 126

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΦΟΡΟΥΜ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΛΑΝΟΒΙΩΝ

Το Ευρωπαϊκό Φόρουμ των Ρομά και των Πλανοβίων (European Roma and Travellers Forum – ERTF ή Φόρουμ) άρχισε τις εργασίες του το 2005. Η ίδρυση του Ευρωπαϊκού Φόρουμ των Ρομά και των Πλανοβίων παρέχει μια ενοποιημένη φωνή και μια δημοκρατική πλατφόρμα συνεργασίας για όλους τους Ρομά, Σίντι, Καλέ, Πλανόβιους και λοιπές σχετικές ομάδες στην Ευρώπη.

Η Επιτροπή Εμπειρογνωμόνων του Ευρωπαϊκού Χάρτη για τις Περιφερειακές ή Μειονοτικές Γλώσσες ζήτησε από το ERTF μια δήλωση πολιτικής σχετικά με τη ρομανί ως μητρική γλώσσα των Ρομά και την ανάγκη πιθανής τυποποίησης της γλώσσας. Τον Οκτώβριο του 2005, η Επιτροπή Εμπειρογνωμόνων του Χάρτη διοργάνωσε συνεδρίαση για αυτό το ζήτημα με τη συμμετοχή εκπροσώπων του Φόρουμ και σχετικών εμπειρογνωμόνων. Το Φόρουμ συνέταξε το πρώτο του επίσημο έγγραφο πολιτικής σχετικά με τη θέση της ρομανί γλώσσας (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ της *Έκθεσης της Συνεδρίασης* [MIN-LANG (2005) 19]). Σκοπός αυτού του εγγράφου ήταν να δώσει κατευθύνσεις και να αποσαφηνίσει το εύρος της προστασίας την οποία παρέχει στα ρομανί ο Ευρωπαϊκός Χάρτης για τις Περιφερειακές ή Μειονοτικές Γλώσσες.

Το ERTF υποστηρίζει τη θέση ότι τα παιδιά Ρομά έχουν δικαίωμα στην ποιοτική εκπαίδευση. Τα κράτη πρέπει να αρχίσουν ενεργά να υλοποιούν προγράμματα και πολιτικές εξάλειψης του διαχωρισμού και να εξασφαλίζουν αυτά τα μέτρα με επαρκή χρηματοδότηση από τον κρατικό προϋπολογισμό. Η πρόσβαση των παιδιών Ρομά και Πλανοβίων σε ποιοτική εκπαίδευση στο κανονικό σχολικό σύστημα (μικτές τάξεις) πρέπει να διασφαλίζεται σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, από την προσχολική αγωγή έως την ανώτερη εκπαίδευση.

Η ρομανί είναι μια γλώσσα που κινδυνεύει με εξαφάνιση, εάν δεν προστατευθεί και στηριχθεί οικονομικά από εθνικούς και διεθνείς παράγοντες και υπεύθυνους λήψης αποφάσεων όπως: εκπαιδευτικές αρχές, εμπειρογνώμονες στον τομέα της γλωσσολογίας, δασκάλους/καθηγητές, συγγραφείς διδακτικού υλικού και υπεύθυνους λήψης πολιτικών αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα των κοινωνιών μας. Οι πολιτικές διαχωρισμού των παιδιών Ρομά στο σχολείο εξακολουθούν να συνηθίζονται με τη μια ή την άλλη μορφή σε όλη την Ευρώπη τόσο στις χώρες της δυτικής όσο και στις χώρες της ανατολικής Ευρώπης. Οι μειονότητες Ρομά και Πλανοβίων, τόσο εθνικές όσο και μεταναστευτικές, έχουν, όπως άλλοι, γλωσσικά δικαιώματα τα οποία θα πρέπει να γίνονται σεβαστά.

Η ρομανί ομιλείται σε ολόκληρη την Ευρώπη και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να θεωρείται ευρωπαϊκή γλώσσα και να αναγνωρίζεται ως μητρική γλώσσα όσων τη μιλούν και όσων επιθυμούν να επαναφέρουν τη χρήση της ως μητρικής γλώσσας. Το Φόρουμ δεν θεωρεί την τυποποίηση της ρομανί τρέχοντα στόχο, αλλά στοχεύει στην κωδικοποίηση της γλώσσας για τη στήριξη μιας προσέγγισης με βάση τον γλωσσικό πλουραλισμό. Οι Ρομά και οι Πλανόβιοι πρέπει να έχουν την ευκαιρία να επιλέξουν δίγλωσση εκπαίδευση, ούτως ώστε να μπορούν να μαθαίνουν τόσο στην εθνική γλώσσα όσο και στη δική τους γλώσσα. Αυτό πρέπει να είναι επιλογή των γονέων και όχι του σχολικού συστήματος ή άλλων.

Η διδασκαλία των ρομανί πρέπει να γίνεται με διαφορετικό τρόπο σε όσους μαθητές μιλούν τη γλώσσα στο σπίτι και σε όσους δεν έχουν προηγούμενες βάσεις στη γλώσσα. Ο στόχος της διδασκαλίας των ρομανί δεν είναι απλώς ο μαθητής να μπορεί να μιλά καλά μια διάλεκτο, αλλά και να καταλαβαίνει και να έχει κάποια γνώση των μορφών της ρομανί που χρησιμοποιούνται από άλλους σε ολόκληρη την Ευρώπη. Είναι επιθυμητό να επιτευχθεί διεθνής δικτύωση για την παραγωγή κειμένων και διδακτικού υλικού στα ρομανί, παρότι είναι αποδεκτό ότι η δημιουργία υλικού τελικά πραγματοποιείται σε περιφερειακό, εθνικό ή τοπικό επίπεδο. Υπάρχει κάθε λόγος να αξιοποιηθεί ένα ευρύτερο φάσμα ταλέντων, εμπειρίας και εμπειρογνωμοσύνης και να επιδιωχθεί η ανάπτυξη γλωσσικών πόρων για τα ρομανί σε διεθνές πλαίσιο.

Οι προγραμματισμένες προτεραιότητες στον τομέα της εκπαίδευσης των Ρομά και της εκμάθησης της γλώσσας υποδηλώνουν την ανάγκη σημαντικών πόρων από τα κράτη, καθώς και δωρεών και προγραμμάτων.

Πολλοί φορείς ήδη εδώ και δύο δεκαετίες θεωρούν ως σημαντικό στόχο την εκπαίδευση στα ρομανί και την προστασία της ρομανί γλώσσας και κουλτούρας. Αυτό που έλειπε μέχρι τώρα είναι η κοινή θεώρηση από την κοινότητα και τους γονείς Ρομά. Το γνωστό σύνθημα που είχε δημιουργηθεί κατά τη διαδικασία δημιουργίας του ERTF «όχι για τους Ρομά αλλά με τους Ρομά» βρίσκει εφαρμογή και στο θέμα της ανάπτυξης της ρομανί. Σύμφωνα με την κοινή θέση και έκθεση της Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων του Ευρωπαϊκού Χάρτη για τις Περιφερειακές ή Μειονοτικές Γλώσσες και του Ευρωπαϊκού Φόρουμ των Ρομά και των Πλανοβίων: «Θα πρέπει να χρησιμοποιείται ο όρος *ρομανί* αντί του όρου *γλώσσες των Ρομά*». Η ρομανί είναι μία γλώσσα, με πολλές διαλέκτους που χρησιμοποιούνται από διαφορετικές ομάδες (Καλντεράς, Λοβαρί, Καλέ κ.λπ.). Όταν γίνεται αναφορά στην ανάπτυξη μιας γραπτής μορφής της ρομανί γλώσσας, θα πρέπει να προτιμάται ο όρος ***«κωδικοποίηση»*** αντί του όρου «τυποποίηση», ο οποίος συνδέεται με την ενοποίηση. Επιπλέον, αν και επί του παρόντος δεν απαιτείται μια πρότυπη διάλεκτος, η αμοιβαία κατανόηση και ο ***γλωσσικός πλουραλισμός είναι ζωτικής σημασίας***».

Η ρομανί είναι μια από τις πολλές γλώσσες στον πλανήτη που δεν έχουν μια καθιερωμένη παράδοση μιας ενιαίας, πρότυπης γραπτής ποικιλίας. Η απουσία ενός προτύπου ενίοτε συγχέεται με την υποτιθέμενη ανυπαρξία μιας «διακριτής ρομανί γλώσσας» και την ύπαρξη αντ' αυτής πολλών διαλέκτων. Πράγματι, οι περισσότερες ευρωπαϊκές γλώσσες εμφανίζουν διαλεκτικές παραλλαγές και το είδος των διαφορών που παρατηρούνται μεταξύ των διαφόρων διαλέκτων της ρομανί δεν είναι διόλου ασυνήθιστο. Η απουσία μιας πρότυπης γλώσσας που χρησιμοποιείται στη διαπεριφερειακή επικοινωνία, γραπτώς, ή στους θεσμούς σημαίνει, ωστόσο, ότι δεν υπάρχει προφανής επιλογή μιας συγκεκριμένης ποικιλίας για τις πιο δημόσιες λειτουργίες μιας επίσημης ή γραπτής γλώσσας. Ωστόσο, η απόφαση να αναγνωριστούν τα ρομανί ως πανευρωπαϊκή γλώσσα που χρησιμοποιείται εγκαρσίως δημιουργεί αναπόφευκτα την ανάγκη για εργαλεία ***κωδικοποίησης της ρομανί στην εκπαίδευση***.

Το 2002 το Εθνικό Συμβούλιο Εκπαίδευσης της Φινλανδίας πρότεινε στο Συμβούλιο της Ευρώπης, στον Τομέα Ρομά και Πλανοβίων (Γενική Διεύθυνση ΙΙΙ – Κοινωνική Συνοχή), να διενεργηθεί αξιολόγηση της κατάστασης της ρομανί και της παραγωγής υλικού, καθώς και να διερευνηθούν οι δυνατότητες συνεργασίας σχετικά με αυτά τα θέματα σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Σε συνέχεια της παραπάνω πρότασης, την άνοιξη του 2003 διοργανώθηκε διεθνές συνέδριο στο Στρασβούργο υπό τη διεύθυνση της Miranda Vuolasranta, η οποία είχε διοριστεί πρόσφατα ως η πρώτη Ειδική Σύμβουλος Ρομά στο Συμβούλιο της Ευρώπης. Στο συνέδριο αυτό συμμετείχαν 17 χώρες, με τους εκπροσώπους των εθνικών συμβουλίων εκπαίδευσης, δασκάλους Ρομά και συγγραφείς διδακτικού υλικού στα ρομανί, γλωσσολόγους με ειδίκευση στα ρομανί και ειδικούς.

Έναν χρόνο αργότερα διοργανώθηκε δεύτερο συνέδριο με τα ίδια θέματα. Ως αποτέλεσμα του εν λόγω συνεδρίου συστάθηκε ειδική (ad-hoc) ομάδα εμπειρογνωμόνων για να διερευνήσει τη δυνατότητα ανάπτυξης ενός Πλαισίου Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για τα Ρομανί.

Στην ομάδα συμμετείχαν Ρομά, ειδικοί σε θέματα εκπαίδευσης, και το Φόρουμ μαζί με το Συμβούλιο της Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένων ειδικών στον τομέα της εφαρμοσμένης γλωσσολογίας. Τον συντονισμό του έργου ανέλαβε ο Τομέας Γλωσσικής Πολιτικής (Διεύθυνση Σχολικής, Εξωσχολικής και Ανώτερης Εκπαίδευσης) σε στενή συνεργασία υπό μορφή εταιρικής σχέσης με το Ευρωπαϊκό Φόρουμ των Ρομά και των Πλανοβίων και με την υποστήριξη ειδικών από τα πανεπιστήμια του Γκρατς και του Μάντσεστερ, καθώς και από το Κέντρο Μελετών για τη Γλώσσα και την Επικοινωνία του Trinity College στο Δουβλίνο. Το Συμβούλιο της Ευρώπης εκπροσωπήθηκε επίσης από τη Διεύθυνση Ρομά και Πλανοβίων (ΓΔ ΙΙΙ) και υποβλήθηκε έκθεση σχετικά με την πρόοδο του έργου στην Επιτροπή Εμπειρογνωμόνων για θέματα Ρομά και Πλανοβίων.

Η ανάγκη να ληφθούν μέτρα στήριξης της ρομανί αναφέρεται ρητώς σε πολλά διεθνή ψηφίσματα. Πολύ συχνά γίνεται αναφορά στη Σύσταση 1203 του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τους Τσιγγάνους στην Ευρώπη (1993), η οποία ζητά τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού προγράμματος για τη μελέτη της ρομανί. Αυτές οι εκπαιδευτικές και γλωσσικές ανάγκες καθώς και οι ανάγκες όσον αφορά τη μητρική γλώσσα των Ρομά καθορίζονται στη Σύσταση R (2000)4 της Επιτροπής Υπουργών και αναφέρονται στα Ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του 1989 και του 2005, καθώς και στη Σύσταση 27 των Ηνωμένων Εθνών για τους Ρομά και σε πολλές άλλες διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές πολιτικής σχετικά με τους Ρομά και τους Πλανόβιους.

Το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (ΚΕΠΑ) δημιουργήθηκε για να αποτελέσει «μια κοινή βάση για την ανάπτυξη προγραμμάτων διδασκαλίας γλωσσικών μαθημάτων, οδηγιών για τη σύνταξη σχετικών αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών, εξετάσεων, διδακτικών εγχειριδίων κ.λπ. για ολόκληρη την Ευρώπη». - ***Το Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για τα Ρομανί*** **(ΠΑΠΡ)** αναπτύχθηκε στο ίδιο πνεύμα. Σκοπός του είναι να αποτελέσει μια κοινή βάση για την ανάπτυξη προγραμμάτων διδασκαλίας και οδηγιών για τη σύνταξη σχετικών αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών, διδακτικών εγχειριδίων και λοιπού μαθησιακού υλικού, καθώς και εξετάσεων στα σχολικά συστήματα σε ολόκληρη την Ευρώπη για την ενίσχυση της ανάπτυξης της ρομανί ως λειτουργικής μητρικής γλώσσας των Ρομά στις σύγχρονες κοινωνίες.

Το Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για τα Ρομανί (ΠΑΠΡ) αποσκοπεί επίσης στην οικοδόμηση μιας ενοποιημένης και ισορροπημένης συνεργασίας μεταξύ Ρομά και μη Ρομά, στην εξάλειψη του διαχωρισμού στην εκπαίδευση των παιδιών Ρομά και στην παροχή ισότιμων ποιοτικών ευκαιριών μάθησης, στο δικαίωμα διδασκαλίας της ρομανί ως μητρικής γλώσσας και στη λειτουργική πολλαπλογλωσσία για τα παιδιά των Ρομά και των Πλανοβίων.

Ενόψει των παραπάνω, το Ευρωπαϊκό Φόρουμ των Ρομά και των Πλανοβίων συνιστά και συμβουλεύει ένθερμα να ληφθεί σοβαρά υπόψη η ανάγκη προστασίας της ρομανί ως της μητρικής γλώσσας των 10-15 εκατομμυρίων Ευρωπαίων Ρομά, καθώς και να υπάρξει εποικοδομητική ανάπτυξη εκπαιδευτικών ευκαιριών για τους Ρομά και τα παιδιά Ρομά ειδικότερα. Η προώθηση της χρήσης και η εφαρμογή του ΠΑΠΡ μπορεί να θεωρηθεί ένα εξαιρετικό πρώτο βήμα και εργαλείο για την επίτευξη αυτών των στόχων από τους ακόλουθους: διεθνείς θεσμικούς φορείς, εθνικές εκπαιδευτικές αρχές, δασκάλους της ρομανί, παραγωγούς διδακτικού υλικού και εκπαιδευτές δασκάλων, καθώς και ομιλούντες τη ρομανί και γονείς.

Εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Φόρουμ των Ρομά και των Πλανοβίων (ERTF)

Miranda Vuolasranta

Παραπομπές:

European Roma and Travellers Forum, Policy Paper on Romani Language and Education (Ευρωπαϊκό Φόρουμ των Ρομά και των Πλανοβίων, Έγγραφο πολιτικής σχετικά με τη ρομανί γλώσσα και την εκπαίδευση), Οκτώβριος 2005

European Roma and Travellers Forum, Miranda Vuolasranta, International Romani Language Conference – A Language without Borders (Ευρωπαϊκό Φόρουμ των Ρομά και των Πλανοβίων, Miranda Vuolasranta, Διεθνές συνέδριο για τη ρομανί γλώσσα – Μια γλώσσα χωρίς σύνορα), Σουηδία 2007

ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΡΟΜΑΝΙ

Το Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για τα Ρομανί αναπτύχθηκε από τον Τομέα Γλωσσικής Πολιτικής του Συμβουλίου της Ευρώπης στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης προσέγγισης του Συμβουλίου σε θέματα Ρομά και Πλανοβίων. Η Σύσταση R (2000) 4 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη μέλη σχετικά με την εκπαίδευση παιδιών Ρομά/Τσιγγάνων στην Ευρώπη, η Διακήρυξη της Βαρσοβίας των Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης (Μάιος 2005) και το σχέδιο δράσης που επισυνάπτεται στη Διακήρυξη της Βαρσοβίας περιλαμβάνονται ως παραρτήματα στο παρόν έγγραφο. Για το Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για τα Ρομανί έχουν αντληθεί στοιχεία από τα διάφορα έγγραφα που διατίθενται στην ενότητα *Roma and Travellers* (Ρομά και Πλανόβιοι) του δικτυακού τόπου του Συμβουλίου της Ευρώπης.[1]

Το Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για τα Ρομανί βασίζεται στις περιγραφικές κατηγορίες και στα κοινά επίπεδα αναφοράς που περιέχονται στο *Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες*[2] (ΚΕΠΑ) και, ως εκ τούτου, ευθυγραμμίζεται με τις ευρύτερες πολιτικές που διαμορφώνουν το έργο του Συμβουλίου της Ευρώπης στον τομέα της γλωσσικής εκπαίδευσης. Το Συμβούλιο της Ευρώπης ιδρύθηκε για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Στο πλαίσιο αυτών των επιδιώξεων, οι οποίες επιβεβαιώθηκαν στη Διακήρυξη της Βαρσοβίας, καταρτίζει συμφωνίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την τυποποίηση των κοινωνικών και νομικών πρακτικών των κρατών μελών και προωθεί τη συνείδηση μιας ευρωπαϊκής ταυτότητας που βασίζεται σε κοινές αξίες και διαπνέει διαφορετικές κουλτούρες. Αυτοί οι προβληματισμοί εξηγούν γιατί το Συμβούλιο της Ευρώπης αποδίδει μεγάλη σημασία στη διατήρηση της γλωσσικής και πολιτιστικής πολυμορφίας και ενθαρρύνει την εκμάθηση γλωσσών ως ένα μέσο διατήρησης της γλωσσικής και πολιτιστικής ταυτότητας, βελτίωσης της επικοινωνίας και της αμοιβαίας κατανόησης, καθώς και καταπολέμησης της μισαλλοδοξίας και της ξενοφοβίας.

Το ΚΕΠΑ δημιουργήθηκε για να αποτελέσει «μια κοινή βάση για την ανάπτυξη προγραμμάτων διδασκαλίας γλωσσικών μαθημάτων, οδηγιών για τη σύνταξη σχετικών αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών, εξετάσεων, διδακτικών εγχειριδίων κ.λπ. για ολόκληρη την Ευρώπη».[3] Όπως υποδηλώνουν τα παραπάνω, το ΚΕΠΑ θεμελιώνεται στην πεποίθηση ότι τα αποτελέσματα εκμάθησης γλωσσών πιθανόν να βελτιωθούν διεθνώς εάν τα προγράμματα διδασκαλίας, τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών, τα διδακτικά εγχειρίδια και οι εξετάσεις διαμορφώνονται κατόπιν κοινής κατανόησης. Το ΚΕΠΑ δεν αποτελεί αυτήν την κατανόηση, αλλά ένα μέσο για την προώθηση διαφόρων μορφών διεθνούς συνεργασίας από τις οποίες μπορεί να προκύψει τέτοιου είδους κατανόηση και να βελτιωθεί σταδιακά.

Το Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για τα Ρομανί αναπτύχθηκε στο ίδιο πνεύμα. Σκοπός του είναι να αποτελέσει μια κοινή βάση για την ανάπτυξη προγραμμάτων διδασκαλίας και οδηγιών για τη σύνταξη σχετικών αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών, διδακτικών εγχειριδίων και λοιπού μαθησιακού υλικού, καθώς και εξετάσεων στα σχολικά συστήματα σε ολόκληρη την Ευρώπη. Λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες τριών ηλικιακών ομάδων (3–6 ετών, 7–10 ετών, 11–14 ετών) και είναι σχεδιασμένο για τρεις διαφορετικές κοινωνιογλωσσικές καταστάσεις: τη διδασκαλία της ρομανί σε (i) παιδιά που δεν μιλούν ρομανί στο σπίτι, (ii) παιδιά που δεν μιλούν με ευχέρεια ρομανί, παρότι μπορεί να ακούν τους γονείς και τους παππούδες τους να μιλούν τη

[1] www.coe.int/romatravellers

[2] *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*. Συμβούλιο της Ευρώπης / Cambridge University Press, 2001. Διατίθεται στον δικτυακό τόπο του Τομέα Γλωσσικής Πολιτικής: www.coe.int/lang. ΣτΜ: Η ελληνική έκδοση με τίτλο «*Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες: εκμάθηση, διδασκαλία, αξιολόγηση*», στην οποία βασίστηκε η παρούσα μετάφραση, διατίθεται στη διεύθυνση: http://www.pi-schools.gr/lessons/english/pdf/cef_gr.pdf

[3] Στο ίδιο, σελ. 1 (αγγλική και ελληνική έκδοση).

γλώσσα και (iii) παιδιά που μιλούν με ευχέρεια ρομανί αλλά χρειάζεται να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους στη χρήση της γλώσσας ως εργαλείου της τυπικής μάθησης (τα ρομανί ως γλώσσα εκπαίδευσης). Το Πλαίσιο λαμβάνει επίσης υπόψη μια σημαντική διαφορά ανάμεσα στην εκμάθηση των ρομανί από Ρομά και στην εκμάθηση ξένων γλωσσών στη γενική εκπαίδευση. Στην τελευταία περίπτωση, μια νέα γλώσσα μεταφέρει τον μαθητή σε μια νέα κουλτούρα, ενώ η διδασκαλία των ρομανί έχει ως σκοπό να παράσχει στους μαθητές *γλωσσική* πρόσβαση σε μια κουλτούρα με την οποία είναι ήδη εξοικειωμένοι και, με αυτόν τον τρόπο, να ενισχύσει την αίσθηση ταυτότητας των Ρομά.

Η ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΕΝΗ ΣΤΗ ΔΡΑΣΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΚΕΠΑ

Από τη δεκαετία του 1970 το Συμβούλιο της Ευρώπης προωθεί μια προσανατολισμένη στη δράση προσέγγιση όσον αφορά την περιγραφή της χρήσης της γλώσσας. Όπως περιγράφεται στο ΚΕΠΑ, αυτή η προσέγγιση είναι σύνθετη, τεχνική και εκτεταμένη, αλλά τα βασικά χαρακτηριστικά της μπορούν να συνοψιστούν σε έξι παραγράφους ως ακολούθως:

- Η γλώσσα αποτελεί έναν από τους θεμέλιους λίθους της ανθρώπινης συμπεριφοράς: την χρησιμοποιούμε διαρκώς για να εκτελούμε **επικοινωνιακές πράξεις**. Αυτές οι πράξεις μπορεί να είναι εξωτερικές και κοινωνικές. Για παράδειγμα, συζητάμε με την οικογένεια, με φίλους και συναδέλφους· οργανώνουμε επίσημες συναντήσεις· εκφωνούμε ομιλίες και δίνουμε διαλέξεις· συντάσσουμε προσωπικές και επίσημες επιστολές· προωθούμε τις πολιτικές μας απόψεις με γραπτές διακηρύξεις· διευρύνουμε τη γνώση στο πεδίο ειδίκευσής μας δημοσιεύοντας άρθρα και βιβλία. Οι επικοινωνιακές πράξεις μπορεί επίσης να είναι εσωτερικές και ιδιωτικές. Όλες οι μορφές κατανόησης του γραπτού λόγου και ορισμένες μορφές κατανόησης του προφορικού λόγου είναι τέτοια παραδείγματα. Το ίδιο ισχύει και για τους πολλούς διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους χρησιμοποιούμε τη γλώσσα για να σκεφτόμαστε τα πράγματα – για παράδειγμα, για να σχεδιάσουμε πώς θα απολογηθούμε για την απουσία μας από μια σημαντική επαγγελματική συνάντηση ή για να προετοιμαστούμε για μια δύσκολη συνέντευξη προσπαθώντας να προβλέψουμε τις ερωτήσεις που θα μας τεθούν και να επιλέξουμε τις κατάλληλες απαντήσεις.
- Οι επικοινωνιακές πράξεις περιλαμβάνουν τη **γλωσσική δραστηριότητα**, η οποία διακρίνεται σε τέσσερα είδη: πρόσληψη, παραγωγή, συναλλαγή και διαμεσολάβηση. Η **πρόσληψη** συνεπάγεται την κατανόηση της γλώσσας που παράγεται από άλλους, είτε προφορικά είτε γραπτά, ενώ η **παραγωγή** συνεπάγεται την παραγωγή προφορικού ή γραπτού λόγου. Η **συναλλαγή** αφορά κάθε προφορική ή γραπτή ανταλλαγή μεταξύ δύο η περισσότερων ατόμων, ενώ η **διαμεσολάβηση** (η οποία συχνά περιλαμβάνει μετάφραση ή διερμηνεία) καθιστά εφικτή την επικοινωνία μεταξύ ατόμων ή ομάδων που δεν μπορούν να επικοινωνήσουν απευθείας. Είναι σαφές ότι η συναλλαγή και η διαμεσολάβηση περιλαμβάνουν τόσο την πρόσληψη όσο και την παραγωγή.
- Για να συμμετάσχουμε σε μια γλωσσική δραστηριότητα, αξιοποιούμε τις **επικοινωνιακές γλωσσικές ικανότητές** μας, οι οποίες περιλαμβάνουν τη γνώση (όχι απαραιτήτως συνειδητή) λέξεων, ήχων και συντακτικών κανόνων της γλώσσας που χρησιμοποιούμε, μαζί με την ικανότητα χρήσης αυτής της γνώσης για να κατανοούμε και να παράγουμε γλώσσα.
- Η γλωσσική δραστηριότητα που απαιτείται για τη διενέργεια επικοινωνιακών πράξεων συντελείται πάντοτε σε ένα **περικείμενο** που επιβάλλει **συνθήκες** και **περιορισμούς** πολλών διαφορετικών ειδών. Το ΚΕΠΑ προτείνει τέσσερα κύρια **πεδία** χρήσης της γλώσσας: το **δημόσιο,** το **προσωπικό,** το **εκπαιδευτικό** και το **επαγγελματικό**.
- Καθώς οι επικοινωνιακές πράξεις εντάσσονται πάντοτε σε ένα περικείμενο, οι επικοινωνιακές γλωσσικές μας ικανότητες περιλαμβάνουν και κοινωνιογλωσσικές και πραγματολογικές συνιστώσες. Οι **κοινωνιογλωσσικές ικανότητές** μας – που πάλι πρέπει να θεωρηθούν ένας συνδυασμός (όχι απαραιτήτως συνειδητός) γνώσεων και δεξιοτήτων – μας επιτρέπουν να αντιμετωπίσουμε τις κοινωνικές και πολιτιστικές διαστάσεις της επικοινωνιακής συμπεριφοράς, π.χ. με την τήρηση των κοινωνικών συμβάσεων και των πολιτιστικών

κανόνων. Οι **πραγματολογικές ικανότητές** μας, λειτουργώντας παράλληλα με τις κοινωνιογλωσσικές μας ικανότητες, στηρίζουν τη δυνατότητά μας να χρησιμοποιούμε τη γλώσσα με τον κατάλληλο τρόπο για την εκτέλεση συγκεκριμένων ενεργειών, π.χ. να χαιρετάμε, να αποχαιρετάμε, να ζητούμε συγγνώμη.

- Τέλος, οι επικοινωνιακές πράξεις συνεπάγονται την εκτέλεση **καθηκόντων** τα οποία, στον βαθμό που δεν είναι ούτε συνηθισμένα ούτε αυτόματα, απαιτούν τη χρήση **στρατηγικών** για την κατανόηση και/ή παραγωγή προφορικών ή γραπτών **κειμένων**.

Το ΚΕΠΑ δεν υποδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να διδάσκονται οι γλώσσες. Ωστόσο, η προσέγγισή του όσον αφορά την περιγραφή της χρήσης της γλώσσας μεταφέρει ένα σημαντικό μήνυμα για τη γλωσσική παιδαγωγική, επειδή και η εκμάθηση γλωσσών απαιτεί τη χρήση στρατηγικών για την αξιοποίηση γλωσσικών πόρων με σκοπό την εκτέλεση επικοινωνιακών πράξεων. Αυτό στηρίζει την άποψη, η οποία είναι θεμελιώδης για το Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για τα Ρομανί, ότι η χρήση της γλώσσας διαδραματίζει πάντοτε κεντρικό ρόλο στην αποτελεσματική εκμάθηση γλωσσών. Επίσης αιτιολογεί τη δέσμευση του Πλαισίου για στοχευμένες εργασίες που λειτουργούν διαμεσολαβητικά μεταξύ της τάξης και της κοινότητας Ρομά.

ΤΑ ΚΟΙΝΑ ΕΠΙΠΕΔΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΟΥ ΚΕΠΑ

Η προσανατολισμένη στη δράση προσέγγιση του ΚΕΠΑ όσον αφορά την περιγραφή της χρήσης της γλώσσας στηρίζει μια **οριζόντια** διάσταση της εκμάθησης και διδασκαλίας γλωσσών. Σε οποιοδήποτε επίπεδο επάρκειας μας δίνει τη δυνατότητα να εξετάσουμε τον τρόπο με τον οποίο οι ικανότητες του μαθητή μιας γλώσσας, οι διαφορετικές πτυχές της γλωσσικής δραστηριότητας, καθώς και οι συνθήκες και οι περιορισμοί που επιβάλλονται από το περικείμενο συνδυάζονται για να διαμορφώσουν την επικοινωνία. Όμως το ΚΕΠΑ έχει και μια **κάθετη** διάσταση: χρησιμοποιεί κάποια μέρη του περιγραφικού του σχήματος για να ορίσει τη γλωσσική επάρκεια σε έξι επίπεδα που χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες – A1 και A2 (βασικός χρήστης)· B1 και B2 (ανεξάρτητος χρήστης)· C1 και C2 (ικανός χρήστης). Οι κατηγορίες αυτές συνοψίζονται στον πίνακα αυτοαξιολόγησης της σελίδας 11. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τα κοινά επίπεδα αναφοράς ως αφετηρία για την ανάπτυξη προγραμμάτων διδασκαλίας γλωσσικών μαθημάτων και οδηγιών για τη σύνταξη σχετικών αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών, τον σχεδιασμό μαθησιακού υλικού και την αξιολόγηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Μπορούμε επίσης να τα χρησιμοποιήσουμε για να καταγράψουμε την πρόοδο μεμονωμένων μαθητών μιας γλώσσας στην πάροδο του χρόνου, καθώς και ως βάση για τη σύγκριση γλωσσικών μαθημάτων, διδακτικών εγχειριδίων, εξετάσεων και τίτλων γλωσσομάθειας.

Όπως είδαμε, σύμφωνα με την προσανατολισμένη στη δράση προσέγγιση, όταν εκτελούμε επικοινωνιακές πράξεις χρησιμοποιούμε στρατηγικές για την κατάλληλη και αποτελεσματική χρήση των γλωσσικών μας πόρων. Αντίστοιχα, τα κοινά επίπεδα αναφοράς ορίζονται με τρία διαφορετικά είδη κλίμακας. Το πρώτο αφορά τις γλωσσικές δραστηριότητες, τι μπορεί να *κάνει* ο μαθητής/χρήστης στη γλώσσα-στόχο σε κάθε επίπεδο: το ΚΕΠΑ παρουσιάζει 34 κλίμακες κατανόησης προφορικού και γραπτού λόγου, προφορικής συναλλαγής, παραγωγής προφορικού λόγου και γραφής, οι οποίες συνοψίζονται στον πίνακα αυτοαξιολόγησης (Πίνακας 2 στο ΚΕΠΑ). Το δεύτερο είδος κλίμακας αφορά τις στρατηγικές που χρησιμοποιούμε όταν εκτελούμε επικοινωνιακές πράξεις, για παράδειγμα όταν σχεδιάζουμε τι θα πούμε ή αντισταθμίζουμε τυχόν γλωσσικές μας ελλείψεις. Το τρίτο είδος κλίμακας επικεντρώνεται στις επικοινωνιακές γλωσσικές μας ικανότητες: στο λεξιλόγιο που κατέχουμε, στον βαθμό γραμματικής ακρίβειας που μπορούμε να επιτύχουμε, στον έλεγχο των ήχων της γλώσσας κ.λπ. Για την πλήρη κατανόηση των κοινών επιπέδων αναφοράς είναι απαραίτητο αυτά τα τρία είδη κλίμακας να διαβάζονται συνδυαστικά, επειδή το κάθε ένα βοηθά να οριστούν τα άλλα δύο.

Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Κατά κατάρτιση του Πλαισίου Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για τα Ρομανί προσπαθήσαμε να λάβουμε υπόψη τις διάφορες διαστάσεις της προσανατολισμένης στη δράση προσέγγισης του ΚΕΠΑ, χωρίς να νιώθουμε την υποχρέωση να αναπαραγάγουμε όλη την πολυπλοκότητα που χαρακτηρίζει το περιγραφικό του σύστημα. Το μέλημά μας ήταν να αναπτύξουμε ένα εργαλείο το οποίο να είναι αρκούντως σαφές και να έχει άμεση πρακτική χρησιμότητα για τους υπεύθυνους εκπαιδευτικού προγραμματισμού, σχεδιαστές προγραμμάτων διδασκαλίας, συγγραφείς διδακτικών εγχειριδίων, δασκάλους/καθηγητές και εξεταστές. Μια από τις κύριες ανησυχίες όλων των δυνητικών χρηστών πιθανόν είναι η μαθησιακή πρόοδος. Γι' αυτόν τον λόγο το Πλαίσιο βασίζεται στα πρώτα τέσσερα κοινά επίπεδα αναφοράς του ΚΕΠΑ – Α1, Α2, Β1, Β2. Χωρίζεται σε τρεις βασικές ενότητες, ως ακολούθως:

i. **Σύνοψη** των επιπέδων Α1, Α2, Β1 και Β2 όπως ορίζονται στο ΚΕΠΑ.

ii. **Προκαταρκτικές σημειώσεις** για δασκάλους/καθηγητές γλωσσών και σχεδιαστές υλικού.

iii. **Δώδεκα πίνακες γλωσσικών δραστηριοτήτων** αφιερωμένοι στο εγκάρσιο θέμα της Ρομανιπέ και στα ακόλουθα ένδεκα θέματα:

   1. Εγώ και η οικογένειά μου
   2. Το σπίτι/καραβάνι και οι δραστηριότητές του
   3. Η κοινότητά μου
   4. Τέχνες και επαγγέλματα των Ρομά
   5. Πανηγύρια και γιορτές
   6. Στο σχολείο
   7. Μεταφορές και μετακινήσεις
   8. Τρόφιμα και ρούχα

		A1	A2	B1	B2	C1	C2
ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ	**Προφορική** 	Μπορώ να κατανοώ βασικές λέξεις και πολύ συνηθισμένες εκφράσεις σχετικά με το άτομό μου, την οικογένειά μου και το άμεσο περιβάλλον μου, με την προϋπόθεση ότι ο συνομιλητής μου μιλάει αργά και καθαρά.	Μπορώ να κατανοώ εκφράσεις εκτός κειμένου και λέξεις που χρησιμοποιούνται πολύ συχνά και αφορούν το άτομό μου, την οικογένειά μου, αγορές, εργασία ή το άμεσο περιβάλλον μου. Μπορώ επίσης να κατανοώ το νόημα ενός απλού, σαφούς και σύντομου μηνύματος.	Μπορώ να κατανοώ τα κύρια σημεία μιας συζήτησης, με την προϋπόθεση ότι η γλώσσα που χρησιμοποιείται είναι απλή και σαφής και τα θέματα της συζήτησης οικεία, όπως για παράδειγμα εργασία, σχολείο, καθημερινές δραστηριότητες κ.λπ. Μπορώ να κατανοώ το κεντρικό θέμα ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών εκπομπών, εάν αυτό	Μπορώ να κατανοώ διαλέξεις με σύνθετη επιχειρηματολογία, εάν το θέμα είναι αρκετά οικείο. Μπορώ να κατανοώ το μεγαλύτερο μέρος των τηλεοπτικών δελτίων ειδήσεων και των ντοκιμαντέρ. Μπορώ να κατανοώ τις περισσότερες κινηματογραφικές ταινίες αν η γλώσσα είναι η καθομιλουμένη.	Μπορώ να κατανοώ μια μακροσκελή συζήτηση, ακόμη και αν δεν είναι καλά δομημένη και οι ιδέες δεν είναι σαφείς. Μπορώ να κατανοώ τηλεοπτικές εκπομπές και κινηματογραφικές ταινίες χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια.	Δεν έχω καμία δυσκολία να κατανοώ τον προφορικό λόγο είτε σε συνθήκες άμεσης επικοινωνίας είτε όταν αυτός εκφέρεται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ακόμη και εάν οι άλλοι μιλούν γρήγορα, αρκεί να υπάρχει ο χρόνος για να εξοικειωθώ με μια συγκεκριμένη ιδιόλεκτο.
	Γραπτή (ανάγνωση) 	Μπορώ να κατανοώ λέξεις και φράσεις πολύ απλές όπως για παράδειγμα αυτές που περιέχονται σε αγγελίες, σε αφίσες και σε διαφημιστικά φυλλάδια.	Μπορώ να διαβάζω ένα πολύ απλό και σύντομο κείμενο, να βρίσκω μια συγκεκριμένη πληροφορία σε συνοπτικά κείμενα όπως μικρές αγγελίες, διαφημιστικά φυλλάδια, καταλόγους εστιατορίων, έντυπα με ωράρια αφίξεων και αναχωρήσεων μέσων μαζικής μεταφοράς. Μπορώ επίσης να κατανοώ μια σύντομη και απλή	Μπορώ να κατανοώ κείμενα που είναι γραμμένα στην καθομιλουμένη ή σε γλώσσα σχετική με τη δουλειά μου. Μπορώ να κατανοώ την περιγραφή ενός γεγονότος, ή την έκφραση συναισθημάτων και ευχών σε μια προσωπική επιστολή.	Μπορώ να διαβάζω άρθρα και συνεντεύξεις που εκφράζουν προσωπικές θέσεις και απόψεις. Μπορώ να κατανοώ ένα σύγχρονο λογοτεχνικό κείμενο σε πρόζα.	Μπορώ να κατανοώ λογοτεχνικά ή μη κείμενα μακροσκελή και πολύπλοκα και να αντιλαμβάνομαι τις διαφορές του ύφους. Μπορώ να κατανοώ εξειδικευμένα άρθρα και μακροσκελείς τεχνικές οδηγίες, ακόμη και αν δεν είναι σχετικές με την ειδικότητά μου.	Μπορώ να διαβάζω χωρίς προσπάθεια και να εμβαθύνω σε κάθε είδος κειμένου, όπως για παράδειγμα ένα εγχειρίδιο, ένα εξειδικευμένο άρθρο ή ένα λογοτεχνικό έργο.
ΟΜΙΛΙΑ	**Επικοινωνία** 	Μπορώ να επικοινωνώ με απλό τρόπο, με την προϋπόθεση ότι ο συνομιλητής μου θα επαναλαμβάνει ή θα επαναδιατυπώνει τις φράσεις του πιο αργά και θα με βοηθάει να εκφράσω αυτό που θέλω να πω. Μπορώ να θέτω απλές ερωτήσεις πάνω σε θέματα οικεία ή άμεσης προτεραιότητας και να δίνω ανάλογες απαντήσεις.	Μπορώ να επικοινωνώ σε καθημερινές περιστάσεις όπου χρειάζεται να ανταλλάσσω απλές πληροφορίες για δραστηριότητες και θέματα οικεία. Μπορώ να έχω πολύ σύντομες συνομιλίες, ακόμη και αν σε γενικές γραμμές δεν καταλαβαίνω αρκετά για να παρακολουθήσω μια συζήτηση.	Μπορώ να αντεπεξέρχομαι λεκτικά στις περισσότερες καταστάσεις που είναι δυνατόν να συναντήσει κανείς όταν ταξιδεύει στο εξωτερικό. Μπορώ να συμμετέχω χωρίς προετοιμασία σε μια συζήτηση πάνω σε θέματα οικεία ή με προσωπικό ενδιαφέρον ή με αναφορές στην καθημερινή ζωή (όπως για παράδειγμα οικογένεια, προσωπικές ασχολίες, εργασία,	Μπορώ να επικοινωνώ με αυθορμητισμό και άνεση, ώστε η συζήτηση να εκτυλίσσεται με ομαλό τρόπο. Μπορώ να συμμετέχω ενεργά σε μια συζήτηση υπό κανονικές συνθήκες, να εκθέτω και να υπερασπίζομαι τις απόψεις μου.	Μπορώ να εκφράζομαι αυθόρμητα και με συνεχή λόγο χωρίς να ψάχνω να βρω τις κατάλληλες λέξεις. Μπορώ να χρησιμοποιώ τη γλώσσα αβίαστα και αποτελεσματικά σε κοινωνικές και επαγγελματικές σχέσεις. Μπορώ να εκφράζω τις ιδέες και τις απόψεις μου με ακρίβεια και να συνδέω τις παρεμβάσεις μου με αυτές των συνομιλητών μου.	Μπορώ να συμμετέχω χωρίς προσπάθεια σε κάθε συζήτηση και να έχω άνεση με τις ιδιωματικές και τις καθημερινές εκφράσεις. Μπορώ να εκφράζω με ευχέρεια και με ακρίβεια τις λεπτές αποχρώσεις των εννοιών. Μπορώ να αντεπεξέρχομαι σε μια εννοιολογική δυσκολία με τρόπο που να μη γίνει κατανοητό από το συνομιλητή μου.
	Προφορική έκφραση 	Μπορώ να χρησιμοποιώ απλές εκφράσεις για να περιγράψω την κατοικία μου και τους ανθρώπους που γνωρίζω.	Μπορώ να χρησιμοποιώ απλές προτάσεις για να περιγράψω την οικογένειά μου, τους άλλους ανθρώπους, την κατάρτισή μου, την τωρινή ή πρόσφατη επαγγελματική μου ενασχόληση.	Μπορώ να χειρίζομαι με απλό τρόπο εκφράσεις προκειμένου να περιγράψω εμπειρίες, γεγονότα, όνειρα, τις ελπίδες, τους στόχους μου. Μπορώ να αιτιολογώ και να εξηγώ εν συντομία τις απόψεις και τα σχέδιά μου. Μπορώ να διηγούμαι την πλοκή μιας κινηματογραφικής ταινίας και να περιγράφω τις αντιδράσεις μου.	Μπορώ να εκφράζομαι με σαφή και λεπτομερή τρόπο πάνω σε θέματα που άπτονται των ενδιαφερόντων μου. Μπορώ να αναπτύσσω την άποψή μου σε ένα θέμα της επικαιρότητας και να εξηγώ τα προτερήματα και τα μειονεκτήματα των διαφορετικών προσεγγίσεων στο θέμα.	Μπορώ να παρουσιάζω με σαφείς και περιεκτικές περιγραφές ένα πολύπλοκο θέμα, συνδέοντας τις επιμέρους έννοιες, αναπτύσσοντας τα κύρια σημεία και ολοκληρώνοντας τις παρεμβάσεις μου με προσωπικό τρόπο.	Μπορώ να κάνω μια περιγραφή ή να αναπτύσσω μια επιχειρηματολογία με σαφή και ρέοντα λόγο και με ύφος προσαρμοσμένο στις περιστάσεις δομώντας μια παρουσίαση με λογικό τρόπο και βοηθώντας τους ακροατές μου να υπογραμμίζουν και να ανακαλούν στη μνήμη τους τα κύρια σημεία.
ΓΡΑΦΗ	**Γραφή** 	Μπορώ να γράφω σε μια καρτ ποστάλ ένα σύντομο μήνυμα με απλά λόγια (π.χ. τους χαιρετισμούς σε κάποιον κατά τη διάρκεια των διακοπών μου). Μπορώ να συμπληρώνω τα προσωπικά μου στοιχεία (όνομα, εθνικότητα, διεύθυνση) σ' ένα ερωτηματολόγιο, όπως για παράδειγμα σε ένα έντυπο ξενοδοχείου.	Μπορώ να γράφω σημειώσεις και μηνύματα με απλό και σύντομο τρόπο. Μπορώ να γράφω μια πολύ απλή προσωπική επιστολή όπως για παράδειγμα για να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε κάποιον.	Μπορώ να γράφω ένα απλό και δομημένο κείμενο πάνω σε θέματα οικεία ή με προσωπικό ενδιαφέρον. Μπορώ να γράφω προσωπικές επιστολές για να διηγηθώ εμπειρίες και εντυπώσεις.	Μπορώ να γράφω κείμενο σαφές και λεπτομερές πάνω σε μια μεγάλη ποικιλία θεμάτων σχετικών με τα ενδιαφέροντά μου. Μπορώ να γράφω μια μελέτη ή μια αναφορά μεταφέροντας μια πληροφορία ή εκθέτοντας ένα επιχείρημα το οποίο υποστηρίζει ή αντικρούει τη συγκεκριμένη άποψη. Μπορώ να γράφω προσωπικές ή επίσημες επιστολές που αποδίδουν με λεπτές	Μπορώ να εκφράζομαι αναπτύσσοντας τις απόψεις μου μέσα από ένα κείμενο σαφές και καλά δομημένο. Μπορώ να γράφω μια επιστολή, μια μελέτη, μια αναφορά αναπτύσσοντας ένα πολύπλοκο θέμα και τονίζοντας τα σπουδαιότερα σημεία του. Μπορώ να υιοθετήσω ένα ύφος προσαρμοσμένο στις ανάγκες εκφώνησης του λόγου μου.	Μπορώ να γράφω ένα σαφές κείμενο με ροή και ύφος προσαρμοσμένο στις περιστάσεις. Μπορώ να συντάσσω επιστολές, αναφορές ή πολύπλοκα άρθρα με δομή σαφή που να επιτρέπουν στον αναγνώστη να αντιλαμβάνεται και να απομνημονεύει τα κύρια σημεία. Μπορώ να παρουσιάζω περιληπτικά και με κριτικό τρόπο μια εργασία επαγγελματική ή ένα λογοτεχνικό

© Συμβούλιο της Ευρώπης

9. Χρόνος, εποχές και καιρός
10. Φύση και ζώα
11. Χόμπι και καλλιτεχνικές δραστηριότητες

Κάθε πίνακας αφορά (i) ένα **πεδίο** ή **υποπεδίο** στο οποίο οι μαθητές μπορεί να επιθυμούν ή πρέπει να χρησιμοποιήσουν τα ρομανί και (ii) ένα σύμπλεγμα **θεμάτων** με τα οποία θέλουν ή πρέπει να ασχοληθούν σε δραστηριότητες πρόσληψης και/ή παραγωγής. Πριν από κάθε πίνακα παρατίθενται **δείγματα δραστηριοτήτων στην τάξη** και ακολουθούν **κατάλογοι ελέγχου δηλώσεων του τύπου «μπορώ να»** που μετατρέπουν τη σύνοψη των περιγραφητών γλωσσικής επάρκειας στους πίνακες σε καταλόγους επικοινωνιακών καθηκόντων.

Η χρήση από το ΚΕΠΑ των περιγραφητών του τύπου «μπορεί να κάνει» και «μπορώ να» για τη διατύπωση της προσανατολισμένης στη δράση προσέγγισης ίσως είναι το πιο καινοτόμο στοιχείο, για δύο λόγους. Πρώτον, δημιουργεί μια πιο στενή σχέση μεταξύ αναλυτικού προγράμματος σπουδών, διδασκαλίας/μάθησης και αξιολόγησης από ό,τι ίσχυε παραδοσιακά. Κάθε περιγραφητής μπορεί ταυτόχρονα να λειτουργεί ως στόχος του αναλυτικού προγράμματος σπουδών, να χρησιμοποιείται για τον καθορισμό διδακτικών/μαθησιακών καθηκόντων και να αποτελεί κριτήριο αξιολόγησης. Αυτό υποδηλώνει μια προσέγγιση όσον αφορά τη μάθηση, τη διδασκαλία και την αξιολόγηση η οποία βασίζεται σε καθήκοντα. Επίσης υποδηλώνει ότι η χρήση της γλώσσας-στόχου για αμιγώς επικοινωνιακούς σκοπούς είναι θεμελιώδης για την επιτυχή μάθηση. Δεύτερον, ορίζοντας τους μαθησιακούς στόχους και τα συναφή αποτελέσματα σε σχέση με τη συμπεριφορά, καθιστούμε τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών και τα κριτήρια αξιολόγησης προσιτά στους μαθητές. Από πολύ μικρή ηλικία ξέρουμε τι μπορούμε να κάνουμε και (συχνά) πόσο καλά μπορούμε να το κάνουμε, ενώ ακόμη και ως ενήλικες μπορεί να μην είμαστε σε θέση να περιγράψουμε, πόσο μάλλον να αναλύσουμε τους γλωσσικούς πόρους που έχουμε στη διάθεσή μας. Με άλλα λόγια, η προσανατολισμένη στη δράση προσέγγιση του ΚΕΠΑ ενθαρρύνει την πλήρη συμμετοχή του μαθητή στη μαθησιακή διαδικασία. Αυτό στηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Χαρτοφυλάκιο Γλωσσών που παρέχει στους μαθητές καταλόγους ελέγχου του τύπου «μπορώ να», τους οποίους έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν για να θέτουν μαθησιακούς στόχους, να παρακολουθούν τη μαθησιακή πρόοδο και να αξιολογούν τα μαθησιακά αποτελέσματα.

ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για τα Ρομανί είναι ό,τι υποδηλώνει η ονομασία του: όχι ένα πλήρως ανεπτυγμένο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών για κάθε σκοπό το οποίο με κάποιον τρόπο ικανοποιεί τις ανάγκες όλων των πιθανών ομάδων-στόχων, αλλά ένα εργαλείο που μπορεί να χρησιμοποιείται επιλεκτικά για την ανάπτυξη αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών και μαθησιακού υλικού, τον σχεδιασμό εξετάσεων και άλλων εργαλείων αξιολόγησης. Ας υποθέσουμε ότι προσδιορίζεται μια ομάδα μαθητών-στόχος – γνωρίζουμε την ηλικία τους και την κοινωνιογλωσσική τους κατάσταση. Ας υποθέσουμε επίσης ότι γνωρίζουμε τους θεσμικούς περιορισμούς υπό τους οποίους θα διδαχθούν τα ρομανί – αριθμός μαθημάτων την εβδομάδα, αριθμός σχολικών ετών. Το Πλαίσιο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ανάπτυξη ενός διδακτικού/μαθησιακού προγράμματος ως εξής:

- Πρώτον, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τη σύνοψη των επιπέδων Α1, Α2, Β1 και Β2 στην αρχή του Πλαισίου για να αξιολογήσουμε το επίπεδο γλωσσικής επάρκειας (εάν υπάρχει) που έχουν οι μαθητές όταν αρχίζουν το πρόγραμμα και το επίπεδο επάρκειας που επιθυμούμε να επιτύχουν στο τέλος. Είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε ότι καθένα από τα κοινά επίπεδα αναφοράς του ΚΕΠΑ καθορίζει ένα επικοινωνιακό ρεπερτόριο που έχει αξία στον πραγματικό κόσμο, πάντοτε με την προϋπόθεση της πλήρους εμπέδωσης των εν λόγω γλωσσικών δραστηριοτήτων. Ένα συχνό λάθος που παρατηρείται στα παραδοσιακά αναλυτικά προγράμματα σπουδών είναι ότι θέτουν μη ρεαλιστικούς μαθησιακούς στόχους και θα πρέπει να προσέχουμε να μην απαιτούμε από τους μαθητές να φτάσουν στο επίπεδο Β1, για παράδειγμα, όταν έχουν χρόνο μόνο για το επίπεδο Α2. Σε αυτό το πρώιμο στάδιο θα χρειαστεί επίσης να διασφαλίσουμε ότι οι αποφάσεις μας είναι ανάλογες με την ηλικία των μαθητών. Η κατανόηση γραπτού λόγου και η γραφή, για παράδειγμα, μπορεί να

διαδραματίσει έναν μάλλον μικρό ρόλο σε ένα πρόγραμμα που απευθύνεται σε μαθητές πολύ μικρής ηλικίας. Από την άλλη μεριά, μπορεί να επιθυμούμε να δώσουμε έμφαση στις δραστηριότητες παραγωγής – στην ομιλία και τη γραφή – εάν ο σκοπός μας είναι η ανάπτυξη των δεξιοτήτων του μαθητή για τη χρήση των ρομανί ως μέσου εκπαίδευσης.

- Στη συνέχεια μπορούμε να στραφούμε στους δώδεκα πίνακες γλωσσικών δραστηριοτήτων που αφορούν πεδία/θέματα για να καθορίσουμε το πιο λεπτομερές περιεχόμενο του προγράμματός μας. Εάν σχεδιάζουμε ένα πρόγραμμα που θα διαρκέσει από την αρχή έως το τέλος της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και οι μαθητές μας δεν είχαν καμία προηγούμενη επαφή με τα ρομανί, μπορεί να επιλέξουμε να χρησιμοποιήσουμε και τους δώδεκα πίνακες. Εξάλλου, θέλουμε οι μαθητές μας να αναπτύξουν επάρκεια στα ρομανί με όσο το δυνατόν περισσότερα σημεία επαφής με την κουλτούρα των Ρομά. Ταυτόχρονα, ωστόσο, θα πρέπει να θυμόμαστε ότι η κατανόηση γραπτού λόγου και η γραφή δεν θα έχουν τόσο κεντρικό ρόλο όσο η κατανόηση προφορικού λόγου και η ομιλία στα πρώτα στάδια της μάθησης. Εάν, από την άλλη μεριά, το πρόγραμμά μας απευθύνεται σε μαθητές που χρησιμοποιούν τα ρομανί στο σπίτι αλλά πρέπει να διευρύνουν το φάσμα της επικοινωνιακής τους επάρκειας σε σχέση με τις εκπαιδευτικές διαδικασίες, μπορεί να αποφασίσουμε να μην χρησιμοποιήσουμε όλους τους πίνακες και να επικεντρωθούμε σχεδόν αποκλειστικά στην εκπαιδευτική χρήση των ρομανί.
- Σε αυτό το σημείο μπορούμε να αξιολογήσουμε την κατάσταση ανατρέχοντας στους καταλόγους ελέγχου οι οποίοι συνδέονται με ολόκληρους τους πίνακες γλωσσικών δραστηριοτήτων που αφορούν πεδία/θέματα (ή μέρος αυτών) τους οποίους έχουμε αποφασίσει να χρησιμοποιήσουμε. Είναι το επικοινωνιακό ρεπερτόριο που προκύπτει από τους καταλόγους ελέγχου αυτό στο οποίο αποσκοπούμε; Εάν όχι, τι προσαρμογές πρέπει να γίνουν;
- Οι δάσκαλοι που έχουν αναλάβει την υλοποίηση του προγράμματός μας θα χρειαστούν στήριξη. Πιθανώς το οικείο υπουργείο ή περιφερειακή αρχή προτίθεται να χρηματοδοτήσει την κατάρτιση ενός διδακτικού εγχειριδίου. Κατά τον σχεδιασμό του διδακτικού εγχειριδίου μπορούμε να ανατρέξουμε στο πρώτο μέρος του Πλαισίου και να συμβουλευθούμε τις γενικές κλίμακες γλωσσικής ικανότητας. Λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία των μαθητών μας και τα πεδία και θέματα που καλύπτει το πρόγραμμά μας, μπορούμε να διευρύνουμε τη χρήση των περιγραφητών στον πίνακα, προσδιορίζοντας το λεξιλόγιο και τη γραμματική που θα πρέπει να κατέχουν οι μαθητές για να επιτύχουν τους επικοινωνιακούς τους στόχους. Μπορούμε επίσης να χρησιμοποιήσουμε τους καταλόγους ελέγχου ως οδηγό για την επιλογή ή την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού και τον σχεδιασμό μαθησιακών δραστηριοτήτων.
- Μπορεί να αποφασίσουμε να χρησιμοποιήσουμε τις εκδόσεις του Ευρωπαϊκού Χαρτοφυλακίου Γλωσσών[4] που έχουν δημιουργηθεί ως συμπλήρωμα του παρόντος Πλαισίου Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών, η μία έκδοση για μαθητές ηλικίας 6-11 ετών και η άλλη για μαθητές ηλικίας 11-16 ετών. Και οι δύο αξιοποιούν τους σημαντικότατους καταλόγους ελέγχου, χρησιμοποιώντας απλοποιημένες μορφές επιλεγμένων περιγραφητών, και έχουν σχεδιαστεί με σκοπό τη στήριξη της επικοινωνιακής προσέγγισης που υιοθετεί το ίδιο το Πλαίσιο όσον αφορά τη διδασκαλία και την εκμάθηση των ρομανί. Ο τρόπος με τον οποίο θα πρέπει να χρησιμοποιούνται τα εν λόγω ΕΧΓ εξηγείται στο βιβλίο του καθηγητή.
- Τέλος, μπορούμε να αξιοποιήσουμε τους περιγραφητές του Πλαισίου για να ορίσουμε κριτήρια αξιολόγησης και να σχεδιάσουμε καθήκοντα αξιολόγησης.

[4] Βλ. www.coe.int/lang Ενότητα «Minorities and Migrants» – Romani
Βλ. επίσης D. Little and R. Perclová, *European Language Portfolio – Guide for teachers and teacher trainers*, Στρασβούργο: Συμβούλιο της Ευρώπης, 2001. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.coe.int/portfolio (Documentation)

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΣΥΝΟΨΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΕΔΩΝ A1, A2, B1 ΚΑΙ B2 ΤΟΥ ΚΕΠΑ

Η ακόλουθη σύνοψη των τεσσάρων επιπέδων που καλύπτει το Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για τα Ρομανί προέρχεται από το ΚΕΠΑ. Οι χρήστες του Πλαισίου αυτού πρέπει να ανατρέχουν στη σύνοψη όποτε έχουν αμφιβολία για το επίπεδο γλωσσικής επάρκειας που υποδηλώνει ο κάθε περιγραφητής στους πίνακες και τους καταλόγους ελέγχου.

Στο **επίπεδο Α1** ο κάθε μαθητής «μπορεί να *συνδιαλέγεται με απλό τρόπο, να θέτει και να απαντά σε απλές ερωτήσεις σχετικές με τον ίδιο, το πού μένει, τους ανθρώπους που γνωρίζει, τα πράγματα που του ανήκουν, να ξεκινά και να ανταποκρίνεται σε απλές δηλώσεις που αφορούν άμεσες ανάγκες ή πολύ οικεία θέματα*, αντί να στηρίζεται αποκλειστικά σε ένα πολύ συγκεκριμένο, προβαρισμένο, λεξικά οργανωμένο ρεπερτόριο φράσεων που χρησιμοποιεί σε συγκεκριμένες περιστάσεις».[5] Με άλλα λόγια, το Α1 είναι το πρώτο προσδιορίσιμο επίπεδο επάρκειας στο οποίο οι μαθητές μπορούν να *συνδυάσουν* στοιχεία της γλώσσας-στόχου σε ένα προσωπικό, αν και ακόμη πολύ περιορισμένο, επικοινωνιακό ρεπερτόριο.

Όσον αφορά την **κατανόηση προφορικού λόγου**, οι μαθητές στο επίπεδο Α1 μπορούν να αναγνωρίζουν και να κατανοούν οικείες λέξεις και πολύ βασικές φράσεις που αφορούν κυρίως την προσωπική τους κατάσταση και το άμεσο περιβάλλον τους, πάντα με την προϋπόθεση ότι οι συνομιλητές τους μιλούν καθαρά και αργά. Ως προς την **κατανόηση γραπτού λόγου**, μπορούν να αναγνωρίζουν και να κατανοούν ονόματα, λέξεις και πολύ απλές προτάσεις με το ίδιο περιορισμένο φάσμα αναφοράς. Μπορούν να συμμετέχουν σε μια πολύ απλή **προφορική συναλλαγή**, θέτοντας πολύ απλές ερωτήσεις και δίνοντας ανάλογες απαντήσεις, οι συνομιλητές τους όμως πρέπει και πάλι να μιλούν αργά και να είναι έτοιμοι να επαναλαμβάνουν και να επαναδιατυπώνουν. Σε ό,τι αφορά την **παραγωγή προφορικού λόγου**, μπορούν να χρησιμοποιούν απλές φράσεις και προτάσεις για να πουν πού μένουν και ποιους γνωρίζουν· και μπορούν να **γράφουν** ένα σύντομο απλό κείμενο (ένα μήνυμα πάνω σε μια κάρτα, μια λεζάντα σε μια εικόνα) και να συμπληρώνουν ένα έντυπο με τα προσωπικά τους στοιχεία. Στην περίπτωση μαθητών πολύ μικρής ηλικίας, η γραφή σε αυτό το επίπεδο μπορεί να περιορίζεται στην αντιγραφή λέξεων και φράσεων από τον πίνακα και στην κατονομασία αντικειμένων που αναπαριστώνται σε εικόνες. Όσον αφορά την αυθόρμητη χρήση της γλώσσας, οι μαθητές στο επίπεδο Α1 έχουν περιορισμένο μόνον έλεγχο λίγων απλών γραμματικών δομών και προτασιακών σχημάτων που χρησιμοποιούν για να αξιοποιήσουν το βασικό ρεπερτόριο μεμονωμένων λέξεων και φράσεων που διαθέτουν. Μπορούν να συνδέουν λέξεις ή φράσεις με πολύ βασικές συνδετικές λέξεις.

Στο **επίπεδο Α2** «συναντούμε το μεγαλύτερο ποσοστό των περιγραφητών που δηλώνουν κοινωνικές λειτουργίες, όπως το *να χρησιμοποιεί απλούς καθημερινούς ευγενικούς τρόπους χαιρετισμού και προσφώνησης, να χαιρετά, να ρωτά τι κάνουν οι συνομιλητές του και να αντιδρά στο άκουσμα ειδήσεων, να χειρίζεται πολύ σύντομες κοινωνικές συναλλαγές, να θέτει και να απαντά σε ερωτήσεις για το τι κάνουν οι συνομιλητές στη δουλειά και στον ελεύθερο χρόνο τους, να απευθύνει και να δέχεται προσκλήσεις, να συζητά τι πρόκειται να κάνουν, πού να πάνε και να κανονίζει συναντήσεις, να απευθύνει και να δέχεται προσφορές.* Εδώ επίσης βρίσκονται περιγραφητές για το πώς να κυκλοφορεί: [...] *να κάνει απλές συναλλαγές σε μαγαζιά, ταχυδρομεία ή τράπεζες, να παίρνει απλές πληροφορίες σχετικά με ταξίδια, να χρησιμοποιεί δημόσια μέσα μεταφοράς: λεωφορεία, τρένα και ταξί, να ζητά στοιχειώδεις πληροφορίες, να ζητά και να δίνει οδηγίες και να αγοράζει εισιτήρια, να ζητά και να παρέχει καθημερινά αγαθά και υπηρεσίες».*[6] Μεταξύ των επιπέδων Α2 και Β1 η συμμετοχή του μαθητή στη συνομιλία γίνεται πιο ενεργητική υπό την προϋπόθεση ότι οι συνομιλητές του τον στηρίζουν και επιτρέπουν περιορισμούς στην ομιλία του.

[5] *Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες*, http://www.pi-schools.gr/lessons/english/pdf/cef_gr.pdf, σελ. 42.

[6] Στο ίδιο, σελ. 42.

Όσον αφορά την **κατανόηση προφορικού λόγου**, οι μαθητές στο επίπεδο Α2 μπορούν να κατανοούν έναν αυξανόμενο αριθμό καθημερινών φράσεων και συχνόχρηστων λέξεων, ιδίως όταν τους αφορούν άμεσα· μπορούν επίσης να καταλαβαίνουν τα βασικά σημεία σύντομων, σαφών ανακοινώσεων. Ως προς την **κατανόηση γραπτού λόγου**, μπορούν να κατανοούν πολύ σύντομα, απλά κείμενα και να βρίσκουν συγκεκριμένες, αναμενόμενες πληροφορίες σε κείμενα που δεν μπορούν να καταλάβουν πλήρως (π.χ. γραπτές ανακοινώσεις και οδηγίες). Σε ό,τι αφορά την **προφορική συναλλαγή**, μπορούν να εκτελούν απλά και συνηθισμένα καθήκοντα που αφορούν την άμεση ανταλλαγή πληροφοριών και να συμμετέχουν σε πολύ σύντομες κοινωνικές συναλλαγές. Όσον αφορά την **παραγωγή προφορικού λόγου**, μπορούν να χρησιμοποιούν διάφορες απλές φράσεις και προτάσεις για να περιγράψουν την οικογένειά τους και άλλους ανθρώπους, πού μένουν, πού πηγαίνουν σχολείο και τις βασικές δραστηριότητες αναψυχής που τους ενδιαφέρουν. Μπορούν να **γράφουν** σύντομες και απλές σημειώσεις και μηνύματα και μια πολύ απλή προσωπική επιστολή. Ως προς την αυθόρμητη χρήση της γλώσσας, οι μαθητές στο επίπεδο Α2 μπορούν να χρησιμοποιούν βασικά προτασιακά σχήματα και φράσεις που έχουν απομνημονεύσει για να ανταλλάσσουν ένα περιορισμένο φάσμα πληροφοριών σε απλές καθημερινές καταστάσεις. Διαθέτουν επαρκές λεξιλόγιο για να εκφράσουν βασικές ανάγκες επικοινωνίας και μπορούν να συνδέουν φράσεις με απλές συνδετικές λέξεις. Μπορούν να χρησιμοποιούν σωστά ορισμένες απλές δομές, εξακολουθούν όμως να κάνουν βασικά λάθη.

Το **επίπεδο Β1** «αντανακλά τις προδιαγραφές του Threshold Level για έναν επισκέπτη σε μια ξένη χώρα και ορίζεται βασικά από δύο χαρακτηριστικά. Το πρώτο χαρακτηριστικό είναι η ικανότητα να συντηρεί τη συνδιαλλαγή και να περνά το μήνυμα που θέλει, σε ένα φάσμα περικειμένων, για παράδειγμα: *γενικά να αντιλαμβάνεται τα κύρια σημεία μιας εκτεταμένης συζήτησης γύρω του, υπό την προϋπόθεση ότι η ομιλία αρθρώνεται καθαρά και στην πρότυπη διάλεκτο· να δίνει ή να ζητά προσωπικές απόψεις και γνώμες σε μια ανεπίσημη συζήτηση με φίλους· να διατυπώνει αυτό που θέλει να πει με κατανοητό τρόπο· να αξιοποιεί ένα ευρύ φάσμα απλών γλωσσικών στοιχείων με ευελιξία για να εκφράσει πολλά από αυτά που θέλει· να συντηρεί μια συνομιλία ή συζήτηση (αλλά μπορεί μερικές φορές να γίνεται δυσνόητος όταν προσπαθεί να πει ακριβώς αυτό που θα ήθελε)· να συνεχίζει με κατανοητό τρόπο, ακόμα και αν είναι ιδιαίτερα εμφανές πως κάνει παύσεις για γραμματικό και λεξιλογικό σχεδιασμό και αποκατάσταση, ειδικά σε εκτενέστερα τμήματα ελεύθερης παραγωγής.* Το δεύτερο χαρακτηριστικό είναι η ικανότητα να διαχειρίζεται με ευελιξία προβλήματα στην καθημερινή ζωή, για παράδειγμα *να αντεπεξέρχεται σε λιγότερο συνηθισμένες περιστάσεις στα δημόσια μέσα μεταφοράς· να χειρίζεται τις περισσότερες καταστάσεις που πιθανόν να προκύψουν όταν κανονίζει ένα ταξίδι μέσω ενός πράκτορα ή όταν ταξιδεύει· να μπαίνει απροετοίμαστος σε συζητήσεις για γνωστά θέματα· να υποβάλλει ένα παράπονο· να παίρνει κάποιες πρωτοβουλίες σε μια συνέντευξη ή συνεργασία (π.χ. για να εισαγάγει ένα νέο θέμα) ενώ εξαρτάται κατά πολύ από το συνομιλητή· να ζητά από κάποιον να διευκρινίσει ή να αναλύσει αυτό που μόλις είπε».*[7] Μεταξύ των επιπέδων Β1 και Β2 οι μαθητές μπορούν να ανταλλάσσουν ολοένα και περισσότερες πληροφορίες.

Όσον αφορά την **κατανόηση προφορικού λόγου**, οι μαθητές του επιπέδου Β1 μπορούν να κατανοούν τα κύρια σημεία μιας ομιλίας σε σαφή πρότυπη γλώσσα που αφορά θέματα με τα οποία είναι εξοικειωμένοι και συναντούν συχνά· μπορούν επίσης να παρακολουθούν πολλά ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά προγράμματα, εφόσον ο λόγος είναι σχετικά αργός και καθαρός. Ως προς την **κατανόηση γραπτού λόγου**, μπορούν να κατανοούν κείμενα που περιγράφουν καταστάσεις και γεγονότα και είναι γραμμένα κυρίως σε γλώσσα που χρησιμοποιείται πολύ συχνά· μπορούν επίσης να κατανοούν την έκφραση συναισθημάτων και επιθυμιών σε προσωπικές επιστολές. Σε ό,τι αφορά την **προφορική συναλλαγή**, μπορούν να συμμετέχουν με αυτοπεποίθηση σε συζήτηση που δεν έχουν προετοιμάσει υπό την προϋπόθεση ότι τα θέματα είναι οικεία ή παρουσιάζουν προσωπικό ενδιαφέρον ή συνάφεια· μπορούν να αντεπεξέρχονται στις περισσότερες καταστάσεις που είναι δυνατόν να προκύψουν όταν συναλλάσσονται με φυσικούς ομιλητές. Όσον αφορά την **παραγωγή προφορικού λόγου**, μπορούν να συνδέουν φράσεις με απλό τρόπο για να διηγηθούν μια ιστορία ή να κάνουν μια περιγραφή και μπορούν να εξηγούν εν συντομία τις απόψεις και τα σχέδιά τους. Μπορούν να **γράφουν** ένα απλό και συγκροτημένο κείμενο σχετικά με θέματα που τους είναι γνωστά ή τους ενδιαφέρουν προσωπικά. Μπορούν επίσης να γράφουν προσωπικές επιστολές που περιγράφουν τις εμπειρίες και τις εντυπώσεις τους. Ως προς την αυθόρμητη χρήση της γλώσσας, οι μαθητές στο επίπεδο Β1 διαθέτουν αρκετές γνώσεις της γλώσσας ώστε να τα βγάζουν πέρα και επαρκές λεξιλόγιο για να κάνουν καθημερινές συναλλαγές

[7] Στο ίδιο, σελ. 43

ρουτίνας και να επικοινωνούν σε ό,τι αφορά γνώριμες καταστάσεις και θέματα. Χρησιμοποιούν με αρκετή ακρίβεια ένα ρεπορτόριο συχνά χρησιμοποιούμενων συνηθισμένων εκφράσεων και σχημάτων και μπορούν να συνδέουν μια σειρά από ξεχωριστά στοιχεία σε μια συνεκτική ακολουθία.

Το **επίπεδο Β2** «αντιπροσωπεύει ένα νέο επίπεδο που βρίσκεται τόσο πιο ψηλά στην κλίμακα από το Β1 [...] όσο πιο χαμηλά βρίσκεται το Α2 [...] από το Β1. Ο στόχος του είναι να αντανακλά τις προδιαγραφές του Vantage Level. Η μεταφορά είναι πως, έχοντας προχωρήσει αργά αλλά σταθερά πέρα από ένα ενδιάμεσο επίπεδο/στάδιο, ο μαθητής διαπιστώνει πως έχει φτάσει κάπου, και τα πράγματα μοιάζουν διαφορετικά, καθώς αποκτά μια νέα προοπτική και μπορεί να δει τα πράγματα τριγύρω του με νέους τρόπους. Πράγματι η έννοια αυτή φαίνεται να προκύπτει σε μεγάλο βαθμό από τους περιγραφητές που βαθμονομούνται σε αυτό το επίπεδο. Αντιπροσωπεύουν ένα σημαντικό ορόσημο ως προς το περιεχόμενο μέχρι τώρα. Για παράδειγμα, στο χαμηλότερο άκρο της ζώνης δίνεται έμφαση στην αποτελεσματική επιχειρηματολογία: *εξηγεί και στηρίζει τις απόψεις του σε μια συζήτηση δίνοντας σχετικές εξηγήσεις, επιχειρήματα και σχόλια· εξηγεί μια άποψη πάνω σε ένα σημαντικό ζήτημα δίνοντας τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των διαφόρων επιλογών· δημιουργεί μια αλυσίδα λογικών επιχειρημάτων· αναπτύσσει ένα επιχείρημα δίνοντας λόγους υπέρ ή κατά μιας συγκεκριμένης άποψης· εξηγεί ένα πρόβλημα και ξεκαθαρίζει ότι ο αντίπαλός του σε μια διαπραγμάτευση θα πρέπει να κάνει μια παραχώρηση· κάνει υποθέσεις σχετικά με αιτίες, συνέπειες, υποθετικές καταστάσεις· συμμετέχει ενεργά σε ανεπίσημες συζητήσεις σε οικεία συμφραζόμενα, σχολιάζοντας, διατυπώνοντας ξεκάθαρα την άποψή του, αξιολογώντας εναλλακτικές προτάσεις, κάνοντας υποθέσεις και απαντώντας σε υποθέσεις.* Κατά δεύτερο λόγο, υπάρχουν δύο νέες εστίες ενδιαφέροντος που διατρέχουν αυτό το επίπεδο. Η πρώτη είναι η ικανότητα να κάνεις κάτι περισσότερο από το να είσαι απλά αυτοδύναμος στον κοινωνικό λόγο: π.χ. *συνομιλεί με φυσικότητα, με ευχέρεια και με αποτελεσματικότητα· καταλαβαίνει λεπτομερώς ό,τι του λένε σε πρότυπο προφορικό λόγο ακόμα και σε θορυβώδες περιβάλλον· ξεκινά τη συζήτηση, παίρνει το λόγο όταν ταιριάζει και τερματίζει τη συνομιλία όταν του είναι απαραίτητο, αν και μπορεί να μην το κάνει πάντοτε με κομψό τρόπο· χρησιμοποιεί στερεότυπες φράσεις (π.χ. «Αυτό είναι ένα δύσκολο ερώτημα») για να κερδίσει χρόνο και να διατηρήσει το λόγο καθώς επεξεργάζεται το τι θα πει· συναλλάσσεται με ένα βαθμό ευχέρειας και αυθορμητισμού που επιτρέπει άνετα την ομαλή συνδιαλλαγή με φυσικούς ομιλητές χωρίς ιδιαίτερο κόπο από κανένα μέρος· προσαρμόζεται στις αλλαγές της κατεύθυνσης, του ύφους και της έμφασης που συνήθως συναντώνται στη συνομιλία· διατηρεί σχέσεις με φυσικούς ομιλητές χωρίς να τους διασκεδάζει ή να τους εκνευρίζει άθελά του ή να τους ζητάει να συμπεριφέρονται διαφορετικά από ό,τι θα συμπεριφέρονταν σε φυσικούς ομιλητές.* Η δεύτερη εστία ενδιαφέροντος είναι ένας νέος βαθμός γλωσσικής επίγνωσης: *διορθώνει λάθη αν έχουν οδηγήσει σε παρανοήσεις· σημειώνει τα «αγαπημένα λάθη» του και συνειδητά παρακολουθεί την ομιλία για να τα εντοπίσει· γενικά διορθώνει παραδρομές της γλώσσας και λάθη εφόσον τα συνειδητοποιήσει· σχεδιάζει τι πρέπει να πει και τον τρόπο που θα το πει, λαμβάνοντας υπόψη την εντύπωση που θα προκαλέσει στους συνομιλητές*».[8]

Όσον αφορά την **κατανόηση προφορικού λόγου**, οι μαθητές στο επίπεδο Β2 μπορούν να κατανοούν μακροσκελή ομιλία που περιέχει σύνθετη επιχειρηματολογία υπό την προϋπόθεση ότι το θέμα είναι αρκετά γνωστό· μπορούν επίσης να κατανοούν τα περισσότερα ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά προγράμματα στη διάλεκτο με την οποία είναι εξοικειωμένοι. Ως προς την **κατανόηση γραπτού λόγου**, μπορούν να κατανοούν άρθρα και ρεπορτάζ που εκφράζουν προσωπικές θέσεις και απόψεις, καθώς και ένα σύγχρονο πεζογράφημα. Μπορούν να εκφράζονται με αρκετή ευχέρεια και αυθορμητισμό όταν παίρνουν μέρος σε μια **προφορική συναλλαγή** και να συμμετέχουν ενεργά σε μια συζήτηση. Η συναλλαγή με φυσικούς ομιλητές μπορεί να εκτυλίσσεται με ομαλό τρόπο. Σε ό,τι αφορά την **παραγωγή προφορικού λόγου**, μπορούν να κάνουν σαφείς, λεπτομερείς περιγραφές, να εξηγούν την άποψή τους, να συνοψίζουν τις γνώμες των άλλων και να ζυγίζουν τα υπέρ και τα κατά. Μπορούν να **γράφουν** σαφή και λεπτομερή κείμενα που καλύπτουν ευρύ φάσμα θεμάτων· μπορούν να εκθέτουν ένα επιχείρημα το οποίο υποστηρίζει ή αντικρούσει μια θέση· μπορούν να γνωστοποιούν λεπτομερείς πληροφορίες και να τονίζουν τη σημασία που αποδίδουν προσωπικά σε γεγονότα. Όσον αφορά την αυθόρμητη χρήση της γλώσσας, οι μαθητές στο επίπεδο Β2 διαθέτουν επαρκές γλωσσικό φάσμα ώστε να είναι σε θέση να κάνουν σαφείς περιγραφές και να εκφράζουν απόψεις. Διαθέτουν ικανοποιητικό φάσμα λεξιλογίου για να εξετάσουν πιο γενικά θέματα και ό,τι τους ενδιαφέρει ιδιαίτερα. Διαθέτουν

[8] Στο ίδιο, σελ. 43-44.

σχετικά υψηλό βαθμό γραμματικού ελέγχου και είναι σε θέση να χρησιμοποιούν έναν περιορισμένο αριθμό συνοχικών μηχανισμών για να συνδέσουν τα εκφωνήματά τους σε σαφή και συνεκτικό λόγο. Τα λάθη που κάνουν δεν βλάπτουν την επικοινωνία και συχνά μπορούν να τα διορθώνουν μόνοι τους.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Η ***Ρομανιπέ*** αποτελεί την κατευθυντήρια αρχή του παρόντος πλαισίου (βλ. επίσης σελίδα 25). Αποτελεί την κυρίαρχη κοινωνική, πολιτισμική και πνευματική σκοπιά με την οποία πρέπει πάντοτε να εξετάζονται τα ακόλουθα ένδεκα θέματα:

1. Εγώ και η οικογένειά μου
2. Το σπίτι/καραβάνι και οι δραστηριότητές του
3. Η κοινότητά μου
4. Τέχνες και επαγγέλματα των Ρομά (μόνο περιγραφητές που αφορούν ειδικά τους Ρομά)
5. Πανηγύρια και γιορτές
6. Στο σχολείο
7. Μεταφορές και μετακινήσεις
8. Τρόφιμα και ρούχα
9. Χρόνος, εποχές και καιρός
10. Φύση και ζώα
11. Χόμπι και καλλιτεχνικές δραστηριότητες

Το πλαίσιο έχει αναπτυχθεί εν γνώσει του γεγονότος ότι οι ηλικίες και τα υφιστάμενα επίπεδα επάρκειας των μαθητών που μαθαίνουν ρομανί παρουσιάζουν διακυμάνσεις. Οι περιγραφητές, ωστόσο, μπορούν να εφαρμόζονται με ευελιξία. Αυτό θα επιτρέψει στους σχεδιαστές μαθημάτων, τους παραγωγούς εκπαιδευτικού υλικού και τους δασκάλους να τους χρησιμοποιούν όπως αρμόζει σε διαφορετικά προφίλ μαθητών· για παράδειγμα, οι αρχάριοι στο ηλικιακό φάσμα 4-14 ετών.

Αυτή η ευελιξία παρουσιάζεται με δείγματα δραστηριοτήτων που παρατίθενται πριν από τον πίνακα των περιγραφητών για κάθε θέμα. Τα δείγματα δραστηριοτήτων έχουν επιλεγεί ώστε να αντανακλούν τις διαφορετικές ανάγκες των μαθητών σε ένα ευρύ ηλικιακό φάσμα (4-14 ετών) και σε ένα φάσμα επάρκειας από τελείως αρχάριους, για τους οποίους το επίπεδο Α1 είναι ο πρώτος στόχος, έως εκείνους που βρίσκονται στο επίπεδο Β2 στις διάφορες γλωσσικές δραστηριότητες.

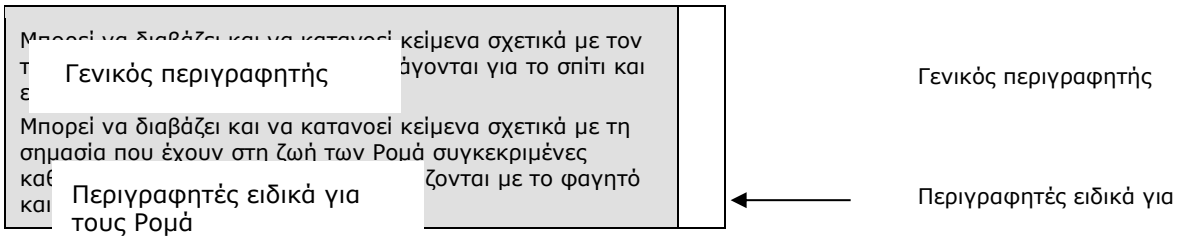
Αν και μπορούν να χρησιμοποιούνται οι ίδιες δραστηριότητες με μαθητές διαφορετικών ηλικιών, οι προσεγγίσεις, οι διαδικασίες και το προϊόν της μάθησης θα προσαρμόζονται στην κάθε ηλικία.

Για κάθε θέμα το πλαίσιο παρουσιάζει πίνακες περιγραφητών για τις πέντε δεξιότητες (κατανόηση προφορικού λόγου, κατανόηση γραπτού λόγου, προφορική συναλλαγή, παραγωγή προφορικού λόγου, γραφή) που αντανακλούν:

1. Τις γενικές απαιτήσεις για την εκμάθηση της γλώσσας από το επίπεδο Α1 έως το επίπεδο Β2.
2. Την εκμάθηση της γλώσσας ειδικά για τους Ρομά στα ίδια επίπεδα.

Οι περιγραφητές που αφορούν ειδικά την κουλτούρα και τον τρόπο ζωής των Ρομά επισημαίνονται παντού σε σκιασμένα πλαίσια.

Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί κείμενα σχετικά με την υγιεινή διατροφή, χρησιμοποιώντας τη διατροφική πυραμίδα για παράδειγμα.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΑΣΚΑΛΟΥΣ/ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΤΕΣ ΥΛΙΚΟΥ

Η ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΩΣ ΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΘΗΣΗ

Είναι εξαιρετικά σημαντικό ο παραδοσιακός τρόπος των Ρομά όσον αφορά τη μεταφορά γνώσης και εμπειρίας, μέσα από ιστορίες, τραγούδια και αινίγματα, να αποτελεί σημαντική πτυχή της εκμάθησης της ρομανί. Είναι εξίσου σημαντική η συμμετοχή των ενήλικων μελών της κοινότητας των Ρομά στο εκπαιδευτικό περιβάλλον των παιδιών τους. Η χρήση της προφορικής παράδοσης ως βάσης για τη μάθηση στην τάξη επιτρέπει τον συνδυασμό αυτών των δύο βασικών στοιχείων.

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Ηλικιακό φάσμα: 8–14 **Επίπεδο: A2–B2**

Για ένα χρονικό διάστημα, π.χ. ένα σχολικό τρίμηνο ή έτος, οι μαθητές ζητούν από τους γονείς ή άλλα πιο ηλικιωμένα μέλη της οικογένειάς τους να τους πουν μια ιστορία ή έναν αίνιγμα ή να τους μάθουν ένα τραγούδι.

Οι μαθητές επαναλαμβάνουν τις ιστορίες ή τα αινίγματα, ή μαθαίνουν το τραγούδι στους υπόλοιπους μαθητές στην τάξη.

Στη συνέχεια οι μαθητές γράφουν την ιστορία, το αίνιγμα ή το τραγούδι τους.

Όλες οι εργασίες των μαθητών συγκεντρώνονται σε ένα «βιβλίο».

Κάθε μαθητής παίρνει ένα αντίγραφο του βιβλίου στο σπίτι για να διαβάσει τις ιστορίες κ.λπ. στους γονείς του.

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Η διδασκαλία των ρομανί προσφέρει πολλές ευκαιρίες ανάπτυξης της συνείδησης των μαθητών όσον αφορά τη γλώσσα γενικά (πολλαπλογλωσσία).

1. Καθώς οι περισσότεροι μαθητές θα είναι δίγλωσσοι, η γλώσσα που μιλά η πλειονότητα είναι ένας άμεσα διαθέσιμος πόρος. Μπορεί να γίνονται συγκρίσεις μεταξύ των γλωσσών και να καταδεικνύεται ο τρόπος με τον οποίο μια γλώσσα μπορεί να επηρεάζει μια άλλη.
2. Θα πρέπει να δίδεται επίσης προσοχή, κατά περίπτωση, στην ύπαρξη διαφορετικών ποικιλιών της ρομανί. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να επισημαίνεται η χρήση διαφορετικών λέξεων/εκφράσεων για το ίδιο πράγμα. Κάτι τέτοιο βοηθά τους μαθητές να αποκτήσουν συνείδηση του πλούτου της ρομανί γλώσσας.

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Ηλικιακό φάσμα: 7–14 **Επίπεδο: Όλα τα επίπεδα**

Μια αφίσα ή χάρτης στην τάξη που δείχνει τη διαφορά στη χρήση των ρομανί στις διαφορετικές χώρες/ομάδες Ρομά. Κάθε φορά που συναντάτε μια λέξη ή έκφραση η οποία διαφέρει σε άλλη ομάδα Ρομά ή χώρα, προσθέστε την στην αφίσα επισημαίνοντας πού παρατηρείται αυτή η διαφορά.

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ *ιανί*

Ηλικιακό φάσμα: 4–11 **Επίπεδο: Όλα τα επίπεδα**

Εικονογραφημένο λεξικό

Η σταδιακή ανάπτυξη ενός θεματικού εικονογραφημένου λεξικού αποτελεί αποτελεσματικό μέσο παρακίνησης των μαθητών να συμμετάσχουν στη διαδικασία δημιουργίας μαθησιακών πόρων για την τάξη ή για ατομική χρήση.

Μέθοδος:

1. Το λεξικό μπορεί να είναι σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή.
2. Κάθε ενότητα καλύπτει διαφορετικό θέμα του αναλυτικού προγράμματος σπουδών/πλαισίου.
3. Ο δάσκαλος/οι μαθητές μπορούν να φέρουν ή να ζωγραφίσουν τις σχετικές εικόνες.
4. Το λεξιλόγιο παρέχεται με τις εικόνες.
5. Το λεξικό μπορεί να περιλαμβάνει:
    - Μεμονωμένες λέξεις για μαθητές χαμηλότερου επιπέδου (A1)
    - Παραδείγματα φράσεων/προτάσεων οι οποίες περιλαμβάνουν τη λέξη μαζί με συμφραζόμενα (A2-B2)
    - Παραδείγματα διαφορετικών τύπων της λέξης που χρησιμοποιούνται από ομιλητές Ρομά σε διαφορετικές χώρες (A2-B2)

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Ηλικιακό φάσμα: Όλες οι ηλικίες **Επίπεδο: Όλα τα επίπεδα**

Χρήση τράπουλας για την εκμάθηση νέων πληροφοριών/εμπέδωση των γνώσεων

Μέθοδος:

1. Χρησιμοποιήστε μια συνηθισμένη τράπουλα. Πολλοί μαθητές θα είναι ήδη εξοικειωμένοι με μια τέτοια τράπουλα.
2. Κολλήστε εικόνες, λέξεις ή φράσεις στα τραπουλόχαρτα. Θα πρέπει να υπάρχουν δύο πλήρεις δεσμίδες ίδιων τραπουλόχαρτων στο πακέτο.
3. Παίξτε ένα παιχνίδι στο οποίο κάθε παιδί ρίχνει με τη σειρά ένα τραπουλόχαρτο και όταν δύο ίδια τραπουλόχαρτα πέφτουν το ένα μετά το άλλο οι μαθητές πρέπει να φωνάξουν «snap» (παιχνίδι «snap»).
4. Το παιχνίδι μπορεί να βασίζεται στα ακόλουθα:
    - Αντιστοίχιση εικόνων και εκφορά της λέξης
    - Αντιστοίχιση εικόνων με μεμονωμένες λέξεις
    - Αντιστοίχιση λέξεων
    - Αντιστοίχιση βασικών λέξεων με σύντομες φράσεις που περιέχουν τη λέξη κ.λπ.

Η ΕΡΕΥΝΑ ΩΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Πολλές από τις δραστηριότητες που προτείνονται στο πλαίσιο για τα ανώτερα επίπεδα (Β1 και Β2) προσφέρουν εξαιρετικές ευκαιρίες για τους μαθητές να κάνουν έρευνα. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την αναζήτηση στο διαδίκτυο, τη χρήση έντυπων πηγών ή την άντληση πληροφοριών και/ή υλικού από μέλη της οικογένειας ή της κοινότητας μεγαλύτερης ηλικίας.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΘΕΜΑ 2: ΤΟ ΣΠΙΤΙ/ΚΑΡΑΒΑΝΙ ΚΑΙ ΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ

Προφορική συναλλαγή Επίπεδο Β2	Μπορεί να κάνει ερωτήσεις σχετικά με ένα ευρύ φάσμα γνωστών θεμάτων που αφορούν δραστηριότητες του σπιτιού και της οικογένειας που του είναι οικείες και να δίνει ανάλογες απαντήσεις. Μπορεί να ζητά από τους γονείς και από μέλη της οικογένειας μεγαλύτερης ηλικίας να του εξηγήσουν διάφορες πτυχές της οικιακής ζωής των Ρομά (π.χ. την ιστορία, τις παραδόσεις κ.λπ.).

ΘΕΜΑ 5: ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Προφορική συναλλαγή Επίπεδο Β2	Μπορεί να κάνει ερωτήσεις σε ηλικιωμένα μέλη της οικογένειας ή της κοινότητας σχετικά με τις αναμνήσεις τους όσον αφορά τις παραδοσιακές τέχνες και επαγγέλματα των Ρομά. Μπορεί να κάνει ερωτήσεις σε κάποιον που έχει ως μητρική γλώσσα τα ρομανί.

ΘΕΜΑ 8: ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ

Προφορική συναλλαγή Επίπεδο Β1	Μπορεί να κάνει ερωτήσεις για τις παραδόσεις των Ρομά όσον αφορά τις μετακινήσεις και να δίνει ανάλογες απαντήσεις. Μπορεί να κάνει ερωτήσεις σε ηλικιωμένα μέλη της οικογένειας ή της κοινότητας σχετικά με τις εμπειρίες από τις μετακινήσεις στο παρελθόν. Μπορεί να συζητά πληροφορίες σχετικά με τους Ρομά και τις μετακινήσεις στο πλαίσιο της προετοιμασίας μιας εργασίας.	Προφορική συναλλαγή Επίπεδο Β2	Μπορεί να συζητά την ιστορική και σύγχρονη σημασία των μετακινήσεων για τους Ρομά. Μπορεί να συζητά τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του τρόπου ζωής που βασίζεται στην κινητικότητα και του τρόπου ζωής που βασίζεται στην εγκατάσταση για τις οικογένειες και κοινότητες Ρομά. Μπορεί να συζητά τους καλύτερους τρόπους έρευνας και παρουσίασης μιας εργασίας ή μιας ομιλίας για τους μετακινούμενους Ρομά. Μπορεί να ερευνά διαφορετικές εμπειρίες και παραδόσεις όσον αφορά τις μετακινήσεις μέσα από συζητήσεις με ηλικιωμένα μέλη της οικογένειας ή της κοινότητας.
Κατανόηση γραπτού λόγου Επίπεδο Β1	Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις για την αναζήτηση αφηγήσεων των μετακινούμενων Ρομά στο διαδίκτυο. Μπορεί να κατανοεί τα βασικά σημεία μιας αφήγησης, μιας ιστορίας ή ενός ιστορικού κειμένου σχετικά με τα ταξίδια των Ρομά.		

ΘΕΜΑ 9: ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΡΟΥΧΑ

Κατανόηση προφορικού λόγου Επίπεδο Β2	Μπορεί να κατανοεί μια συζήτηση ή μια παρουσίαση σχετικά με τις ομοιότητες και τις διαφορές στις συμπεριφορές όσον αφορά το ντύσιμο. Μπορεί να κατανοεί μια ιστορία ή μια αφήγηση ενός ηλικιωμένου μέλους της κοινότητας Ρομά, όπως μεταξύ άλλων περιγραφές για τα ρούχα ή το φαγητό στο παρελθόν.

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Πολλοί από τους περιγραφητές που αφορούν ειδικά τους Ρομά στις διάφορες θεματικές κατηγορίες παρέχουν ευκαιρίες για τη συμμετοχή των γονέων, ηλικιωμένων μελών της οικογένειας και μελών της ευρύτερης κοινότητας Ρομά στη διαδικασία της μάθησης, όχι μόνο της ρομανί γλώσσας αλλά και της κληρονομιάς των Ρομά.

Τα παιδιά δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για μάθηση όταν συμμετέχουν ενεργά σε μια δραστηριότητα ή όταν φτιάχνουν κάτι. Το θέμα **Τέχνες και επαγγέλματα των Ρομά**, για παράδειγμα, θα μπορούσε να περιλαμβάνει επιδείξεις ή εργαστήρια για διάφορες τέχνες, όπως η καλαθοπλεκτική και η ανθοκομία.

Η πρακτική εμπειρία της δημιουργίας ενός αντικειμένου θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως εισαγωγή στην ιστορία, σε αφηγήσεις και στις παραδόσεις που συνδέονται με τη συγκεκριμένη τέχνη.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΘΕΜΑ 2: ΤΟ ΣΠΙΤΙ/ΚΑΡΑΒΑΝΙ ΚΑΙ ΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ

Προφορική συναλλαγή Επίπεδο Β1	Μπορεί να ζητά από τους γονείς και από μέλη της οικογένειας μεγαλύτερης ηλικίας να του εξηγήσουν διάφορες πτυχές της οικιακής ζωής των Ρομά (π.χ. την ιστορία, τις παραδόσεις κ.λπ.).

ΘΕΜΑ 5: ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Κατανόηση προφορικού λόγου Επίπεδο Β1	Μπορεί να ακούει μια ομιλία ή παρουσίαση για τις τέχνες και τα επαγγέλματα των Ρομά και να κατανοεί το μεγαλύτερο μέρος.	Προφορική συναλλαγή Επίπεδο Β2	Μπορεί να κάνει ερωτήσεις σε ηλικιωμένα μέλη της οικογένειας ή της κοινότητας σχετικά με τις αναμνήσεις τους όσον αφορά τις παραδοσιακές τέχνες και επαγγέλματα των Ρομά.

ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΣ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΜΕ ΤΟ ΠΑΡΟΝ

Σε όλο το πλαίσιο, υπάρχουν πολλές περιπτώσεις στις οποίες είναι σκόπιμο να γίνεται επισήμανση και να επιχειρείται μια σύγκριση της ζωής και των καταστάσεων ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν· να γίνεται συζήτηση για την αλλαγή που σημειώνεται με την πάροδο του χρόνου, όπως επίσης και για το τι χάνεται και τι κερδίζεται από την αλλαγή· και να ενισχύεται η επίγνωση των μαθητών όσον αφορά την ανάγκη να μάθουν και να θυμούνται τι ήταν σημαντικό για τους Ρομά στο παρελθόν και τι διδάγματα μπορούν να αντληθούν από την προηγούμενη εμπειρία που θα ωφελούσαν τη ζωή σήμερα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΘΕΜΑ 5: ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Συ ww	Παραγωγή προφορικού λόγου Επίπεδο Β2	Μπορεί να κάνει μια προφορική παρουσίαση συγκρίνοντας τη ζωή των νομάδων τεχνιτών Ρομά στο παρελθόν με τη σύγχρονη ζωή.	21E	Γραφή Επίπεδο Β2	Μπορεί να γράφει μια σύντομη ιστορία που να περιγράφει μια κατάσταση ή ένα γεγονός στην ιστορία των Ρομά ή μια πρόσφατη εμπειρία στην οποία μια περίοδος του χρόνου και οι καιρικές συνθήκες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο.

Η ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΡΟΜΑΝΙΠΕ

Η *Ρομανιπέ* δεν παρουσιάζεται ως θέμα επειδή διατρέχει όλες τις πτυχές της ζωής και της παράδοσης των Ρομά και θα πρέπει να αποτελεί ένα συνεχές νήμα σε όλη τη διαδικασία της διδασκαλίας/εκμάθησης της ρομανί.

Ο πίνακας **Ρομανιπέ** (βλ. σελίδα 25) προορίζεται για χρήση από τους δασκάλους ως σημείο αναφοράς ώστε να μπορέσουν να προσδιορίσουν τις σημαντικές πτυχές της *Ρομανιπέ* και να επιβεβαιώσουν ότι έχουν συμπεριλάβει αυτές τις πτυχές στη διδασκαλία τους.

Το διάγραμμα στη σελίδα 23 δείχνει τον τρόπο με τον οποίο η *Ρομανιπέ* εμφανίζεται φυσικά σε πολλούς περιγραφητές που αφορούν ειδικά τους Ρομά σε όλο το πλαίσιο.

Επίπεδο Α2

ΕΓΩ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΜΟΥ

Κατανόηση γραπτού λόγου Α2

Μπορεί να διαβάζει πολύ σύντομα και απλά κείμενα όπου χρησιμοποιούνται οικείες λέξεις με μεγάλη συχνότητα, τα οποία έχουν ως θέμα π.χ. τα παιδιά Ρομά, παραμύθια και την οικογένεια και τη ζωή της κοινότητας Ρομά.

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ

Κατανόηση γραπτού λόγου Α2

Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί τα βασικά σημεία ενός θρύλου ή μιας ιστορίας που βασίζεται στις μετακινήσεις.

ΡΟΜΑΝΙΠΕ

Προφορική συναλλαγή Α2

Μπορεί να κάνει απλές ερωτήσεις σχετικά με την κοινωνία και την ιστορία των Ρομά, τις τέχνες και τα επαγγέλματά τους, τον τρόπο ζωής και τις τυπικές εκδηλώσεις και δραστηριότητές τους, και να δίνει ανάλογες απαντήσεις.

ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Προφορική συναλλαγή Α2

Μπορεί να κάνει απλές ερωτήσεις σχετικά με τις τυπικές δραστηριότητες και τις καθημερινές συνήθειες που συνδέονται με συγκεκριμένες τέχνες και επαγγέλματα και να δίνει ανάλογες απαντήσεις.

Μπορεί να κάνει απλές ερωτήσεις σχετικά με συγκεκριμένες ομάδες Ρομά και τη σύνδεσή τους με τις τέχνες και τα επαγγέλματα και να δίνει ανάλογες απαντήσεις.

ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΡΟΥΧΑ

Παραγωγή προφορικού λόγου Α2

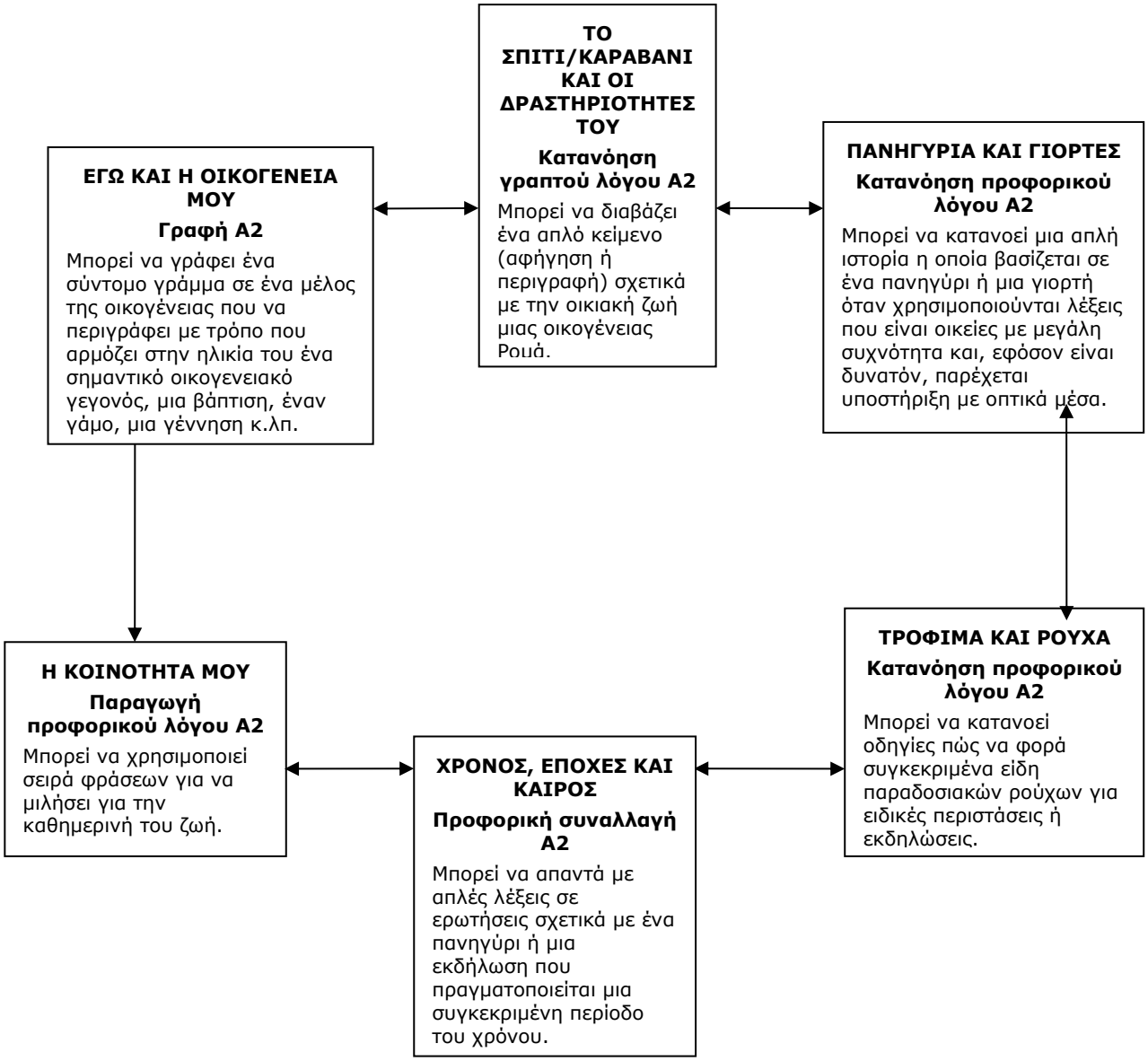
Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες προτάσεις για να περιγράψει με βασικές λέξεις ένα σημαντικό ή εορταστικό γεύμα και τα ρούχα που φορούσαν οι καλεσμένοι.

Ο ΕΓΚΑΡΣΙΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Πέρα από την άμεση σχέση μεταξύ της *Ρομανιπέ* και των λοιπών θεματικών τομέων, υπάρχουν επίσης πολλές διασυνδέσεις μεταξύ των θεμάτων. Για τον δάσκαλο αυτό σημαίνει ότι η διενέργεια

μιας δραστηριότητας από μια θεματική κατηγορία μπορεί να περιλαμβάνει μια πλήρη ή μερική δραστηριότητα από άλλο θέμα. Ως αποτέλεσμα, η μαθησιακή πρόοδος σπανίως περιορίζεται σε ένα μόνο θέμα, αλλά περιλαμβάνει διάφορους θεματικούς τομείς.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

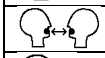
Προτάσεις για να υπάρχει συνέχεια στη μετάβαση από το ένα θέμα στο άλλο παρέχονται ως παραπομπές στο τέλος της εισαγωγής κάθε θέματος.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΕΛΕΓΧΟΥ

Κάθε θεματικό σύνολο περιγραφητών του τύπου «μπορεί να κάνει» συνοδεύεται από έναν κατάλογο ελέγχου περιγραφητών του τύπου «μπορώ». Οι κατάλογοι ελέγχου περιγράφουν επικοινωνιακά καθήκοντα που σχετίζονται με το εκάστοτε θέμα. Οι δάσκαλοι μπορούν να τους χρησιμοποιούν για να σχεδιάζουν δραστηριότητες στην τάξη και οι μαθητές μπορούν να τους χρησιμοποιούν για να καταγράφουν τη μαθησιακή τους πρόοδο.

Για τους μαθητές, οι κατάλογοι ελέγχου θα μπορούσαν να αποτελέσουν μέρος ενός μαθησιακού χαρτοφυλακίου ή ενός Ευρωπαϊκού Χαρτοφυλακίου Γλωσσών (© Συμβούλιο της Ευρώπης).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Εγώ και η οικογένειά μου					
Επί-πεδο	***Δεξιό-τητα***		**** Ημερο-μηνία***	***** Ημερο-μηνία***	****** Ημερο-μηνία***
A1		Μπορώ …			
					
					
					
					

Δηλώσεις που περιγράφουν τι «μπορεί να κάνει» ο μαθητής.

Η πρόοδος μπορεί να καταγράφεται σε τρία επίπεδα που αναπαριστώνται ως εξής:
* με πολλή βοήθεια,
** με λίγη βοήθεια,
*** χωρίς βοήθεια.
Η ημερομηνία θα πρέπει να αναγράφεται στη στήλη όταν ο μαθητής μπορεί να «αποδείξει» την ικανότητά του να εκτελεί την ενέργεια στην οποία αναφέρεται ο περιγραφητής.

Οι πέντε επικοινωνιακές γλωσσικές δραστηριότητες: κατανόηση προφορικού λόγου, κατανόηση γραπτού λόγου, προφορική συναλλαγή, παραγωγή προφορικού λόγου, γραφή.

Οι περιγραφητές του καταλόγου ελέγχου ανήκουν σε ένα από τα τέσσερα επίπεδα του πλαισίου: A1, A2, B1, B2.

ΡΟΜΑΝΙΠΕ

Ο πίνακας των περιγραφητών για τη *Ρομανιπέ* συγκεντρώνει τις πτυχές της ζωής, της ιστορίας και της παράδοσης που χαρακτηρίζουν κυρίως τους Ρομά. Οι σχεδιαστές αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών, οι παραγωγοί εκπαιδευτικού υλικού και οι δάσκαλοι θα πρέπει να χρησιμοποιούν αυτόν τον πίνακα ως ένα μέσο επιβεβαίωσης ότι οι σημαντικές πτυχές της κουλτούρας, της παράδοσης, της ιστορίας και του τρόπου ζωής των Ρομά περιλαμβάνονται στα προγράμματα διδασκαλίας, στο εκπαιδευτικό υλικό και στις δραστηριότητες στην τάξη. Ειδικότερα:

- η κοινωνική δομή των Ρομά
- πολιτιστικοί και οικογενειακοί κανόνες
- αρχές, συμπεριφορά και δικαιοσύνη
- προφορική ιστορία και παράδοση
- αξίες, ηθική και αγνότητα

ΡΟΜΑΝΙΠΕ

		A1	A2	B1	B2
ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ	**ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ**	Μπορεί να κατανοεί τις λέξεις που περιγράφουν τα μέλη της οικογένειας, τις δραστηριότητες του σπιτιού, είδη ρούχων και τροφίμων, τους κανόνες της οικογένειας/κοινότητας, τις κύριες γιορτές και αναμνηστικές τελετές, τραγούδια, χορό, παραμύθια και άλλες δραστηριότητες αναψυχής/αθλητικές δραστηριότητες.	Μπορεί να κατανοεί απλές οδηγίες για τη συμπεριφορά στο σπίτι/στην κοινότητα. Μπορεί να κατανοεί μια απλή εξήγηση των «κανόνων» που σχετίζονται με την καθημερινή ζωή. Μπορεί να κατανοεί τα βασικά σημεία και τον σκοπό ενός απλού παραμυθιού.	Μπορεί να κατανοεί μια ιστορία ή αφήγηση σχετικά με την οικογένεια ή την κοινότητά του. Μπορεί να ακούει μια ομιλία για την ιστορία, τις παραδόσεις ή τον τρόπο ζωής των Ρομά και να κατανοεί τα βασικά σημεία.	Μπορεί να κατανοεί πλήρως μια μακροσκελή ομιλία για τη ζωή, την ιστορία ή την κουλτούρα των Ρομά που συγκρίνει το παρελθόν με το παρόν και παρουσιάζει τα ζητήματα που προκύπτουν στον σύγχρονο κόσμο.

	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί βασικές λέξεις που περιγράφουν τα μέλη και τις δραστηριότητες της οικογένειας και της κοινότητας, αντικείμενα του σπιτιού, τρόφιμα και ρούχα, τα ονόματα οικείων ιστοριών και τραγουδιών κ.λπ. σε μια αφίσα, κάρτα ή λίστα.	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί ένα απλό κείμενο, π.χ. ένα γνωστό παραμύθι που περιέχει οικείες λέξεις που χρησιμοποιούνται πολύ συχνά. Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί απλά κείμενα για τη ζωή, την ιστορία ή τις παραδόσεις των Ρομά εφόσον περιέχουν οικείες λέξεις που χρησιμοποιούνται πολύ συχνά.	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί μια αφήγηση ανάλογη με την ηλικία του σχετικά με τους Ρομά και τις εμπειρίες τους στο παρελθόν ή στο παρόν.	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί μια λεπτομερή περιγραφή του τρόπου με τον οποίο ο τρόπος ζωής των Ρομά έχει επηρεάσει τους κανόνες της καθημερινής ζωής. Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί μια αφήγηση για τις εμπειρίες ενός Ρομ ή μιας ομάδας Ρομά. Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί ένα βιογραφικό κείμενο για έναν γνωστό Ρομ.

ΡΟΜΑΝΙΠΕ

		A1	A2	B1	B2
ΟΜΙΛΙΑ	**ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗ**	Μπορεί να ζητά βασικά αντικείμενα στο σπίτι. Μπορεί να δίνει μη λεκτικές, μονολεκτικές ή πολύ σύντομες απαντήσεις σε ερωτήσεις σχετικά με την οικογένειά του, το σπίτι του, τις δραστηριότητές του, τι του αρέσει και τι όχι και τις εμπειρίες του. Μπορεί να χαιρετά και να απαντά σε χαιρετισμούς με τον κατάλληλο τρόπο.	Μπορεί να κάνει απλές ερωτήσεις σχετικά με την κοινωνία και την ιστορία των Ρομά, τις τέχνες και τα επαγγέλματά τους, τον τρόπο ζωής και τις τυπικές εκδηλώσεις και δραστηριότητές τους, και να δίνει ανάλογες απαντήσεις.	Μπορεί να κάνει διάφορες ερωτήσεις σχετικά με τις πτυχές της ζωής και της κουλτούρας των Ρομά και να δίνει ανάλογες απαντήσεις. Μπορεί να συζητά τους σημαντικούς «κανόνες» της ζωής για τους Ρομά. Μπορεί να απαντά σε ερωτήσεις σχετικά με τη ζωή του και τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται τις παραδόσεις των οικογενειών Ρομά. Μπορεί να κάνει ερωτήσεις σχετικά με τη σημασία της εκπαίδευσης για τους Ρομά σήμερα και να δίνει ανάλογες απαντήσεις.	Μπορεί να συζητά λεπτομερώς τις παραδόσεις των κοινοτήτων Ρομά και τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζουν την καθημερινή ζωή. Μπορεί να συζητά λεπτομερώς τις σημαντικές συμπεριφορικές και ηθικές πεποιθήσεις των οικογενειών και κοινοτήτων Ρομά. Μπορεί να συζητά και να εξηγεί τη σημασία της εκπαίδευσης και των ευκαιριών που δημιουργεί για τους νέους.
	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις ή φράσεις για να περιγράψει την οικογένεια, το σπίτι, δραστηριότητες, τι του αρέσει και τι όχι.	Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες απλές φράσεις και προτάσεις για να περιγράψει μια πτυχή της ζωής ή της παράδοσης των Ρομά. Μπορεί να χρησιμοποιεί κούκλες ή μια αφίσα για να εξηγήσει με απλά λόγια ένα συγκεκριμένο θέμα που αφορά την ιστορία ή την παράδοση των Ρομά (π.χ. το ταξίδι από την Ινδία, τέχνες σε συγκεκριμένους τομείς κ.λπ.). Μπορεί να επαναλαμβάνει ένα γνωστό παραμύθι με φράσεις ή απλές προτάσεις.	Μπορεί να κάνει μια προφορική παρουσίαση ανάλογη με την ηλικία του σχετικά με τον τρόπο ζωής και τις ευθύνες των νέων σε μια οικογένεια Ρομά. Μπορεί να κάνει μια σύντομη προφορική παρουσίαση σχετικά με μια πτυχή της ζωής, της ιστορίας ή της κουλτούρας των Ρομά.	Μπορεί να κάνει μια λεπτομερή παρουσίαση σχετικά με την ιστορία ή την κουλτούρα των Ρομά επισημαίνοντας τα σημαντικά σημεία. Μπορεί να κάνει μια λεπτομερή προφορική παρουσίαση σχετικά με την εκμάθηση των ρομανί και να εμπλουτίσει την ομιλία με παραδείγματα από διαφορετικές ποικιλίες της γλώσσας.

Γ Ρ Α Φ Η	Μπορεί να αντιγράφει ή να γράφει λέξεις ή λίστες που αφορούν τα μέλη της οικογένειας, καθημερινές δραστηριότητες, αντικείμενα του σπιτιού, είδη τροφίμων και ρούχων και σημαντικές εκδηλώσεις.	Μπορεί να γράφει σύντομα κείμενα χρησιμοποιώντας οικείο λεξιλόγιο για να περιγράψει μια πτυχή της ιστορίας ή της παράδοσης των Ρομά ή για να κάνει μια σύντομη περίληψη ενός γνωστού παραμυθιού.	Μπορεί να γράφει ένα σύντομο κείμενο σχετικά με μια ημέρα στη ζωή μιας οικογένειας Ρομά, τις σημαντικές δραστηριότητες ενός σπιτιού Ρομά και την ιστορία των Ρομά στον τόπο ή την περιοχή.	Μπορεί να γράφει σαφή και λεπτομερή κείμενα σχετικά με την ιστορία και την κουλτούρα των Ρομά και τη σημασία τους σήμερα, κάνοντας αναφορά στον τόπο ή την περιοχή. Μπορεί να γράφει σαφή και λεπτομερή κείμενα σχετικά με τους λόγους για τους οποίους μαθαίνει ρομανί και τη σημασία των διαφορετικών χαρακτηριστικών της γλώσσας σε άλλους τομείς.

ΘΕΜΑ 1: ΕΓΩ και Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΜΟΥ

Στο εν λόγω θέμα περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

- Περιγραφή σωματικών χαρακτηριστικών («**Εγώ**») – χαρακτηριστικά προσώπου, μαλλιά, χέρια, μπράτσα, πόδια.
- Εισαγωγή στον τρόπο με τον οποίο οι Ρομά δηλώνουν το όνομα, την οικογένεια και την ομάδα, ανάλογα με την περίπτωση.
- Σημασία της ομάδας και του οικογενειακού ονόματος σε σχέση με τις τέχνες και τα επαγγέλματα της εν λόγω ομάδας.
- Σύνδεση μεταξύ αφενός της ταυτότητας της ομάδας και της οικογένειας και αφετέρου της *Ρομανιπέ*.
- Συνήθης ύπαρξη δύο ονομάτων – επίσημου ονόματος και ρομανί ονόματος.

Βλ. επίσης: **Τέχνες και επαγγέλματα των Ρομά** (σελ. 49)

Πανηγύρια και γιορτές (σελ. 55)

Δραστηριότητα στην τάξη 1

Στόχος: Εισαγωγή της έννοιας των ομάδων και των οικογενειακών ονομάτων Ρομά και η σύνδεσή τους με τις τέχνες ή τα επαγγέλματα

Ηλικιακό φάσμα: Όλες οι ηλικίες **Επίπεδο: A1**

Μέθοδος:

1 Ο δάσκαλος συζητά με τους μαθητές την έννοια των προσωπικών ονομάτων και τη σημασία τους.

2 Οι μαθητές καλούνται να σκεφτούν όσα ρομανί ονόματα γνωρίζουν.

3 Μιλήστε σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές προσφωνούν τους γονείς, τους παππούδες και άλλα μέλη της οικογένειάς τους.

4 Οι μεγαλύτεροι μαθητές καλούνται να κάνουν έρευνα συγκεντρώνοντας πληροφορίες για την οικογένεια/ομάδα στο σπίτι/στην κοινότητά τους, χρησιμοποιώντας το διαδίκτυο, έντυπες πηγές κ.λπ.

5 Οι μαθητές χωρίζονται σε μικρές ομάδες για να δημιουργήσουν αφίσες που:

α. εξηγούν τη σημασία των ρομανί ονομάτων·

β. συνδέουν ομάδες και ονόματα με τέχνες και επαγγέλματα·

γ. συνδυάζουν τις πληροφορίες που προέρχονται από τις οικογένειές τους.

6 Οι μαθητές κάνουν μια προφορική παρουσίαση για τις αφίσες και τις πληροφορίες που

ΕΓΩ και Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΜΟΥ

		A1	**A2**	**B1**	**B2**
ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να κατανοεί βασικές ερωτήσεις που του κάνει ο δάσκαλος, ένας ενήλικας ή άλλος μαθητής (π.χ. *Πώς σε λένε; Πόσων χρονών είσαι; Αυτός είναι ο αδελφός σου;* κ.λπ.). Μπορεί να κατανοεί απλές οδηγίες για καθημερινές δραστηριότητες όταν εκφωνούνται αργά και συνοδεύονται από τις κατάλληλες χειρονομίες.	Μπορεί να ακολουθεί τα σημαντικά σημεία οδηγιών ή συμβουλών που δίνονται μέσα σε συμφραζόμενα από τον δάσκαλο ή άλλο ενήλικα στο σχολείο ή σε ένα μέρος που σχετίζεται με τις σχολικές δραστηριότητες.	Μπορεί να καταλαβαίνει τι λέγεται σε συνήθη και οικεία πλαίσια από τους δασκάλους, άλλους ενήλικες και συνομηλίκους χωρίς να είναι απαραίτητες οι συχνές επαναλήψεις ή οι χειρονομίες για να στηρίξουν τα λεγόμενα.	Μπορεί να καταλαβαίνει το μεγαλύτερο μέρος μιας ταινίας ή μιας ραδιοφωνικής εκπομπής που έχει ως θέμα τη νεολαία, την κουλτούρα, την οικογενειακή ζωή, τις οικογενειακές παραδόσεις ή προσωπικούς τομείς ενδιαφέροντος όταν ο λόγος είναι σαφής και εκφέρεται σε μια γλωσσική ποικιλία με την οποία είναι εξοικειωμένος.
		Μπορεί να αναγνωρίζει το όνομά του ή τα ονόματα ή τους τίτλους των μελών της άμεσης οικογένειάς του όταν κάποιος τα αναφέρει. Μπορεί να καταλαβαίνει όταν κάποιος ηλικιωμένος του δίνει την ευχή του.	Μπορεί να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία μιας συζήτησης σχετικά με ένα γνωστό θέμα μεταξύ ενηλίκων της οικογένειας. Μπορεί να παρακολουθεί συζητήσεις μεταξύ άλλων παιδιών όταν παίζουν. Μπορεί να καταλαβαίνει σε γενικές γραμμές τι λέει ένας ηλικιωμένος όταν δίνει την ευχή του σε ένα παιδί.	Μπορεί να καταλαβαίνει τι λέγεται σε οικεία και συνήθη πλαίσια από τους ενήλικες και τους συνομηλίκους στην οικογένεια και την κοινότητα χωρίς να είναι απαραίτητες οι συχνές επαναλήψεις ή οι χειρονομίες για να στηρίξουν τα λεγόμενα. Μπορεί να καταλαβαίνει τις λεπτομέρειες μιας ευχής που δίνει ένας ηλικιωμένος σε ένα παιδί.	Μπορεί να καταλαβαίνει χωρίς δυσκολία οδηγίες, περιγραφές και συζητήσεις στο πλαίσιο της οικογένειας ή της κοινότητας. Μπορεί να καταλαβαίνει πλήρως κάποιες τυπικές ευχές που δίνουν οι ηλικιωμένοι στα παιδιά.
	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡ	Μπορεί να βρίσκει το όνομά του σε έναν κατάλογο της τάξης/ομάδας.	Μπορεί να χρησιμοποιήσει το αλφάβητο για να βρει το όνομά του σε έναν κατάλογο του σχολείου. Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί ιστορίες ανάλογες με την ηλικία του σχετικά με παιδιά και τη ζωή τους, όπως μεταξύ άλλων τη ζωή σε διαφορετικά περιβάλλοντα (π.χ. χώρα, πόλη, στο εξωτερικό).	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί άρθρα και άλλα κείμενα που αφορούν τον σύγχρονο τρόπο ζωής και τις προκλήσεις που θέτει για τους ανθρώπους.	Μπορεί να διαβάζει χωρίς δυσκολία λεπτομερείς ιστορικές αφηγήσεις για την παιδική ηλικία και την οικογενειακή ζωή και να κατανοεί τις απόψεις των συγγραφέων.

	Α Π Τ Ο Υ Λ Ο Γ Ο Υ	Μπορεί να βρίσκει το όνομά του και τα ονόματα των μελών της οικογένειας ή της κοινότητας στην οποία ανήκει σε έναν κατάλογο, σε κάποιον εξοπλισμό ή έπιπλο ή σε ένα μνημείο στο νεκροταφείο.	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί πολύ σύντομα και απλά κείμενα όπου χρησιμοποιούνται οικείες λέξεις με μεγάλη συχνότητα, τα οποία έχουν ως θέμα π.χ. τα παιδιά Ρομά, παραμύθια και την οικογένεια και τη ζωή της κοινότητας Ρομά.	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί κείμενα σχετικά με τις οικογένειες και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι εθνοτικές ομάδες.	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί λεπτομερείς ιστορικές αφηγήσεις για τη ζωή των παιδιών και των νέων στην κοινότητα Ρομά. Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί κείμενα σχετικά με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι της κοινότητας Ρομά και να διακρίνει τις διαφορετικές απόψεις και συμπεριφορές.

ΕΓΩ και Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΜΟΥ

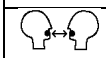
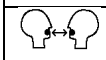
		A1	A2	B1	B2
ΟΜΙΛΙΑ	ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗ	Μπορεί να απαντά μη λεκτικά (π.χ. με νεύμα ή γνέψιμο του κεφαλιού) ή μονολεκτικά ή με πολύ σύντομες προτάσεις σε βασικές ερωτήσεις σχετικά με το τι του αρέσει ή δεν του αρέσει (π.χ. *Σου αρέσει ... ;*) Μπορεί να χαιρετά και να αποχαιρετά τον δάσκαλο, άλλους ενήλικες και μαθητές με τον κατάλληλο τρόπο. Μπορεί να αναφέρει άμεσες προσωπικές ανάγκες (π.χ. να πάει στην τουαλέτα).	Μπορεί να απαντά με αυτοπεποίθηση σε ερωτήσεις που του είναι οικείες, όπως ποιο είναι το όνομά του, η ηλικία του, πόσα αδέρφια έχει κ.λπ. Μπορεί να αρχίζει συζήτηση για ένα οικείο θέμα (π.χ. τι έκανε το σαββατοκύριακο).	Μπορεί να λέει στον δάσκαλο τι έκανε στο σπίτι/στις διακοπές/το σαββατοκύριακο κ.λπ. Μπορεί να ζητά διευκρινήσεις όταν είναι απαραίτητο.	Μπορεί να εκφράζει έγνοιες ή ανησυχίες στον δάσκαλο, σε άλλο ενήλικα ή κάποιον άλλο υπεύθυνο. Μπορεί να κατανοεί και να συμμετέχει πλήρως σε συζητήσεις που αφορούν την καθημερινή ζωή, οικογενειακές δραστηριότητες, ενδιαφέροντα, επίκαιρα θέματα, εκφράζοντας με σαφήνεια τη δική του άποψη και γνώμη.
		Μπορεί να απαντά σε βασικές ερωτήσεις σχετικά με την ομάδα του, το οικογενειακό του όνομα, την ηλικία και τα μέλη της οικογένειάς του κατόπιν παρακίνησης. Μπορεί να χαιρετά, να αποχαιρετά και να λέει ευχαριστώ σε άλλα παιδιά και ενήλικους Ρομά χρησιμοποιώντας τους κατάλληλους τρόπους χαιρετισμού.	Μπορεί να απαντά με αυτοπεποίθηση σε μέλη της οικογένειας ή της κοινότητας όταν του κάνουν ερωτήσεις που του είναι οικείες όπως ποιο είναι το όνομά του, η ηλικία του, πόσους αδερφούς και αδερφές έχει, ποια είναι τα ονόματα των μελών της οικογένειας κ.λπ. Μπορεί να χρησιμοποιεί τους χαιρετισμούς αυθόρμητα και με τον κατάλληλο τρόπο.	Μπορεί να κάνει ερωτήσεις σχετικά με ένα ευρύ φάσμα γνωστών θεμάτων (οικογένεια, σπίτι, δραστηριότητες των γονέων, ενδιαφέροντα, κ.λπ.) και να δίνει ανάλογες απαντήσεις. Μπορεί να διηγείται στους γονείς ή σε άλλα μέλη της οικογένειας πώς πέρασε στο σχολείο. Μπορεί να μιλά για αυτά που έμαθε από τους γονείς και άλλα μέλη της οικογένειας μεγαλύτερης ηλικίας.	Μπορεί να αφηγείται λεπτομερώς στους γονείς του τι συνέβη στο σχολείο και να περιγράφει τις επιτυχίες του και ό,τι κατάφερε. Όταν επικοινωνεί με άλλους φυσικούς ομιλητές, μπορεί να εκφράζεται με αυθορμητισμό και ευχέρεια όταν κάνει ερωτήσεις και δίνει ανάλογες απαντήσεις.
	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟ	Μπορεί να κάνει μια σύντομη, ελλιπή δήλωση για τον εαυτό του ή τη δομή της οικογένειάς του (π.χ. *το όνομα είναι ****, έχω αδερφούς*). Μπορεί να χρησιμοποιεί απλές φράσεις για να περιγράψει την εμφάνισή του, όπως μεταξύ άλλων το χρώμα των ματιών και των μαλλιών, το μέγεθος, το ύψος.	Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και απλές προτάσεις για να μιλήσει για τα ενδιαφέροντά του, τα χόμπι του, τις καθημερινές του συνήθειες ή την οικογενειακή του ζωή με τρόπο που αρμόζει στην ηλικία του. Μπορεί να χρησιμοποιεί φράσεις και απλές προτάσεις για να πει πώς νιώθει (κουρασμένος, στεναχωρημένος, άρρωστος κ.λπ.).	Μπορεί να παρουσιάζει σαφείς περιγραφές, με τον κατάλληλο βαθμό λεπτομέρειας, καθημερινών προσωπικών ή οικογενειακών γεγονότων ή κάποιου άλλου γεγονότος ή μιας σχολικής εμπειρίας.	Μπορεί να εξηγεί ένα προσωπικό συναίσθημα ή άποψη σχετικά με ένα επίκαιρο θέμα, διευκρινίζοντας τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των διαφόρων επιλογών.

	ΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να περιγράφει τον εαυτό του με απλές φράσεις: *Η οικογένειά μου είναι, Είμαι κορίτσι/αγόρι, Έχω μακριά/κοντά μαλλιά* κ.λπ.	Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και απλές προτάσεις για να περιγράψει την οικογένειά του, τις καθημερινές του συνήθειες, τα σχέδιά του (π.χ. για διακοπές/ταξίδια), ό,τι του αρέσει και δεν του αρέσει, σε ένα μέλος της οικογένειας ή της κοινότητας στην οποία ανήκει. Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και απλές προτάσεις για να εξηγήσει τη συμπεριφορά του με τρόπο που αρμόζει στην ηλικία του (π.χ. οικογενειακές αξίες, εθνοτικές ή θρησκευτικές διαφορές). Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και απλές προτάσεις για να εκφράσει τα συναισθήματά του στο πλαίσιο της οικογένειας ή της κοινότητας στην οποία ανήκει.	Μπορεί να συνδέει φράσεις και προτάσεις με απλό τρόπο για να διηγηθεί ένα σημαντικό γεγονός όπως μια γιορτή ή ένα πανηγύρι της οικογένειας ή της κοινότητας, χρησιμοποιώντας περιγραφική γλώσσα (ιδίως τα κατάλληλα επίθετα) και υπογραμμίζοντας τα σημαντικά στοιχεία. Μπορεί να περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο οι τέχνες ή τα επαγγέλματα μεταφέρονται από γενιά σε γενιά.	Μπορεί να εξηγεί λεπτομερώς στα μέλη της οικογένειας ή της κοινότητας τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι, τις επιπτώσεις των διακρίσεων και τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ των τρόπων ζωής.

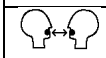
ΕΓΩ και Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΜΟΥ

	A1	**A2**	**B1**	**B2**
ΓΡΑΦΗ	Μπορεί να αντιγράφει ή να γράφει το όνομά του, τη διεύθυνσή του και το όνομα του σχολείου του. Μπορεί να αντιγράφει λέξεις που τον αφορούν από τον πίνακα (π.χ. *με λένε..., μένω...*).	Μπορεί να γράφει σύντομα και απλά κείμενα για να περιγράψει την οικογένειά του, τις καθημερινές του συνήθειες κ.λπ. Μπορεί να γράφει σύντομα και απλά κείμενα για να περιγράψει τα προσωπικά του ενδιαφέροντα, τι του αρέσει και τι όχι (όσον αφορά το φαγητό, τηλεοπτικά προγράμματα κ.λπ.). Μπορεί να γράφει σύντομες, απλές και ανάλογες με την ηλικία του περιγραφές για σημαντικά γεγονότα ή προσωπικές εμπειρίες (γέννηση στην οικογένεια, ταξίδια, γιορτές, βοήθεια στους γονείς κ.λπ.)	Μπορεί να γράφει ένα απλό και συγκροτημένο κείμενο που να συγκρίνει τη σημερινή του ζωή με τη ζωή του στο παρελθόν (π.χ. προτού φοιτήσει στο σχολείο, όταν ήταν σε άλλο μέρος). Μπορεί να γράφει ένα απλό και συγκροτημένο κείμενο για ό,τι του αρέσει και δεν του αρέσει, τα χόμπι του, τα ενδιαφέροντα του κ.λπ.	Μπορεί να γράφει ένα σαφές και λεπτομερές κείμενο (περιγραφές, επιστολές, e-mail κ.λπ.) για θέματα που αφορούν την καθημερινή του ζωή, τη ζωή του στο σχολείο, τα ενδιαφέροντα ή τα χόμπι του, τις εμπειρίες του κ.λπ.
	Μπορεί να αντιγράφει ή να γράφει το επώνυμο, το όνομά του και τα ονόματα άλλων μελών της οικογένειας.	Μπορεί να γράφει ένα σύντομο και απλό γράμμα σε ένα μέλος της οικογένειας που να περιγράφει με τρόπο που αρμόζει στην ηλικία του ένα σημαντικό οικογενειακό γεγονός, μια βάπτιση, έναν γάμο, μια γέννηση κ.λπ.	Μπορεί να γράφει ένα απλό και συγκροτημένο κείμενο που να περιγράφει τη ζωή της κοινότητας Ρομά, καθώς και τα συναισθήματά του και τον τρόπο που αντιδρά σε γεγονότα. Μπορεί να γράφει ένα σύντομο γράμμα ή e-mail που να περιγράφει τις εμπειρίες και τα συναισθήματά του.	Μπορεί να εκφράζει τις απόψεις του ή τη σημασία που αποδίδει προσωπικά σε γεγονότα ή εμπειρίες σε ένα σαφές και λεπτομερές κείμενο (γράμματα, e-mails, εκθέσεις, αναφορές).

Εγώ και η οικογένειά μου

Επί-πεδο	*Δεξιό-τητα*		* *Ημερο-μηνία*	** *Ημερο-μηνία*	*** *Ημερο-μηνία*
A1		Μπορώ να καταλάβω όταν ο δάσκαλος με ρωτάει το όνομά μου ή την ηλικία μου ή το όνομα ή την ηλικία των αδερφών μου ή των φίλων μου. Μπορώ να καταλάβω όταν ο δάσκαλος ή κάποιος άλλος μου λέει να κάνω κάτι. Μπορώ να καταλάβω όταν κάποιος μου δίνει την ευχή του.			
		Μπορώ να βρω το όνομά μου σε έναν κατάλογο. Μπορώ να βρω τα ονόματα άλλων μελών της οικογένειάς μου.			
		Μπορώ να πω το όνομά μου και την ηλικία μου όταν με ρωτάνε. Μπορώ να απαντήσω σε ερωτήσεις για το τι μου αρέσει και τι όχι. Μπορώ να πω γεια και αντίο σε άλλους ανθρώπους. Μπορώ να απαντώ σε ερωτήσεις σχετικά με τα ονόματα άλλων μελών της οικογένειάς μου. Μπορώ να κάνω μια απλή ερώτηση.			
		Μπορώ να πω κάτι για την οικογένειά μου. Μπορώ να περιγράψω τον εαυτό μου.			
		Μπορώ να γράψω το όνομά μου, τη διεύθυνσή μου και το όνομα του σχολείου μου. Μπορώ να γράψω τα ονόματα άλλων μελών της οικογένειάς μου. Μπορώ να γράψω σε ποιο μέρος μένω.			
A2		Μπορώ να καταλάβω όταν ο δάσκαλός μου μου λέει κάτι καινούριο. Μπορώ να καταλάβω τι λένε οι φίλοι μου όταν κάνουμε κάτι μαζί. Μπορώ να καταλάβω μέρος μιας συζήτησης μεταξύ ενηλίκων στην οικογένειά μου. Μπορώ να καταλάβω κάποιες λέξεις σε μια ευχή.			
		Μπορώ να χρησιμοποιήσω το αλφάβητο για να βρω το όνομά μου ή άλλο όνομα σε μια λίστα ή έναν κατάλογο. Μπορώ να διαβάσω μια παιδική ιστορία που ήδη γνωρίζω. Μπορώ να διαβάσω ένα παραμύθι των Ρομά που ήδη γνωρίζω.			
		Μπορώ να απαντήσω σε ερωτήσεις για τα μέλη της οικογένειά μου. Μπορώ να απαντήσω σε ερωτήσεις για το τι έκανα χθες, το σαββατοκύριακο ή στη διάρκεια των διακοπών. Μπορώ να απαντήσω σε ερωτήσεις για το πώς νιώθω. Μπορώ να κάνω ερωτήσεις σε άλλους ανθρώπους. Μπορώ να πω γεια και αντίο σε διαφορετικούς ανθρώπους σε διαφορετικά μέρη. Μπορώ, εάν ανησυχώ ή νιώθω άρρωστος, να το πω στον δάσκαλο ή σε άλλον ενήλικα. Μπορώ να πω στους γονείς μου τι έκανα στο σχολείο. Μπορώ να κάνω μια ερώτηση εάν δεν καταλαβαίνω κάτι.			
		Μπορώ να μιλήσω στους άλλους για τον εαυτό μου, το ύψος μου, το χρώμα των ματιών μου και τα μαλλιά μου. Μπορώ να μιλήσω για τα πράγματα που μου αρέσει να κάνω. Μπορώ να μιλήσω για το τι κάνω κάθε μέρα. Μπορώ να μιλήσω για τα πράγματα που κάνουμε στο σπίτι μου. Μπορώ να εξηγήσω πώς νιώθω για αυτά που συμβαίνουν στο σχολείο ή στην οικογένειά μου.			
		Μπορώ να γράψω για το τι κάνω κάθε μέρα. Μπορώ να γράψω για τα πράγματα που μου αρέσουν. Μπορώ να γράψω για κάτι που έκανα ή είδα.			

Εγώ και η οικογένειά μου

Επί-πεδο	*Δεξιό-τητα*		* *Ημερο-μηνία*	** *Ημερο-μηνία*	*** *Ημερο-μηνία*
B1		Μπορώ να καταλάβω για ποιο θέμα μιλούν άλλοι άνθρωποι στο σχολείο, στο σπίτι και εκτός σπιτιού. Μπορώ να καταλάβω τι λένε οι ενήλικες στο σπίτι. Μπορώ να καταλάβω όλες τις λέξεις σε μια ευχή που δίνει κάποιος σε μένα ή σε άλλο παιδί.			
		Μπορώ να διαβάσω για αυτά που κάνουν άλλοι άνθρωποι καθημερινά. Μπορώ να καταλάβω τι λένε οι συγγραφείς για την καθημερινή ζωή και τον τρόπο ζωής. Μπορώ να διαβάσω για το πώς ζουν οι άνθρωποι σε άλλα μέρη. Μπορώ να διαβάσω για τις δυσκολίες των ανθρώπων από μειονοτικές ομάδες. Μπορώ να διαβάσω για τις αλλαγές και τις προκλήσεις στη ζωή των Ρομά σήμερα.			
		Μπορώ να πω στον δάσκαλο τι έκανα στο σπίτι ή όταν δεν ήμουν στο σχολείο. Εάν δεν καταλαβαίνω απόλυτα κάτι, μπορώ να ζητήσω από κάποιον άλλον να μου το εξηγήσει. Μπορώ να πω στους γονείς μου τι έκανα στο σχολείο και τι μου άρεσε. Μπορώ να απαντήσω σε ερωτήσεις για την καθημερινότητά μου και τη ζωή της οικογένειάς μου. Μπορώ να μιλήσω στον δάσκαλο ή στους γονείς μου για αυτά που με ανησυχούν και γιατί είμαι ανήσυχος.			
		Μπορώ να κάνω μια σύντομη προφορική παρουσίαση στην τάξη μου για το τι κάνω κάθε μέρα. Μπορώ να κάνω μια σύντομη προφορική παρουσίαση στην τάξη μου για ένα σημαντικό γεγονός στην οικογένειά μου. Μπορώ να μιλήσω για τον τρόπο με τον οποίο οι παραδόσεις ή οι τέχνες μεταφέρονται από γενιά σε γενιά. Μπορώ να μιλήσω για το τι μαθαίνω στο σπίτι μου. Μπορώ να εξηγήσω τα σημαντικά πράγματα στη ζωή μου.			
		Μπορώ να γράψω για τις διαφορές που υπάρχουν για τα παιδιά μεταξύ της ζωής σήμερα και στο παρελθόν. Μπορώ να γράψω ένα γράμμα ή ένα e-mail που να περιγράφει κάποιο γεγονός που συνέβη στην οικογένειά μου. Μπορώ να συγκρίνω τη ζωή μου σήμερα με τη ζωή μου όταν ήμουν μικρότερος. Μπορώ να γράψω πώς νιώθω.			
		Μπορώ να καταλάβω μια ταινία ή μια ραδιοφωνική εκπομπή για ένα θέμα που με ενδιαφέρει. Μπορώ να καταλάβω συζητήσεις στην τάξη μου, την οικογένειά μου ή μεταξύ φίλων. Μπορώ να καταλάβω συζητήσεις για τη ζωή και τις δραστηριότητες των Ρομά. Μπορώ να καταλάβω διάφορες ευχές που δίνουν οι ηλικιωμένοι στα παιδιά.			
		Μπορώ να διαβάσω για τη ζωή των παιδιών στο παρελθόν. Μπορώ να διαβάσω για την οικογενειακή ζωή σε διάφορα μέρη. Μπορώ να διαβάσω μια περιγραφή των εμπειριών κάποιου. Μπορώ να διαβάσω για τη ζωή και τις εμπειρίες των παιδιών Ρομά στο παρελθόν. Μπορώ να διαβάσω σχετικά με τις δυσκολίες της σημερινής ζωής για τους νέους.			

B2		Μπορώ να μιλήσω για αυτά που με ανησυχούν. Μπορώ να κάνω συζήτηση για πολλά πράγματα που αφορούν την καθημερινή μου ζωή και τη ζωή της οικογένειάς μου. Μπορώ να μιλήσω στην οικογένειά μου για όλες μου τις εμπειρίες στο σχολείο. Μπορώ να ρωτήσω άλλους ανθρώπους για την καθημερινή τους ζωή ή τη γνώμη τους για κάτι. Μπορώ να κάνω μια συζήτηση με φυσικούς ομιλητές.			
		Μπορώ να εκφράσω τις προσωπικές μου απόψεις. Μπορώ να εξηγήσω στα μέλη της οικογένειάς μου τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι νέοι. Μπορώ να παρουσιάσω τη γνώμη ή την άποψή μου σχετικά με ένα θέμα και να την αιτιολογήσω.			
		Μπορώ να γράψω ένα γράμμα ή ένα e-mail που να περιγράφει και να εξηγεί τις εμπειρίες ή τα ενδιαφέροντά μου με αρκετές λεπτομέρειες. Μπορώ να γράψω λεπτομερές κείμενο σχετικά με ένα θέμα που αφορά τη ζωή μου ή τη ζωή των μελών της οικογένειάς μου. Μπορώ να γράψω για τα ενδιαφέροντα ή τα χόμπι μου, δίνοντας λεπτομέρειες και οργανώνοντας το κείμενό μου με λογική σειρά. Μπορώ να εκφράσω και να εξηγήσω τη γνώμη μου σχετικά με συγκεκριμένες καταστάσεις ή γεγονότα.			

ΘΕΜΑ 2: ΤΟ ΣΠΙΤΙ/ΚΑΡΑΒΑΝΙ ΚΑΙ ΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ

Στο εν λόγω θέμα περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

- Οι ρόλοι των διαφόρων μελών της οικογένειας.
- Οι σημαντικές συνήθειες του σπιτιού – π.χ. προετοιμασία φαγητού, πλύσιμο κ.λπ.
- Η θέση και οι δραστηριότητες των παιδιών και των νεότερων μελών της οικογένειας.
- Η διαδικασία μάθησης από τους γονείς ή τα μέλη της οικογένειας μεγαλύτερης ηλικίας.

Στα χαμηλότερα επίπεδα, και ιδίως όσον αφορά τα μικρότερα παιδιά, οι διαφορές των κανόνων της οικογενειακής ζωής δεν θα είναι προφανείς. Οι μεγαλύτεροι μαθητές με υψηλότερο επίπεδο επάρκειας στα ρομανί θα είναι σε θέση να εξετάσουν αυτό το θέμα έχοντας μεγαλύτερη επίγνωση των σημαντικών πτυχών της οικιακής ζωής και των αντιθέσεων που υπάρχουν μεταξύ των κανόνων των Ρομά και των γκατζέ.

Δραστηριότητα στην τάξη 1

Στόχος: Να μάθουν οι μαθητές τις λέξεις που περιγράφουν τα έπιπλα και άλλα αντικείμενα του σπιτιού.

Ηλικιακό φάσμα: Όλες οι ηλικίες Επίπεδο Α1

Μέθοδος:

1. Ζητήστε από τους μαθητές να σκεφτούν όλοι μαζί λέξεις που γνωρίζουν ήδη, χρησιμοποιώντας εικόνες κατά περίπτωση.
2. Οι μαθητές σχεδιάζουν μια κάτοψη του σπιτιού ή του καραβανιού τους.
3. Βάλτε ετικέτες στα δωμάτια ή σε άλλα μέρη του σπιτιού τους.
4. Προσθέστε έπιπλα και άλλα αντικείμενα και βάλτε ετικέτες.
5. Οι μαθητές σημειώνουν τους σημαντικούς/ιδιαίτερους χώρους ή αντικείμενα του σπιτιού τους.

Δραστηριότητα στην τάξη 2

Στόχος: Συζήτηση σχετικά με το σπίτι.

Ηλικιακό φάσμα: Όλες οι ηλικίες Επίπεδο Α2

Μέθοδος:

1. Κάθε μαθητής φέρνει ένα αντικείμενο από το σπίτι – κατά προτίμηση κάτι ασυνήθιστο ή άγνωστο (π.χ. κάτι παλιό, από άλλο μέρος κ.λπ.).
2. Οι μαθητές με τη σειρά σηκώνουν ψηλά το αντικείμενο και οι άλλοι πρέπει να μαντέψουν τι είναι.
3. Εάν οι μαθητές μαντέψουν σωστά, ο μαθητής με το αντικείμενο εξηγεί πού φυλάσσεται στο σπίτι και για τι χρησιμοποιείται.
4. Εάν οι μαθητές δεν μπορούν να μαντέψουν σωστά, ο μαθητής μιλά σχετικά με το αντικείμενο και εξηγεί τι είναι, από πού προήλθε, πού φυλάσσεται στο σπίτι και για τι χρησιμοποιείται σήμερα.

ΤΟ ΣΠΙΤΙ/ΚΑΡΑΒΑΝΙ ΚΑΙ ΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ

		A1	A2	B1	B2
ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να καταλαβαίνει τις βασικές λέξεις που περιγράφουν αντικείμενα του σπιτιού. Μπορεί να καταλαβαίνει τις βασικές λέξεις που περιγράφουν δραστηριότητες του σπιτιού (π.χ. φαγητό, πλύσιμο, ύπνος κ.λπ.)	Μπορεί να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία μιας ιστορίας που αφορά το σπίτι όταν περιέχει οικείες λέξεις που χρησιμοποιούνται πολύ συχνά. Μπορεί να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία μιας αφήγησης των καθημερινών δραστηριοτήτων όταν χρησιμοποιούνται λέξεις που του είναι οικείες.	Μπορεί να κατανοεί μια ιστορία ή περιγραφή της καθημερινής ζωής. Μπορεί να κατανοεί μια ιστορία για τη ζωή στο παρελθόν αναγνωρίζοντας τους τομείς όπου έχουν επέλθει αλλαγές.	Μπορεί να κατανοεί πλήρως μια ομιλία σχετικά με την οικογενειακή ζωή στο παρελθόν στην περιοχή ή στη χώρα του, στο πλαίσιο της οποίας γίνονται συγκρίσεις με τη σύγχρονη ζωή. Μπορεί να κατανοεί πλήρως μια βιντεοσκόπηση ή ηχογράφηση στην οποία περιγράφεται η παιδική ηλικία σε άλλη χώρα ή περιοχή.
		Μπορεί να καταλαβαίνει τις βασικές λέξεις που περιγράφουν αντικείμενα σε ένα σπίτι Ρομά. Μπορεί να καταλαβαίνει τις βασικές λέξεις που περιγράφουν τις δραστηριότητες σε ένα σπίτι Ρομά και να τις ταξινομεί, κατά περίπτωση, σε τομείς ευθύνης (π.χ. δουλειές που κάνει η μητέρα, ασχολίες του πατέρα κ.λπ.)	Μπορεί να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία μιας ιστορίας ή μιας περιγραφής που βασίζεται στο σπίτι/καραβάνι όταν χρησιμοποιούνται οικείες λέξεις πολύ συχνά. Μπορεί να κατανοεί βασικές οδηγίες που δίνονται στο σπίτι.	Μπορεί να κατανοεί μια αφήγηση ή μια σύντομη προφορική παρουσίαση που βασίζεται στην καθημερινή ζωή των Ρομά στο παρόν ή στο παρελθόν. Μπορεί να κατανοεί και να αναγνωρίζει τη διαφορά μεταξύ της ζωής των Ρομά στο παρελθόν και στο παρόν και μεταξύ του τρόπου ζωής των Ρομά και των γκατζέ στη σύγχρονη εποχή.	Μπορεί να κατανοεί μια λεπτομερή περιγραφή ή εξήγηση για τη ζωή των Ρομά που δίνει ένας φυσικός ομιλητής. Μπορεί να κατανοεί λεπτομερείς πληροφορίες που αφορούν την ιστορία και τις παραδόσεις και εξηγούν πτυχές της οικογενειακής ζωής των Ρομά.
	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει τις λεζάντες σε μια εικόνα ενός τυπικού σπιτιού ή δωματίου. Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει αριθμούς και λέξεις σε έναν δρόμο ή μια διεύθυνση.	Μπορεί να διαβάζει ένα απλό κείμενο που περιγράφει τις δραστηριότητες ή τις καθημερινές συνήθειες ενός σπιτιού.	Μπορεί να διαβάζει ιστορίες σχετικά με παιδιά και τη ζωή τους στο παρελθόν ή στο παρόν και σε διαφορετικά μέρη και περιβάλλοντα (π.χ. διαφορετικές χώρες, πόλεις κ.λπ.).	Μπορεί να διαβάζει λεπτομερείς περιγραφές, κείμενα στο διαδίκτυο, ιστορίες και ιστορικά κείμενα για τη ζωή των παιδιών και των νέων. Μπορεί να διαβάζει και να καταλαβαίνει τα επιχειρήματα που περιλαμβάνονται σε ένα κείμενο σχετικά με την οικογενειακή ζωή στο παρελθόν και στο παρόν και σε διαφορετικά μέρη του κόσμου.
		Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει τις λέξεις που περιγράφουν μέρη του σπιτιού και τον περιβάλλοντα χώρο του, καθώς και αντικείμενα στο σπίτι/καραβάνι. Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει αριθμούς και λέξεις σε έναν δρόμο ή μια διεύθυνση.	Μπορεί να διαβάζει ένα απλό κείμενο (ιστορία ή περιγραφή) σχετικά με την οικιακή ζωή μιας οικογένειας Ρομά.	Μπορεί να διαβάζει ιστορίες για τη ζωή των παιδιών που ανήκουν σε διαφορετικές ομάδες Ρομά, στο παρελθόν και στο παρόν, καθώς και για τις δραστηριότητες του σπιτιού τους.	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί κείμενα στο διαδίκτυο, ιστορίες και ιστορικές αφηγήσεις για τη ζωή των παιδιών και των νέων σε οικογένειες Ρομά. Μπορεί να διαβάζει και να καταλαβαίνει τα επιχειρήματα που περιλαμβάνονται σε ένα κείμενο σχετικά με την οικογενειακή ζωή των Ρομά στο παρελθόν και στο παρόν και σε διαφορετικά μέρη του κόσμου.

ΤΟ ΣΠΙΤΙ/ΚΑΡΑΒΑΝΙ ΚΑΙ ΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ

		A1	**A2**	**A3**	**A4**
ΟΜΙΛΙΑ	**ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗ**	Μπορεί να δίνει μονολεκτικές ή πολύ σύντομες απαντήσεις σε βασικές ερωτήσεις σχετικά με το σπίτι του. Μπορεί να δίνει έναν αριθμό τηλεφώνου.	Μπορεί να κάνει μια απλή συζήτηση με τον δάσκαλο ή άλλο μαθητή σχετικά με τις καθημερινές του συνήθειες και τις καθημερινές δραστηριότητες διαφόρων μελών της οικογένειας. Μπορεί να απαντά σε απλές ερωτήσεις για την καθημερινή του ζωή και για αυτά που του αρέσουν ή δεν του αρέσουν.	Μπορεί να κάνει ερωτήσεις σχετικά με ένα ευρύ φάσμα γνωστών θεμάτων που αφορούν δραστηριότητες του σπιτιού και της οικογένειας που του είναι οικείες και να δίνει ανάλογες απαντήσεις.	Μπορεί να συμμετέχει σε λεπτομερείς συζητήσεις για την οικογενειακή ζωή και να προσδιορίζει τις ομοιότητες και τις διαφορές. Μπορεί να συζητά τις πιέσεις που δέχεται η οικογένεια στον σύγχρονο κόσμο. Μπορεί να συζητά τη σημασία των οικογενειακών αξιών. Μπορεί να συζητά τη σημασία της μάθησης από τους γονείς και άλλα μέλη της οικογένειας.
		Μπορεί να δίνει μονολεκτικές ή πολύ σύντομες απαντήσεις σε βασικές ερωτήσεις σχετικά με το σπίτι του. Μπορεί να δίνει έναν αριθμό τηλεφώνου.	Μπορεί να κάνει μια απλή συζήτηση με τον δάσκαλο ή άλλο μαθητή σχετικά με τις καθημερινές του συνήθειες και τις καθημερινές δραστηριότητες διαφόρων μελών της οικογένειας. Μπορεί να απαντά σε απλές ερωτήσεις για την καθημερινή του ζωή και για αυτά που του αρέσουν και δεν του αρέσουν σε ένα πλαίσιο Ρομά.	Μπορεί να κάνει ερωτήσεις σχετικά με ένα ευρύ φάσμα γνωστών θεμάτων που αφορούν δραστηριότητες του σπιτιού και της οικογένειας που του είναι οικείες και να δίνει ανάλογες απαντήσεις. Μπορεί να ζητά από τους γονείς και από μέλη της οικογένειας μεγαλύτερης ηλικίας να του εξηγήσουν διάφορες πτυχές της οικιακής ζωής των Ρομά (π.χ. την ιστορία, τις παραδόσεις κ.λπ.).	Μπορεί να συζητά τις πιέσεις που δέχεται η οικογενειακή ζωή των Ρομά στον σύγχρονο κόσμο. Μπορεί να συζητά και να εξηγεί τη σημασία της μάθησης στην οικογένεια Ρομά (π.χ. τη διαφορά μεταξύ της μάθησης στην οικογένεια και της μάθησης στο σχολείο). Μπορεί να συζητά τις σημαντικές πτυχές της οικογενειακής ζωής των Ρομά και να εξηγεί τη διαφορά μεταξύ των παραδόσεων των Ρομά και των ντόπιων γκατζέ.
	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦ	Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις ή απλές φράσεις/προτάσεις για να περιγράψει το σπίτι του. Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις ή απλές φράσεις/προτάσεις για να περιγράψει τι του αρέσει να κάνει στο σπίτι και τι όχι. Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις ή απλές φράσεις/προτάσεις για να περιγράψει τι πρέπει να κάνει στο σπίτι.	Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις ή προτάσεις για να αφηγηθεί τι κάνει μια συνηθισμένη μέρα, τι έκανε χθες, τι κάνει μετά το σχολείο κ.λπ. Μπορεί να αφηγηθεί την καθημερινή του ζωή παίζοντας κουκλοθέατρο.	Μπορεί να κάνει μια απλή προφορική παρουσίαση ανάλογη με την ηλικία του σχετικά με το σπίτι του και τους σημαντικούς κανόνες και δραστηριότητες της οικογένειας. Μπορεί να κάνει μια παρουσίαση μιας οικογενειακής δραστηριότητας ή γεγονότος διαδοχικά, χρησιμοποιώντας περιγραφική γλώσσα.	Μπορεί να κάνει μια λεπτομερή, μακροσκελή προφορική παρουσίαση σχετικά με την οικογενειακή ζωή επισημαίνοντας τις δραστηριότητες και τις ευθύνες που έχει στο σπίτι.

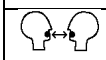
	ΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις ή απλές φράσεις/προτάσεις για να περιγράψει το σπίτι του. Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις ή απλές φράσεις/προτάσεις για να περιγράψει τι πρέπει να κάνει στο σπίτι.	Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις ή προτάσεις για να αφηγηθεί τι κάνει μια συνηθισμένη μέρα, τι έκανε χθες, τι κάνει μετά το σχολείο κ.λπ. Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις ή προτάσεις για να αφηγηθεί τι κάνει ένα μέλος της οικογένειας μια συνηθισμένη μέρα. Μπορεί να αφηγηθεί την καθημερινή του ζωή παίζοντας κουκλοθέατρο.	Μπορεί να κάνει μια απλή προφορική παρουσίαση ανάλογη με την ηλικία του σχετικά με το σπίτι του και τους σημαντικούς κανόνες και δραστηριότητες της οικογένειας. Μπορεί να κάνει μια παρουσίαση μιας οικογενειακής δραστηριότητας ή γεγονότος διαδοχικά, χρησιμοποιώντας περιγραφική γλώσσα. Μπορεί να επαναλαμβάνει ένα παραμύθι ή έναν θρύλο που βασίζεται στη ζωή της οικογένειας.	Μπορεί να κάνει μια λεπτομερή, μακροσκελή προφορική παρουσίαση σχετικά με την οικογενειακή ζωή των Ρομά, επισημαίνοντας τις ευθύνες που έχει στο σπίτι και αναφέροντας τους διάφορους ρόλους και ευθύνες που έχουν οι άνδρες/γυναίκες και οι ηλικιωμένοι/νέοι.

ΤΟ ΣΠΙΤΙ/ΚΑΡΑΒΑΝΙ ΚΑΙ ΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ

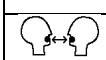
	A1	**A2**	**A3**	**A4**
ΓΡΑΦΗ	Μπορεί να αντιγράφει ή να γράφει λέξεις και απλές φράσεις ή προτάσεις που αφορούν χώρους και αντικείμενα του σπιτιού.	Μπορεί να γράφει μια κάρτα ή ένα σύντομο κείμενο που να περιγράφει το σπίτι του. Μπορεί να γράφει ένα σύντομο περιγραφικό γράμμα με θέμα «Η ημέρα μου», «Το σπίτι μου» ή «Η οικογένειά μου».	Μπορεί να γράφει απλά, συγκροτημένα και ανάλογα με την ηλικία του κείμενα (γράμμα, e-mail κ.λπ.) που να περιγράφουν τις προσωπικές εμπειρίες, τις οικογενειακές συνήθειες ή το σπίτι.	Μπορεί να γράφει σαφή και λεπτομερή κείμενα που να περιγράφουν τη ζωή του στο σπίτι με τις κατάλληλες λεπτομέρειες.
	Μπορεί να αντιγράφει ή να γράφει λέξεις και απλές φράσεις ή προτάσεις που αφορούν χώρους και αντικείμενα του σπιτιού/καραβανιού.	Μπορεί να γράφει μια κάρτα ή ένα σύντομο κείμενο που να περιγράφει το σπίτι ή το καραβάνι του. Μπορεί να γράφει ένα σύντομο περιγραφικό γράμμα με θέμα «Η ημέρα μου», «Το σπίτι μου» ή «Η οικογένειά μου».	Μπορεί να γράφει απλές, συγκροτημένες και ανάλογες με την ηλικία του περιγραφές (γράμμα, e-mail κ.λπ.) της οικογενειακής του ζωής αναφέροντας τις πτυχές που έχουν ιδιαίτερη σημασία για την παράδοση των Ρομά.	Μπορεί να γράφει σαφή και λεπτομερή κείμενα που να περιγράφουν την οικογενειακή του ζωή με τις κατάλληλες λεπτομέρειες και εξηγήσεις.

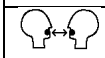
Το σπίτι/καραβάνι και οι δραστηριότητές του

Επί-πεδο	***Δεξιό-τητα***		* ***Ημερο-μηνία***	** ***Ημερο-μηνία***	*** ***Ημερο-μηνία***
A1		Μπορώ να καταλάβω τις λέξεις που περιγράφουν τα έπιπλα και τα αντικείμενα στο σπίτι μου. Μπορώ να καταλάβω τις λέξεις που περιγράφουν τις δραστηριότητες στο σπίτι μου. Μπορώ να καταλάβω τη σημασία των διαφόρων δραστηριοτήτων στο σπίτι μου και ποιος είναι υπεύθυνος για αυτές.			
		Μπορώ να αναγνωρίσω τις λέξεις που περιγράφουν τα δωμάτια και τους χώρους στο σπίτι μου. Μπορώ να αναγνωρίσω τις λέξεις που περιγράφουν τα έπιπλα και τα αντικείμενα στο σπίτι μου. Μπορώ να αναγνωρίσω τους αριθμούς σε έναν δρόμο ή μια διεύθυνση.			

		Μπορώ να απαντήσω σε κάποιες ερωτήσεις σχετικά με το σπίτι μου. Μπορώ να πω έναν αριθμό τηλεφώνου.			
		Μπορώ να πω κάτι για το σπίτι μου. Μπορώ να πω τι μου αρέσει να κάνω στο σπίτι και τι όχι. Μπορώ να πω τι μου ζητούν οι γονείς μου να κάνω στο σπίτι.			
		Μπορώ να γράψω λέξεις που περιγράφουν τους διάφορους χώρους του σπιτιού μου. Μπορώ να γράψω λέξεις που περιγράφουν τα έπιπλα και τα αντικείμενα στο σπίτι μου.			
A2		Μπορώ να καταλάβω μια ιστορία για μια οικογένεια και το σπίτι της. Μπορώ να καταλάβω μια ιστορία για τις καθημερινές δραστηριότητες ενός παιδιού. Μπορώ να καταλάβω όταν μου λένε να κάνω κάτι στο σπίτι μου.			
		Μπορώ να διαβάσω μια ιστορία για την καθημερινή ζωή κάποιου άλλου. Μπορώ να διαβάσω μια ιστορία για μια οικογένεια Ρομά και την καθημερινή της ζωή.			
		Μπορώ να απαντήσω σε ερωτήσεις για το τι κάνω στο σπίτι μου. Μπορώ να απαντήσω σε ερωτήσεις για το τι κάνουν άλλα μέλη της οικογένειάς μου στο σπίτι μας. Μπορώ να απαντήσω σε ερωτήσεις για το τι μου αρέσει να κάνω στο σπίτι και τι όχι.			
		Μπορώ να μιλήσω για το τι κάνω συνήθως στη διάρκεια της ημέρας. Μπορώ να μιλήσω για το τι γίνεται στο σπίτι μου το πρωί και όταν γυρίζω σπίτι από το σχολείο. Μπορώ να μιλήσω για το τι κάνει κάθε μέρα ο πατέρας μου, η μητέρα μου, ο αδερφός μου ή η αδερφή μου.			
		Μπορώ να γράψω μια κάρτα ή ένα σύντομο γράμμα που να περιγράφει το σπίτι μου. Μπορώ να γράψω ένα γράμμα για το τι κάνω στο σπίτι μου.			

Το σπίτι/καραβάνι και οι δραστηριότητές του

Επί-πεδο	***Δεξιό-τητα***		* ***Ημερο-μηνία***	** ***Ημερο-μηνία***	*** ***Ημερο-μηνία***
B1		Μπορώ να καταλάβω μια ιστορία ή μια περιγραφή των γεγονότων της καθημερινής ζωής στη δική μου ή σε άλλη χώρα. Μπορώ να καταλάβω μια ιστορία ή μια περιγραφή των γεγονότων της καθημερινής ζωής στο παρελθόν. Μπορώ να καταλάβω μια περιγραφή της διαφοράς μεταξύ της καθημερινής ζωής στο παρελθόν και στο παρόν.			
		Μπορώ να διαβάσω ιστορίες που αφορούν παιδιά και τη ζωή τους. Μπορώ να διαβάσω ιστορίες για τη ζωή και το σπίτι παιδιών Ρομά σε διαφορετικές περιόδους. Μπορώ να διαβάσω για τον καθημερινό τρόπο ζωής άλλων ανθρώπων.			
		Μπορώ να απαντήσω σε ερωτήσεις για το τι έκαναν τα μέλη της οικογένειάς μου το σαββατοκύριακο. Μπορώ να περιγράψω τι πρέπει να κάνω στο σπίτι μου. Μπορώ να περιγράψω τις παραδόσεις που ακολουθούμε στο σπίτι μου.			
		Μπορώ να κάνω μια απλή προφορική παρουσίαση των σημαντικών κανόνων που ακολουθεί η οικογένειά μου. Μπορώ να περιγράψω μια οικογενειακή δραστηριότητα που είναι σημαντική ή ξεχωριστή για εμένα. Μπορώ να διηγηθώ μια απλή ιστορία που άκουσα στο σπίτι μου.			
		Μπορώ να γράψω ένα σύντομο κείμενο για τις δραστηριότητες του σπιτιού μου και τη σημασία συγκεκριμένων κανόνων. Μπορώ να γράψω ένα e-mail ή ένα γράμμα που να περιγράφει κάποιο πρόσφατο γεγονός που συνέβη στην οικογένειά μου.			

		Μπορώ να γράψω ένα σύντομο κείμενο για τις σημαντικές παραδόσεις που ακολουθεί η οικογένειά μου.			
B2		Μπορώ να καταλάβω μια λεπτομερή ομιλία για το πώς ήταν η οικογενειακή ζωή στο παρελθόν. Μπορώ να καταλάβω λεπτομερείς πληροφορίες για την οικογενειακή ζωή και τις παραδόσεις των Ρομά.			
		Μπορώ να καταλάβω μεγαλύτερες ιστορίες, άρθρα στο διαδίκτυο και ιστορικά κείμενα για το σπίτι και τη ζωή των ανθρώπων στο παρόν και στο παρελθόν.			
		Μπορώ να συμμετάσχω σε λεπτομερείς συζητήσεις για την οικογενειακή ζωή και τις παραδόσεις και να συγκρίνω τη ζωή μου στο σπίτι με την οικιακή ζωή άλλων μαθητών. Μπορώ να συζητήσω τη σημασία των οικογενειακών αξιών, εκφράζοντας τη στάση και τη γνώμη τη δική μου καθώς και άλλων μελών της οικογένειας μου. Μπορώ να συζητήσω τη σημασία της μάθησης, τόσο στο σχολείο όσο και στο σπίτι, για τους νέους σήμερα.			
		Μπορώ να κάνω μια λεπτομερή προφορική παρουσίαση για τη χαρακτηριστική οικιακή ζωή σήμερα, εξηγώντας τις διαφορές σε σχέση με το παρελθόν. Μπορώ να κάνω μια λεπτομερή προφορική παρουσίαση για τις συνήθειες και τις παραδόσεις που έχουμε στο σπίτι μου.			
		Μπορώ να γράψω για τη ζωή μου στο σπίτι δίνοντας λεπτομέρειες.			

ΘΕΜΑ 3: Η ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥ

Το πρώτο σύνολο περιγραφητών για αυτό το θέμα (που δεν αφορούν ειδικά τους Ρομά) αναφέρεται στην πόλη, το χωριό ή το προάστιο στο οποίο ζουν οι μαθητές.

Οι περιγραφητές ειδικά για τους Ρομά αφορούν την κοινότητα Ρομά στην οποία ζουν οι μαθητές, είτε είναι εγκατεστημένη είτε μετακινούμενη. Στο επίκεντρο τίθενται περισσότερο οι κανόνες της ζωής και της συμπεριφοράς εντός μιας κοινότητας Ρομά παρά τα υλικά αντικείμενα και ο περιβάλλων χώρος και μπορεί να περιλαμβάνονται δραστηριότητες που αφορούν τα συστήματα των Ρομά σε σχέση με τη συμπεριφορά, τη δικαιοσύνη, τη φιλοξενία και τις πεποιθήσεις (Ρομανιπέ).

Η διδασκαλία/μάθηση θα πρέπει να δίνει έμφαση στις διαφορές μεταξύ των ομάδων Ρομά. Θα πρέπει να παρέχονται πληροφορίες σχετικά με αυτές τις διακρίσεις ιδιαίτερα στο πλαίσιο της ιστορίας και των δραστηριοτήτων σε τοπική κλίμακα, των ντόπιων οικογενειών και ομάδων, και σημαντικών ανθρώπων εντός της τοπικής κοινότητας.

Είναι σημαντικό να δίδεται επίσης έμφαση στη σύγκριση μεταξύ της τοπικής ιστορίας και της ιστορίας των ομάδων Ρομά στην περιοχή. Στην ιστορία αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνονται οι οικογένειες Ρομά που έζησαν στην περιοχή και οι τέχνες ή τα επαγγέλματα του παρελθόντος.

Η έννοια της «κοινότητας» μπορεί επίσης να επεκταθεί για να συμπεριλάβει την κοινότητα Ρομά σε παγκόσμιο επίπεδο. Αυτή η προσέγγιση επιτρέπει τον προσδιορισμό και την εκτίμηση σημαντικών προσώπων με καταγωγή Ρομά στην ιστορία, τις τέχνες, τον αθλητισμό κ.λπ. Θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει αναφορά στον ύμνο των Ρομά «Τζελέμ Τελεμέ» καθώς και στη σημαία των Ρομά.

Βλ. επίσης: **Χόμπι και καλλιτεχνικές δραστηριότητες** (σελ. 95)

Δραστηριότητα στην τάξη 1

Στόχος: Να μάθουν οι μαθητές τις λέξεις για μέρη στην κοινότητα και για τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται εκεί.

Ηλικιακό φάσμα: 8–14 **Επίπεδο A1**

Μέθοδος:

1. Ζητήστε από τους μαθητές να σκεφτούν όλοι μαζί λέξεις για μέρη στην περιοχή που γνωρίζουν ήδη, χρησιμοποιώντας εικόνες ή φωτογραφίες κατά περίπτωση (τράπεζα, αστυνομικό τμήμα, κινηματογράφος, σούπερ μάρκετ κ.λπ.).
2. Οι μαθητές χωρίζονται σε ζευγάρια και ζωγραφίζουν έναν χάρτη της περιοχής απεικονίζοντας όσο το δυνατόν περισσότερα σημαντικά μέρη μπορούν.
3. Μιλούν για το κάθε μέρος και κρατούν σημειώσεις σε ξεχωριστό κομμάτι χαρτί σχετικά με το τι συμβαίνει εκεί – οι μαθητές μικρότερης ηλικίας γράφουν βασικές λέξεις, οι μαθητές μεγαλύτερης ηλικίας γράφουν μικρές φράσεις ή απλές προτάσεις.
4. Όλοι οι χάρτες και οι σελίδες αναρτώνται στον τοίχο.

Δραστηριότητα στην τάξη 2

Στόχος: Να μάθουν οι μαθητές τις λέξεις για βασικά τρόφιμα και να επικοινωνήσουν χρησιμοποιώντας κατάλληλους χαιρετισμούς και ευχαριστίες και διατυπώνοντας αιτήματα.

Ηλικιακό φάσμα: 6–14 **Επίπεδο A1/A2**

Μέθοδος:

1. Στήστε διάφορους «πάγκους λαϊκής αγοράς» στην τάξη, χρησιμοποιώντας άδεια πακέτα, λαχανικά, φρούτα κ.λπ.
2. Οι μαθητές μαθαίνουν τα ονόματα διάφορων τροφίμων, πώς να ζητούν κάποιο και πώς να λένε ευχαριστώ.
3. Ετοιμάζουν «λίστες για ψώνια», γράφοντας τις ονομασίες των τροφίμων που θα αγοράσουν.
4. Αποφασίζεται ποιοι θα είναι οι πωλητές στους διάφορους πάγκους, οι οποίοι πρέπει να χαιρετούν τους πελάτες, να λένε τις τιμές και να λένε ευχαριστώ.
5. Οι μαθητές πηγαινοέρχονται στους πάγκους αγοράζοντας τα προϊόντα που περιλαμβάνονται στις λίστες τους.

Σημείωση: Οι άδειες συσκευασίες τροφίμων και τα πλαστικά φρούτα και λαχανικά είναι χρήσιμοι διδακτικοί πόροι για αυτό το θέμα.

Η ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥ

		A1	A2	B1	B2
ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ	**ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ**	Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει τα ονόματα των ανθρώπων που ζουν και εργάζονται στην περιοχή όταν εκφωνούνται ή διαβάζονται μεγαλόφωνα. Μπορεί να ακούει και να δείχνει με το δάχτυλο το μέρος όπου εργάζονται διάφοροι άνθρωποι (π.χ. βιβλιοθήκη, φαρμακείο, σούπερ μάρκετ, αστυνομικό τμήμα, κολυμβητήριο), το οποίο απεικονίζεται σε εικόνες ή σε έναν χάρτη.	Μπορεί να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία μιας ομιλίας στην τάξη, συμπεριλαμβανομένων ιστοριών που διαβάζονται μεγαλόφωνα από τον δάσκαλο, σχετικά με ανθρώπους που έχουν συγκεκριμένη εργασία (π.χ. δάσκαλος, αγρότης κ.λπ.).	Μπορεί να χρησιμοποιεί λεξιλόγιο και έννοιες που του είναι οικείες για να καταλάβει την εισαγωγή που κάνει ο δάσκαλος σε θέματα που αφορούν την τοπική κοινότητα. Μπορεί να χρησιμοποιεί λεξιλόγιο και έννοιες που του είναι οικείες για να καταλάβει μια βιντεοσκόπηση ή ηχογράφηση σχετικά με την τοπική ιστορία, τα τυπικά επαγγέλματα κ.λπ. Μπορεί να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία μιας ομιλίας για έναν σημαντικό άνθρωπο του τόπου ή της περιοχής.	Μπορεί να κατανοεί πλήρως μια μακροσκελή ομιλία για τον τόπο ή την περιοχή. Μπορεί να κατανοεί πλήρως μια μακροσκελή ομιλία ή ηχογράφηση για σημαντικούς ανθρώπους του τόπου είτε στο παρελθόν είτε στο παρόν.
		Μπορεί να καταλαβαίνει τις λέξεις που περιγράφουν τους ρόλους και τις δραστηριότητες διάφορων ατόμων στην κοινότητα Ρομά στην οποία ανήκει. Μπορεί να καταλαβαίνει όταν άτομα μεγαλύτερης ηλικίας δίνουν σύντομες οδηγίες ή διαταγές. Μπορεί να καταλαβαίνει τις βασικές λέξεις που αφορούν τη συμπεριφορά και τους κοινωνικούς κανόνες της κοινότητας.	Μπορεί να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία όταν του μιλούν για τη σημασία ή την αξία μιας ενέργειας ή μιας συμπεριφοράς που είναι τυπική της κουλτούρας των Ρομά.	Μπορεί να καταλαβαίνει τι λέγεται σε οικείο πλαίσιο σχετικά με τον τρόπο που πρέπει να συμπεριφέρεται και να ενεργεί σύμφωνα με τα έθιμα των Ρομά. Μπορεί να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία μιας ομιλίας σχετικά με ένα πρόσωπο Ρομά που είναι σημαντικό στην τοπική κοινότητα.	Μπορεί να κατανοεί μια λεπτομερή εξήγηση του κοινωνικού συστήματος και του συστήματος πεποιθήσεων των Ρομά που δίνει ένα άτομο μεγαλύτερης ηλικίας της κοινότητας. Μπορεί να καταλαβαίνει πλήρως μια ομιλία, μια ηχογράφηση ή μια βιντεοσκοπημένη παρουσίαση σχετικά με έναν διάσημο Ρομ είτε από την περιοχή είτε από τη διεθνή σκηνή.
	ΚΑΤΑΝΟΗ	Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει τα ονόματα που έχουν σημαντικά κτίρια, πινακίδες ή μέρη στην περιοχή. Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει τα ονόματα που έχουν τα κτίρια/μέρη σε έναν χάρτη της περιοχής.	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί απλά δημόσια κείμενα και ανακοινώσεις (π.χ. ημέρες λειτουργίας, ώρες), αναγνωρίζοντας σημαντικές πληροφορίες – σε ποιο μέρος γίνεται αναφορά, τι συμβαίνει εκεί κ.λπ.	Μπορεί να χρησιμοποιεί οικείο λεξιλόγιο για να καταλάβει ένα φυλλάδιο με τοπικές πληροφορίες (π.χ. συνοπτική περιγραφή της ιστορίας ενός μέρους, τι υπάρχει εκεί κ.λπ.).	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί μακροσκελή κείμενα για την ιστορία της περιοχής. Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί άρθρα εφημερίδας σχετικά με ιστορικά ή σύγχρονα θέματα του τόπου.

	ΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί τις λέξεις που δηλώνουν τις βασικές δραστηριότητες της κοινότητας. Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί τις βασικές λέξεις που περιγράφουν σημαντικές πτυχές της ηθικής συμπεριφοράς μελών της κοινότητας.	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί απλές ιστορίες/παραμύθια όπου χρησιμοποιείται οικείο λεξιλόγιο με μεγάλη συχνότητα, που αντανακλούν ή αφορούν πτυχές του τρόπου ζωής των Ρομά.	Μπορεί να κατανοεί τα βασικά σημεία ενός σύντομου κειμένου που αφορά τη ζωή ή τις δραστηριότητες των Ρομά, όπως ένα άρθρο εφημερίδας, χρησιμοποιώντας οικείο λεξιλόγιο για να εξαγάγει πληροφορίες.	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί ένα μακροσκελές άρθρο ή κείμενο στο διαδίκτυο που περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με πτυχές της ζωής των Ρομά. Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί ένα μακροσκελές άρθρο ή κείμενο στο διαδίκτυο σχετικά με έναν σημαντικό Ρομ.

Η ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥ

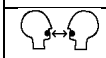
		A1	A2	B1	B2
ΟΜΙΛΙΑ	ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗ	Μπορεί να απαντά σε απλές ερωτήσεις δίνοντας τα ονόματα που έχουν τα κτίρια και τα μέρη όπου οι άνθρωποι ζουν και εργάζονται στην περιοχή. Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις και απλές φράσεις/προτάσεις για να απαντήσει σε βασικές ερωτήσεις σχετικά με μέρη που έχει επισκεφθεί στην περιοχή. Μπορεί να συμμετέχει σε συζητήσεις στην τάξη αναφέροντας το αγαπημένο του μέρος στην περιοχή (π.χ. γήπεδο ποδοσφαίρου, πάρκο, κατάστημα).	Μπορεί να κάνει απλές ερωτήσεις για το τι συμβαίνει στα βασικά δημόσια κτίρια της περιοχής και να δίνει ανάλογες απαντήσεις. Μπορεί να κάνει απλές ερωτήσεις σχετικά με τους ανθρώπους που εργάζονται σε αυτά τα κτίρια και να δίνει ανάλογες απαντήσεις.	Μπορεί να συζητά μέρη που έχει επισκεφθεί στην περιοχή και να εξηγεί τον λόγο για τον οποίο θα ήθελε ή δεν θα ήθελε να τα επισκεφθεί πάλι. Μπορεί να κάνει ερωτήσεις σχετικά με τη σημασία που έχουν για την κοινότητα τα διάφορα κτίρια και δραστηριότητες και να δίνει ανάλογες απαντήσεις.	Μπορεί να μιλά διεξοδικά για τα επαγγέλματα και τις δραστηριότητες της περιοχής, εκφράζοντας τη στάση και τη γνώμη του. Μπορεί να συζητά λεπτομερώς τι συμβαίνει σε τοπικό επίπεδο όσον αφορά την απασχόληση, τις υπηρεσίες, τις αλλαγές, τον αθλητισμό κ.λπ. Μπορεί να απαντά με λεπτομέρειες σε ερωτήσεις σχετικά με το τι συμβαίνει στην περιοχή και στην κοινότητα.
		Μπορεί να χαιρετά και να απαντά με τον κατάλληλο τρόπο σε απλές ερωτήσεις που του υποβάλλουν μέλη της κοινότητας μεγαλύτερης ηλικίας. Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις και φράσεις για να απαντά σε βασικές ερωτήσεις σχετικά με τις καθημερινές του δραστηριότητες.	Μπορεί να κάνει απλές ερωτήσεις σχετικά με τις κύριες δραστηριότητες της κοινότητάς του και να δίνει ανάλογες απαντήσεις. Μπορεί να χαιρετά τους επισκέπτες με τον κατάλληλο τρόπο και να δίνει απαντήσεις σε απλές ερωτήσεις σχετικά με τη ζωή του και τις δραστηριότητές του.	Μπορεί να συζητά τις εμπειρίες της κοινότητάς του, εκφράζοντας προσωπικές απόψεις και αντιδράσεις.	Μπορεί να συζητά λεπτομερώς τα επαγγέλματα και τις δραστηριότητες της κοινότητάς του, παρέχοντας εξηγήσεις και διευκρινίσεις για θέματα που αφορούν ειδικά τη ζωή των Ρομά.
	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟ	Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις και απλές φράσεις/προτάσεις για να περιγράψει το αγαπημένο του μέρος στην περιοχή/κοινότητα.	Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και απλές προτάσεις για να εξηγήσει γιατί του αρέσει ή δεν του αρέσει ένα συγκεκριμένο μέρος ή περιοχή. Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και απλές προτάσεις για να μιλήσει για έναν διάσημο άνθρωπο από την περιοχή.	Μπορεί να συνδέει φράσεις και προτάσεις με απλό τρόπο για να μιλήσει για ένα μέρος που έχει επισκεφθεί. Μπορεί να συνδέει φράσεις και προτάσεις με απλό τρόπο για να μιλήσει για το τι κάνουν οι άνθρωποι σε συγκεκριμένα μέρη στην περιοχή (π.χ. άνθρωποι που εργάζονται στη βιβλιοθήκη, σε καταστήματα, στο κέντρο υγείας, στην τράπεζα).	Μπορεί να κάνει μια λεπτομερή προφορική παρουσίαση σε άλλα μέλη της τάξης σχετικά με την περιοχή, τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται εκεί ή για ένα άλλο μέρος που έχει επισκεφθεί.

	ΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις και απλές φράσεις για να περιγράψει την κοινότητά του.	Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και απλές προτάσεις για να μιλήσει για την καθημερινή του ζωή. Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και απλές προτάσεις για να μιλήσει για κάποιον γνωστό Ρομ από την περιοχή.	Μπορεί να κάνει μια απλή προφορική παρουσίαση σχετικά με μια συνηθισμένη ημέρα στην κοινότητά του, δίνοντας σύντομες εξηγήσεις για να διασαφηνίσει σημεία που δεν είναι γνωστά. Μπορεί να λέει μια απλή ιστορία ή ένα αίνιγμα σχετικά με κάποιο γνωστό πρόσωπο από την τοπική κοινότητα Ρομά.	Μπορεί να κάνει μια λεπτομερή προφορική παρουσίαση σχετικά με σημαντικές πτυχές της ζωής της κοινότητας Ρομά, κάνοντας συγκρίσεις με τον τρόπο ζωής των γκατζέ κατά περίπτωση. Μπορεί να μιλά διεξοδικά και επί μακρόν για τα πλεονεκτήματα και τις προκλήσεις της ζωής της κοινότητας Ρομά. Μπορεί να μιλά διεξοδικά και επί μακρόν για τους Ρομά και τη συνεισφορά τους στην περιοχή.

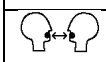
Η ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΟΥ

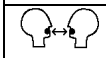
	A1	**A2**	**B1**	**B2**
ΓΡΑΦΗ	Μπορεί να αντιγράφει ή να γράφει τις ονομασίες που έχουν διάφορα μέρη στην περιοχή. Μπορεί να αντιγράφει από τον πίνακα σύντομες προτάσεις που περιγράφουν τις δραστηριότητες που συνδέονται με διάφορα μέρη στην περιοχή.	Μπορεί να γράφει απλές προτάσεις που περιγράφουν το αγαπημένο του μέρος στην περιοχή και να εξηγεί γιατί του αρέσει. Μπορεί να γράφει απλές προτάσεις για ένα μέρος στην περιοχή που έχει επισκεφθεί.	Μπορεί να γράφει ένα απλό και συγκροτημένο κείμενο που να περιγράφει ένα μέρος που του αρέσει και τι συμβαίνει εκεί. Μπορεί να γράφει ένα απλό και συγκροτημένο κείμενο, γράμμα ή e-mail που να περιγράφει πού βρίσκεται ένα συγκεκριμένο κτίριο και γιατί είναι σημαντικό. Μπορεί να γράφει μια κάρτα ή ένα e-mail που να περιγράφει με συντομία ένα μέρος στην περιοχή.	Μπορεί να γράφει σαφή και λεπτομερή κείμενα που να περιγράφουν την περιοχή στην οποία ζει και να δίνουν οδηγίες προς ένα συγκεκριμένο μέρος της περιοχής. Μπορεί να γράφει μια σαφή και λεπτομερή περιγραφή της περιοχής, που να παρέχει πληροφορίες για τα επαγγέλματα, τις δραστηριότητες και τις υπηρεσίες.
	Μπορεί να αντιγράφει ή να γράφει τις βασικές λέξεις που αφορούν τη ζωή και τις δραστηριότητες της κοινότητας Ρομά. Μπορεί να αντιγράφει ή να γράφει σύντομες προτάσεις που να περιγράφουν τις δραστηριότητες στην κοινότητά του.	Μπορεί να γράφει απλές προτάσεις που να περιγράφουν τη ζωή στην κοινότητά του και τις καθημερινές της συνήθειες.	Μπορεί να γράφει ένα γράμμα ή ένα e-mail που να περιγράφει μια σημαντική πτυχή της ζωής των Ρομά. Μπορεί να γράφει ένα απλό και συγκροτημένο κείμενο που να περιγράφει μια πτυχή ή πτυχές της δομής και/ή των συστημάτων της κοινότητας Ρομά.	Μπορεί να γράφει μια σαφή και λεπτομερή περιγραφή της δομής της κοινότητας Ρομά. Μπορεί να γράφει μια σαφή και λεπτομερή περιγραφή των σημαντικών δομών και συστημάτων που διέπουν τη ζωή της κοινότητας Ρομά.

Η κοινότητά μου

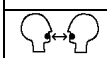
Επί-πεδο	***Δεξιό-τητα***		* ***Ημερο-μηνία***	** ***Ημερο-μηνία***	*** ***Ημερο-μηνία***
A1		Μπορώ να καταλάβω τα ονόματα των ανθρώπων που εργάζονται και ζουν στην πόλη ή την κοινότητά μου. Μπορώ να δείξω σε έναν χάρτη πού δουλεύουν διάφοροι άνθρωποι. Μπορώ να καταλάβω όταν άτομα μεγαλύτερης ηλικίας μου λένε τι να κάνω. Μπορώ να καταλάβω τους κανόνες του σπιτιού ή της κοινότητάς μου.			
		Μπορώ να διαβάσω τα ονόματα που έχουν τα κτίρια και σημαντικά μέρη εκεί όπου μένω. Μπορώ να διαβάσω τις πινακίδες στο μέρος όπου μένω. Μπορώ να διαβάσω τις λέξεις που περιγράφουν τους σημαντικούς κανόνες διαβίωσης στην κοινότητά μου.			
		Μπορώ να πω «γεια», «αντίο», «παρακαλώ» και «ευχαριστώ» σε όσους συναντώ. Μπορώ να απαντήσω σε κάποιες ερωτήσεις σχετικά με μέρη στην περιοχή μου και για το τι συμβαίνει εκεί. Μπορώ να απαντήσω σε κάποιες ερωτήσεις για το τι κάνω σε διάφορα μέρη. Μπορώ να απαντήσω σε κάποιες ερωτήσεις για το πώς νιώθω.			
		Μπορώ να πω κάτι για το αγαπημένο μου μέρος. Μπορώ να πω κάτι για την κοινότητά μου.			
		Μπορώ να γράψω τις ονομασίες που έχουν διάφορα μέρη στην περιοχή μου. Μπορώ να γράψω ορισμένες προτάσεις για το τι συμβαίνει στην περιοχή ή την κοινότητά μου. Μπορώ να γράψω μερικές προτάσεις για το τι κάνω σε διάφορα μέρη.			

Η κοινότητά μου

Επί-πεδο	***Δεξιό-τητα***		* ***Ημερο-μηνία***	** ***Ημερο-μηνία***	*** ***Ημερο-μηνία***
A2		Μπορώ να καταλάβω απλές ιστορίες για το τι κάνουν οι άνθρωποι στην καθημερινή τους ζωή. Μπορώ να καταλάβω μια απλή ιστορία σχετικά με μια σημαντική συμπεριφορά ή δραστηριότητα στην κοινότητά μου.			
		Μπορώ να διαβάσω μια ανακοίνωση για το τι συμβαίνει στην πόλη ή την κοινότητά μου. Μπορώ να διαβάσω μια απλή ιστορία για την καθημερινή ζωή στην κοινότητά μου.			
		Μπορώ να κάνω ερωτήσεις για το τι συμβαίνει σε διάφορα μέρη στην πόλη μου ή στην κοινότητά μου και να δώσω ανάλογες απαντήσεις. Μπορώ να εξηγήσω γιατί μου αρέσουν συγκεκριμένα μέρη ή δραστηριότητες στην περιοχή μου. Μπορώ να μιλήσω για το τι μου αρέσει να κάνω στην περιοχή μου.			
		Μπορώ να μιλήσω για το αγαπημένο μου μέρος. Μπορώ να μιλήσω για ένα μέρος που δεν μου αρέσει. Μπορώ να μιλήσω για έναν διάσημο ή σημαντικό άνθρωπο από την περιοχή μου.			
		Μπορώ να γράψω λίγα λόγια για τα μέρη που μου αρέσουν ή δεν μου αρέσουν. Μπορώ να γράψω λίγα λόγια για ένα μέρος που έχω επισκεφθεί.			

		Μπορώ να γράψω λίγα λόγια για το τι κάνουν οι άνθρωποι καθημερινά στην κοινότητά μου. Μπορώ να γράψω λίγα λόγια για κάτι που συνέβη στην περιοχή μου ή στην κοινότητά μου.			
B1		Μπορώ να καταλάβω όταν ο δάσκαλος μιλά για μέρη του τόπου μου ή τοπικά γεγονότα. Μπορώ να καταλάβω μια ταινία ή μια ηχογράφηση για ένα τοπικό γεγονός ή κατάσταση. Μπορώ να καταλάβω όταν μου λένε πώς να συμπεριφέρομαι ή τι να κάνω σε μια συγκεκριμένη κατάσταση.			
		Μπορώ να καταλάβω ένα φυλλάδιο ή ένα μικρό βιβλίο που μιλά για την περιοχή μου ή για κάτι που συμβαίνει εκεί. Μπορώ να καταλάβω ένα άρθρο εφημερίδας που μιλά για τους ανθρώπους στην περιοχή μου.			
		Μπορώ να κάνω συζήτηση για μέρη που έχω επισκεφθεί στην περιοχή μου και να απαντήσω σε ερωτήσεις σχετικά με την επίσκεψή μου. Μπορώ να κάνω ερωτήσεις σχετικά με το τι κάνουν οι άνθρωποι σε διάφορες δουλειές και να δώσω ανάλογες απαντήσεις. Μπορώ να κάνω συζήτηση για τα σημαντικά κτίρια και μέρη στην κοινότητά μου.			
		Μπορώ να κάνω μια σύντομη προφορική παρουσίαση για ένα μέρος που έχω επισκεφθεί και για το τι συμβαίνει εκεί. Μπορώ να κάνω μια σύντομη προφορική παρουσίαση για το τι κάνουν οι άνθρωποι σε διαφορετικά μέρη και για τη σημασία της δουλειάς τους για την κοινότητά μου. Μπορώ να κάνω μια σύντομη προφορική παρουσίαση για μια συνηθισμένη μέρα στην κοινότητά μου.			
		Μπορώ να γράψω ένα γράμμα ή ένα e-mail για κάτι που έκανα στο μέρος όπου ζω. Μπορώ να γράψω για τη δουλειά συγκεκριμένων ανθρώπων στην περιοχή μου. Μπορώ να γράψω μια κάρτα για ένα μέρος που έχω επισκεφθεί. Μπορώ να γράψω μια σύντομη περιγραφή της κοινότητας Ρομά και του τρόπου με τον οποίο οργανώνεται.			

Η κοινότητά μου

Επί-πεδο	***Δεξιό-τητα***		* ***Ημερο-μηνία***	** ***Ημερο-μηνία***	*** ***Ημερο-μηνία***
B2		Μπορώ να καταλάβω πλήρως μια ομιλία για την περιοχή ή την κοινότητα. Μπορώ να καταλάβω πλήρως όταν ο δάσκαλος περιγράφει κάτι που έχει συμβεί στην περιοχή. Μπορώ να καταλάβω μια λεπτομερή εξήγηση της δομής της κοινότητας Ρομά. Μπορώ να καταλάβω μια δημόσια ομιλία ή μια ταινία για έναν σημαντικό άνθρωπο της περιοχής.			
		Μπορώ να διαβάσω βιβλία και άρθρα για την ιστορία της περιοχής. Μπορώ να διαβάσω βιβλία και άρθρα για τον τρόπο ζωής των ανθρώπων που έζησαν στην περιοχή στο παρελθόν. Μπορώ να διαβάσω άρθρα εφημερίδας τα οποία μιλούν για το τι συμβαίνει σήμερα στην περιοχή ή την κοινότητά μου. Μπορώ να διαβάσω ένα άρθρο στην εφημερίδα ή στο διαδίκτυο για γεγονότα, δραστηριότητες ή καταστάσεις που αφορούν τους Ρομά στην περιοχή μου.			
		Μπορώ να κάνω συζήτηση για τις δραστηριότητες της περιοχής μου, εκφράζοντας τη γνώμη και τη στάση τη δική μου καθώς και άλλων.			

		Μπορώ να κάνω ερωτήσεις για να ετοιμάσω μια εργασία σχετικά με μια πτυχή ή μια δραστηριότητα που αφορά την περιοχή μου. Μπορώ να κάνω μια λεπτομερή συζήτηση για τις δραστηριότητες της τοπικής μου κοινότητας και να εξηγήσω θέματα που αφορούν τους Ρομά που μένουν εκεί.			
		Μπορώ να κάνω μια μακροσκελή προφορική παρουσίαση για την περιοχή ή για μια συγκεκριμένη δραστηριότητα που πραγματοποιείται ή έχει πραγματοποιηθεί εκεί. Μπορώ να κάνω μια μακροσκελή προφορική παρουσίαση για μια επίσκεψή μου σε ένα ενδιαφέρον ή σημαντικό μέρος. Μπορώ να κάνω μια μακροσκελή προφορική παρουσίαση για τη ζωή των ανθρώπων μιας κοινότητας Ρομά και να επισημάνω τις σημαντικές πολιτιστικές διαφορές μεταξύ των Ρομά και των γκατζέ. Μπορώ να κάνω μια μακροσκελή προφορική παρουσίαση για τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι Ρομά στις κοινότητές τους. Μπορώ να κάνω μια μακροσκελή προφορική παρουσίαση για έναν σημαντικό άνθρωπο της περιοχής.			
		Μπορώ να γράψω ένα γράμμα με σαφείς οδηγίες και εξηγήσεις για ένα μέρος στην περιοχή μου. Μπορώ να γράψω μια περιγραφή των σημαντικών δομών στην περιοχή μου ή στην κοινότητά μου.			

ΘΕΜΑ 4: ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Το θέμα αυτό διερευνά τις παραδοσιακές τέχνες και επαγγέλματα που συνδέονται με διάφορες ομάδες Ρομά. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να προσδιοριστεί πού εξακολουθούν να υπάρχουν στοιχεία των εν λόγω τεχνών και επαγγελμάτων σε τοπικό επίπεδο.

Το θέμα στηρίζει επίσης τη διερεύνηση των τομέων στους οποίους οι Ρομά συμμετέχουν στις ημέρες μας, όπως είναι η διδασκαλία, οι κοινωνικές υπηρεσίες, η παροχή συμβουλών κ.λπ.

Οι παραδοσιακές τέχνες που μπορεί να αναφερθούν στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων στην τάξη περιλαμβάνουν:

εκπαίδευση ζώων	καλαθοπλεκτική	εκπαίδευση αρκούδων
σιδηρουργία	πλινθοποιία	ψηκτροποιία
κατασκευή χτενών	ραπτική	διασκέδαση (τσίρκο)
μαντεία	πώληση λουλουδιών	χρυσοχοΐα/αργυροχοΐα
βοτανοθεραπεία	αλογοπάζαρο	ακόνισμα μαχαιριών
μεταλλοτεχνία	μουσικοί	κατασκευή διχτυών
κεραμοποιία/επισκευές κεραμικών	τραγούδι	αφήγηση
εμπόριο	ξυλουργική	

Επιπλέον, το θέμα αυτό επιτρέπει την εξέταση των ιστοριών ανθρώπων με καταγωγή Ρομά οι οποίοι έχουν γίνει διάσημοι σε διάφορους τομείς δραστηριότητας.

Βλ. επίσης: **Εγώ και η οικογένειά μου** (σελ. 27)

Φύση και ζώα (σελ. 89)

Χόμπι και καλλιτεχνικές δραστηριότητες (σελ. 95)

Δραστηριότητα στην τάξη 1

Στόχος: Να μάθουν οι μαθητές τις λέξεις για μέρη στην κοινότητα και για τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται εκεί.

Ηλικιακό φάσμα: 6–14 **Επίπεδο A1/A2**

Μέθοδος:

1. Προετοιμάστε κάρτες με ονομασίες διαφορετικών τεχνών και επαγγελμάτων των Ρομά (ιδίως εκείνων που συνδέονται με την περιοχή).
2. Διδάξτε τις απαραίτητες λέξεις και συζητήστε για τις δραστηριότητες.
3. Οι μαθητές μικρότερης ηλικίας ζωγραφίζουν εικόνες που αναπαριστούν τις δραστηριότητες.
4. Οι μαθητές μεγαλύτερης ηλικίας ψάχνουν στο διαδίκτυο για πληροφορίες/μιλούν με οικογένειες και βρίσκουν σχετικές εικόνες/ζωγραφίζουν εικόνες/γράφουν κάποιες προτάσεις.
5. Οι μαθητές προετοιμάζουν μια αφίσα χρησιμοποιώντας τις κάρτες και βάζοντας τις εικόνες/κείμενο μαζί με την αντίστοιχη κάρτα.

Δραστηριότητα στην τάξη 2

Στόχος: Να ερευνήσουν οι μαθητές τις τέχνες ή τα επαγγέλματα των Ρομά που ήταν συνηθισμένα στην περιοχή ή στην οικογενειακή ομάδα τους.

Ηλικιακό φάσμα: 10–14 **Επίπεδο B1/B2**

Μέθοδος:

1. Παρουσιάστε το θέμα των επαγγελμάτων της περιοχής. Επικεντρωθείτε σε παλιά ή σημερινά επαγγέλματα των Ρομά.
2. Οι μαθητές χωρίζονται σε ζευγάρια, επιλέγουν ένα επάγγελμα και κάνουν έρευνα χρησιμοποιώντας όλα τα διαθέσιμα μέσα (π.χ. βιβλία, διαδίκτυο, οικογένεια κ.λπ.).
3. Κάθε ζευγάρι ετοιμάζει μια παρουσίαση χρησιμοποιώντας εικόνες, αφίσες κ.λπ. με συνοδευτικό κείμενο.
4. Κάθε ζευγάρι παρουσιάζει την εργασία του στην υπόλοιπη τάξη.
5. Οι εικόνες και το κείμενο είτε αναρτώνται στον τοίχο είτε περιλαμβάνονται σε βιβλίο

Συ
ww

ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

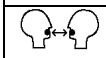
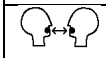
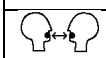
		A1	A2	B1	B2
ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ	**ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ**	Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει βασικές λέξεις που δηλώνουν παραδοσιακές και σύγχρονες τέχνες και επαγγέλματα των Ρομά όταν εκφέρονται ή διαβάζονται μεγαλόφωνα. Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει τις λέξεις που συνδέονται με τα προϊόντα των διαφόρων τεχνών (π.χ πέταλα, κοσμήματα, μουσική παράσταση κ.λπ.).	Μπορεί να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία μιας απλής ομιλίας στην τάξη, όπως μεταξύ άλλων ιστοριών, σχετικά με τις δραστηριότητες των ομάδων Ρομά με την προϋπόθεση ότι το λεξιλόγιο που χρησιμοποιείται είναι γνωστό.	Μπορεί να ακούει μια ομιλία ή παρουσίαση για τις τέχνες και τα επαγγέλματα των Ρομά και να κατανοεί το μεγαλύτερο μέρος, με την προϋπόθεση ότι ο λόγος είναι σχετικά αργός και σαφής. Μπορεί να κατανοεί το μεγαλύτερο μέρος μιας ηχητικής ή οπτικής αφήγησης σχετικά με την εργασία ενός Ρομ (στο παρελθόν ή στο παρόν).	Μπορεί να κατανοεί πλήρως μια μακροσκελή ομιλία ή διάλεξη που περιγράφει τον τρόπο ζωής και τις δραστηριότητες που συνδέονται με συγκεκριμένη τέχνη ή επάγγελμα. Μπορεί να καταλαβαίνει πλήρως μια ομιλία στο πλαίσιο του επαγγελματικού προσανατολισμού που περιγράφει τα επαγγέλματα στα οποία οι σύγχρονοι Ρομά είχαν ιδιαίτερη επιτυχία.
	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί τις λέξεις που δηλώνουν τις διάφορες τέχνες και επαγγέλματα των Ρομά (στο παρελθόν και στο παρόν) και εμφανίζονται σε κάρτες, αφίσες ή απλά κείμενα. Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί τις λέξεις που συνδέονται με τα προϊόντα διαφόρων τεχνών (π.χ. πέταλα, κοσμήματα, μουσική παράσταση κ.λπ.) και εμφανίζονται σε κάρτες, αφίσες ή απλά κείμενα.	Μπορεί να διαβάζει και να καταλαβαίνει σύντομα και απλά κείμενα, όπως μεταξύ άλλων παραμύθια ή θρύλους, που περιλαμβάνουν περιγραφές των τεχνών ή των δραστηριοτήτων των Ρομά, με την προϋπόθεση ότι περιέχουν οικείες λέξεις που χρησιμοποιούνται πολύ συχνά.	Μπορεί να διαβάζει και να καταλαβαίνει ποικίλα κείμενα σχετικά με τις διάφορες τέχνες και τα επαγγέλματα (ιστορίες, κείμενα στο διαδίκτυο, ιστορικές αφηγήσεις κ.λπ.). Μπορεί να διαβάζει και να καταλαβαίνει κείμενα για επιφανή πρόσωπα με καταγωγή Ρομά.	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί λεπτομερείς περιγραφές των παραδοσιακών τεχνών και δραστηριοτήτων των Ρομά στο παρελθόν. Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί μια λεπτομερή εξήγηση της σημασίας μιας τέχνης ή ενός επαγγέλματος σε μια ιστορία ή έναν θρύλο. Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί τις προϋποθέσεις για την άσκηση διαφόρων δραστηριοτήτων και επαγγελμάτων σήμερα. Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί μια βιογραφική αφήγηση ενός διάσημου προσώπου με καταγωγή Ρομά.

ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

ΟΜΙΛΙΑ	**ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗ**	Μπορεί να χρησιμοποιεί χειρονομίες, βασικές λέξεις και απλές φράσεις/προτάσεις για να απαντήσει σε βασικές ερωτήσεις σχετικά με τα παραδοσιακά και τα σύγχρονα επαγγέλματα των Ρομά.	Μπορεί να κάνει απλές ερωτήσεις σχετικά με τις τυπικές δραστηριότητες και τις καθημερινές συνήθειες που συνδέονται με συγκεκριμένες τέχνες και επαγγέλματα και να δίνει ανάλογες απαντήσεις. Μπορεί να κάνει απλές ερωτήσεις σχετικά με συγκεκριμένες ομάδες Ρομά και τη σύνδεσή τους με τις τέχνες και τα επαγγέλματα και να δίνει ανάλογες απαντήσεις. Μπορεί να κάνει απλές ερωτήσεις σχετικά με τις τέχνες και τα επαγγέλματα των Ρομά τη σύγχρονη εποχή και να δίνει ανάλογες απαντήσεις.	Μπορεί να κάνει πιο σύνθετες ερωτήσεις σχετικά με τις βασικές ιστορικές πτυχές των διαφόρων τεχνών και επαγγελμάτων των Ρομά και να δίνει ανάλογες απαντήσεις. Μπορεί να κάνει πιο σύνθετες ερωτήσεις σχετικά με τις δραστηριότητες των Ρομά σήμερα και να δίνει ανάλογες απαντήσεις. Μπορεί να κάνει πιο σύνθετες ερωτήσεις σχετικά με επιφανή πρόσωπα με καταγωγή Ρομά και να δίνει ανάλογες απαντήσεις.	Μπορεί να κάνει σύνθετες και λεπτομερείς ερωτήσεις σε ηλικιωμένα μέλη της οικογένειας ή της κοινότητας σχετικά με τις αναμνήσεις τους όσον αφορά τις παραδοσιακές τέχνες και επαγγέλματα των Ρομά Μπορεί να εκφράζεται με ευχέρεια όταν συμμετέχει σε συζητήσεις σχετικά με τις παραδοσιακές τέχνες και επαγγέλματα των Ρομά.
	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να χρησιμοποιεί απλές φράσεις και προτάσεις για να κάνει μια σύντομη, πιθανώς ελλιπή, δήλωση σχετικά με τις τέχνες ή τα επαγγέλματα των μελών της οικογένειας ή της ομάδας. Μπορεί να χρησιμοποιεί απλές φράσεις και προτάσεις για να κάνει μια σύντομη δήλωση σχετικά με τις τυπικές τέχνες ή επαγγέλματα των Ρομά στη χώρα ή την περιοχή του.	Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και προτάσεις για να κάνει μια σύντομη περιγραφή των ιστορικών τεχνών και επαγγελμάτων των Ρομά στον τόπο ή την περιοχή. Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και προτάσεις για να κάνει μια σύντομη περιγραφή μιας προσωπικής εμπειρίας που αποκόμισε όταν είδε έναν τεχνίτη/μια τεχνίτρια Ρομά εν ώρα εργασίας.	Μπορεί να συνδέει προτάσεις με απλό τρόπο για να μιλήσει σχετικά με διάφορες τέχνες και επαγγέλματα των Ρομά με τρόπο που αρμόζει στην ηλικία του. Μπορεί να συνδέει προτάσεις με απλό τρόπο για να κάνει μια σύντομη προφορική παρουσίαση σχετικά με ένα άτομο με καταγωγή Ρομά που είναι διάσημος ή γνωστός.	Μπορεί να κάνει μια προφορική παρουσίαση, με τις κατάλληλες περιγραφικές λεπτομέρειες και εκθέτοντας τις σκέψεις του με ειρμό, σχετικά με τις δραστηριότητες των Ρομά στο παρελθόν, κάνοντας αναφορά στις επιπτώσεις που είχαν οι τέχνες και τα επαγγέλματα στη ζωή τους. Μπορεί να κάνει μια προφορική παρουσίαση για τα επαγγέλματα των Ρομά σήμερα. Μπορεί να κάνει μια προφορική παρουσίαση συγκρίνοντας τη ζωή των νομάδων τεχνιτών Ρομά στο παρελθόν με τη σύγχρονη ζωή. Μπορεί να κάνει μια προφορική παρουσίαση για ένα διάσημο πρόσωπο, ή διάσημους ανθρώπους, με καταγωγή Ρομά.

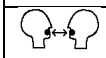
Γ Ρ Α Φ Η	Μπορεί να αντιγράφει ή να γράφει βασικές λέξεις που αφορούν τις τέχνες και τα επαγγέλματα των Ρομά. Μπορεί να αντιγράφει ή να γράφει βασικές προτάσεις για τις τέχνες ή τα επαγγέλματα των Ρομά.	Μπορεί να γράφει σύντομα κείμενα χρησιμοποιώντας οικείο λεξιλόγιο για να περιγράψει τι έκαναν οι Ρομά στο παρελθόν στον τόπο ή την περιοχή. Μπορεί να γράφει σύντομα κείμενα χρησιμοποιώντας οικείο λεξιλόγιο για να περιγράψει τις τέχνες των Ρομά που ζουν σε διάφορες περιοχές ή χώρες.	Μπορεί να γράφει λίγα λόγια για τον τρόπο ζωής των τεχνιτών Ρομά. Μπορεί να γράφει μια σύντομη περιγραφή της ζωής ενός διάσημου Ρομά. Μπορεί να γράφει μια σύντομη περιγραφή της σύνδεσης μεταξύ των διαφόρων ομάδων Ρομά και συγκεκριμένων τεχνών και επαγγελμάτων.	Μπορεί να γράφει μια περιγραφή, με τις κατάλληλες λεπτομέρειες, εκθέτοντας τις σκέψεις του με ειρμό και μέσα στα συμφραζόμενα, των παραδοσιακών τεχνών και επαγγελμάτων Ρομά είτε σε τοπικό επίπεδο είτε σε πιο γενική βάση. Μπορεί να γράφει για διάσημους ανθρώπους με καταγωγή Ρομά επισημαίνοντας τη σημασία της κουλτούρας των Ρομά στη ζωή τους.

Τέχνες και επαγγέλματα των Ρομά

Επί-πεδο	*Δεξιό-τητα*		* *Ημερο-μηνία*	** *Ημερο-μηνία*	*** *Ημερο-μηνία*
A1		Μπορώ να καταλάβω τις λέξεις που περιγράφουν διάφορες τέχνες και επαγγέλματα. Μπορώ να καταλάβω τις λέξεις που περιγράφουν τα πράγματα που φτιάχνουν διάφοροι τεχνίτες.			
		Μπορώ να αναγνωρίσω τις λέξεις που περιγράφουν διάφορες τέχνες και επαγγέλματα. Μπορώ να αναγνωρίσω τις λέξεις που περιγράφουν τα πράγματα που φτιάχνουν διάφοροι τεχνίτες.			
		Μπορώ να κάνω πολύ απλές ερωτήσεις για τη δουλειά που κάνουν οι άνθρωποι στις μέρες μας και να δώσω ανάλογες απαντήσεις.			
		Μπορώ να ονοματίσω τις τέχνες και τα επαγγέλματα που έκαναν και κάνουν οι άνθρωποι στην περιοχή μου.			
		Μπορώ να γράψω τις λέξεις που αφορούν τις τυπικές τέχνες και επαγγέλματα των Ρομά στο παρελθόν και το παρόν. Μπορώ να γράψω μερικές προτάσεις για αυτές τις τέχνες και τα επαγγέλματα.			
A2		Μπορώ να καταλάβω μια απλή ιστορία για τους τεχνίτες Ρομά και τι έκαναν.			
		Μπορώ να διαβάσω μια απλή ιστορία που να περιγράφει τι έκαναν οι Ρομά στην καθημερινή τους ζωή.			
		Μπορώ να κάνω μια απλή συζήτηση για τις τυπικές δραστηριότητες συγκεκριμένων τεχνιτών. Μπορώ να απαντήσω σε απλές ερωτήσεις για διάφορους τεχνίτες Ρομά και τις δραστηριότητές τους. Μπορώ να απαντήσω σε απλές ερωτήσεις για τις δραστηριότητες των Ρομά στην κοινότητά μου σήμερα.			
		Μπορώ να κάνω μια σύντομη περιγραφή μιας συγκεκριμένης τέχνης ή επαγγέλματος που με ενδιαφέρει ιδιαίτερα. Μπορώ να κάνω μια σύντομη περιγραφή ενός τεχνίτη στη δουλειά του.			
		Μπορώ να γράψω ένα σύντομο γράμμα ή κείμενο που να περιγράφει τις τέχνες και τα επαγγέλματα που έκαναν οι Ρομά της περιοχής μου στο παρελθόν. Μπορώ να γράψω λίγα λόγια για τις τέχνες και τα επαγγέλματα των Ρομά σε διάφορες περιοχές.			
B1		Μπορώ να καταλάβω μια ομιλία για τις παραδοσιακές τέχνες των Ρομά. Μπορώ να καταλάβω μια ταινία ή ραδιοφωνική εκπομπή που περιγράφει τη δουλειά ενός Ρομ ή μιας ομάδας Ρομά.			
		Μπορώ να διαβάσω μια ιστορία ή άλλο κείμενο για μια τυπική τέχνη των Ρομά στο παρελθόν ή στο παρόν. Μπορώ να διαβάσω για έναν Ρομ που έγινε διάσημος χάρη σε μια συγκεκριμένη τέχνη ή δραστηριότητα.			
		Μπορώ να κάνω ερωτήσεις για τις βασικές τέχνες και επαγγέλματα των Ρομά στο παρελθόν και στο παρόν και να δώσω ανάλογες απαντήσεις. Μπορώ να κάνω ερωτήσεις για τη σημασία των τεχνών και των επαγγελμάτων των Ρομά και να δώσω ανάλογες απαντήσεις. Μπορώ να κάνω ερωτήσεις για τις δραστηριότητες των Ρομά σήμερα και να δώσω ανάλογες απαντήσεις.			
		Μπορώ να κάνω μια σύντομη προφορική παρουσίαση για έναν διάσημο Ρομ. Μπορώ να κάνω μια σύντομη προφορική παρουσίαση για διάφορες τέχνες και επαγγέλματα συγκεκριμένων ομάδων Ρομά.			
		Μπορώ να γράψω για τον τρόπο ζωής των τεχνιτών Ρομά.			

		Μπορώ να γράψω για έναν διάσημο τεχνίτη Ρομ. Μπορώ να γράψω για διάφορες ομάδες Ρομά και τις συγκεκριμένες τέχνες και επαγγέλματά τους.			

Τέχνες και επαγγέλματα των Ρομά

Επί-πεδο	***Δεξιό-τητα***		* ***Ημερο-μηνία***	** ***Ημερο-μηνία***	*** ***Ημερο-μηνία***
B2		Μπορώ να καταλάβω μια λεπτομερή ομιλία για τις τέχνες και τον τρόπο ζωής των Ρομά. Μπορώ να καταλάβω μια ομιλία επαγγελματικού προσανατολισμού σχετικά με τους πιθανούς τομείς στους οποίους θα μπορούσα να δραστηριοποιηθώ σήμερα.			
		Μπορώ να διαβάσω λεπτομερείς περιγραφές που αφορούν τις τέχνες και τις δραστηριότητες των Ρομά στο παρελθόν. Μπορώ να διαβάσω μια περιγραφή της σημασίας μιας συγκεκριμένης τέχνης ή επαγγέλματος των Ρομά σε μια περιοχή ή περιφέρεια. Μπορώ να διαβάσω λεπτομερείς πληροφορίες για το πώς να αρχίσω να ασκώ μια τέχνη ή ένα επάγγελμα των Ρομά σήμερα. Μπορώ να διαβάσω τη βιογραφία ενός σημαντικού τεχνίτη Ρομά.			
		Μπορώ να συζητήσω τη σημασία των τεχνών και των επαγγελμάτων στην ιστορία των Ρομά προκειμένου να κάνω μια εργασία. Μπορώ να κάνω ερωτήσεις για έναν ομιλητή που επισκέπτεται το σχολείο μου για να μιλήσει για τις τέχνες και τα επαγγέλματα των Ρομά.			
		Μπορώ να κάνω μια προφορική παρουσίαση για τις δραστηριότητες των Ρομά στο παρελθόν και να εξηγήσω τη σημασία των τεχνών και των επαγγελμάτων τους για τις διάφορες περιοχές. Μπορώ να κάνω μια λεπτομερή προφορική παρουσίαση για τα επαγγέλματα των Ρομά σήμερα. Μπορώ να κάνω μια προφορική παρουσίαση συγκρίνοντας τη ζωή στο παρελθόν για τους τεχνίτες Ρομά με τη ζωή στο παρόν και εξηγώντας τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα. Μπορώ να κάνω μια λεπτομερή προφορική παρουσίαση για έναν διάσημο Ρομ και τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζει τη ζωή σε τοπικό ή διεθνές επίπεδο.			
		Μπορώ να γράψω μια λεπτομερή περιγραφή των παραδόσεων των Ρομά όσον αφορά τις τέχνες και τη σημασία τους. Μπορώ να γράψω για τη σημασία της συνεισφοράς των Ρομά στην οικονομική και κοινωνική ζωή.			

ΘΕΜΑ 5: ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ ΚΑΙ ΓΙΟΡΤΕΣ

Στο εν λόγω θέμα περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

1. Οι γιορτές που σηματοδοτούν τον κύκλο ζωής:

   Γέννηση και βάπτιση, συμπεριλαμβανομένης της σημαντικής θέσης των νονών

   Αρραβώνας και γάμος

   Οι τελετουργίες που συνδέονται με τον θάνατο, το πένθος και αναμνηστικές τελετές
2. Τα πανηγύρια που είναι ευρέως διαδεδομένα στην περιοχή, συμπεριλαμβανομένων των θρησκευτικών πανηγυριών
3. Εορτασμοί ή άλλες εκδηλώσεις στη διάρκεια των οποίων οι κοινότητες Ρομά συναντιούνται, όπως:

   Παγκόσμια Ημέρα των Ρομά (8η Απριλίου)

   Αγία Σάρα (προσκύνημα στο Les Saintes-Maries de la Mer στο Camargue, Γαλλία)

   Αλογοπανηγύρεις

   Πολιτιστικά φεστιβάλ των Ρομά
4. Αναμνηστικές εκδηλώσεις εκ των οποίων για τη *Samurdaripe* (*Murdaripen*), Ημέρα Μνήμης του Ολοκαυτώματος.

Καθώς τα πανηγύρια και οι γιορτές αποτελούν ευκαιρία για συναθροίσεις, το θέμα αυτό επιτρέπει επίσης τη διερεύνηση της προφορικής παράδοσης των τραγουδιών, ποιημάτων, ιστοριών και αινιγμάτων που αντανακλούν την ιστορία και διαφορετικές εμπειρίες.

Βλ. επίσης: **Εγώ και η οικογένειά μου** (σελ. 27)

Δραστηριότητα στην τάξη 1

Στόχος: Να μάθουν οι μαθητές πότε πραγματοποιούνται σημαντικές γιορτές, για ποιον λόγο και ποιον σκοπό εξυπηρετούν, καθώς και τι κάνουν οι μαθητές κατά τη διάρκεια αυτών των γιορτών.

Ηλικιακό φάσμα: 4–14 **Επίπεδο A1/A2**

Μέθοδος:

1. Ρωτήστε τους μαθητές σχετικά με τις σημαντικές γιορτές στη ζωή τους.
2. Μιλήστε για την περίοδο του χρόνου κατά την οποία πραγματοποιούνται αυτές οι γιορτές – μήνας, εποχή.
3. Οι μαθητές μιλούν για το τι συμβαίνει στη διάρκεια αυτών των γιορτών (π.χ. ιδιαίτερο γεύμα, επίσκεψη σε συγγενείς, διακοπές κ.λπ.).
4. Γράψτε στον πίνακα μια λίστα με διαφορετικές γιορτές, κατηγοριοποιώντας τες σε προσωπικές (π.χ. γενέθλια), οικογενειακές, τοπικές, εθνικές και γιορτές που αφορούν ειδικά τους Ρομά.
5. Κάντε μια μεγάλη αφίσα στον τοίχο, η οποία χωρίζεται στους μήνες του χρόνου και γράψτε τις γιορτές στον αντίστοιχο μήνα με μια σημείωση που εξηγεί τι γιορτάζεται.

ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ ΚΑΙ ΓΙΟΡΤΕΣ

		A1	A2	B1	B2
ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί τις λέξεις που δηλώνουν πανηγύρια και γιορτές όταν εκφέρονται ή διαβάζονται μεγαλόφωνα. Μπορεί να ακολουθεί απλές προφορικές οδηγίες για να βρει εικόνες ή αντικείμενα στην τάξη που αφορούν διάφορα πανηγύρια ή γιορτές.	Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει κοινές λέξεις που αφορούν πανηγύρια και γιορτές όταν ο δάσκαλος παρουσιάζει το θέμα στην τάξη. Μπορεί να παρακολουθεί σε γενικές γραμμές ιστορίες και ομιλίες στην τάξη σε σχέση με τα πανηγύρια και τις γιορτές. Μπορεί να κατανοεί τις οδηγίες προετοιμασίας μιας γιορτής όταν χρησιμοποιούνται οικείες λέξεις πολύ συχνά.	Μπορεί να κατανοεί τα βασικά σημεία μιας ομιλίας στην τάξη σχετικά με τα πανηγύρια και τις γιορτές, χρησιμοποιώντας οπτικά μέσα (π.χ. εικόνες σε ένα βιβλίο) για να ελέγχει τις εξηγήσεις του δασκάλου. Μπορεί να κατανοεί τα βασικά σημεία ενός βίντεο που δείχνει τυπικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στη διάρκεια ενός τοπικού πανηγυριού ή ενός εθνικού φεστιβάλ.	Μπορεί να καταλαβαίνει πλήρως μια ομιλία σχετικά με τους λόγους διοργάνωσης ενός πανηγυριού, μιας γιορτής ή μιας αναμνηστικής τελετής. Μπορεί να καταλαβαίνει λεπτομερείς οδηγίες για την προετοιμασία μιας γιορτής.
		Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί τις λέξεις που δηλώνουν πανηγύρια, γιορτές και ειδικές εκδηλώσεις στην κοινότητα Ρομά.	Μπορεί να κατανοεί μια απλή ιστορία η οποία βασίζεται σε ένα πανηγύρι ή μια γιορτή όταν χρησιμοποιούνται οικείες λέξεις πολύ συχνά και, εφόσον είναι δυνατόν, παρέχεται υποστήριξη με οπτικά μέσα. Μπορεί να κατανοεί μια απλή ιστορία που συνδέεται με μια συγκεκριμένη κατάσταση ή εμπειρία όταν οι άνθρωποι συναθροίζονται στο πλαίσιο μιας γιορτής ή μιας αναμνηστικής τελετής.	Μπορεί να κατανοεί τα βασικά σημεία μιας αφήγησης για τα πανηγύρια ή τις γιορτές που είναι χαρακτηριστικά των κοινοτήτων Ρομά. Μπορεί να κατανοεί τα βασικά σημεία μιας ιστορίας ή ενός τραγουδιού που συνδέεται με μια γιορτή, ένα πανηγύρι ή μια αναμνηστική τελετή.	Μπορεί να κατανοεί πλήρως μια ομιλία ή συζήτηση σχετικά με ένα πανηγύρι, μια γιορτή ή μια αναμνηστική τελετή των Ρομά, συμπεριλαμβανομένου του σκοπού της εκδήλωσης και του τρόπου προετοιμασίας της. Μπορεί να κατανοεί πλήρως τις σημαντικές ιστορίες ή τραγούδια που συνδέονται με συγκεκριμένες γιορτές, πανηγύρια ή αναμνηστικές τελετές.
	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠ	Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί τις λέξεις που δηλώνουν πανηγύρια και γιορτές σε αφίσες ή κάρτες και σε πολύ απλά κείμενα.	Μπορεί να διαβάζει και να καταλαβαίνει μια απλή περιγραφή ενός πανηγυριού ή των εκδηλώσεων που γίνονται στο πλαίσιο μιας γιορτής, χρησιμοποιώντας εικόνες ως βοήθημα. Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί απλές ιστορίες οι οποίες περιλαμβάνουν οικείο λεξιλόγιο που χρησιμοποιείται πολύ συχνά σχετικά με τυπικά πανηγύρια ή εορταστικές δραστηριότητες (π.χ. προετοιμασία της οικογένειας, βασικοί συμμετέχοντες κ.λπ.).	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί τα βασικά σημεία πρόσφατων ή ιστορικών κειμένων τα οποία περιγράφουν πανηγύρια και γιορτές.	Μπορεί να διαβάζει άρθρα για πανηγύρια και γιορτές και να καταλαβαίνει το πλαίσιο, την ιστορία και τις παραδόσεις που τα αφορούν.

	ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί τις λέξεις οι οποίες δηλώνουν πανηγύρια και γιορτές που διοργανώνονται τακτικά στην οικογένεια ή στην κοινότητα.	Μπορεί να διαβάζει ένα απλό παραμύθι το οποίο βασίζεται σε μια γιορτή ή μια εκδήλωση και περιλαμβάνει οικείες λέξεις που χρησιμοποιούνται με μεγάλη συχνότητα.	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί τα βασικά σημεία ενός κειμένου που περιγράφει γιορτές ή πανηγύρια που είναι χαρακτηριστικά της οικογένειας ή της ζωής της κοινότητας Ρομά.	Μπορεί να διαβάζει λεπτομερείς περιγραφές τυπικών πανηγυριών, γιορτών ή συναθροίσεων των Ρομά και να καταλαβαίνει την ιστορία τους, τον σκοπό τους και τις παραδόσεις που συνδέονται με αυτά.

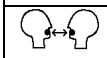
ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ ΚΑΙ ΓΙΟΡΤΕΣ

		A1	**A2**	**B1**	**B2**
ΟΜΙΛΙΑ	**ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗ**	Μπορεί να απαντά με βασικές λέξεις ή απλές φράσεις/προτάσεις σε ερωτήσεις σχετικά με το πότε διοργανώνονται τα σημαντικά τοπικά πανηγύρια ή εθνικά φεστιβάλ.	Μπορεί να κάνει απλές ερωτήσεις για τα πανηγύρια που δεν είναι γνωστά. Μπορεί να ανταλλάσσει με άλλους μαθητές βασικές πληροφορίες σχετικά με το πώς γιορτάζονται συγκεκριμένα πανηγύρια στο σπίτι του.	Μπορεί να μιλά για οικογενειακές/θρησκευτικές γιορτές με άλλους μαθητές και να τις συγκρίνει. Μπορεί να κάνει ερωτήσεις για τα τυπικά πανηγύρια σε άλλα μέρη και να δίνει ανάλογες απαντήσεις.	Μπορεί να εκφράζεται με ευχέρεια και αυθορμητισμό όταν συζητά την εμπειρία που αποκομίζει κάποιος από τη συμμετοχή του σε πανηγύρια ή γιορτές και να εκφράζει τις προσωπικές του απόψεις για αυτές.
		Μπορεί να απαντά με βασικές λέξεις ή απλές φράσεις/προτάσεις σε ερωτήσεις σχετικά με εκδηλώσεις της οικογένειας ή της κοινότητας στις οποίες έχει συμμετάσχει.	Μπορεί να απαντά με απλές λέξεις σε ερωτήσεις σχετικά με μια γιορτή ή ένα πανηγύρι που είναι σημαντικό για την οικογένεια ή την κοινότητά του ή μια εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε πρόσφατα.	Μπορεί να περιγράφει πώς εκτυλίσσεται ένα πανηγύρι ή μια γιορτή στην οικογένεια ή την κοινότητά του και να απαντά σε σχετικές ερωτήσεις.	Μπορεί να μιλά διεξοδικά για τα σχέδια για ένα πανηγύρι ή μια γιορτή της οικογένειας ή της κοινότητας και για τις σχετικές εμπειρίες.
	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να ονοματίζει τα βασικά πανηγύρια της χρονιάς.	Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και προτάσεις για να κάνει μια απλή περιγραφή της συμμετοχής του σε ένα τοπικό πανηγύρι ή εθνικό φεστιβάλ.	Μπορεί να περιγράφει στην υπόλοιπη τάξη μια εμπειρία που αποκόμισε όταν συμμετείχε σε ένα πανηγύρι.	Μπορεί να κάνει μια λεπτομερή, μακροσκελή προφορική παρουσίαση σχετικά με ένα πανηγύρι, παραθέτοντας τις πληροφορίες με τη σειρά και παρέχοντας περιγραφικές γενικές και προσωπικές απαντήσεις.
		Μπορεί να ονοματίζει τις εκδηλώσεις που είναι σημαντικές για την οικογένεια ή τη ζωή της κοινότητας Ρομά.	Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και προτάσεις για να περιγράψει μια ειδική γιορτή στο σπίτι. Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και προτάσεις για να περιγράψει τα βασικά σημεία μιας συγκεκριμένης γιορτής ή εκδήλωσης. Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και προτάσεις για να διηγηθεί τα βασικά σημεία μια ιστορίας που συνδέεται με μια γιορτή ή μια σημαντική εκδήλωση.	Μπορεί να περιγράφει στην υπόλοιπη τάξη μια ειδική εκδήλωση/γιορτή στην οικογένεια (θρησκευτικό πανηγύρι, γέννηση κ.λπ.). Μπορεί να περιγράφει στην υπόλοιπη τάξη την εμπειρία που αποκόμισε όταν συμμετείχε σε μια τελετή όπως γάμος ή κηδεία. Μπορεί να διηγείται μια ιστορία που αφορά κάποια συγκεκριμένη εκδήλωση/γιορτή ή αναμνηστική τελετή.	Μπορεί να κάνει μια λεπτομερή, μακροσκελή προφορική παρουσίαση σχετικά με τις σημαντικές γιορτές στη ζωή των Ρομά και την πολιτιστική τους σημασία για τα μέλη της κοινότητας Ρομά. Μπορεί να απαγγέλλει επί μακρόν μια ιστορία ή ένα τραγούδι που έχει ιδιαίτερη σημασία για ένα πανηγύρι, μια γιορτή ή μια αναμνηστική τελετή.

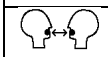
Γ Ρ Α Φ Η	Μπορεί να αντιγράφει ή να γράφει τις ονομασίες των βασικών πανηγυριών. Μπορεί να αντιγράφει από τον πίνακα σύντομες προτάσεις για τα πανηγύρια ή τις γιορτές.	Μπορεί να γράφει απλές προτάσεις που να περιγράφουν μια γιορτή που έγινε στο πλαίσιο ενός πανηγυριού (π.χ. φαγητό, ρούχα, διασκέδαση κ.λπ.).	Μπορεί να γράφει ένα σύντομο κείμενο/γράμμα που να περιγράφει ένα πανηγύρι ή μια γιορτή, σχολιάζοντας την αντίδρασή του (π.χ. ενθουσιασμένος, νευρικός, χαρούμενος, κουρασμένος).	Μπορεί να γράφει μια λεπτομερή περιγραφή ενός πανηγυριού ή μιας γιορτής, εξηγώντας τον σκοπό της εκδήλωσης, περιγράφοντας το πώς εκτυλίχθηκε και εκφράζοντας μια προσωπική αντίδραση.
	Μπορεί να αντιγράφει ή να γράφει τις ονομασίες σημαντικών εκδηλώσεων ή γιορτών. Μπορεί να αντιγράφει ή να γράφει σύντομες προτάσεις για μια σημαντική εκδήλωση ή γιορτή.	Μπορεί να γράφει απλές προτάσεις που να περιγράφουν ένα γεγονός στην οικογένεια (π.χ. μια γέννηση στην οικογένεια ή στην κοινότητα). Μπορεί να γράφει απλές προτάσεις που να περιγράφουν τα κύρια χαρακτηριστικά μιας εκδήλωσης ή μιας γιορτής της οικογένειας ή της κοινότητας, με βάση την προσωπική του εμπειρία, ή που να επαναλαμβάνουν μια αφήγηση ή μια ιστορία.	Μπορεί να γράφει ένα σύντομο κείμενο, γράμμα ή e-mail που να περιγράφει μια γιορτή ή μια εκδήλωση στην οποία έχει συμμετάσχει στην οικογένεια ή στην κοινότητα.	Μπορεί να γράφει μια λεπτομερή περιγραφή συγκεκριμένων γιορτών ή εκδηλώσεων στην ιστορία, την παράδοση ή τη ζωή της κοινότητας Ρομά. Μπορεί να γράφει μια λεπτομερή σύγκριση μεταξύ αφενός των πανηγυριών και των γιορτών των Ρομά και αφετέρου των τοπικών ή εθνικών εκδηλώσεων.

Πανηγύρια και γιορτές

Επί-πεδο	***Δεξιό-τητα***		* ***Ημερο-μηνία***	** ***Ημερο-μηνία***	*** ***Ημερο-μηνία***
A1	→🗣	Μπορώ να καταλάβω τις λέξεις που περιγράφουν σημαντικά πανηγύρια και γιορτές στην περιοχή μου. Μπορώ να καταλάβω τις λέξεις που χρησιμοποιεί για τα πανηγύρια και τις γιορτές η οικογένεια ή η κοινότητά μου.			
	🗣→	Μπορώ να αναγνωρίσω τις λέξεις που περιγράφουν σημαντικά πανηγύρια ή γιορτές όταν τις βλέπω σε έναν πίνακα, ένα ημερολόγιο ή μια αφίσα.			
	🗣↔🗣	Μπορώ να κάνω απλές ερωτήσεις για τα βασικά πανηγύρια στην περιοχή μου και να δώσω ανάλογες απαντήσεις. Μπορώ να κάνω απλές ερωτήσεις για τις εκδηλώσεις που είναι σημαντικές για την οικογένειά μου ή την κοινότητά μου και να δώσω ανάλογες απαντήσεις.			
	🗣→	Μπορώ να ονοματίσω τα βασικά πανηγύρια που διοργανώνονται στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Μπορώ να ονοματίσω τις βασικές γιορτές που είναι σημαντικές για την οικογένεια ή την κοινότητά μου και να πω ποια περίοδο του χρόνου διοργανώνονται.			
	✍	Μπορώ να αντιγράψω ή να γράψω τις ονομασίες των σημαντικών πανηγυριών ή γιορτών στην περιοχή μου. Μπορώ να αντιγράψω ή να γράψω μερικές προτάσεις για τις εκδηλώσεις που είναι σημαντικές για την περιοχή μου ή την οικογένεια και την κοινότητά μου.			
	→🗣	Μπορώ να αναγνωρίσω όταν ένα σημαντικό πανηγύρι ή εκδήλωση είναι μέρος μιας ιστορίας. Μπορώ να αναγνωρίσω όταν ο δάσκαλος μιλά για ένα συγκεκριμένο πανηγύρι, γιορτή ή εκδήλωση. Μπορώ να καταλάβω απλές οδηγίες για την προετοιμασία μιας σημαντικής εκδήλωσης.			
	🗣→	Μπορώ να διαβάσω μια απλή ιστορία για ένα σημαντικό πανηγύρι ή γιορτή.			

A2		Μπορώ να διαβάσω ένα απλό κείμενο για το πώς μια οικογένεια προετοιμάζεται για μια σημαντική γιορτή.			
		Μπορώ να κάνω ερωτήσεις για πανηγύρια που αναφέρονται σε ιστορίες και να δώσω ανάλογες απαντήσεις. Μπορώ να ρωτήσω τους φίλους μου πώς γιορτάζουν στο σπίτι τους. Μπορώ να κάνω ερωτήσεις για ένα πανηγύρι που είναι πολύ σημαντικό για την οικογένεια ή την κοινότητά μου.			
		Μπορώ να κάνω μια πολύ απλή περιγραφή ενός πανηγυριού ή μιας γιορτής στο σπίτι μου. Μπορώ να κάνω μια πολύ απλή περιγραφή των σημαντικών σημείων ενός πανηγυριού ή μιας γιορτής. Μπορώ να κάνω μια απλή περιγραφή μιας ιδιαίτερης εκδήλωσης στην οποία συμμετείχα.			
		Μπορώ να γράψω μερικές προτάσεις για ένα πανηγύρι ή μια γιορτή στην οποία συμμετείχα. Μπορώ να γράψω μερικές προτάσεις για τον λόγο για τον οποίο έγινε μια συγκεκριμένη γιορτή.			

Πανηγύρια και γιορτές

Επί-πεδο	***Δεξιό-τητα***		* ***Ημερο-μηνία***	** ***Ημερο-μηνία***	*** ***Ημερο-μηνία***
B1		Μπορώ να καταλάβω πληροφορίες σχετικά με ένα πανηγύρι ή μια γιορτή και την προετοιμασία και τα σχέδια της εκδήλωσης. Μπορώ να καταλάβω τα βασικά σημεία μιας ταινίας για ένα συγκεκριμένο πανηγύρι ή μια γιορτή. Μπορώ να καταλάβω τα βασικά σημεία μιας ιστορίας ή ενός τραγουδιού για ένα συγκεκριμένο πανηγύρι, γιορτή ή αναμνηστική τελετή.			
		Μπορώ να διαβάσω και να καταλάβω μια γραπτή περιγραφή του πώς εκτυλίσσεται ένα πανηγύρι ή μια γιορτή. Μπορώ να καταλάβω τα βασικά σημεία ενός άρθρου στην εφημερίδα ή στο διαδίκτυο για ένα πανηγύρι.			
		Μπορώ να συζητήσω και να συγκρίνω τον τρόπο με τον οποίο γιορτάζονται διάφορα γεγονότα σε διαφορετικές κοινότητες και οικογένειες. Μπορώ να κάνω ερωτήσεις για τις γιορτές που διοργανώνονται σε άλλα μέρη και αφορούν σκοπούς που δεν γνωρίζω. Μπορώ να εξηγήσω πώς γιορτάζουμε ένα γεγονός στο σπίτι ή την κοινότητά μου.			
		Μπορώ να περιγράψω μια εμπειρία που είχα όταν συμμετείχα σε ένα πανηγύρι ή μια εκδήλωση στο σπίτι ή την κοινότητά μου. Μπορώ να περιγράψω τι συνέβη στη διάρκεια μιας γιορτής και τι συναισθήματα που προκάλεσε η εκδήλωση. Μπορώ να διηγηθώ μια ιστορία που αφορά κάποιο ιδιαίτερο γεγονός.			
		Μπορώ να γράψω ένα γράμμα που να περιγράφει ένα πανηγύρι ή μια γιορτή που οργανώθηκε από την οικογένειά μου ή στην περιοχή μου, εκφράζοντας τα συναισθήματά μου στα διάφορα στάδια της εκδήλωσης.			
B2		Μπορώ να καταλάβω μια ομιλία που αναφέρεται στην ιστορία ή τον σκοπό ενός συγκεκριμένου πανηγυριού ή γιορτής. Μπορώ να καταλάβω τις λεπτομέρειες που αφορούν ένα πανηγύρι ή μια γιορτή (π.χ. επιλογή φαγητού, σημαντικά πρόσωπα κ.λπ.).			
		Μπορώ να διαβάσω κείμενα για τα πανηγύρια και να καταλάβω τις πολιτιστικές ή ιστορικές παραδόσεις τους.			
		Μπορώ να συζητήσω τις εμπειρίες που αποκομίζει κάποιος όταν συμμετέχει σε πανηγύρια ή γιορτές και να εκφράσω τη δική μου άποψη και συναισθήματα για αυτές τις εκδηλώσεις.			

		Μπορώ να συζητήσω τα σχέδια προετοιμασίας ενός πανηγυριού ή μιας γιορτής και να προσδιορίσω και να εξηγήσω τις σημαντικές πτυχές.			
		Μπορώ να κάνω μια λεπτομερή προφορική παρουσίαση για ένα πανηγύρι, δίνοντας λεπτομέρειες για την ιστορία και τις παραδόσεις που αφορούν την εκδήλωση. Μπορώ να κάνω μια λεπτομερή προφορική παρουσίαση για τη σημασία που έχουν οι γιορτές στην κοινότητα ή στη ζωή μας. Μπορώ να απαγγείλω τα λόγια ενός τραγουδιού που είναι σημαντικό για μια συγκεκριμένη γιορτή ή αναμνηστική τελετή. Μπορώ να διηγηθώ μια ιστορία που λέγεται κατά κανόνα σε μια γιορτή ή αναμνηστική τελετή.			
		Μπορώ να γράψω μια περιγραφή ενός σημαντικού πανηγυριού ή γιορτής δίνοντας λεπτομέρειες για τους λόγους, τον σκοπό και συγκεκριμένα σημεία που αφορούν την εκδήλωση. Μπορώ να γράψω μια λεπτομερή σύγκριση μεταξύ τυπικών πανηγυριών και γιορτών.			

ΘΕΜΑ 6: ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Σκοπός ορισμένων εκ των περιγραφητών για αυτό το θέμα είναι η ενίσχυση της κατανόησης στο σπίτι όσον αφορά τις δραστηριότητες του σχολείου. Για παράδειγμα, ο περιγραφητής «*Μπορεί να κατανοεί βασικές πληροφορίες σχετικά με τις μισές μέρες, το κλείσιμο των σχολείων, τις επισκέψεις στον γιατρό, την αλλαγή συνηθειών/προγράμματος κ.λπ.*» (A2 Κατανόηση προφορικού λόγου) αποσκοπεί στη δημιουργία μιας γέφυρας με το σπίτι, ιδίως εάν τα ρομανί είναι η πρώτη γλώσσα.

Η εισαγωγή στη ζωή των Ρομά και τη Ρομανιπέ μπορεί να γίνει στο πλαίσιο της τυπικής σχολικής μάθησης.

Δραστηριότητα στην τάξη 1

Στόχος: Να μάθουν οι μαθητές για τα μέρη των ομάδων Ρομά (γεωγραφική εστίαση)

Ηλικιακό φάσμα: 8–14 Επίπεδο: A1–B2

Μέθοδος:

1. Ο δάσκαλος ρωτά τους μαθητές πού μένουν τώρα οι ομάδες Ρομά.
2. Οι μαθητές σκέφτονται όλοι μαζί και δίνουν κάποιες απαντήσεις.
3. Οι μαθητές προσθέτουν πληροφορίες σχετικά με διάφορες χώρες – *Είναι κοντά σε αυτήν τη χώρα, Είναι στον βορρά όπου μπορεί να κάνει πολύ κρύο* κ.λπ.
4. Οι μαθητές βρίσκουν τις χώρες στον χάρτη και βάζουν σύμβολα ή ονόματα στα μέρη στα οποία ζουν ομάδες Ρομά.
5. Οι μαθητές βρίσκουν πληροφορίες σχετικά με τις χώρες και συντάσσουν ένα σύντομο κείμενο για να περιγράψουν κάθε χώρα.
6. Τα κείμενα παρουσιάζονται μαζί με τον χάρτη.

Δραστηριότητα στην τάξη 2

Στόχος: Εισαγωγή στην ιστορία των Ρομά (ιστορική εστίαση)

Ηλικιακό φάσμα: 7–14 Επίπεδο: A1–B2

Μέθοδος:

1. Κάθε μαθητής προετοιμάζει μια χρονογραμμή της ζωής του σημειώνοντας τα σημαντικά γεγονότα.
2. Οι μαθητές καλούνται να σκεφτούν όλοι μαζί και να πουν τι γνωρίζουν γενικά για την «ιστορία».
3. Ο δάσκαλος παρουσιάζει την ιδέα της ιστορίας των Ρομά.
4. Οι μαθητές χρησιμοποιούν χάρτες για να ακολουθήσουν το ταξίδι των Ρομά από την Ινδία και βάζουν τις σχετικές ημερομηνίες στους χάρτες.
5. Ο δάσκαλος αφηγείται μια ιστορία που έχει σχέση με την ιστορία των Ρομά.
6. Οι μαθητές ετοιμάζονται να αναλάβουν κάποιον «ρόλο» στο ταξίδι και να διηγηθούν «την ιστορία τους».
7. Ο κάθε μαθητής γράφει τη δική του ιστορία του ταξιδιού και τη διαβάζει στην τάξη ή την παρουσιάζει με κουκλοθέατρο.

Επέκταση:

Ηλικιακό φάσμα: 10–14 Επίπεδο: A2+ – B2

Οι μαθητές ακούν/διαβάζουν μια ιστορία (θρύλο ή παραμύθι) που περιγράφει μια εμπειρία ή μια πτυχή της ζωής των Ρομά στο παρελθόν.

ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

		A1	**A2**	**B1**	**B2**
ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ	**ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ**	Μπορεί να καταλαβαίνει τους βασικούς κανόνες και συνήθεις διαδικασίες του σχολείου και της τάξης όταν εξηγούνται με πολύ απλό τρόπο και τις κατάλληλες χειρονομίες. Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει τις ονομασίες των επίπλων, του εξοπλισμού, των πόρων κ.ά. του σχολείου όταν αναφέρονται σε οδηγίες. Μπορεί να κατανοεί και να ακολουθεί πολύ βασικές οδηγίες για να παίζει παιχνίδια στο προαύλιο ή σε χώρο άθλησης.	Μπορεί να κατανοεί οδηγίες που δίνονται στην τάξη, στο προαύλιο κ.λπ. Μπορεί να κατανοεί βασικές πληροφορίες σχετικά με τις μισές μέρες, το κλείσιμο των σχολείων, τις επισκέψεις στον γιατρό, την αλλαγή συνηθειών/προγράμματος κ.λπ. Μπορεί να κατανοεί σε γενικές γραμμές θέματα που εξετάζονται στην τάξη όταν εισάγονται και εξηγούνται με σαφήνεια.	Μπορεί να κατανοεί λεπτομερείς οδηγίες στην τάξη και στο σχολικό περιβάλλον γενικά. Μπορεί να κατανοεί μια ανάλογη με την ηλικία του παρουσίαση που κάνει άλλος μαθητής σχετικά με ένα οικείο θέμα (*Τα ενδιαφέροντά μου, Η οικογένειά μου, Οι πρόσφατες εμπειρίες μου* κ.λπ.).	Μπορεί να κατανοεί μια μακροσκελή ομιλία, όπως μια διάλεξη ή μια παρουσίαση που αφορά ένα θέμα σχετικό με το σχολείο, και να προσδιορίζει τα επιχειρήματα. Μπορεί να κατανοεί πλήρως μια ταινία ή μια ηχογράφηση σε μια οικεία γλωσσική ποικιλία που αφορά ένα μάθημα ή ένα θέμα σχετικό με το σχολείο.
		Μπορεί να καταλαβαίνει τις βασικές λέξεις σε οδηγίες που δίνουν οι γονείς σχετικά με το σχολείο ή σε αντίστοιχες περιγραφές.	Μπορεί να καταλαβαίνει πληροφορίες που πρέπει να μεταφερθούν στους γονείς.	Μπορεί να κατανοεί τις οδηγίες του δασκάλου ή την περιγραφή θεμάτων που αφορούν τους μαθητές Ρομά.	Μπορεί να κατανοεί πλήρως μια ομιλία ή μια παρουσίαση που γίνεται στο σχολείο από ένα μέλος της κοινότητας Ρομά ή έναν ειδικό σε θέματα Ρομά.
	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει λεζάντες ή βασικές πληροφορίες σε αφίσες σε διάφορα μέρη της τάξης ή του σχολείου (π.χ. αφίσα με ερωτηματικές λέξεις). Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει τις πινακίδες του σχολείου (*Πυρκαγιά, Έξοδος, Μην τρέχετε* κ.λπ.). Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει λέξεις και αριθμούς σε αφίσες και ζωγραφιές στην τάξη (ημέρες της εβδομάδας, ημέρες του μήνα κ.λπ.). Μπορεί να βρίσκει το όνομά του σε έναν κατάλογο. Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει τις βασικές λέξεις σε ένα σχολικό πρόγραμμα ή σε ένα πρόγραμμα μάθησης.	Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί κείμενα σχετικά με το σχολείο όπου χρησιμοποιούνται με μεγάλη συχνότητα λέξεις που είναι ήδη οικείες ή που ο μαθητής έχει μάθει πρόσφατα.	Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί κείμενα που αφορούν σχολικά μαθήματα με την προϋπόθεση ότι οι βασικές λέξεις και/ή οι έννοιες που είναι δύσκολες παρουσιάζονται από πριν.	Μπορεί να διαβάζει άρθρα, ρεπορτάζ ή κείμενα σε εφημερίδες που αφορούν σχολικά θέματα ή προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν οι μαθητές στο σχολείο και να κατανοεί τις απόψεις που εκφράζονται.

			Μπορεί να διαβάζει απλές ιστορίες για τα παιδιά Ρομά στο σχολείο με την προϋπόθεση ότι είναι κατάλληλες για την ηλικία του και περιλαμβάνουν οικείες λέξεις που χρησιμοποιούνται πολύ συχνά.	Μπορεί να διαβάζει περιγραφές παιδιών που βιώνουν την πίεση της διαφορετικότητας στο σχολείο.	Μπορεί να διαβάζει άρθρα ή ρεπορτάζ για τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στο σχολείο οι μαθητές Ρομά ή μαθητές που κατάγονται από άλλες εθνοτικές μειονότητες.

ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

		A1	A2	B1	B2
ΟΜΙΛΙΑ	**ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗ**	Μπορεί να ζητά την άδεια στην τάξη ή να προσελκύει την προσοχή του δασκάλου με τον κατάλληλο τρόπο. Μπορεί να απαντά μη λεκτικά (π.χ. με νεύμα ή γνέψιμο του κεφαλιού) ή μονολεκτικά ή με πολύ σύντομες προτάσεις σε βασικές ερωτήσεις σχετικά με θέματα που αφορούν το σχολείο ή την τάξη. Μπορεί να χρησιμοποιεί τις λέξεις *παρακαλώ* και *ευχαριστώ* με τον κατάλληλο τρόπο. Μπορεί να ζητά οικεία αντικείμενα και υλικά που βρίσκονται στην τάξη (βιβλίο, μολύβι, χαρτί κ.λπ.).	Μπορεί να ζητά την προσοχή στην τάξη. Μπορεί να μεταφέρει ένα απλό μήνυμα από έναν δάσκαλο στον άλλο. Μπορεί να κάνει σε γενικές γραμμές μια συζήτηση με κάποιον συμμαθητή του όταν συνεργάζονται στην τάξη (για να κάνουν μια ζωγραφιά, μια μακέτα, μια άσκηση κ.λπ.). Με την κατάλληλη στήριξη του δασκάλου, μπορεί να εξηγεί μια κατάσταση που έχει προκύψει (π.χ. ένας τσακωμός με άλλον μαθητή).	Μπορεί να επικοινωνεί με αυθορμητισμό στο προαύλιο ή στον χώρο άθλησης, συμμετέχοντας με άλλους μαθητές σε παιχνίδια και δραστηριότητες. Μπορεί να κάνει ερωτήσεις για συγκεκριμένα θέματα της τάξης ή σε μια γενική συζήτηση και να δίνει ανάλογες απαντήσεις.	Μπορεί να συμμετέχει πλήρως σε συζητήσεις που αφορούν οικεία σχολικά θέματα, εκφράζοντας τις απόψεις του με σαφήνεια. Μπορεί να συζητά λεπτομερώς τη σημασία της εκπαίδευσης για τους νέους σήμερα.
		Μπορεί να επαναλαμβάνει στους γονείς του τις νέες λέξεις που έμαθε στο σχολείο και να τους δείχνει τα σχολικά του βιβλία.	Μπορεί να περιγράφει στους γονείς, με απλά λόγια, γεγονότα ή καταστάσεις που συνέβησαν στο σχολείο. Μπορεί να απαντά σε απλές ερωτήσεις και να εξηγεί στους γονείς του γιατί του αρέσει το σχολείο και τι μαθαίνει εκεί.	Μπορεί να συζητά με τους γονείς του, ή άλλα μέλη της οικογένεια, τι συμβαίνει στο σχολείο. Μπορεί να κάνει λεπτομερείς ερωτήσεις για τη σχολική ζωή και τις εμπειρίες από το σχολείο και να δίνει ανάλογες απαντήσεις.	Μπορεί να επικοινωνεί με αυθορμητισμό και ευχέρεια με φυσικούς ομιλητές για θέματα που αφορούν το σχολείο και προσωπικές εμπειρίες από το σχολείο και τη μάθηση. Μπορεί να συζητά λεπτομερώς τη σημασία της εκπαίδευσης για τα παιδιά Ρομά.
	ΠΑΡΑΓΩΓΗ Π	Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις και απλές φράσεις/προτάσεις για να περιγράψει μια συνήθη διαδικασία στην τάξη ή ένα παιχνίδι στο προαύλιο.	Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και προτάσεις για να περιγράψει τι παρακολουθεί στην τηλεόραση, πώς του αρέσει να κάνει τα μαθήματα μετά το σχολείο και τι κάνει στο σπίτι.	Μπορεί να εξηγεί σε συμμαθητές του τις διάφορες σχολικές εμπειρίες (π.χ. σε άλλο μέρος κ.λπ.)	Μπορεί να κάνει μια σαφή, λεπτομερή παρουσίαση σχετικά με ένα θέμα που αφορά το σχολείο (π.χ. διαγωνισμός, ποδοσφαιρικός αγώνας, επίσκεψη κ.λπ.). Μπορεί να εκφράζει λεπτομερώς την άποψή του για ένα θέμα ή πρόβλημα.

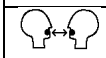
	ΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις για να διηγηθεί σε άλλα μέλη της οικογένειας τι κάνει στο σχολείο.	Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και προτάσεις για να περιγράψει σε μέλη της οικογένειας ή της κοινότητας τι έκανε στο σχολείο, τι του αρέσει περισσότερο στο σχολείο, τι μαθήματα έχει να διαβάσει στο σπίτι και ποια αθλήματα του αρέσουν.	Μπορεί να κάνει μια απλή προφορική παρουσίαση σχετικά με το σχολείο του εξηγώντας τους λόγους γιατί τα παιδιά πρέπει να πηγαίνουν σχολείο.	Μπορεί να εκφράζει γνώμες σχετικά με τη σημασία της εκπαίδευσης, παρουσιάζοντας την άποψή του με σαφήνεια.

ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

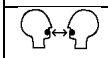
ΓΡΑΦΗ	Μπορεί να αντιγράφει γράμματα και να αντιγράφει ή να γράφει βασικές λέξεις από τον πίνακα, συμπεριλαμβανόμενων φράσεων ή απλών προτάσεων που αφορούν ένα θέμα της τάξης. Μπορεί να αντιγράφει ή να γράφει τις βασικές λέξεις σε ένα πρόγραμμα της τάξης ή πρόγραμμα μελέτης.	Μπορεί να γράφει πολύ σύντομα κείμενα που να περιγράφουν την τάξη ή άλλους μαθητές στην τάξη. Μπορεί να γράφει πολύ σύντομα κείμενα που να βασίζονται σε ένα θέμα το οποίο μελετήθηκε πρόσφατα στην τάξη. Μπορεί να γράφει πολύ σύντομα κείμενα για μια πτυχή της ζωής ή της ιστορίας των Ρομά στο πλαίσιο μιας εργασίας.	Μπορεί να γράφει μια περιγραφή των καθημερινών συνήθων διαδικασιών στο σχολείο. Μπορεί να γράφει για τους φίλους του στο σχολείο και τι τους αρέσει να κάνουν μαζί (π.χ. σε μορφή γράμματος). Μπορεί να κάνει έρευνα και να παρουσιάζει μια εργασία για τη ζωή, την ιστορία ή τις παραδόσεις των Ρομά προσφεύγοντας στην κοινότητα Ρομά για την αναζήτηση πληροφοριών.	Μπορεί να γράφει ένα σαφές και λεπτομερές κείμενο (π.χ. μια έκθεση ή ένα γράμμα) για ένα ευρύ φάσμα αντικειμένων που αφορούν σχολικές εμπειρίες, ιδιαίτερα ενδιαφέροντα, θέματα που βασίζονται σε μαθήματα, σχολικές εκδηλώσεις κ.λπ. Μπορεί να κάνει μια ολοκληρωμένη εργασία σχετικά με μία ή περισσότερες πτυχές της ζωής ή της κουλτούρας των Ρομά, είτε μόνος του είτε μαζί με άλλους μαθητές.
	Μπορεί να δείχνει στους γονείς πώς μπορεί να γράφει τις βασικές λέξεις που έμαθε στο σχολείο.	Μπορεί να γράφει ένα σύντομο γράμμα σε ένα μέλος της οικογένειας ή έναν φίλο που να περιγράφει την τάξη ή άλλους μαθητές στην τάξη.	Μπορεί να γράφει ένα γράμμα, ένα e-mail ή μια σύντομη περιγραφή σχετικά με τις καθημερινές συνήθειες στο σχολείο και τις ευχάριστες πλευρές της σχολικής ζωής.	Μπορεί να γράφει μια σαφή και λεπτομερή περιγραφή των σχολικών εμπειριών και των λόγων ένταξης στην τυπική εκπαίδευση.

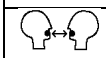
Στο σχολείο

Επί-πεδο	***Δεξιό-τητα***		* ***Ημερο-μηνία***	** ***Ημερο-μηνία***	*** ***Ημερο-μηνία***
A1		Μπορώ να καταλάβω τους κανόνες του σχολείου και της τάξης μου. Μπορώ να καταλάβω τις ονομασίες διαφόρων πραγμάτων στην τάξη μου. Μπορώ να καταλάβω όταν ο δάσκαλος μάς λέει να κάνουμε κάτι.			
		Μπορώ να διαβάσω τις ετικέτες ή λεζάντες σε αφίσες ή στα βιβλία μου. Μπορώ να διαβάσω τις λέξεις και τις εκφράσεις που με βοηθούν να χρησιμοποιώ τα ρομανί. Μπορώ να διαβάσω ανακοινώσεις και πινακίδες. Μπορώ να βρω το όνομά μου σε έναν κατάλογο της τάξης. Μπορώ να διαβάσω το σχολικό μου πρόγραμμα. Μπορώ να διαβάσω τις ημέρες της εβδομάδας και τους μήνες του χρόνου.			
		Μπορώ να ζητήσω άδεια στην τάξη.			

		Μπορώ να ζητήσω βοήθεια από τον δάσκαλο. Μπορώ να απαντήσω σε μια ερώτηση με «ναι», «όχι» ή λίγες λέξεις. Μπορώ να ζητήσω διάφορα πράγματα στην τάξη.			
		Μπορώ να περιγράψω κάτι που κάνω στην τάξη.			
		Μπορώ να αντιγράψω ή να γράψω λέξεις και φράσεις για το θέμα που μαθαίνω. Μπορώ να αντιγράψω ή να γράψω λέξεις σε έναν πίνακα.			
A2		Μπορώ να καταλάβω τις οδηγίες που δίνει ο δάσκαλος. Μπορώ να καταλάβω πληροφορίες για το σχολείο. Μπορώ να καταλάβω κάποιες από τις πληροφορίες σχετικά με ένα θέμα που μαθαίνουμε.			
		Μπορώ να διαβάσω για πράγματα που μελετάμε στην τάξη όταν έχω μάθει το λεξιλόγιο από πριν.			
		Μπορώ να δώσω ένα μήνυμα στον δάσκαλο. Μπορώ να μιλήσω σε κάποιον συμμαθητή μου για μια δραστηριότητα στην τάξη. Μπορώ να εξηγήσω ένα πρόβλημα στον δάσκαλο.			
		Μπορώ να πω τι έκανα ως εργασία για το σχολείο. Μπορώ να μιλήσω για ένα τηλεοπτικό πρόγραμμα ή μια ταινία που έχω δει. Μπορώ να περιγράψω τα πράγματα που κάνω στο σπίτι.			
		Μπορώ να γράψω μια σύντομη έκθεση για το σχολείο μου, την τάξη ή τι κάνω στην τάξη. Μπορώ να γράψω λίγες προτάσεις για το τι μελετάμε στην τάξη.			

Στο σχολείο

Επί-πεδο	***Δεξιό-τητα***		**** Ημερο-μηνία***	***** Ημερο-μηνία***	****** Ημερο-μηνία***
B1		Μπορώ να καταλάβω τις οδηγίες και τις πληροφορίες που δίνονται στην τάξη ή στο σχολείο γενικά. Μπορώ να καταλάβω μια παρουσίαση που κάνει κάποιος άλλος όταν έχω μελετήσει το θέμα από πριν. Μπορώ να καταλάβω μια ταινία για ένα συγκεκριμένο θέμα που μου είναι οικείο.			
		Μπορώ να διαβάσω και να καταλάβω σχολικά εγχειρίδια ή ιστορίες όταν μελετώ τις δύσκολες λέξεις ή ιδέες από πριν.			
		Μπορώ να μιλήσω με συμμαθητές μου στην τάξη για το τι κάνουμε. Μπορώ να συζητήσω με τους γονείς μου τι κάνουμε στο σχολείο. Μπορώ να απαντήσω σε ερωτήσεις που μου κάνουν οι γονείς μου ή ο δάσκαλος.			
		Μπορώ να εξηγήσω τις ιδέες που έχω για μια δραστηριότητα ή μια εργασία. Μπορώ να κάνω μια σύντομη προφορική παρουσίαση για κάτι που μαθαίνω ή κάνω εκτός σχολείου.			
		Μπορώ να γράψω μια σύντομη έκθεση, ένα γράμμα ή ένα e-mail για τις καθημερινές μου συνήθειες στο σχολείο, δίνοντας λεπτομέρειες για τις διάφορες δραστηριότητες. Μπορώ να γράψω ένα γράμμα ή ένα e-mail για ανθρώπους που γνωρίζω. Μπορώ να γράψω για τα πράγματα που μου αρέσει να κάνω με τους φίλους μου.			
		Μπορώ να καταλάβω μια ομιλία ή μια διάλεξη για το σχολείο, την εκπαίδευση ή το πώς ήταν να πηγαίνεις σχολείο στο παρελθόν. Μπορώ να καταλάβω μια ταινία ή μια ραδιοφωνική εκπομπή για το σχολείο στο παρόν ή στο παρελθόν.			

B2		Μπορώ να διαβάσω ένα άρθρο ή ένα ρεπορτάζ για το σχολείο ή την εκπαίδευση και να καταλάβω τις διάφορες απόψεις που εκφράζονται. Μπορώ να διαβάσω ένα άρθρο για τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι όταν πηγαίνουν σχολείο και να καταλάβω τις γνώμες που διατυπώνονται.			
		Μπορώ να συζητήσω με φυσικούς ομιλητές πράγματα που αφορούν τη ζωή στο σχολείο, τις καθημερινές δραστηριότητες και τις προσωπικές εμπειρίες. Μπορώ να εκφράζομαι με αυθορμητισμό και ευχέρεια όταν συμμετέχω σε σχολικές συζητήσεις.			
		Μπορώ να μιλήσω για δραστηριότητες στο σχολείο που μου είναι οικείες, εκφράζοντας τη γνώμη και τη στάση μου. Μπορώ να κάνω μια μακροσκελή προφορική παρουσίαση για μια εκδήλωση ή μια δραστηριότητα στο σχολείο. Μπορώ να εκφράσω και να στηρίξω τη γνώμη μου σχετικά με ένα θέμα που αφορά το σχολείο ή την εκπαίδευση.			
		Μπορώ να γράψω μια σαφή και λεπτομερή περιγραφή μιας δραστηριότητας στην τάξη ή άλλης σχολικής δραστηριότητας. Μπορώ να γράψω μια έκθεση για ένα συγκεκριμένο θέμα που με ενδιαφέρει. Μπορώ να γράψω μια λεπτομερή περιγραφή μιας εμπειρίας που είχα στο σχολείο ή όταν μάθαινα ένα συγκεκριμένο μάθημα. Μπορώ να γράψω μια λεπτομερή περιγραφή ενός μαθήματος που μελετώ στο πλαίσιο μιας εργασίας.			

ΘΕΜΑ 7: ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ

Το θέμα αυτό παρέχει την ευκαιρία διεξαγωγής ενός μαθήματος για το ταξίδι των Ρομά από την Ινδία (π.χ. πώς μετακινήθηκαν, πού πήγαν κ.λπ.) και για τον τρόπο ζωής των μετακινούμενων Ρομά σήμερα (π.χ. πού ταξιδεύουν, γιατί μετακινούνται, γιατί σταματούν κ.λπ.).

Προσφέρει επίσης τη δυνατότητα διερεύνησης των παραδόσεων που συνδέονται με τη διαβίωση σε καταυλισμούς (π.χ. απόφαση για το πού να γίνει στάση, πότε να γίνει το ταξίδι, η διάταξη του καταυλισμού, τρόφιμα, νερό κ.λπ.).

Μέσα από τις δραστηριότητες στην τάξη θα πρέπει εξεταστούν οι διάφοροι τρόποι ζωής των εγκατεστημένων και ημινομάδων Ρομά.

Οι μετακινήσεις θα πρέπει επίσης να μελετηθούν σε σχέση με τα επαγγέλματα, για παράδειγμα εργασία σε τσίρκο, πώληση αγαθών σε διαφορετικά μέρη κ.λπ.

Βλ. επίσης: **Η κοινότητά μου** (σελ. 41)

Τέχνες και επαγγέλματα των Ρομά (σελ. 49)

Δραστηριότητα στην τάξη 1

Στόχος: Να μάθουν οι μαθητές τις βασικές λέξεις για τα μέσα μεταφοράς.

Ηλικιακό φάσμα: 4–8 **Επίπεδο: A1**

Μέθοδος:

1. Σκεφτείτε όλοι μαζί τους πιθανούς τρόπους με τους οποίους μετακινούνται οι άνθρωποι (π.χ. με τα πόδια, με το ποδήλατο, με το αυτοκίνητο, με γαϊδούρι, με τραίνο κ.λπ.).
2. Γράψτε κάθε λέξη σε έναν πίνακα βάζοντας δίπλα το όνομα του μαθητή που την πρότεινε.
3. Αναρτήστε τον πίνακα στον τοίχο για να υπάρχει στήριξη.
4. Οι μαθητές μικρότερης ηλικίας ζωγραφίζουν μια εικόνα ενός ταξιδιού και γράφουν λεζάντες στα κύρια σημεία.
5. Οι μαθητές μεγαλύτερης ηλικίας γράφουν ένα σύντομο κείμενο (π.χ. 5 προτάσεων) σχετικά με ένα ταξίδι που έχουν κάνει.

Επέκταση:

Διαβάστε μια ιστορία σχετικά με ένα ταξίδι που χρησιμοποιεί γνωστές λέξεις.

Δραστηριότητα στην τάξη 2

Στόχος: Μια εργασία για τη διερεύνηση της σημασίας των μετακινήσεων στην ιστορία και την παράδοση των Ρομά.

Ηλικιακό φάσμα: 11–14 **Επίπεδο: B1–B2**

Μέθοδος:

1. Συζητήστε για την ιστορία και τις παραδόσεις των Ρομά που συνδέονται με τις μετακινήσεις.
2. Συγκρίνετε αυτές τις παραδόσεις με την κατάσταση που επικρατεί σήμερα σε πολλές χώρες.
3. Χωρίστε τους μαθητές σε τριάδες.
4. Κάθε ομάδα συζητά πώς να κάνει μια εργασία για τις μετακινήσεις των Ρομά.
5. Οι ομάδες πρέπει να κάνουν έρευνα (συνεντεύξεις με Ρομά, ανάγνωση κειμένων, διαδίκτυο κ.λπ.) και να κατατάξουν τις πληροφορίες τους σε διαφορετικές κατηγορίες.
6. Οι ομάδες ετοιμάζουν αφίσες που θα πρέπει να περιλαμβάνουν εικόνες και κείμενο. Μπορεί επίσης να περιλαμβάνεται ηχητικό υλικό.
7. Οι ομάδες παρουσιάζουν τις εργασίες τους στην τάξη.

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ

		A1	A2	B1	B2
ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ	**ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ**	Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί βασικές λέξεις που αναφέρονται στα διάφορα μέσα μεταφοράς (*τρένο, αυτοκίνητο, αεροπλάνο* κ.λπ.) όταν εκφέρονται ή διαβάζονται μεγαλόφωνα.	Μπορεί να κατανοεί τις αναφορές που γίνονται στα διάφορα μέσα μεταφοράς στη διάρκεια ομιλιών στην τάξη και σε ιστορίες και άλλα κείμενα που διαβάζονται μεγαλόφωνα στην τάξη.	Μπορεί να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία μιας προφορικής αφήγησης ενός ταξιδιού. Μπορεί να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία θεμάτων σχετικά με τις μετακινήσεις και τις μεταφορές που παρουσιάζονται στην κανονική τάξη. Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί όλες τις λέξεις που εμφανίζονται συχνά και αφορούν τις μετακινήσεις και τις μεταφορές. Μπορεί να κατανοεί τις αναφορές που γίνονται στην κινητικότητα των ανθρώπων και τους λόγους για τους οποίους οι άνθρωποι μεταναστεύουν και μετακομίζουν σε διαφορετικές χώρες.	Μπορεί να κατανοεί μια ομιλία ή μια αφήγηση που βασίζεται σε ένα ταξίδι και περιλαμβάνει λεπτομερή στοιχεία για τα μέσα μεταφοράς και τις εμπειρίες.
		Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει τις βασικές λέξεις που αναφέρονται σε μετακινήσεις και μεταφορές στην κουλτούρα των Ρομά.	Μπορεί να κατανοεί τις αναφορές που γίνονται σε θρύλους και ιστορίες στα μέσα μεταφοράς που χρησιμοποιούσαν οι Ρομά.	Μπορεί να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία μιας ζωντανής ή μαγνητοσκοπημένης ομιλίας που περιγράφει ένα ταξίδι. Μπορεί να κατανοεί τις αναφορές που γίνονται στους τρόπους μετακίνησης που χρησιμοποιούσαν οι Ρομά οι οποίοι δεν είναι πλέον συνηθισμένοι. Μπορεί να κατανοεί τις αναφορές που γίνονται σε παραδόσεις οι οποίες είναι χαρακτηριστικές της ζωής σε καταυλισμό. Μπορεί να κατανοεί τις αναφορές που γίνονται στους λόγους για τους οποίους μια οικογένεια ή μια ομάδα μετακομίζει σε άλλα μέρη.	Μπορεί να κατανοεί μια ιστορία ή έναν θρύλο για τους μετακινούμενους Ρομά συμπεριλαμβανομένων αναφορών σε παραδόσεις και πεποιθήσεις που συνδέονται με τις μετακινήσεις και τους καταυλισμούς. Μπορεί να κατανοεί τις λεπτομέρειες μιας αφήγησης για τις μετακινήσεις που κάνει ένα μέλος της οικογένειας ή της κοινότητας μεγαλύτερης ηλικίας. Μπορεί να κατανοεί μια ομιλία σχετικά με τη μετανάστευση και τον λόγο για τον οποίο οι Ρομά μετακομίζουν σε άλλα μέρη.

	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει τις λεζάντες σε εικόνες και αφίσες που απεικονίζουν μέσα μεταφοράς. Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί βασικές λέξεις που αφορούν τις μετακινήσεις σε ένα απλό κείμενο.	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί τα βασικά σημεία ενός σύντομου κειμένου που αφορά τις μετακινήσεις ή τις μεταφορές. Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί τα βασικά σημεία ενός σύντομου κειμένου που αφορά τη μετανάστευση και τον τρόπο με τον οποίο αυτή επηρεάζει τα παιδιά.	Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις και εικόνες/διαγράμματα για να καταλάβει ένα λεπτομερές κείμενο σχετικά με τις μετακινήσεις και τις μεταφορές. Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις για να κατηγοριοποιήσει τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται σε ένα κείμενο (π.χ. *Πού συνέβη; Ποιος ήταν εκεί;*).	Μπορεί να διαβάζει χωρίς δυσκολία μια ιστορία ή μια περιγραφή που βασίζεται σε ένα ταξίδι. Μπορεί να διαβάζει χωρίς δυσκολία μια περιγραφή σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι μετακομίζουν σε διαφορετικές χώρες.
		Μπορεί να αναγνωρίζει τις λέξεις που αναφέρονται στα μέσα μεταφοράς τα οποία χρησιμοποιούν κατά κανόνα οι ομάδες Ρομά όταν μετακινούνται (π.χ. φορτηγάκια, κάρα, τροχόσπιτα).	Μπορεί να διαβάζει και να αναγνωρίζει τα βασικά σημεία ενός θρύλου ή μιας ιστορίας που αφορά τις μετακινήσεις. Μπορεί να διαβάζει και να αναγνωρίζει τα βασικά σημεία μιας σύντομης περιγραφής των δουλειών που αναγκάζουν τους Ρομά να μετακινούνται από το ένα μέρος στο άλλο.	Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις για την αναζήτηση αφηγήσεων των μετακινούμενων Ρομά στο διαδίκτυο. Μπορεί να κατανοεί τα βασικά σημεία μιας αφήγησης, μιας ιστορίας ή ενός ιστορικού κειμένου σχετικά με τα ταξίδια των Ρομά. Μπορεί να κατανοεί τα βασικά σημεία μιας αφήγησης σχετικά με την κινητικότητα των Ρομά στις μέρες μας.	Μπορεί να διαβάζει μια περιγραφή, μια ιστορία, έναν θρύλο ή ένα ιστορικό κείμενο για τα ταξίδια των Ρομά στο παρόν ή στο παρελθόν. Μπορεί να κατανοεί τη σημασία των πληροφοριών σχετικά με τις εμπειρίες των Ρομά από τις μετακινήσεις τους. Μπορεί να κατανοεί μια αφήγηση ή ένα κείμενο στο διαδίκτυο σχετικά με την κινητικότητα των Ρομά σήμερα.

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ

	A1	**A2**	**B1**	**B2**

ΟΜΙΛΙΑ	**ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗ**	Μπορεί να απαντά εν συντομία, κάνοντας χειρονομίες εάν χρειάζεται, στην ερώτηση «Πώς ήρθες στο σχολείο σήμερα;». Με την παρότρυνση του δασκάλου και τη βοήθεια εικόνων, μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις (συμπεριλαμβανομένων λέξεων που δηλώνουν χρώματα, μεγέθη και σχήματα) και απλές φράσεις για να περιγράψει διάφορα μέσα μεταφοράς.	Μπορεί να απαντά σε βασικές ερωτήσεις σχετικά με το πώς του αρέσει να μετακινείται. Μπορεί να μιλά για τις εμπειρίες που έχει ζήσει κατά τις μετακινήσεις του. Μπορεί να ρωτά άλλους μαθητές για τις εμπειρίες τους από τις μετακινήσεις τους.	Μπορεί να συμμετέχει σε συζητήσεις με θέμα τους διάφορους τρόπους μετακίνησης και να εκφράζει τις προσωπικές του προτιμήσεις. Μπορεί να χρησιμοποιεί τις εικόνες ενός εγχειριδίου για να συζητήσει π.χ. τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ των μετακινήσεων σήμερα και στο παρελθόν. Μπορεί να μάθει τι σκέφτονται οι άλλοι μαθητές για τα διάφορα μέσα μεταφοράς.	Μπορεί να συζητά τις εμπειρίες από τις μετακινήσεις ή τα οφέλη/μειονεκτήματα των μετακινήσεων. Μπορεί να συζητά τους καλύτερους τρόπους έρευνας και παρουσίασης μιας εργασίας ή μιας ομιλίας για τις μετακινήσεις.
		Μπορεί να δίνει μη λεκτικές, μονολεκτικές ή απλές απαντήσεις σε ερωτήσεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο έχει ταξιδέψει και εάν το ταξίδι με την οικογένεια ήταν μακρύ ή όχι.	Μπορεί να κάνει ερωτήσεις για τον τρόπο με τον οποίο έχει ταξιδέψει με την οικογένεια και να δίνει ανάλογες απαντήσεις. Μπορεί να ρωτά άλλους μαθητές σχετικά με τις εμπειρίες τους από τις μετακινήσεις και να απαντά σε ερωτήσεις τους σχετικά με τη δική του εμπειρία.	Μπορεί να κάνει ερωτήσεις για τις παραδόσεις των Ρομά όσον αφορά τις μετακινήσεις και να δίνει ανάλογες απαντήσεις. Μπορεί να κάνει ερωτήσεις σε ηλικιωμένα μέλη της οικογένειας ή της κοινότητας σχετικά με τις εμπειρίες από τις μετακινήσεις στο παρελθόν. Μπορεί να συζητά πληροφορίες σχετικά με τους Ρομά και τις μετακινήσεις στο πλαίσιο της προετοιμασίας μιας εργασίας.	Μπορεί να συζητά λεπτομερώς την ιστορική και σύγχρονη σημασία των μετακινήσεων για τους Ρομά. Μπορεί να συζητά λεπτομερώς τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του τρόπου ζωής που βασίζεται στην κινητικότητα και του τρόπου ζωής που βασίζεται στην εγκατάσταση για τις οικογένειες και κοινότητες Ρομά. Μπορεί να συζητά λεπτομερώς τους καλύτερους τρόπους έρευνας και προετοιμασίας μια παρουσίασης για τους μετακινούμενους Ρομά. Μπορεί να ερευνά διαφορετικές εμπειρίες και παραδόσεις όσον αφορά τις μετακινήσεις μέσα από συζητήσεις με ηλικιωμένα μέλη της οικογένειας ή της κοινότητας.
	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟ	Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις και απλές φράσεις για να ονοματίσει διάφορα μέσα μεταφοράς που απεικονίζονται σε αφίσες και εικόνες.	Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και προτάσεις για να περιγράψει πώς έρχεται στο σχολείο κάθε μέρα. Μπορεί να ονοματίζει και να περιγράφει εν συντομία τα διάφορα μέσα μεταφοράς που μπορεί να δει έξω από το σχολείο (π.χ. αυτοκίνητα, φορτηγά, λεωφορεία, ποδήλατα κ.λπ.).	Μπορεί να κάνει μια σύντομη προφορική παρουσίαση σχετικά με τα μέσα μεταφοράς που βλέπει έξω από το σχολείο. Μπορεί να μιλήσει με τρόπο που αρμόζει στην ηλικία του σχετικά με τις εμπειρίες του από μακρινά ταξίδια.	Μπορεί να κάνει μια μακροσκελή προφορική παρουσίαση σχετικά με μια εμπειρία του από μια μετακίνηση είτε σε τοπικό επίπεδο είτε σε άλλο μέρος. Μπορεί να κάνει μια μακροσκελή προφορική παρουσίαση σχετικά με τον αντίκτυπο που έχουν οι μετακινήσεις στους νέους.

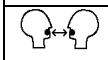
	ΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις και απλές φράσεις για να ονοματίσει τα μέσα μεταφοράς που απεικονίζονται σε παραδοσιακές και σύγχρονες εικόνες μετακινούμενων ομάδων Ρομά.	Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και προτάσεις για να περιγράψει τη σημασία των μετακινήσεων για τις οικογένειες Ρομά (στο παρελθόν ή στο παρόν). Μπορεί να αφηγηθεί με απλό τρόπο ένα ταξίδι παίζοντας κουκλοθέατρο.	Μπορεί να κάνει μια σύντομη προφορική παρουσίαση σχετικά με τις εμπειρίες του από τις μετακινήσεις ή τις εμπειρίες των Ρομά στο παρόν ή στο παρελθόν.	Μπορεί να κάνει μια μακροσκελή προφορική παρουσίαση σχετικά με τον αντίκτυπο των μετακινήσεων ή της εγκατάστασης στη ζωή και τις παραδόσεις των Ρομά, ζυγίζοντας τα υπέρ και τα κατά. Μπορεί να κάνει μια μακροσκελή προφορική παρουσίαση σχετικά με τις σημαντικές πτυχές μιας ζωής που βασίζεται στις μετακινήσεις και τις παραδόσεις που συνδέονται με αυτόν τον τρόπο ζωής.

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ

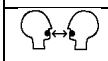
	A1	**A2**	**B1**	**B2**
ΓΡΑΦΗ	Μπορεί να αντιγράφει ή να γράφει βασικές λέξεις που αφορούν τις μεταφορές και τις μετακινήσεις. Μπορεί να βάζει λεζάντες σε εικόνες ή αφίσες που απεικονίζουν διάφορα μέσα μεταφοράς. Μπορεί να αντιγράφει από τον πίνακα σύντομες προτάσεις που αφορούν τις μεταφορές (π.χ. *Κάθε μέρα έρχομαι στο σχολείο με το λεωφορείο*).	Μπορεί να γράφει πολύ σύντομα κείμενα για τα διάφορα μέσα μεταφοράς, χρησιμοποιώντας ένα εγχειρίδιο ως βοήθημα εάν είναι απαραίτητο. Μπορεί να γράφει προτάσεις που περιγράφουν μια γνωστή μετακίνηση (π.χ. από το σπίτι στο σχολείο).	Μπορεί να γράφει ένα σύντομο γράμμα για να περιγράψει σε άλλο άτομο πώς μετακινείται για να πάει στο σχολείο. Μπορεί να γράφει ένα «δελτίο ειδήσεων» σχετικά με κάτι που συνέβη κατά τη μετακίνησή του για να πάει στο σχολείο.	Μπορεί να γράφει μια λεπτομερή περιγραφή των μετακινήσεων στην περιοχή, παρέχοντας πληροφορίες σχετικά με το κόστος, τη δυσκολία, τους ηλικιωμένους κ.λπ. Μπορεί να γράφει ένα λεπτομερές γράμμα ή e-mail που να περιγράφει τις εμπειρίες του από τις μετακινήσεις.
	Μπορεί να αντιγράφει ή να γράφει τις βασικές λέξεις που αφορούν τις παραδοσιακές και σύγχρονες μετακινήσεις των Ρομά.	Μπορεί να γράφει ένα σύντομο κείμενο (π.χ. μια κάρτα, ένα e-mail κ.λπ.) για να περιγράψει μια εμπειρία από τις μετακινήσεις του με την οικογένειά του.	Μπορεί να γράφει μια περιγραφή ενός ταξιδιού που ξεκίνησε.	Μπορεί να γράφει ένα λεπτομερές γράμμα που να περιγράφει ένα ταξίδι που έκανε στο πλαίσιο του τρόπου ζωής των Ρομά. Μπορεί να γράφει μια λεπτομερή περιγραφή της σημασίας και των παραδόσεων των μετακινήσεων για τις ομάδες Ρομά στο παρελθόν ή στο παρόν.

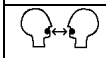
Μεταφορές και μετακινήσεις

Επί-πεδο	***Δεξιό-τητα***		* ***Ημερο-μηνία***	** ***Ημερο-μηνία***	*** ***Ημερο-μηνία***
	→◯	Μπορώ να καταλάβω τις λέξεις που περιγράφουν διάφορα μέσα μεταφοράς. Μπορώ να καταλάβω τις βασικές λέξεις που αφορούν τις μετακινήσεις.			
	◯→	Μπορώ να αναγνωρίσω τις λέξεις που περιγράφουν διάφορα είδη μεταφορών σε μία αφίσα ή σε ένα βιβλίο.			

A1		Μπορώ να απαντήσω σε απλές ερωτήσεις σχετικά με το πώς πήγα στο σχολείο σήμερα. Μπορώ να απαντήσω σε απλές ερωτήσεις σχετικά με το πώς μετακινείται η οικογένειά μου.			
		Μπορώ να ονοματίσω διάφορους τρόπους μετακίνησης. Μπορώ να πω πώς μετακινούμαστε σε διάφορα μέρη (π.χ. τρένο, αεροπλάνο κ.λπ.) Μπορώ να πω πώς μετακινούνται διάφοροι άνθρωποι όταν βλέπω φωτογραφίες.			
		Μπορώ να γράψω τις λέξεις που περιγράφουν πώς μετακινούμαστε. Μπορώ να γράψω τις λέξεις που περιγράφουν πώς οι άνθρωποι μετακινούνταν στο παρελθόν.			
A2		Μπορώ να καταλάβω όταν οι μετακινήσεις είναι μέρος μιας ιστορίας.			
		Μπορώ να διαβάσω τα βασικά σημεία μιας μικρής ιστορίας για τις μετακινήσεις. Μπορώ να διαβάσω τα βασικά σημεία μιας μικρής ιστορίας για ανθρώπους που μετακομίζουν σε άλλο μέρος. Μπορώ να διαβάσω τα βασικά σημεία μιας ιστορίας για ανθρώπους που πρέπει να μετακινούνται προκειμένου να εργαστούν.			
		Μπορώ να πω πώς μου αρέσει να μετακινούμαι. Μπορώ να απαντήσω σε ερωτήσεις σχετικά με μια εμπειρία που είχα σε μια μετακίνησή μου. Μπορώ να ρωτήσω άλλους ανθρώπους για το πού έχουν ταξιδέψει και τις εμπειρίες τους.			
		Μπορώ να περιγράψω πώς πηγαίνω στο σχολείο κάθε μέρα. Μπορώ να περιγράψω πώς οι Ρομά μετακινούνται στις μέρες μας και πώς μετακινούνταν στο παρελθόν. Μπορώ να μιλήσω για το πού θα ήθελα να ταξιδέψω στο μέλλον.			
		Μπορώ να γράψω μια κάρτα για ένα ταξίδι που έκανα.			

Μεταφορές και μετακινήσεις

Επί-πεδο	***Δεξιό-τητα***		* ***Ημερο-μηνία***	** ***Ημερο-μηνία***	*** ***Ημερο-μηνία***
B1		Μπορώ να καταλάβω τα βασικά σημεία μιας ιστορίας ή μιας αφήγησης για ένα ταξίδι. Μπορώ να καταλάβω τα βασικά σημεία μιας ταινίας ή μιας ραδιοφωνικής εκπομπής με θέμα τις μετακινήσεις και τις μεταφορές.			
		Μπορώ να διαβάσω μια περιγραφή ενός ταξιδιού χρησιμοποιώντας χάρτες ή σχεδιαγράμματα. Μπορώ να χρησιμοποιήσω βασικές λέξεις για να αναζητήσω πληροφορίες σχετικά με τις μετακινήσεις των ανθρώπων στο παρόν ή στο παρελθόν. Μπορώ να χρησιμοποιήσω βασικές λέξεις για να οργανώσω πληροφορίες σε ένα κείμενο που αφορά τις μετακινήσεις ή τα ταξίδια. Μπορώ να χρησιμοποιήσω βασικές λέξεις για να καταλάβω ένα κείμενο σχετικά με τη μετανάστευση των Ρομά στις μέρες μας.			
		Μπορώ να συζητήσω θέματα για τις μετακινήσεις και να μιλήσω για το τι μου αρέσει και τι όχι. Μπορώ να συζητήσω τις διαφορές μεταξύ των μετακινήσεων σήμερα και στο παρελθόν. Μπορώ να μάθω για τις εμπειρίες άλλων ανθρώπων από τις μετακινήσεις τους.			
		Μπορώ να κάνω μια σύντομη προφορική παρουσίαση για τις μετακινήσεις.			

		Μπορώ να κάνω μια σύντομη προφορική παρουσίαση για την κινητικότητα των ανθρώπων στις μέρες μας. Μπορώ να κάνω μια σύντομη προφορική παρουσίαση για τις προσωπικές μου εμπειρίες από τις μετακινήσεις. Μπορώ να κάνω μια σύντομη προφορική παρουσίαση για τις εμπειρίες των Ρομά από τις μετακινήσεις τους στο παρελθόν.			
		Μπορώ να γράψω ένα γράμμα για να περιγράψω τις εμπειρίες μου από τις μετακινήσεις. Μπορώ να γράψω για ένα γεγονός ή ένα περιστατικό που συνέβη όταν ταξίδευα (είτε προσωπικό είτε κάποιου άλλου).			
B2		Μπορώ να καταλάβω πλήρως μια ομιλία για τις μετακινήσεις είτε τη σύγχρονη εποχή είτε σε ιστορικό πλαίσιο. Μπορώ να καταλάβω μια αφήγηση για τις εμπειρίες και τις παραδόσεις των Ρομά όταν μετακινούνταν.			
		Μπορώ να διαβάσω μια ιστορία για ένα ταξίδι. Μπορώ να διαβάσω ένα ιστορικό κείμενο που περιγράφει τις εμπειρίες και τις προκλήσεις των μετακινήσεων στο παρελθόν. Μπορώ να καταλάβω μια ιστορία ή μια περιγραφή για τη μετανάστευση και τον τρόπο που επηρεάζει τις οικογένειες.			
		Μπορώ να συζητήσω τις εμπειρίες από τις μετακινήσεις, καθώς και τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους. Μπορώ να συζητήσω τον καλύτερο τρόπο παρουσίασης μιας εργασίας για τις μετακινήσεις. Μπορώ να συζητήσω τη σημασία της κινητικότητας για τους Ρομά στο παρελθόν και το παρόν. Μπορώ να κάνω λεπτομερείς ερωτήσεις προκειμένου να διερευνήσω τις ταξιδιωτικές εμπειρίες άλλων.			
		Μπορώ να κάνω μια μακροσκελή προφορική παρουσίαση για την προσωπική εμπειρία που έχω από τις μετακινήσεις. Μπορώ να κάνω μια μακροσκελή προφορική παρουσίαση για τον τρόπο με τον οποίο οι μετακινήσεις επηρεάζουν τους νέους σήμερα. Μπορώ να κάνω μια μακροσκελή προφορική παρουσίαση για τις διαφορές μεταξύ των μετακινήσεων και της εγκατάστασης για τους Ρομά. Μπορώ να κάνω μια μακροσκελή προφορική παρουσίαση για τις παραδόσεις των Ρομά που συνδέονται με τις μετακινήσεις.			
		Μπορώ να γράψω μια περιγραφή των μετακινήσεων στην περιοχή. Μπορώ να γράψω ένα λεπτομερές γράμμα για να περιγράψω τις εμπειρίες μου από τις μετακινήσεις και να εκφράσω τα συναισθήματά μου. Μπορώ να γράψω μια περιγραφή της σημασίας των μετακινήσεων στην ιστορία και τις παραδόσεις των Ρομά.			

ΘΕΜΑ 8: ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΡΟΥΧΑ

Το θέμα αυτό περιλαμβάνει τη σημασία των παραδοσιακών ρούχων και της φιλοξενίας.

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται στην τάξη θα πρέπει να διερευνηθεί η έννοια της αγνότητας στις παραδόσεις που αφορούν τα ρούχα και τα τρόφιμα.

Βλ. επίσης: **Πανηγύρια και γιορτές** (σελ. 55)

Δραστηριότητα στην τάξη 1

Στόχος: Να μάθουν οι μαθητές το λεξιλόγιο για διαφορετικά είδη παραδοσιακών ρούχων των Ρομά.

Ηλικιακό φάσμα: Όλες οι ηλικίες **Επίπεδο: A1**

Μέθοδος:

1. Διδάξτε τις απαραίτητες λέξεις για είδη ρούχων, παπούτσια, μπότες, καπέλα, κοσμήματα κ.λπ.
2. Γράψτε τις λέξεις στον πίνακα.
3. Οι μαθητές μικρότερης ηλικίας ζωγραφίζουν εικόνες μιας γυναίκας και ενός άντρα με παραδοσιακή ενδυμασία και αντιγράφουν ή γράφουν λεζάντες για τα είδη ρούχων.
4. Οι μαθητές μεγαλύτερης ηλικίας αντιγράφουν ή γράφουν σύντομες προτάσεις σχετικά με τα ρούχα.

Δραστηριότητα στην τάξη 2

Στόχος: Να μάθουν οι μαθητές για τους βασικούς χαιρετισμούς στην παράδοση των Ρομά.

Ηλικιακό φάσμα: 6–14 **Επίπεδο: A1–A2**

Μέθοδος:

1. Εξετάστε τους χαιρετισμούς και τους αποχαιρετισμούς.
2. Διδάξτε άλλες εκφράσεις που αφορούν τη φιλοξενία – *«Παρακαλώ, καθίστε», «Θα θέλατε ένα ποτήρι νερό;»* κ.λπ.
3. Οι μαθητές χωρίζονται σε ζευγάρια και προετοιμάζουν έναν σύντομο διάλογο στον οποίο ο ένας μαθητής υποδέχεται τον άλλο στο σπίτι του, του προσφέρει βασική φιλοξενία και τον αποχαιρετά.
4. Οι μαθητές παίζουν ένα παιχνίδι ρόλων στην τάξη.
5. Ο δάσκαλος σχολιάζει το παιχνίδι.

Δραστηριότητα στην τάξη 3

Στόχος: Να εξεταστούν οι παραδόσεις που αφορούν τη φιλοξενία και τη διασκέδαση των φιλοξενουμένων ή των επισκεπτών.

Ηλικιακό φάσμα: 10–14 **Επίπεδο: B1–B2**

Μέθοδος:

1. Σκεφτείτε όλοι μαζί την έννοια της φιλοξενίας και καλέστε τους μαθητές να μιλήσουν για τις εμπειρίες που βίωσαν είτε όταν πρόσφεραν είτε όταν δέχθηκαν φιλοξενία.
2. Μιλήστε για το πώς καλωσορίζουμε, ή όχι, τους φιλοξενούμενους στην κουλτούρα της πλειονότητας.
3. Οι μαθητές γράφουν μια περιγραφή των παραδόσεων που σχετίζονται με τη φιλοξενία στο σπίτι τους.
4. Ο δάσκαλος διαβάζει μια ιστορία ή άλλο κείμενο που τονίζει τη σημασία της φιλοξενίας στην κοινότητα των Ρομά.
5. Οι μαθητές γράφουν
    α. μια σύγκριση των κανόνων φιλοξενίας ανάμεσα στις διαφορετικές κουλτούρες,
    β. μια περιγραφή της τυπικής φιλοξενίας των Ρομά,
    γ. μια έκθεση σχετικά με τη σημασία της φιλοξενίας σε μια κοινότητα ή στην κοινωνία εν γένει.

ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΡΟΥΧΑ

		A1	A2	B1	B2
ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ	**ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ**	Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί τις λέξεις που δηλώνουν τα βασικά είδη ένδυσης (παλτό, παπούτσια κ.λπ.). Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί τις λέξεις που δηλώνουν τα βασικά είδη ρούχων για το σχολείο. Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί τις λέξεις που δηλώνουν τα βασικά είδη φαγητού που παίρνουν μαζί τους κατά κανόνα οι μαθητές στο σχολείο (π.χ. σάντουιτς, μήλο). Μπορεί να κατανοεί συνηθισμένες οδηγίες στην τάξη σχετικά με τα τρόφιμα ή τα ρούχα (π.χ. *Βγάλε τα παπούτσια σου εάν έχουν βραχεί*).	Μπορεί να κατανοεί απλές οδηγίες ή πληροφορίες σχετικά με το ντύσιμο για έναν ειδικό σκοπό (σχολική εκδρομή, ντύσιμο όταν κάνει κρύο κ.λπ.). Μπορεί να κατανοεί βασικές πληροφορίες σχετικά με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα συγκεκριμένων τροφών (π.χ. τροφές που κάνουν καλό ή κακό στην υγεία μας).	Μπορεί να κατανοεί μια ομιλία στην τάξη, όπως μεταξύ άλλων ιστορίες, που περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα λεξιλογίου σχετικά με τα τρόφιμα/ρούχα.	Μπορεί να κατανοεί πλήρως παρουσιάσεις, τηλεοπτικά προγράμματα, ηχογραφήσεις και ραδιοφωνικές μεταδόσεις σε μια οικεία γλωσσική ποικιλία που έχουν ως θέμα τα ρούχα, τη μόδα, το φαγητό και τη μαγειρική.
		Μπορεί να αναγνωρίζει τις λέξεις που δηλώνουν τα βασικά είδη ρούχων που φορούσαν παραδοσιακά οι Ρομά. Μπορεί να αναγνωρίζει τις λέξεις που δηλώνουν τα βασικά φαγητά που σερβίρονται κατά κανόνα στα σπίτια και στις γιορτές των Ρομά.	Μπορεί να κατανοεί οδηγίες πώς να φορά συγκεκριμένα είδη παραδοσιακών ρούχων για ειδικές περιστάσεις ή εκδηλώσεις. Μπορεί να κατανοεί οδηγίες σχετικά με την καθαριότητα όταν χρησιμοποιεί ρούχα και ετοιμάζει φαγητό. Μπορεί να κατανοεί βασικές οδηγίες για την παρασκευή ή την προετοιμασία φαγητού στο σπίτι. Μπορεί να κατανοεί εξηγήσεις όσον αφορά την ευγένεια και τη φιλοξενία σε σχέση με το φαγητό.	Μπορεί να καταλαβαίνει ομιλίες στην οικογένεια και στην κοινότητα, όπως μεταξύ άλλων ιστορίες, που περιλαμβάνουν λεξιλόγιο και ιδέες σχετικά με τυπικά ή παραδοσιακά φαγητά για ειδικές εκδηλώσεις και παραδοσιακά ρούχα. Μπορεί να καταλαβαίνει μια ομιλία σχετικά με τις παραδόσεις που συνδέονται με την ευγένεια και τη φιλοξενία στο σπίτι. Μπορεί να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία μιας ιστορίας/ενός παραμυθιού που κάνει αναφορές στη σημασία της ευγένειας και της καλής συμπεριφοράς.	Μπορεί να κατανοεί πλήρως μια συζήτηση ή μια παρουσίαση σχετικά με τις ομοιότητες και τις διαφορές στις συμπεριφορές όσον αφορά το ντύσιμο. Μπορεί να κατανοεί πλήρως περιγραφές ενός ηλικιωμένου μέλους της κοινότητας που αφορούν το φαγητό και τα ρούχα των Ρομά στο παρελθόν. Μπορεί να κατανοεί πλήρως ιστορίες/παραμύθια που κάνουν αναφορές στη σημασία της φιλοξενίας και της ευγένειας.

	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει τις ονομασίες των βασικών τροφίμων. Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει τις ονομασίες των κύριων ειδών ένδυσης.	Μπορεί να διαβάζει και να καταλαβαίνει τις ονομασίες των τροφίμων που υπάρχουν κατά κανόνα σε ένα τοπικό κατάστημα ή σούπερ μάρκετ, ή των σπόρων ή των φυτών. Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί απλές περιγραφές φαγητών ή ρούχων σε μια ιστορία.	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί κείμενα σχετικά με την υγιεινή διατροφή, χρησιμοποιώντας τη διατροφική πυραμίδα για παράδειγμα.	Μπορεί να διαβάζει άρθρα, ρεπορτάζ ή συμβουλευτικά φυλλάδια με θέματα όπως η διατροφή και η οικιακή οικονομία, χρησιμοποιώντας διαγράμματα, γραφήματα κ.λπ. Μπορεί να διαβάζει και να καταλαβαίνει απόψεις που εκφράζονται σε άρθρα ή ρεπορτάζ με θέματα όπως τα επώνυμα ρούχα, η παιδική εργασία στη βιομηχανία της μόδας κ.λπ.
		Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει τις βασικές λέξεις που περιγράφουν τρόφιμα που χρησιμοποιούνται στο σπίτι. Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει τη σημασία των βασικών ειδών παραδοσιακών ρούχων όταν αναφέρονται σε μια ιστορία ή άλλο γραπτό κείμενο.	Μπορεί να διαβάζει τις ονομασίες και τις βασικές περιγραφές τροφίμων που χρησιμοποιούνται στο σπίτι (π.χ. σε οικογενειακές συνταγές). Μπορεί να διαβάζει φράσεις και απλές προτάσεις που περιγράφουν παραδοσιακά ρούχα όταν αναφέρονται σε μια ιστορία ή άλλο γραπτό κείμενο.	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί κείμενα που περιγράφουν τον τρόπο με τον οποίο τα τρόφιμα παράγονται για το σπίτι και ετοιμάζονται για την οικογένεια. Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί κείμενα σχετικά με τη σημασία που έχουν στη ζωή των Ρομά συγκεκριμένες καθημερινές συνήθειες οι οποίες σχετίζονται με το φαγητό και τη διατροφή.	Μπορεί να διαβάζει και να καταλαβαίνει λεπτομερείς οδηγίες για την παραγωγή και την προετοιμασία τροφίμων. Μπορεί να διαβάζει περιγραφές εκδηλώσεων για τις οποίες τα παραδοσιακά ρούχα ή φαγητά αποτελούσαν σημαντικά στοιχεία.

ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΡΟΥΧΑ

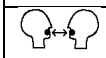
		A1	A2	B1	B2
ΟΜΙΛΙΑ	ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗ	Μπορεί να ζητά βασικά τρόφιμα/ποτά στην καντίνα του σχολείου, σε μια λαϊκή αγορά ή ένα κατάστημα. Μπορεί να ζητά πόσο κοστίζει ένα ρούχο ή ένα τρόφιμο. Μπορεί να απαντά μη λεκτικά (π.χ. με νεύμα ή γνέψιμο του κεφαλιού) ή μονολεκτικά ή με πολύ σύντομες προτάσεις σε ερωτήσεις σχετικά με τα φαγητά/ποτά και τα ρούχα που του αρέσουν ή δεν του αρέσουν.	Μπορεί να κάνει βασικές ερωτήσεις για τα φαγητά/ποτά που του αρέσουν ή δεν του αρέσουν, να δίνει ανάλογες απαντήσεις και να αναφέρει εν συντομία τι αρέσει και τι όχι στους άλλους. Μπορεί να συζητά με πολύ απλές λέξεις ένα μενού ή το φαγητό για μια ειδική γιορτή και να επιλέγει τι θα του άρεσε. Μπορεί να κάνει ερωτήσεις για είδη και τύπους ρούχων, π.χ. τι είναι κατάλληλο για κάθε καιρό, και να δίνει ανάλογες απαντήσεις.	Μπορεί να συμμετέχει σε συζητήσεις για τα ρούχα/τη μόδα και τα φαγητά/ποτά, εκφράζοντας τις προσωπικές του προτιμήσεις.	Μπορεί να εκφράζεται με ευχέρεια όταν συζητά με φυσικούς ομιλητές θέματα που αφορούν την επιλογή φαγητού ή την προετοιμασία φαγητού για έναν ειδικό σκοπό. Μπορεί να συμμετέχει ενεργά σε μια συζήτηση σχετικά με τα ρούχα, τη μόδα, το κόστος και τη διαθεσιμότητα των ρούχων.
		Μπορεί να ζητά φαγητά ή ποτά στο σπίτι ή στην κοινότητα με τη δέουσα ευγένεια. Μπορεί να απαντά μονολεκτικά ή μη λεκτικά για να υποδείξει τα φαγητά που του αρέσουν σε οικογενειακό ή κοινωνικό πλαίσιο.	Μπορεί να χρησιμοποιεί απλές φράσεις για να συζητήσει το μενού για μια οικογενειακή ή ειδική γιορτή. Μπορεί να κάνει ερωτήσεις για τα ρούχα των Ρομά και τι του αρέσει και τι όχι σε σχέση με τα ρούχα και να δίνει ανάλογες απαντήσεις.	Μπορεί να συμμετέχει στον σχεδιασμό του φαγητού για μια γιορτή. Μπορεί να συζητά για τα παραδοσιακά ρούχα και πού μπορεί να τα βρει. Μπορεί να συζητά τη σημασία της φιλοξενίας στην κοινότητα Ρομά.	Μπορεί να συζητά τις επιλογές και τις αποφάσεις που λαμβάνονται για τα φαγητά και τα ρούχα για μια ομαδική ή οικογενειακή εκδήλωση, αιτιολογώντας με σαφήνεια τις απόψεις που εκφράζει.
	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟ	Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις και απλές φράσεις/προτάσεις για να περιγράψει τι του αρέσει και τι όχι (π.χ. *Δεν μου αρέσουν τα πράσινα μήλα, Μου αρέσει το νέο μου παλτό*).	Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και προτάσεις για να περιγράψει το είδος γεύματος που του αρέσει περισσότερο. Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και προτάσεις για να περιγράψει τις εκδηλώσεις γύρω από ένα γεύμα που έχει ιδιαίτερη σημασία για την οικογένεια (π.χ. ένα θρησκευτικό πανηγύρι, μια οικογενειακή γιορτή, κ.λπ.).	Μπορεί να επαναλαμβάνει μια λεπτομερή οδηγία που δίνει ένας δάσκαλος σχετικά με το φαγητό ή τα ρούχα. Μπορεί να περιγράφει τα αγαπημένα του ρούχα και να εξηγεί γιατί του αρέσουν. Μπορεί να εξηγεί τη σημασία συγκεκριμένων φαγητών και ρούχων για την οικογένεια ή την κουλτούρα του.	Μπορεί να κάνει μια σαφή και λεπτομερή παρουσίαση σχετικά με τη σημασία συγκεκριμένων ρούχων ή φαγητών για τους νέους στον σύγχρονο κόσμο.

	ΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις και απλές φράσεις/προτάσεις για να εκφράσει τι του αρέσει και τι όχι σε σχέση με το φαγητό και τα ρούχα στην οικογένεια ή την κοινότητα.	Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες προτάσεις για να περιγράψει με βασικές λέξεις ένα σημαντικό ή εορταστικό γεύμα και τα ρούχα που φορούσαν οι καλεσμένοι.	Μπορεί να κάνει μια σύντομη προφορική παρουσίαση σχετικά με τα παραδοσιακά ρούχα των Ρομά και να εξηγεί τη σημασία τους για την ταυτότητα των Ρομά. Μπορεί να κάνει μια σύντομη προφορική παρουσίαση σχετικά με την εξέλιξη των γεγονότων σε ένα εορταστικό γεύμα ή εκδήλωση. Μπορεί να εξηγεί πώς η οικογένειά του δέχεται τους επισκέπτες και τους καλεσμένους.	Μπορεί να κάνει μια σαφή και λεπτομερή παρουσίαση σχετικά με τα παραδοσιακά φαγητά και ρούχα των Ρομά, κάνοντας αναφορά στη σημασία που έχουν για την ταυτότητα των Ρομά και στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η παράδοση σήμερα.

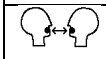
ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΡΟΥΧΑ

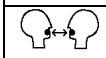
	A1	**A2**	**B1**	**B2**
ΓΡΑΦΗ	Μπορεί να αντιγράφει ή να γράφει λίστες με διάφορα τρόφιμα και να τα ταξινομεί στις κατάλληλες κατηγορίες (φρούτα, λαχανικά, κρέας κ.λπ.). Μπορεί να αντιγράφει ή να γράφει λίστες με ρούχα σύμφωνα με το πλαίσιο χρήσης (π.χ. για εξωτερικό ή εσωτερικό χώρο, το σχολείο, την άθληση).	Μπορεί να γράφει ένα σύντομο κείμενο για να περιγράψει μια εκδήλωση κατά την οποία το φαγητό διαδραματίζει κεντρικό ρόλο (π.χ. μια οικογενειακή, θρησκευτική ή εθνοτική γιορτή). Μπορεί να γράφει σύντομα κείμενα που να περιγράφουν τα αγαπημένα του ρούχα.	Μπορεί να γράφει με τρόπο που αρμόζει στην ηλικία του κείμενα σχετικά με τα ρούχα/τη μόδα και τα φαγητά/ποτά. Μπορεί να γράφει οδηγίες για την παρασκευή ενός πιάτου/γεύματος που του αρέσει ή που έχει ιδιαίτερη σημασία.	Μπορεί να γράφει σαφή και λεπτομερή κείμενα που να παρουσιάζουν πληροφορίες, επιχειρήματα ή προσωπικές απόψεις σχετικά με θέματα που αφορούν το φαγητό και τα ρούχα.
	Μπορεί να γράφει ή να αντιγράφει μεμονωμένες βασικές λέξεις σε λίστες με φαγητά και ρούχα που χρησιμοποιούνται στο σπίτι.	Μπορεί να γράφει ένα σύντομο κείμενο με βασικές προτάσεις για να περιγράψει τον τρόπο προετοιμασίας ενός πιάτου ή ενός γεύματος στο σπίτι. Μπορεί να γράφει ένα σύντομο κείμενο με βασικές προτάσεις για να περιγράψει μια παραδοσιακή ενδυμασία ή μια φορεσιά για μια ειδική εκδήλωση. Μπορεί να γράφει ένα σύντομο κείμενο με βασικές προτάσεις για να περιγράψει μια εκδήλωση στο σπίτι και τον τρόπο υποδοχής των επισκεπτών.	Μπορεί να γράφει λεπτομερείς συνταγές για φαγητά που ετοιμάζονται στο σπίτι, πιθανώς κατόπιν υπαγόρευσης από έναν γονιό ή άλλο μέλος της οικογένειας. Μπορεί να γράφει μια περιγραφή των παραδοσιακών ενδυμασιών με τις κατάλληλες λεπτομέρειες, εξηγώντας τους λόγους για συγκεκριμένα ρούχα. Μπορεί να περιγράφει πώς παρέχεται κατά κανόνα η φιλοξενία στο σπίτι ή στην κοινότητα.	Μπορεί να γράφει σαφή και λεπτομερή κείμενα σχετικά με τη σημασία του φαγητού σε μια γιορτή της οικογένειας ή της κοινότητας, περιγράφοντας τον τρόπο προετοιμασίας και σερβιρίσματος του φαγητού και την προέλευσή του στην παράδοση των Ρομά. Μπορεί να γράφει σαφή και λεπτομερή κείμενα που να περιγράφουν τα παραδοσιακά ρούχα και να εξετάζουν τα θέματα της παράδοσης στη σύγχρονη ζωή. Μπορεί να γράφει με λεπτομέρειες για τη φιλία και τη φιλοξενία, καθώς και τη σημασία τους.

Τρόφιμα και ρούχα

Επί-πεδο	*Δεξιό-τητα*		* *Ημερο-μηνία*	** *Ημερο-μηνία*	*** *Ημερο-μηνία*
A1		Μπορώ να καταλάβω τις λέξεις που δηλώνουν διάφορα ρούχα που φοράω. Μπορώ να καταλάβω τις λέξεις που δηλώνουν ρούχα που φορούν άλλοι άνθρωποι. Μπορώ να καταλάβω τις λέξεις που περιγράφουν τα φαγητά που τρώω στο σχολείο ή στο σπίτι. Μπορώ να καταλάβω εάν ο δάσκαλος μιλάει για τρόφιμα ή ρούχα.			
		Μπορώ να διαβάσω τις λέξεις που περιγράφουν διάφορα είδη τροφίμων. Μπορώ να διαβάσω τις λέξεις που περιγράφουν διάφορα ρούχα.			
		Μπορώ να ζητήσω κάποιο τρόφιμο ή ποτό σε ένα κατάστημα ή μια λαϊκή αγορά ή όταν παίζουμε παιχνίδια ρόλων στην τάξη μου. Μπορώ να ζητήσω ένα ρούχο σε ένα κατάστημα ή μια λαϊκή αγορά ή όταν παίζουμε παιχνίδια ρόλων στην τάξη μου. Μπορώ να ζητήσω πόσο κοστίζει ένα ρούχο ή ένα τρόφιμο. Μπορώ να πω εάν μου αρέσει κάποιο συγκεκριμένο φαγητό. Μπορώ να πω ποιο χρώμα μου αρέσει περισσότερο σε ένα ρούχο.			
		Μπορώ να πω ποιο φαγητό μου αρέσει ή δεν μου αρέσει. Μπορώ να πω ποιο χρώμα ή ρούχο μου αρέσει ή δεν μου αρέσει.			
		Μπορώ να γράψω λίστες με διάφορα τρόφιμα ανάλογα με την κατηγορία. Μπορώ να γράψω λίστες με ρούχα που χρησιμοποιούνται για διαφορετικούς λόγους.			

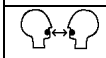
Τρόφιμα και ρούχα

Επί-πεδο	*Δεξιό-τητα*		* *Ημερο-μηνία*	** *Ημερο-μηνία*	*** *Ημερο-μηνία*
A2		Μπορώ να καταλάβω πληροφορίες σχετικά με το είδος ρούχων που είναι απαραίτητα για μια σχολική εκδρομή ή κάποια αθλητική δραστηριότητα. Μπορώ να καταλάβω πληροφορίες για τα είδη τροφίμων και ποια κάνουν καλό ή κακό στην υγεία μου.			
		Μπορώ να διαβάσω ένα κατάλογο εστιατορίου και να καταλάβω τα διάφορα είδη φαγητού που υπάρχουν. Μπορώ να διαβάσω τις ονομασίες των τροφίμων που βλέπουμε σε ένα σούπερ μάρκετ. Μπορώ να διαβάσω τις ονομασίες των ρούχων που βλέπουμε σε ένα κατάστημα ή μια λαϊκή αγορά. Μπορώ να διαβάσω και να καταλάβω όταν τα τρόφιμα ή τα ρούχα είναι μέρος μιας ιστορίας.			
		Μπορώ να ρωτήσω τους άλλους για το φαγητό ή το ποτό που τους αρέσει ή που έφαγαν ή ήπιαν σε μια γιορτή ή ένα πανηγύρι. Μπορώ να κάνω ερωτήσεις για τα αγαπημένα φαγητά και ποτά και να δώσω ανάλογες απαντήσεις. Μπορώ να συζητήσω τι θα ήθελα να φάω σε ένα ιδιαίτερο γεύμα ή γιορτή. Μπορώ να κάνω συζήτηση για τα ρούχα που μου αρέσουν περισσότερο και πότε μου αρέσει να τα φοράω. Μπορώ να κάνω ερωτήσεις για τα ρούχα που φοράμε σε ειδικές περιστάσεις και να δώσω ανάλογες απαντήσεις.			
		Μπορώ να περιγράψω ένα γεύμα που είχα πρόσφατα. Μπορώ να περιγράψω το αγαπημένο μου φαγητό και γεύμα. Μπορώ να περιγράψω τι συμβαίνει στη διάρκεια ενός ιδιαίτερου γεύματος ή γιορτής στην οικογένειά μου.			

		Μπορώ να περιγράψω τι εγώ ή άλλοι άνθρωποι φοράμε σε μια ειδική περίσταση.			
		Μπορώ να γράψω μια σύντομη περιγραφή για μια εκδήλωση όπου είχα ένα ιδιαίτερο γεύμα. Μπορώ να γράψω μια σύντομη περιγραφή για τα αγαπημένα μου ρούχα ή για τα ρούχα που φοράω σε μια ειδική περίσταση.			
B1		Μπορώ να καταλάβω όταν οι άνθρωποι μιλούν στην τάξη ή στο σπίτι για συγκεκριμένα φαγητά. Μπορώ να καταλάβω όταν οι άνθρωποι μιλούν για ρούχα που επιθυμούν να αγοράσουν ή που πρέπει να φορέσουμε σε μια ειδική περίσταση. Μπορώ να καταλάβω μια ιστορία σχετικά με τη σημασία της ευγένειας και της φιλοξενίας.			
		Μπορώ να διαβάσω για την υγιεινή διατροφή και τις τροφές που πρέπει να τρώμε για να είμαστε υγιείς. Μπορώ να διαβάσω για τα ρούχα που φορούν άλλοι άνθρωποι ή για το στυλ και τη μόδα. Μπορώ να καταλάβω την περιγραφή των ρούχων που φοράει κάποιος σε μια ιστορία ή μια αφήγηση.			
		Μπορώ να επαναλάβω μια οδηγία που δίνει ο δάσκαλος για τα ρούχα. Μπορώ να μεταφέρω λεπτομερείς πληροφορίες για τα τρόφιμα. Μπορώ να μιλήσω με τους φίλους μου για τη μόδα στα ρούχα. Μπορώ να κάνω συζήτηση για τα ρούχα που είναι απαραίτητα για μια ειδική περίσταση ή σκοπό. Μπορώ να μιλήσω για τα φαγητά που μου αρέσουν.			
		Μπορώ να περιγράψω με λεπτομέρειες πώς ετοιμάζεται ένα συγκεκριμένο γεύμα. Μπορώ να δώσω σε έναν φίλο οδηγίες για να ετοιμάσει ένα γεύμα. Μπορώ να πω σε έναν φίλο ποια ρούχα είναι απαραίτητα για έναν ειδικό σκοπό. Μπορώ να μιλήσω για το στυλ των ρούχων που έχει σημασία για την οικογένεια ή την κουλτούρα μου.			
		Μπορώ να γράψω μια περιγραφή του φαγητού που προσφέρεται σε μια γιορτή ή μια ειδική περίσταση. Μπορώ να γράψω μια περιγραφή των ρούχων που φορούν οι άνθρωποι σε μια ειδική περίσταση. Μπορώ να γράψω οδηγίες για την προετοιμασία ενός γεύματος ή ενός πιάτου. Μπορώ να γράψω ποια φαγητά μου αρέσουν και ποια όχι και να αιτιολογήσω τις προτιμήσεις μου.			

Τρόφιμα και ρούχα

Επί-πεδο	***Δεξιό-τητα***		* ***Ημερο-μηνία***	** ***Ημερο-μηνία***	*** ***Ημερο-μηνία***
		Μπορώ να καταλάβω πλήρως τηλεοπτικές ή ραδιοφωνικές εκπομπές με θέμα το φαγητό. Μπορώ να καταλάβω πλήρως τηλεοπτικές ή ραδιοφωνικές εκπομπές με θέμα τα ρούχα και τη μόδα. Μπορώ να καταλάβω λεπτομερείς οδηγίες για την προετοιμασία ενός φαγητού. Μπορώ να καταλάβω πλήρως ιστορίες ή παραμύθια με θέμα τη σημασία της ευγένειας και της φιλοξενίας και τις παραδόσεις που συνδέονται με αυτές.			
		Μπορώ να διαβάσω άρθρα σε περιοδικά ή εφημερίδες για τα ρούχα και τα θέματα σχετικά με την παραγωγή ρούχων. Μπορώ να διαβάσω άρθρα για το φαγητό και τη μόδα.			

B2		Μπορώ να διαβάσω συμβουλευτικά φυλλάδια σχετικά με τη διατροφή. Μπορώ να διαβάσω ρεπορτάζ σχετικά με τη διατροφή και την υγεία.			
		Μπορώ να συζητήσω με φυσικούς ομιλητές θέματα που αφορούν το φαγητό ή τα σχέδια για ένα ιδιαίτερο γεύμα. Μπορώ να εκφράζομαι με αυθορμητισμό και ευχέρεια όταν συμμετέχω σε συζητήσεις σχετικά με τα ρούχα και τη μόδα.			
		Μπορώ να κάνω μια μακροσκελή προφορική παρουσίαση για τη σημασία συγκεκριμένων στυλ ντυσίματος για την οικογένεια ή την κουλτούρα μου. Μπορώ να κάνω μια μακροσκελή προφορική παρουσίαση για την ιστορική σημασία των διαφόρων στυλ ντυσίματος. Μπορώ να κάνω μια μακροσκελή προφορική παρουσίαση για την παραδοσιακή σημασία συγκεκριμένων φαγητών για τις γιορτές ή άλλες ειδικές περιστάσεις.			
		Μπορώ να γράψω μια λεπτομερή περιγραφή των φαγητών και των ρούχων που χρησιμοποιούνται για μια ειδική περίσταση. Μπορώ να γράψω μια λεπτομερή περιγραφή για τα ρούχα και να δώσω πληροφορίες για την πολιτιστική τους σημασία. Μπορώ να εκφράσω γραπτώς τις προσωπικές μου απόψεις για τα διάφορα στυλ ντυσίματος και για θέματα που αφορούν την παραγωγή και το μάρκετινγκ των ρούχων.			

ΘΕΜΑ 9: ΧΡΟΝΟΣ, ΕΠΟΧΕΣ ΚΑΙ ΚΑΙΡΟΣ

Το θέμα αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει τη σημασία των καιρικών συνθηκών όπως οι κεραυνοί, οι βροχές και οι άνεμοι στις ιστορίες, τα παραμύθια και τα ποιήματα των Ρομά.

Δραστηριότητα στην τάξη 1

Στόχος: Να μάθουν οι μαθητές το λεξιλόγιο για τους μήνες και τις εποχές.

Ηλικιακό φάσμα: 4–10 **Επίπεδο: A1**

Μέθοδος:

1. Ετοιμάστε μια μεγάλη αφίσα που θα αναρτήσετε στον τοίχο χωρισμένη στους μήνες του χρόνου.
2. Διδάξτε τις λέξεις που χρησιμοποιούνται για τους μήνες, στη συνέχεια ζωγραφίστε πλαίσια ώστε να ομαδοποιήσετε τους μήνες στις 4 εποχές και διδάξτε τις λέξεις για τις εποχές.
3. Μιλήστε για ό,τι συμβαίνει στις διάφορες εποχές – καιρός, διακοπές, επισκέψεις, πανηγύρια κ.λπ.
4. Βάλτε τις σημαντικές δραστηριότητες στην αφίσα – σχολικές διακοπές, πανηγύρια, γενέθλια μαθητών κ.λπ.

Δραστηριότητα στην τάξη 2

Στόχος: Να μάθουν οι μαθητές το λεξιλόγιο για τα διαφορετικά είδη καιρού.

Ηλικιακό φάσμα: 4–10 **Επίπεδο: A1**

Μέθοδος:

1. Κάντε μια αφίσα με τις μέρες της εβδομάδας όπου οι μαθητές βρίσκονται στο σχολείο.
2. Εκτυπώστε σύμβολα για τον καιρό (διατίθενται στο διαδίκτυο) που υποδεικνύουν ηλιοφάνεια, βροχή, αέρα, χιόνι κ.λπ.
3. Στην αρχή κάθε μαθήματος, ένας μαθητής αναλαμβάνει να επιλέξει το σωστό σύμβολο, να πει την ημέρα και τον μήνα, να περιγράψει τον καιρό και να βάλει το σύμβολο στη σωστή θέση στην αφίσα.

Δραστηριότητα στην τάξη 3

Στόχος: Περιγραφή δραστηριοτήτων που σχετίζονται με ιδιαίτερες καιρικές συνθήκες και/ή εποχές του χρόνου.

Ηλικιακό φάσμα: 10–14 **Επίπεδο: B1**

Μέθοδος:

1. Γράψτε τις λέξεις που χρησιμοποιούνται για τις τέσσερις εποχές στον πίνακα.
2. Σκεφτείτε όλοι μαζί τις συγκεκριμένες δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στις διάφορες εποχές.
3. Κατηγοριοποιήστε τις πληροφορίες σε επαγγελματικές δραστηριότητες, αθλήματα, αναψυχή, σχολείο κ.λπ.
4. Οι μαθητές γράφουν μια σύντομη περιγραφή της αγαπημένης τους εποχής του χρόνου αιτιολογώντας την επιλογή τους. Θα πρέπει να περιλαμβάνουν τις δραστηριότητες που συνδέονται με τη συγκεκριμένη εποχή και τις δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχουν.

ΧΡΟΝΟΣ, ΕΠΟΧΕΣ ΚΑΙ ΚΑΙΡΟΣ

		A1	A2	B1	B2
ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ	**ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ**	Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί βασικές λέξεις που αφορούν τον καιρό (π.χ. *ήλιος, βροχή, χιόνι, ζέστη, κρύο*) όταν εκφέρονται ή διαβάζονται μεγαλόφωνα. Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί τις λέξεις που δηλώνουν τις εποχές και τους μήνες του χρόνου όταν εκφέρονται ή διαβάζονται μεγαλόφωνα. Μπορεί να ακολουθεί απλές οδηγίες για να βρει εικόνες ή αντικείμενα στην τάξη ή στα βιβλία που αφορούν τον καιρό ή τις εποχές. Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί τις ημέρες της εβδομάδας και τις ώρες του ρολογιού όταν εκφέρονται ή διαβάζονται μεγαλόφωνα.	Μπορεί να παρακολουθεί σε γενικές γραμμές μια απλή ομιλία σχετικά με τον καιρό και τις εποχές, με την προϋπόθεση ότι έχει μελετήσει από πριν το βασικό λεξιλόγιο και τις βασικές έννοιες και παρέχεται υποστήριξη με τα κατάλληλα οπτικά μέσα. Μπορεί να παρακολουθεί σε γενικές γραμμές ιστορίες και ομιλίες στην τάξη σχετικά με τον καιρό και τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται σε διαφορετικές εποχές.	Μπορεί να παρακολουθεί ένα δελτίο καιρού στην τηλεόραση και να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία. Μπορεί να κατανοεί τα βασικά σημεία μιας ομιλίας στην τάξη σχετικά με τις εποχές και τα πανηγύρια, χρησιμοποιώντας οπτικά μέσα (π.χ. εικόνες στο βιβλίο) για να ελέγχει τις εξηγήσεις του δασκάλου. Μπορεί να κατανοεί τα βασικά σημεία ενός βίντεο με θέμα τις τυπικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στη διάρκεια μιας συγκεκριμένης περιόδου του χρόνου. Μπορεί να κατανοεί οδηγίες ή ομιλίες σχετικά με μια εργασία που αφορά τον χρόνο, τις εποχές του χρόνου ή τον καιρό και τις δραστηριότητες που συνδέονται με αυτόν.	Μπορεί να κατανοεί πλήρως μια ομιλία στην οποία μια περίοδος του χρόνου και/ή ο καιρός είναι σημαντικά στοιχεία. Μπορεί να κατανοεί πλήρως μια τηλεοπτική ή ραδιοφωνική μετάδοση για τον καιρό (π.χ. μια ειδοποίηση για κακοκαιρία, ταξιδιωτικές συμβουλές κ.λπ.). Μπορεί να κατανοεί τις λεπτομέρειες όταν ο καιρός είναι ιδιαίτερα σημαντικός σε μια ιστορία, ένα θεατρικό έργο ή ένα τηλεοπτικό πρόγραμμα.
		Μπορεί να καταλαβαίνει τις λέξεις ή τις φράσεις που χρησιμοποιεί η οικογένεια ή η κοινότητα για τα διαστήματα της ημέρας/νύχτας, τις εποχές του χρόνου και τις καιρικές συνθήκες.	Μπορεί να κατανοεί οδηγίες σχετικά με τον καιρό (π.χ. προστασία του σπιτιού, των ζώων). Μπορεί να παρακολουθεί σε γενικές γραμμές μια ομιλία για τον καιρό και τις επιπτώσεις του για την οικογένεια. Μπορεί να κατανοεί μια ανάλογη με την ηλικία του ιστορία που αφορά τον καιρό, τη νύχτα και την ημέρα, ή που προσδιορίζει ένα συγκεκριμένο διάστημα της ημέρας, όταν χρησιμοποιούνται πολλές οικείες λέξεις.	Μπορεί να παρακολουθεί και να κατανοεί τα βασικά σημεία μιας ομιλίας ή μιας συζήτησης που περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό λέξεων οι οποίες αφορούν τον χρόνο, τις εποχιακές αλλαγές ή τον καιρό όπως συνδέονται με την κουλτούρα των Ρομά. Μπορεί να καταλαβαίνει τις επιπτώσεις των διαφορετικών εποχών και του καιρού για την οικογένεια ή την κοινότητα.	Μπορεί να καταλαβαίνει χωρίς δυσκολία μια συζήτηση, μια ομιλία ή μια παρουσίαση σχετικά με τη σημασία των εποχιακών ή καιρικών θεμάτων για την οικογένεια ή την κοινότητα. Μπορεί να κατανοεί πλήρως μια ομιλία σχετικά με το πώς οι εποχιακές ή καιρικές συνθήκες μπορούν να επηρεάσουν τη ζωή ή τις εκδηλώσεις της οικογένειας ή της κοινότητας.

	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί βασικές λέξεις που αφορούν τον καιρό και εμφανίζονται σε έναν πίνακα καιρού ή σε κάρτες ή σε ένα απλό κείμενο. Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί τις λέξεις που δηλώνουν τις εποχές ή τις περιόδους του χρόνου σε εικόνες, αφίσες, κάρτες ή απλά κείμενα. Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει τις ημέρες της εβδομάδας. Μπορεί να διαβάζει την ώρα σε ένα ρολόι.	Μπορεί να χρησιμοποιεί τις εικόνες ενός εγχειριδίου για να αναγνωρίσει και να κατανοήσει βασικές πληροφορίες σχετικά με τον καιρό (*βροχή, άνεμοι, θερμοκρασία* κ.λπ.). Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί τις λέξεις που αφορούν τον καιρό ή τις εποχές σε ιστορίες και άλλα κείμενα. Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί απλές ιστορίες οι οποίες περιλαμβάνουν οικείο λεξιλόγιο που χρησιμοποιείται πολύ συχνά σχετικά με τυπικές εποχιακές δραστηριότητες και τον καιρό (π.χ. η εξοχή την άνοιξη, εκδρομή στην παραλία το καλοκαίρι, προετοιμασία ενός θρησκευτικού πανηγυριού κ.λπ.).	Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει τις βασικές λέξεις σε ένα π.χ. κείμενο γεωγραφίας που αφορά τον καιρό και μπορεί να τις χρησιμοποιεί για να κατηγοριοποιήσει περαιτέρω πληροφορίες στο κείμενο (π.χ. επιπτώσεις του ανέμου). Μπορεί να διαβάζει μια ιστορία στην οποία ο καιρός ή μια περίοδος του χρόνου έχει ιδιαίτερη σημασία και να κατανοεί τα βασικά σημεία.	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί πλήρως ειδησεογραφικά άρθρα ή ρεπορτάζ σχετικά με τον καιρό ή φυσικά φαινόμενα που επηρεάζονται από τον καιρό. Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί πλήρως αναφορές στις εποχές ή τον καιρό στη σύγχρονη ποίηση.
		Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί τις λέξεις που δηλώνουν τα διαστήματα της ημέρας – *πρωί, απόγευμα, νύχτα* κ.λπ. και τις βασικές λέξεις που περιγράφουν τις καιρικές συνθήκες όταν εμφανίζονται σε μια ιστορία.	Μπορεί να κατανοεί τη σημασία των αναφορών στα διαστήματα της ημέρας ή στον καιρό σε απλά γνωστά παραμύθια.	Μπορεί να διαβάζει μια ιστορία ή άλλο γραπτό κείμενο στο οποίο οι αντιλήψεις των Ρομά για τον χρόνο, τις εποχές ή τον καιρό διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο.	Μπορεί να διαβάζει ένα άρθρο ή άλλο γραπτό κείμενο σχετικά με τον αντίκτυπο των διαφορετικών εποχών ή καιρικών συνθηκών στη ζωή των Ρομά.

ΧΡΟΝΟΣ, ΕΠΟΧΕΣ ΚΑΙ ΚΑΙΡΟΣ

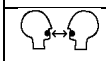
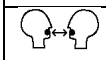
		A1	A2	B1	B2
ΟΜΙΛΙΑ	ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗ	Μπορεί να απαντά μη λεκτικά (π.χ. με νεύμα ή γνέψιμο του κεφαλιού) ή μονολεκτικά ή με πολύ σύντομες προτάσεις σε βασικές ερωτήσεις σχετικά με τον καιρό (π.χ. *Κάνει κρύο έξω;*), το είδος του καιρού που του αρέσει και δεν του αρέσει, πότε είναι η κάθε εποχή και τι καιρό κάνει συνήθως σε κάθε εποχή. Μπορεί να απαντά σε ερωτήσεις σχετικά με τον χρόνο.	Μπορεί να κάνει ερωτήσεις για τον καιρό και τις εποχές που του αρέσουν και να δίνει ανάλογες απαντήσεις. Μπορεί να συμμετέχει σε απλές συζητήσεις σχετικά με τον καιρό στη χώρα του και τα ρούχα που είναι απαραίτητα για κάθε καιρό.	Μπορεί να κάνει ερωτήσεις για τις καιρικές συνθήκες και τις επιπτώσεις του καιρού στον τρόπο ζωής και να δίνει ανάλογες απαντήσεις. Μπορεί να περιγράφει τι συμβαίνει στη διάρκεια μιας συγκεκριμένης εποχής στην οικογένεια ή στην κοινότητά του και να απαντά σε σχετικές ερωτήσεις.	Μπορεί να εκφράζεται με αυθορμητισμό και ευχέρεια όταν συζητά θέματα σχετικά με τις εποχές του χρόνου και τον καιρό. Μπορεί να εκφράζει τις απόψεις του με σαφήνεια.
	ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗ	Μπορεί να απαντά μη λεκτικά (π.χ. με νεύμα ή γνέψιμο του κεφαλιού) ή μονολεκτικά ή με πολύ σύντομες προτάσεις σε ερωτήσεις σχετικά με το αν νιώθει κάποιος κρύο ή ζέστη και με το τι του αρέσει και δεν του αρέσει όσον αφορά τον καιρό. Μπορεί να απαντά με βασικές λέξεις για να υποδείξει τα βασικά χαρακτηριστικά μιας συγκεκριμένης εποχής ή περιόδου του χρόνου (π.χ. καιρός, δραστηριότητες, γιορτές).	Μπορεί να κάνει ερωτήσεις σχετικά με ένα πανηγύρι ή μια εκδήλωση που πραγματοποιείται μια συγκεκριμένη περίοδο του χρόνου και να δίνει ανάλογες απαντήσεις. Μπορεί να κάνει απλές ερωτήσεις σχετικά με εποχιακά θέματα ή με τα πανηγύρια που πραγματοποιούνται σε συγκεκριμένες περιόδους του χρόνου.	Μπορεί να κάνει ερωτήσεις για τις καιρικές συνθήκες ή τις εποχιακές δραστηριότητες που ενδιαφέρουν ιδιαίτερα τους Ρομά και να δίνει ανάλογες απαντήσεις.	Μπορεί να συζητά με φυσικούς ομιλητές θέματα που αφορούν τις εποχές του χρόνου και τον καιρό. Μπορεί να εκφράζει τις απόψεις του με σαφήνεια. Μπορεί να συζητά συγκεκριμένες ενέργειες ή δραστηριότητες και να εξηγεί λεπτομερώς γιατί πραγματοποιούνται σε συγκεκριμένα διαστήματα της ημέρας ή περιόδους του χρόνου.
	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚ	Μπορεί να χρησιμοποιεί λέξεις και απλές φράσεις για να κάνει σύντομες, πιθανώς ελλιπείς, δηλώσεις σχετικά με τον καιρό και μπορεί να ονοματίζει τις εποχές του χρόνου. Μπορεί να λέει την ημέρα της εβδομάδας όταν τον ρωτούν. Μπορεί να λέει τι ώρα συνέβη ένα γεγονός.	Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και απλές προτάσεις, με τα κατάλληλα επίθετα, για να περιγράψει τι καιρό κάνει έξω από την τάξη. Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και απλές προτάσεις για να περιγράψει τις σχολικές διακοπές ή κάποιες διακοπές που πήγε με την οικογένειά του στο εξωτερικό. Μπορεί να λέει ποια είναι η αγαπημένη του ημέρα και να εξηγεί με απλό τρόπο το γιατί.	Μπορεί να συγκρίνει τον καιρό στη χώρα του με τον καιρό σε άλλα μέρη του κόσμου. Μπορεί να κάνει μια σύντομη προφορική παρουσίαση για μια εκδήλωση, μια κατάσταση ή μια εμπειρία αναφέροντας αρκετά στοιχεία για την περίοδο του χρόνου και τον καιρό.	Μπορεί να παρουσιάζει μια σαφή και λεπτομερή αφήγηση ή περιγραφή μιας εκδήλωσης ή μιας δραστηριότητας που σχετίζεται ειδικά με τις εποχιακές ή καιρικές συνθήκες. Μπορεί να κάνει λεπτομερείς περιγραφές της περιόδου του χρόνου, των συνθηκών, των αλλαγών του καιρού κ.λπ.

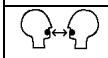
	ΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις και απλές φράσεις για να κάνει μια δήλωση σχετικά με τις καιρικές συνθήκες (π.χ. *Κάνει κρύο σήμερα*). Μπορεί να ονοματίζει τις ημέρες της εβδομάδας, τους μήνες του χρόνου και τις εποχές.	Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις ή απλές προτάσεις για να περιγράψει τις αγαπημένες του καιρικές συνθήκες, εποχή ή ημέρα της εβδομάδας κάνοντας ιδιαίτερη αναφορά στη ζωή των Ρομά.	Μπορεί να περιγράφει τις συνθήκες – μήνας, εποχή και καιρός – που έχει ζήσει σε ένα διαφορετικό μέρος. Μπορεί να συμπεριλάβει περιγραφές του χρόνου, της εποχής και του καιρού όταν μιλά για μια εμπειρία ή ένα γεγονός.	Μπορεί να εξηγήσει με σαφήνεια και λεπτομέρειες μια εκδήλωση που είναι τυπική μιας εποχής, περιόδου του χρόνου ή καιρικών συνθηκών.

ΧΡΟΝΟΣ, ΕΠΟΧΕΣ ΚΑΙ ΚΑΙΡΟΣ

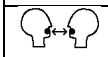
	A1	**A2**	**B1**	**B2**
ΓΡΑΦΗ	Μπορεί να αντιγράφει ή να γράφει βασικές λέξεις που αφορούν τον καιρό και τις εποχές. Μπορεί να αντιγράφει από τον πίνακα ή να γράφει σύντομες προτάσεις για τον καιρό και τις εποχές (π.χ. όταν γράφει «δελτία ειδήσεων»).	Μπορεί να γράφει προτάσεις για τα ρούχα που είναι απαραίτητα για διαφορετικές καιρικές συνθήκες και σε διαφορετικές περιόδους του χρόνου. Μπορεί να γράφει ένα σύντομο κείμενο για μια ιδανική ημέρα.	Μπορεί να γράφει ένα σύντομο γράμμα που να περιγράφει τον καιρό και τα ρούχα που είναι απαραίτητα για διαφορετικές καιρικές συνθήκες. Μπορεί να γράφει ένα σύντομο κείμενο που να περιγράφει πώς επηρεάζει ο καιρός τους ανθρώπους σε διάφορα μέρη του κόσμου. Μπορεί να γράφει ένα σύντομο κείμενο που να περιγράφει μια δραστηριότητα όπως σκι, κολύμβηση, πεζοπορία κ.λπ. κάνοντας αναφορά στον καιρό και σχολιάζοντας την αντίδρασή του (π.χ. ενθουσιασμένος, νευρικός, χαρούμενος, κουρασμένος).	Μπορεί να γράφει ένα γράμμα που να περιγράφει λεπτομερώς μια εμπειρία, μια δραστηριότητα ή ένα γεγονός εντάσσοντάς το με σαφήνεια στο πλαίσιο των εποχών και του καιρού. Μπορεί να γράφει μια ιστορία ή μια περιγραφή στην οποία μια περίοδος του χρόνου ή ο καιρός διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο. Μπορεί να γράφει ένα λεπτομερές ρεπορτάζ για μια πρόσφατη εμπειρία που αφορά τον καιρό και να συγκρίνει προγνώσεις ή τυπικές καιρικές συνθήκες με αυτές που έχει ζήσει.
	Μπορεί να γράφει τις βασικές λέξεις που αφορούν τις ημέρες, τους μήνες, τις εποχές ή τον καιρό για να τις δείξει σε άλλα μέλη της οικογένειας.	Μπορεί να γράφει προτάσεις σχετικά με τις επιπτώσεις που έχει η εναλλαγή των εποχών και ο καιρός στην οικογένεια ή την κοινότητα.	Μπορεί να γράφει ένα σύντομο κείμενο που να περιγράφει μια κατάσταση ή ένα γεγονός στην οικογένεια ή στην κοινότητα στο οποίο μια περίοδος του χρόνου ή οι καιρικές συνθήκες αποτελούν σημαντικά στοιχεία (π.χ. οι επιπτώσεις του καιρού στις μετακινήσεις).	Μπορεί να γράφει μια σύντομη ιστορία που να περιγράφει μια κατάσταση ή ένα γεγονός στην ιστορία των Ρομά ή μια πρόσφατη εμπειρία στην οποία μια περίοδος του χρόνου και οι καιρικές συνθήκες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο.

Χρόνος, εποχές και καιρός

Επί-πεδο	*Δεξιό-τητα*		* *Ημερο-μηνία*	** *Ημερο-μηνία*	*** *Ημερο-μηνία*
A1		Μπορώ να καταλάβω τις λέξεις που περιγράφουν τις διάφορες καιρικές συνθήκες. Μπορώ να καταλάβω τις λέξεις που περιγράφουν τους μήνες και τις εποχές του χρόνου.			
		Μπορώ να αναγνωρίσω και να καταλάβω τις λέξεις που αφορούν τον καιρό σε έναν πίνακα ή ένα κείμενο. Μπορώ να αναγνωρίσω και να καταλάβω τις λέξεις που αφορούν τις εποχές ή τις περιόδους του χρόνου σε ένα κείμενο ή σε εικόνες, αφίσες ή κάρτες.			
		Μπορώ να απαντήσω σε ερωτήσεις για τη ζέστη, το κρύο, τον ήλιο, τον μήνα ή τις εποχές. Μπορώ να πω εάν μου αρέσει ή όχι ένας συγκεκριμένος καιρός ή μια συγκεκριμένη περίοδος του χρόνου. Μπορώ να πω πώς είναι ο καιρός σε διάφορες περιόδους του χρόνου.			
		Μπορώ να πω τι καιρό κάνει έξω. Μπορώ να πω τι εποχή είναι. Μπορώ να πω τι μήνας είναι.			
		Μπορώ να γράψω τις λέξεις που δηλώνουν τους μήνες και τις εποχές. Μπορώ να γράψω τις λέξεις που περιγράφουν τις διάφορες καιρικές συνθήκες.			
A2		Μπορώ να καταλάβω τις βασικές λέξεις που χρησιμοποιούμε για τον καιρό και τις εποχές στην τάξη. Μπορώ να καταλάβω όταν η εποχή ή ο καιρός είναι μέρος μιας ιστορίας.			
		Μπορώ να καταλάβω τις πληροφορίες για τον καιρό σε έναν πίνακα ή ένα βιβλίο. Μπορώ να βρω λέξεις που περιγράφουν τον καιρό και τις εποχές σε ένα κείμενο. Μπορώ να διαβάσω μια μικρή ιστορία για τα πράγματα που κάνουμε σε συγκεκριμένες περιόδους του χρόνου.			
		Μπορώ να απαντήσω σε απλές ερωτήσεις για τον καιρό και τις εποχές. Μπορώ να κάνω συζήτηση για τα ρούχα που χρειαζόμαστε για τις διαφορετικές περιόδους του χρόνου. Μπορώ να κάνω ερωτήσεις για σημαντικά γεγονότα σε διάφορες περιόδους του χρόνου και να δώσω ανάλογες απαντήσεις. Μπορώ να κάνω μερικές ερωτήσεις για τον καιρό ή τα πανηγύρια που διοργανώνονται σε συγκεκριμένες περιόδους του χρόνου.			
		Μπορώ να περιγράψω τι καιρό κάνει έξω. Μπορώ να περιγράψω τι συμβαίνει στη διάρκεια των σχολικών διακοπών. Μπορώ να περιγράψω την αγαπημένη μου περίοδο του χρόνου.			
		Μπορώ να γράψω προτάσεις για τις διάφορες περιόδους του χρόνου. Μπορώ να γράψω προτάσεις για τον καιρό σήμερα και σε άλλες περιόδους. Μπορώ να γράψω προτάσεις για την αγαπημένη μου μέρα ή περίοδο του χρόνου.			
		Μπορώ να καταλάβω τα βασικά σημεία του δελτίου καιρού στην τηλεόραση. Μπορώ να καταλάβω μια ομιλία για μια περίοδο ή εποχή του χρόνου. Μπορώ να καταλάβω μια ταινία ή ένα βίντεο που έχει ως θέμα μια συγκεκριμένη περίοδο του χρόνου ή δραστηριότητες που συνδέουμε με έναν συγκεκριμένο μήνα ή εποχή.			
		Μπορώ να διαβάσω και να καταλάβω μια ιστορία ή ένα κείμενο που αφορά τον καιρό.			

B1		Μπορώ να καταλάβω όταν ο καιρός ή μια περίοδος του χρόνου έχει σημασία σε μια ιστορία.			
		Μπορώ να κάνω ερωτήσεις για τον καιρό και τον τρόπο που επηρεάζει τη ζωή μας και να δώσω ανάλογες απαντήσεις. Μπορώ να μιλήσω για το τι συμβαίνει στο σπίτι μου όταν ο καιρός είναι καλός ή κακός. Μπορώ να συζητήσω τι θα κάνω στις σχολικές διακοπές.			
		Μπορώ να κάνω μια σύντομη προφορική παρουσίαση για μια εμπειρία που είχα σε μια συγκεκριμένη περίοδο του χρόνου. Μπορώ να περιγράψω τι κάνω όταν δεν είμαι στο σχολείο σε μια συγκεκριμένη περίοδο του χρόνου. Μπορώ να περιγράψω τον καιρό όταν συζητώ για μια εκδήλωση ή μια εμπειρία.			
		Μπορώ να γράψω ένα σύντομο γράμμα που να περιγράφει τον καιρό. Μπορώ να γράψω μια παρουσίαση για το τι κάνω/έκανα κάποια συγκεκριμένη περίοδο του χρόνου. Μπορώ να γράψω για το τι κάνουν οι άνθρωποι σε διάφορες περιόδους του χρόνου και σε διαφορετικές καιρικές συνθήκες. Μπορώ να γράψω για το πώς ο καιρός επηρεάζει τον τρόπο ζωής σε διάφορα μέρη του κόσμου.			

Χρόνος, εποχές και καιρός

Επί-πεδο	***Δεξιό-τητα***		* ***Ημερο-μηνία***	** ***Ημερο-μηνία***	*** ***Ημερο-μηνία***
B2		Μπορώ να καταλάβω πλήρως μια ομιλία ή μια παρουσίαση όπου ο καιρός ή οι εποχές αποτελούν σημαντικό στοιχείο. Μπορώ να καταλάβω πλήρως ένα τηλεοπτικό πρόγραμμα για τα προβλήματα, τις αλλαγές ή τους κινδύνους του καιρού.			
		Μπορώ να διαβάσω άρθρα σχετικά με τα προβλήματα που δημιουργεί ο καιρός, αξιολογώντας τα στοιχεία που παρουσιάζονται. Μπορώ να διαβάσω άρθρα ή ρεπορτάζ που εξηγούν λεπτομερώς πώς ο καιρός επηρεάζει τον τρόπο ζωής και τις δραστηριότητες. Μπορώ να διαβάσω ειδησεογραφικά άρθρα που περιλαμβάνουν λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τον καιρό ή τις εποχιακές αλλαγές και προβλήματα. Μπορώ να αναγνωρίσω πότε ο καιρός ή η εποχή αποτελεί σημαντικό παράγοντα σε ένα μυθιστόρημα ή ένα ποίημα.			
		Μπορώ να συζητήσω με άλλους, όπως μεταξύ άλλων με φυσικούς ομιλητές, τα προβλήματα που δημιουργεί ο καιρός. Μπορώ να συζητήσω με άλλους, όπως μεταξύ άλλων με φυσικούς ομιλητές, σχέδια και ιδέες για μια συγκεκριμένη εποχή του χρόνου. Μπορώ να διατυπώσω με σαφήνεια και λεπτομερώς τις απόψεις μου στο πλαίσιο μιας συζήτησης σχετικά με μια περίοδο του χρόνου ή τις καιρικές συνθήκες.			
		Μπορώ να κάνω μια μακροσκελή προφορική παρουσίαση για το τι έκανα κάποια συγκεκριμένη περίοδο. Μπορώ να κάνω μια παρουσίαση σχετικά με τις διακοπές μου περιγράφοντας τον καιρό. Μπορώ να περιγράψω με λεπτομέρειες πώς οι αλλαγές των εποχών και του καιρού μπορούν να επηρεάσουν τον τρόπο ζωής. Μπορώ να κάνω μια σαφή περιγραφή ενός πανηγυριού ή μιας εκδήλωσης που πραγματοποιείται μια συγκεκριμένη περίοδο του χρόνου.			
		Μπορώ να γράψω ένα γράμμα που να περιγράφει με λεπτομέρειες μια εμπειρία στην οποία ο καιρός έπαιξε σημαντικό ρόλο. Μπορώ να γράψω μια σύντομη ιστορία στην οποία οι καιρικές συνθήκες έχουν σημαντική θέση. Μπορώ να γράψω ένα λεπτομερές δελτίο καιρού με βάση τις πληροφορίες που συλλέγονται για κάποιο διάστημα.			

ΘΕΜΑ 10: ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΖΩΑ

Το θέμα αυτό τονίζει τη σημασία του φυσικού κόσμου για την κουλτούρα των Ρομά, υπογραμμίζει τη στενή σχέση της ζωής των Ρομά με τη φύση και τα ζώα στο παρελθόν και προάγει τον σεβασμό για το φυσικό περιβάλλον. Μια ομιλία για αυτό το θέμα από ένα μέλος της κοινότητας Ρομά μεγαλύτερης ηλικίας θα τόνωνε περισσότερο το ενδιαφέρον.

Το θέμα αυτό παρέχει την ευκαιρία διερεύνησης μέσω συζητήσεων, έρευνας και παρουσίασης στην τάξη της ιστορικής σύνδεσης των ομάδων Ρομά σε διάφορα μέρη της Ευρώπης με συγκεκριμένα ζώα – π.χ. εξημέρωση και εκπαίδευση ζώων, άλογα, τσίρκο, ζώα της φάρμας κ.λπ. – καθώς και των τεχνών και των δραστηριοτήτων γύρω από αυτή τη σχέση με τα ζώα.

Το θέμα αυτό θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει αναφορές στον σεβασμό του νερού στην παράδοση των Ρομά και τη σημασία των καιρικών συνθηκών όπως οι κεραυνοί, οι βροχές και οι άνεμοι στις ιστορίες, τα παραμύθια και τα ποιήματα.

Βλ. επίσης: **Τέχνες και επαγγέλματα των Ρομά** (σελ. 49)
Μεταφορές και μετακινήσεις (σελ. 67)

Δραστηριότητα στην τάξη 1

Στόχος: Να μάθουν οι μαθητές το λεξιλόγιο για διάφορα ζώα και να αναγνωρίζουν τα γραπτά σύμβολα.

Ηλικιακό φάσμα: 4–14 **Επίπεδο: A1**

Μέθοδος:

1. Ετοιμάστε κάρτες που αντιστοιχούν σε εικόνες ζώων.
2. Παρουσιάστε το θέμα των ζώων ρωτώντας εάν κάποιος μαθητής έχει ζώο στο σπίτι του.
3. Συγκεντρώστε λέξεις στα ρομανί για τα ζώα και γράψτε τες στον πίνακα, σε βασικές κατηγορίες – π.χ. κατοικίδια/ζώα φάρμας/άγρια ζώα.
4. Δείξτε την κάθε κάρτα και ζητήστε από τους μαθητές να βρουν την ίδια λέξη που είναι γραμμένη στον πίνακα.
5. Φροντίστε ώστε οι μαθητές να μπορούν να προφέρουν τις λέξεις.
6. Τοποθετήστε τις κάρτες κλειστές στο τραπέζι, τις εικόνες από τη μια πλευρά του τραπεζιού και τις λέξεις από την άλλη.
7. Οι μαθητές πρέπει, ο καθένας με τη σειρά του, να τραβήξουν δύο κάρτες, μία από κάθε σύνολο. Όταν βρουν μια λέξη που ταιριάζει με μια εικόνα, απομακρύνουν τις δύο κάρτες και τις βάζουν μαζί, ανοιχτές.
8. Εάν η λέξη δεν ταιριάζει με την εικόνα, τότε πρέπει να τοποθετηθούν πάλι κλειστές ώστε να μπορεί να τις επιλέξει άλλος μαθητής.

Δραστηριότητα στην τάξη 2

Στόχος: Να μάθουν οι μαθητές το λεξιλόγιο για διάφορα ζώα και τις παραδοσιακές πεποιθήσεις και τέχνες των Ρομά που συνδέονται με τα ζώα.

Ηλικιακό φάσμα: 4–14 **Επίπεδο: A1–A2**

Μέθοδος:

1. Σκεφτείτε όλοι μαζί και συγκεντρώστε όλες τις λέξεις στα ρομανί που χρησιμοποιούνται για τα ζώα και γνωρίζουν οι μαθητές.
2. Διδάξτε τυχόν πρόσθετο λεξιλόγιο/ορολογία.
3. Μιλήστε για τις πεποιθήσεις και τη συμπεριφορά προς τα ζώα εν γένει.
4. Δημιουργήστε μια αφίσα στον τοίχο στην οποία τα ζώα κατηγοριοποιούνται ως εξής:
    α. άγρια/κατοικίδια·
    β. οικότοπος και τοποθεσία·
    γ. σημασία στην πολιτιστική ιστορία των Ρομά/σημασία σήμερα·
    δ. σχέση με τις πεποιθήσεις των Ρομά·
    ε. σχέση με τις τέχνες ή δραστηριότητες των Ρομά·
    στ. εμφάνιση σε παραμύθια, λογοτεχνία κ.λπ.
5. Οι μαθητές συζητούν με τις οικογένειές τους για να συγκεντρώσουν πρόσθετες πληροφορίες εφόσον είναι δυνατόν.
6. Οι μαθητές χωρίζονται σε ζευγάρια ή μικρές ομάδες και ετοιμάζουν μια παρουσίαση σχετικά με ένα συγκεκριμένο ζώο/ομάδα ζώων και τη σημασία τους στην κουλτούρα των Ρομά. Η τελική προφορική παρουσίαση θα πρέπει να συνοδεύεται από γραπτό κείμενο και εικόνες σε αφίσες, ενώ θα πρέπει να περιλαμβάνει σχόλια ή ιστορίες από μέλη της οικογένειας και στοιχεία από άλλη έρευνα.

ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΖΩΑ

		A1	A2	B1	B2
ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί βασικές λέξεις που αφορούν τα ζώα και τα φυτά όταν εκφέρονται ή διαβάζονται μεγαλόφωνα, ιδίως με τη βοήθεια εικόνων, παντομίμας κ.λπ. Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει τα ονόματα γνωστών ζώων και φυτών όταν διαβάζονται μεγαλόφωνα σε ιστορίες και άλλα κείμενα.	Μπορεί να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία μιας απλής ομιλίας στην τάξη σε σχέση με τα ζώα ή τα φυτά, συμπεριλαμβανομένων ιστοριών και άλλων κειμένων που διαβάζει μεγαλόφωνα ο δάσκαλος. Μπορεί να κατανοεί σε γενικές γραμμές όταν ο δάσκαλος παρουσιάζει ένα θέμα που περιλαμβάνει αναφορές σε ζώα ή φυτά (π.χ. περιβαλλοντικές μελέτες), με την προϋπόθεση ότι έχει γίνει προετοιμασία από πριν του βασικού λεξιλογίου.	Μπορεί να κατανοεί τα βασικά σημεία ενός βίντεο ή ενός τηλεοπτικού προγράμματος για τον φυσικό κόσμο. Μπορεί να κατανοεί τα βασικά σημεία όταν ο δάσκαλος παρουσιάζει ένα θέμα για τον φυσικό κόσμο.	Μπορεί να κατανοεί μια λεπτομερή και μακροσκελή ομιλία στην οποία ο φυσικός κόσμος αποτελεί σημαντικό στοιχείο. Μπορεί να κατανοεί πλήρως μια ιστορία ή μια αφήγηση η οποία βασίζεται σε μια περιγραφή του φυσικού περιβάλλοντος ή του κόσμου των ζώων. Μπορεί να κατανοεί μια λεπτομερή και μακροσκελή ομιλία που προάγει τον σεβασμό του φυσικού περιβάλλοντος.
		Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί τις λέξεις που δηλώνουν φυτά και ζώα τα οποία είναι σημαντικά στην παράδοση ή τη ζωή των Ρομά.	Μπορεί να καταλαβαίνει σε γενικές γραμμές μια αφήγηση για την ιστορία των Ρομά ή μια σύγχρονη δραστηριότητα των Ρομά που βασίζεται 1) στη σχέση με τη φύση ή 2) στην εργασία με ζώα.	Μπορεί να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία μιας ιστορίας ή μιας αφήγησης για τη ζωή των Ρομά που αναφέρεται στον φυσικό κόσμο ή στις τέχνες που αφορούν τα ζώα. Μπορεί να κατανοεί τις αναφορές σε πουλιά ή ζώα που γίνονται σε παραμύθια και άλλα γραπτά κείμενα. Μπορεί να κατανοεί τα κείμενα που εξετάζουν με απλό τρόπο τη σύνδεση ορισμένων πουλιών και ζώων με τις πεποιθήσεις των Ρομά.	Μπορεί να κατανοεί μια συζήτηση μεταξύ φυσικών ομιλητών η οποία περιλαμβάνει αναφορές στη φύση, τα φυσικά φαινόμενα, τα ζώα, καθώς και τις πεποιθήσεις και τις δεισιδαιμονίες που αφορούν τον φυσικό κόσμο. Μπορεί να κατανοεί μια λεπτομερή και μακροσκελή αφήγηση για μια τέχνη ή ένα επάγγελμα που αφορά τα ζώα.
	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ	Μπορεί να χρησιμοποιεί εικόνες ως βοήθημα για να αναγνωρίζει και να κατανοεί τα ονόματα των ζώων και των φυτών όταν είναι γραμμένα (π.χ. σε ένα εικονογραφημένο λεξικό, μια αφίσα στον τοίχο). Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει τα ονόματα των ζώων σε κάρτες ή αφίσες.	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί πολύ σύντομα και απλά κείμενα σχετικά με τα ζώα και τον φυσικό κόσμο, με την προϋπόθεση ότι περιλαμβάνουν οικείες λέξεις που χρησιμοποιούνται πολύ συχνά και κατάλληλα οπτικά μέσα.	Μπορεί να κατανοεί τα βασικά σημεία ενός κειμένου για τον φυσικό κόσμο, χρησιμοποιώντας οικείες βασικές λέξεις και εικόνες/διαγράμματα για να ενισχύσει την κατανόηση και να οργανώσει τις πληροφορίες.	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί ένα λεπτομερές περιγραφικό ή αφηγηματικό κείμενο στο οποίο ο φυσικός κόσμος αποτελεί σημαντικό στοιχείο.

	ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί τις λέξεις που δηλώνουν ζώα τα οποία είναι σημαντικά για τις παραδόσεις των Ρομά ή τον τρόπο ζωής των Ρομά.	Μπορεί να διαβάζει σύντομα και απλά κείμενα, όπως παραμύθια, όπου γίνονται αναφορές σε ζώα ή στον φυσικό κόσμο με την προϋπόθεση ότι περιλαμβάνουν οικείες λέξεις που χρησιμοποιούνται πολύ συχνά και οπτικά μέσα.	Μπορεί να κατανοεί τα βασικά σημεία ενός κειμένου, όπως ενός παραμυθιού, στο οποίο ο φυσικός κόσμος αποτελεί σημαντικό στοιχείο, χρησιμοποιώντας βασικές λέξεις και έννοιες που του είναι οικείες για να οργανώσει τις πληροφορίες.	Μπορεί να κατανοεί τις πληροφορίες ή τα μηνύματα που περιλαμβάνονται σε ένα κείμενο το οποίο αναφέρεται λεπτομερώς στη φύση και τα ζώα και αντανακλά τις παραδόσεις ή τις πεποιθήσεις των Ρομά.

ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΖΩΑ

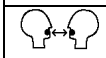
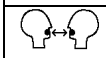
		A1	**A2**	**B1**	**B2**
ΟΜΙΛΙΑ	**ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗ**	Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις και απλές φράσεις/προτάσεις για να απαντήσει σε βασικές ερωτήσεις σχετικά με το πώς είναι να έχεις κατοικίδιο, την αγάπη για τα ζώα κ.λπ. Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις και απλές φράσεις/προτάσεις για να απαντήσει σε βασικές ερωτήσεις σχετικά με τις αλλαγές που παρατηρούνται στα φυτά καθώς μεγαλώνουν.	Μπορεί να απαντά σε απλές ερωτήσεις σχετικά με τα ζώα ή τα φυτά που του αρέσουν ή δεν του αρέσουν. Μπορεί να κάνει απλές ερωτήσεις για το πώς είναι να έχεις ζώο ή κατοικίδιο και να δίνει ανάλογες απαντήσεις.	Μπορεί να συζητά με άλλους μαθητές πώς να περιλαμβάνει ζώα/φυτά σε μια εργασία, ένα παιχνίδι ρόλων, μια αφίσα κ.λπ. Μπορεί να μεταφέρει πληροφορίες σχετικά με τη φροντίδα των ζώων ή των φυτών.	Μπορεί να συζητά με άλλους μαθητές τον τρόπο οργάνωσης μιας εργασίας σε σχέση με τα ζώα και τον φυσικό κόσμο, παραθέτοντας τους λόγους για τους οποίους προτιμά έναν τρόπο προσέγγισης από έναν άλλον. Μπορεί να συζητά με άλλους μαθητές τη σημασία της φροντίδας των ζώων και του φυσικού περιβάλλοντος, υποστηρίζοντας και αντικρούοντας συγκεκριμένες γνώμες.
		Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις και απλές φράσεις για να απαντήσει σε ερωτήσεις σχετικά με την καλλιέργεια φυτών και λαχανικών, τι του αρέσει και τι δεν του αρέσει σε σχέση με τα ζώα, το πώς είναι να έχεις κατοικίδιο ή άλλα ζώα κ.λπ.	Μπορεί να κάνει απλές ερωτήσεις σχετικά με τα ζώα που έχει η οικογένειά του ή άλλοι άνθρωποι και να δίνει ανάλογες απαντήσεις. Μπορεί να κάνει απλές ερωτήσεις για τα ζώα που του αρέσουν και να δίνει ανάλογες απαντήσεις. Μπορεί να κάνει απλές ερωτήσεις για τη σχέση μεταξύ των διαφόρων ομάδων Ρομά και συγκεκριμένων ζώων και να δίνει ανάλογες απαντήσεις.	Μπορεί να μιλά με άλλους για τη σημασία της φύσης και των ζώων σε διαφορετικούς τρόπους ζωής. Μπορεί να κάνει ερωτήσεις σε ηλικιωμένα μέλη της κοινότητας σχετικά με τη σημασία των ζώων στη ζωή των Ρομά στο παρελθόν. Μπορεί να κάνει ερωτήσεις σε άλλα μέλη της κοινότητας σχετικά με τις τέχνες ή τα επαγγέλματα των Ρομά που αφορούν τα ζώα. Μπορεί να κάνει ερωτήσεις για τις πεποιθήσεις και τις παραδόσεις που συνδέονται με τα ζώα και να δίνει ανάλογες απαντήσεις.	Μπορεί να συζητά λεπτομερώς τη σημασία του σεβασμού του φυσικού περιβάλλοντος. Μπορεί να συγκεντρώνει πληροφορίες σχετικά με τους παραδοσιακούς τρόπους ζωής των Ρομά που συνδέονται με τα ζώα μέσω συζητήσεων με τους γονείς ή με μέλη της κοινότητας μεγαλύτερης ηλικίας (π.χ. κυνηγοί αρκούδων, δαμαστές αλόγων, σιδηρουργοί, καλλιτέχνες τσίρκου, βοτανοθεραπευτές κ.λπ.).

	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να ονοματίζει τα ζώα με τα οποία είναι εξοικειωμένος. Μπορεί να ονοματίζει τα είδη φυτών που μεγαλώνουν σε διαφορετικές συνθήκες (π.χ. λουλούδια, δέντρα, σοδειές, λαχανικά κ.λπ.).	Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και απλές προτάσεις για να μιλήσει για τη φροντίδα των ζώων ή το πώς είναι να έχεις κατοικίδιο. Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και απλές προτάσεις για να μιλήσει για τα άγρια ζώα και πού μπορεί να τα βρει κανείς.	Μπορεί να εξηγεί με αρκετές λεπτομέρειες πώς γίνεται η φροντίδα των ζώων της φάρμας ή ενός κατοικίδιου. Μπορεί να επαναλαμβάνει μια ιστορία για τα ζώα.	Μπορεί να κάνει μια λεπτομερή και μακροσκελή προφορική παρουσίαση στην υπόλοιπη τάξη για τη στάση των ανθρώπων στις μέρες μας απέναντι στον φυσικό κόσμο.
		Μπορεί να ονοματίζει τα ζώα που συνδέονται κατά κανόνα με τις κοινότητες Ρομά στις διάφορες χώρες.	Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και απλές προτάσεις για να περιγράψει πώς τα ζώα ήταν σημαντικό μέρος της ζωής των Ρομά στο παρελθόν. Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και απλές προτάσεις για να μιλήσει για τις πεποιθήσεις των Ρομά που σχετίζονται με τα πουλιά ή τα ζώα (π.χ. τύχη, κατάρα, αγγελιοφόροι κ.λπ.).	Μπορεί να εξηγεί πώς μια συγκεκριμένη ομάδα ή ομάδες Ρομά έζησαν και εργάστηκαν με ζώα στο παρελθόν. Μπορεί να επαναλάβει μια ιστορία που διηγήθηκε ένα άλλο μέλος της οικογένειας ή της κοινότητας.	Μπορεί να κάνει μια λεπτομερή και μακροσκελή προφορική παρουσίαση για τη σημασία των ζώων στην ιστορία των Ρομά. Μπορεί να περιγράφει, με τις κατάλληλες λεπτομέρειες, ορισμένες από τις τέχνες και τα επαγγέλματα των Ρομά που σχετίζονται με τα ζώα ή τον φυσικό κόσμο (π.χ. εκπαιδευτές ζώων, δαμαστές αλόγων, σιδηρουργοί, βοτανοθεραπευτές κ.λπ.).

ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΖΩΑ

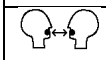
	A1	**A2**	**B1**	**B2**
ΓΡΑΦΗ	Μπορεί να αντιγράφει ή να γράφει τις κατάλληλες λεζάντες σε ζωγραφιές ζώων.	Μπορεί να γράφει απλές προτάσεις για τα ζώα της φάρμας ή τα άγρια ζώα ή πώς είναι να έχεις κατοικίδιο, χρησιμοποιώντας οικείο λεξιλόγιο.	Μπορεί να γράφει μια περιγραφή ενός περιστατικού όπου εμπλέκεται κάποιο ζώο (π.χ. ένας σκύλος σώζει ένα παιδί από πνιγμό, ένα άγριο ζώο επιβιώνει παρά τις αντίθετες προβλέψεις). Μπορεί να γράφει μια περίληψη μιας ιστορίας που αφορά τα ζώα.	Μπορεί να γράφει μια σαφή και λεπτομερή περιγραφή για τα είδη των ζώων που υπάρχουν κατά κανόνα στη χώρα του. Μπορεί να γράφει ένα σαφές και λεπτομερές κείμενο για την απειλή που αποτελεί η μόλυνση για τον φυσικό κόσμο.
	Μπορεί να αντιγράφει ή να γράφει τα ονόματα των ζώων που έχουν σημαντική θέση στη ζωή των Ρομά.	Μπορεί να γράφει απλές προτάσεις για τη σύνδεση διαφόρων ομάδων Ρομά με τα ζώα, αναφέροντας τις ομάδες με το όνομά τους.	Μπορώ να γράψω μια σύντομη περιγραφή για το πώς μια ομάδα ή ομάδες Ρομά ζούσαν και εργάζονταν με ζώα.	Μπορεί να γράφει μια σαφή και λεπτομερή περιγραφή της σχέσης μεταξύ των ζώων και των διαφόρων ομάδων Ρομά.

Φύση και ζώα

Επί-πεδο	*Δεξιό-τητα*		* *Ημερο-μηνία*	** *Ημερο-μηνία*	*** *Ημερο-μηνία*
A1		Μπορώ να αναγνωρίσω και να καταλάβω τις λέξεις που περιγράφουν διάφορα ζώα και φυτά.			
		Μπορώ να διαβάσω τις λέξεις που περιγράφουν διάφορα ζώα και φυτά σε έναν πίνακα ή σε ένα βιβλίο.			
		Μπορώ να απαντήσω σε κάποιες απλές ερωτήσεις για τα κατοικίδια ζώα και τα ζώα της υπαίθρου. Μπορώ να απαντήσω σε κάποιες απλές ερωτήσεις για το πώς είναι να έχεις κατοικίδιο. Μπορώ να απαντήσω σε κάποιες απλές ερωτήσεις για τα διάφορα φυτά που μεγαλώνουν σε διαφορετικές συνθήκες (π.χ. λουλούδια, δέντρα, σοδειές κ.λπ.).			
		Μπορώ να πω τα ονόματα των ζώων που έχω δει. Μπορώ να πω τα ονόματα των ζώων που βλέπω σε ένα βιβλίο με παραμύθια. Μπορώ να πω τα ονόματα των ζώων με τα οποία δούλευαν οι Ρομά στο παρελθόν.			
		Μπορώ να γράψω τα ονόματα των ζώων που γνωρίζω. Μπορώ να γράψω τα ονόματα των ζώων που υπάρχουν σε ιστορίες.			
A2		Μπορώ να καταλάβω όταν τα ζώα ή τα φυτά είναι μέρος μιας ιστορίας ή μιας αφήγησης σχετικά με την εργασία με ζώα. Μπορώ να καταλάβω όταν κάποιος μιλάει για ένα κατοικίδιο.			
		Μπορώ να διαβάσω μικρές ιστορίες για τα ζώα σε διάφορα μέρη του κόσμου. Μπορώ να διαβάσω για τα ζώα σε ένα παραμύθι.			
		Μπορώ να κάνω ερωτήσεις για τα ζώα που έχω δει και για αυτά που μου αρέσουν ή δεν μου αρέσουν και να δώσω ανάλογες απαντήσεις. Μπορώ να κάνω ερωτήσεις για τα ζώα που έχουμε στην οικογένειά μου και να δώσω ανάλογες απαντήσεις. Μπορώ να κάνω ερωτήσεις για τα ζώα που είχαν οι διάφορες ομάδες Ρομά στο παρελθόν και να δώσω ανάλογες απαντήσεις.			
		Μπορώ να μιλήσω για το πώς μπορούμε να φροντίσουμε ένα ζώο. Μπορώ να μιλήσω για άγρια ζώα και πού ζουν. Μπορώ να μιλήσω για το πώς δούλευαν οι Ρομά με τα ζώα. Μπορώ να μιλήσω για κάποιες πεποιθήσεις που έχουν οι άνθρωποι για τα ζώα.			
		Μπορώ να γράψω μερικές προτάσεις για το πώς είναι να έχεις κατοικίδιο. Μπορώ να γράψω μερικές προτάσεις για τα ζώα που ζουν σε φάρμα. Μπορώ να γράψω μερικές προτάσεις για τα ζώα που ήταν μέρος της ζωής και των δραστηριοτήτων των Ρομά.			

Φύση και ζώα

Επί-πεδο	*Δεξιό-τητα*		* *Ημερο-μηνία*	** *Ημερο-μηνία*	*** *Ημερο-μηνία*
		Μπορώ να καταλάβω τα βασικά σημεία μιας ταινίας ή μιας ραδιοφωνικής εκπομπής για τα ζώα. Μπορώ να καταλάβω τα βασικά σημεία μιας ταινίας ή μιας ραδιοφωνικής εκπομπής για την εργασία με ζώα.			
		Μπορώ να καταλάβω τα βασικά σημεία μιας γραπτής αφήγησης για την εργασία με ζώα. Μπορώ να καταλάβω τα βασικά σημεία μιας ιστορίας ή μιας γραπτής αφήγησης για τις τέχνες, στην οποία τα ζώα παίζουν σημαντικό ρόλο. Μπορώ να καταλάβω μια αφήγηση για τις παραδόσεις και τις πεποιθήσεις που συνδέονται με τα ζώα.			

B1		Μπορώ να κάνω μια συζήτηση για το πώς μπορώ να ετοιμάσω μια εργασία για τα ζώα. Μπορώ να κάνω ερωτήσεις για τη φροντίδα των ζώων και να δώσω ανάλογες απαντήσεις. Μπορώ να κάνω ερωτήσεις για τα επαγγέλματα των Ρομά που αφορούν τα ζώα, στο πλαίσιο μιας εργασίας. Μπορώ να κάνω ερωτήσεις για τις πεποιθήσεις που συνδέονται με τα ζώα και να δώσω ανάλογες απαντήσεις. Μπορώ να κάνω ερωτήσεις για τον τρόπο ζωής των Ρομά που περιλάμβανε την εργασία με ζώα.			
		Μπορώ να κάνω μια προφορική παρουσίαση για τη σημασία του φυσικού περιβάλλοντος. Μπορώ να κάνω μια προφορική παρουσίαση για τη σημασία που έχουν τα ζώα για τα επαγγέλματα και τον τρόπο ζωής των Ρομά. Μπορώ να επαναλάβω μια ιστορία που περιλαμβάνει αναφορές στα ζώα. Μπορώ να επαναλάβω μια ιστορία ή μια αφήγηση που άκουσα στην οικογένεια ή την κοινότητά μου.			
		Μπορώ να γράψω μια περιγραφή ενός περιστατικού όπου εμπλέκονται ζώα. Μπορώ να γράψω μια περίληψη μιας ιστορίας για τα ζώα. Μπορώ να γράψω μια περιγραφή της σχέσης μεταξύ των διαφόρων ομάδων Ρομά και των επαγγελμάτων που αφορούν τα ζώα.			
B2		Μπορώ να καταλάβω τις λεπτομέρειες μιας ομιλίας στην οποία ο φυσικός κόσμος έχει σημαντική θέση. Μπορώ να καταλάβω μια λεπτομερή ιστορία ή αφήγηση που βασίζεται στον φυσικό κόσμο ή στη σχέση του ανθρώπου με τα ζώα. Μπορώ να καταλάβω πλήρως μια ομιλία σχετικά με τον σεβασμό και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Μπορώ να καταλάβω πλήρως μια ομιλία για τις παραδόσεις των Ρομά που αφορούν τα ζώα και τον φυσικό κόσμο. Μπορώ να καταλάβω μια λεπτομερή αφήγηση για μια τέχνη των Ρομά που συνδέεται με τα ζώα.			
		Μπορώ να διαβάσω μια ιστορία στην οποία ο φυσικός κόσμος παίζει σημαντικό ρόλο. Μπορώ να καταλάβω μια ιστορία στην οποία οι πεποιθήσεις και οι δεισιδαιμονίες σχετικά με τα ζώα αποτελούν σημαντικό στοιχείο.			
		Μπορώ κάνω συζήτηση σχετικά με τον τρόπο ιεράρχησης των πληροφοριών για τον φυσικό κόσμο στο πλαίσιο μιας εργασίας ή μιας παρουσίασης. Μπορώ να κάνω ερωτήσεις προκειμένου να ερευνήσω πληροφορίες για τη σχέση των Ρομά με τα ζώα. Μπορώ να συζητήσω τη σημασία του σεβασμού για το φυσικό περιβάλλον, αιτιολογώντας τις απόψεις μου.			
		Μπορώ να κάνω μια μακροσκελή προφορική παρουσίαση για τη στάση των ανθρώπων στις μέρες μας απέναντι στον φυσικό κόσμο. Μπορώ να κάνω μια μακροσκελή προφορική παρουσίαση για τη σημασία της προστασίας της φύσης σήμερα. Μπορώ να κάνω μια λεπτομερή προφορική παρουσίαση για τη σημασία των ζώων στην ιστορία και τις παραδόσεις των Ρομά. Μπορώ να περιγράψω με λεπτομέρειες κάποιες από τις τέχνες των Ρομά που συνδέονται με τα ζώα και τον τρόπο ζωής των ανθρώπων που ακολούθησαν αυτά τα επαγγέλματα. Μπορώ να επαναλάβω, με όλες τις απαραίτητες λεπτομέρειες, μια ιστορία ή έναν θρύλο που αφορά τον φυσικό κόσμο.			
		Μπορώ να γράψω μια σαφή και λεπτομερή περιγραφή του φυσικού κόσμου στη χώρα μου. Μπορώ να γράψω μια σαφή και λεπτομερή περιγραφή των προκλήσεων που αντιπροσωπεύει η μόλυνση κ.λπ. για τον φυσικό κόσμο. Μπορώ να γράψω μια σαφή και λεπτομερή περιγραφή της σχέσης μεταξύ των διαφόρων ομάδων Ρομά και του φυσικού κόσμου.			

		Μπορώ να γράψω μια σαφή και λεπτομερή περιγραφή των πεποιθήσεων των Ρομά που συνδέονται με τον φυσικό κόσμο.			

ΘΕΜΑ 11: ΧΟΜΠΙ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Αυτό είναι ένα περιεκτικό θέμα που καλύπτει τις αθλητικές δραστηριότητες, τα χόμπι, τις τέχνες, τις ταινίες και τη μουσική, καθώς και τις δραστηριότητες αναψυχής του σπιτιού.

Οι περιγραφητές που αφορούν ειδικά τους Ρομά περιλαμβάνουν ένα φάσμα δραστηριοτήτων στις οποίες συμμετέχουν τα παιδιά, μπορεί όμως να σχετίζονται με τις ασχολίες της οικογένειας, όπως ο ακροβατικός διάδρομος, η εκτόξευση φωτιάς από το στόμα και άλλα νούμερα του τσίρκου. Περιλαμβάνουν επίσης τους τυπικούς χορούς και μουσική των γιορτών. Τα τραγούδια και τα ποιήματα αντιπροσωπεύουν την προφορική παράδοση των Ρομά και θα πρέπει να εξετάζονται σε σχέση με τις ιστορίες που διηγούνται, τα συναισθήματα που εκφράζουν και τα γεγονότα που γιορτάζουν.

Θα πρέπει να γίνονται συγκρίσεις μεταξύ των ψυχαγωγικών και των δημιουργικών δραστηριοτήτων στο παρελθόν και στο παρόν. Για παράδειγμα, η προφορική παράδοση που αντιπροσωπεύουν τα τραγούδια, οι ιστορίες και τα αινίγματα μπορεί να αντιπαραβληθεί με τη χρήση στις μέρες μας υπολογιστών για παιχνίδια, το διαδίκτυο και τα e-mail.

Τα επαγγέλματα όπως η μεταλλοτεχνία μπορεί να εξεταστούν για τη συνεισφορά και την επιρροή τους στην τέχνη και το ντιζάιν σε ευρύτερο πλαίσιο.

Η μελέτη θεμάτων όπως ο αθλητισμός, οι τέχνες και τα χόμπι γενικότερα παρέχει την ευκαιρία να γίνουν αναφορές στους Ρομά που έχουν καταφέρει να γίνουν διάσημοι μέσα από τον δικό τους τομέα στον οποίο έχουν αριστεύσει (π.χ. διάσημοι αθλητές, αστέρες του κινηματογράφου, μουσικοί, καλλιτέχνες κ.λπ.).

Σε αυτούς συγκαταλέγονται, για παράδειγμα, οι ακόλουθοι: Sidonie Adelsburg (παιδί-θύμα του Άουσβιτς – ντοκιμαντέρ 1991), Carmen Amaya (καλλιτέχνιδα φλαμέγκο), Maria Bako (Ουγγαρέζα ηθοποιός), Jánosz Bálasz (Ούγγρος καλλιτέχνης και ποιητής), Vera Bílá (σύγχρονη λαϊκή τραγουδίστρια), Philomena Franz (σύγχρονη λαϊκή τραγουδίστρια και χορεύτρια), Zarko Jovanovič (Σέρβος μουσικός), Rosa και Katerina Taikon (αργυροχόος και συγγραφέας παιδικών βιβλίων αντίστοιχα από τη Σουηδία), Johann Trollman («der Ruckelle», Γερμανός πρωταθλητής ελαφρών βαρέων βαρών 1933) κ.λπ.

Επιπλέον, οι παρακάτω έχουν καταγωγή Ρομά και είναι παγκοσμίως γνωστοί: Yul Brynner, Μητέρα Τερέζα, Pable Picasso, Ava Gardner, Clark Gable, Charlie Chaplin, Django Reinhardt, Manitas de Plata, Michael Caine, Bill Clinton κ.λπ.[9]

Βλ. επίσης: **Τέχνες και επαγγέλματα των Ρομά** (σελ. 49)

Δραστηριότητα στην τάξη 1

Στόχος: Να μάθουν οι μαθητές το λεξιλόγιο για τα προσωπικά ενδιαφέροντα και χόμπι και να ζωγραφίσουν μια εικόνα/να γράψουν ένα σύντομο κείμενο με αυτό το θέμα.

Ηλικιακό φάσμα: 4–14 **Επίπεδο: A1**

Μέθοδος:

1. Διδάξτε το λεξιλόγιο για τις δραστηριότητες που κάνουν οι μαθητές με ευχαρίστηση – αθλήματα, υπολογιστές, ταινίες, παιχνίδια κ.λπ.
2. Οι μαθητές λένε γιατί απολαμβάνουν αυτές τις δραστηριότητες και συγκεντρώνεται περιγραφικό λεξιλόγιο στον πίνακα.
3. Οι μαθητές μικρότερης ηλικίας ζωγραφίζουν μια εικόνα της αγαπημένης τους δραστηριότητας αναψυχής και βάζουν λεζάντες που γράφουν ή αντιγράφουν από τον πίνακα.
4. Οι μαθητές μεγαλύτερης ηλικίας γράφουν απλές προτάσεις για την αγαπημένη τους δραστηριότητα χρησιμοποιώντας το λεξιλόγιο που έχει συγκεντρωθεί στον πίνακα.

Δραστηριότητα στην τάξη 2

Στόχος: Να μάθουν οι μαθητές για πρόσωπα με καταγωγή Ρομά που αρίστευσαν σε διαφόρους τομείς δραστηριοτήτων – μουσική, παραστατικές τέχνες, αθλητισμός κ.λπ. (βλ. παραδείγματα παραπάνω).

Ηλικιακό φάσμα: 10–14 **Επίπεδο: B1/B2**

Υπάρχουν πολλές ευκαιρίες να πραγματοποιηθούν εργασίες, παρουσιάσεις και εκθέσεις με βάση την έρευνα για τη ζωή και τα επιτεύγματα ενός ανθρώπου ή μιας ομάδας ανθρώπων.

ΧΟΜΠΙ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

		A1	A2	B1	B2
ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ	**ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ**	Μπορεί να αναγνωρίζει και να καταλαβαίνει τις βασικές λέξεις που δηλώνουν αθλήματα και άλλες υπαίθριες δραστηριότητες, προσωπικά χόμπι και ενδιαφέροντα, και δραστηριότητες όπως θέατρο, μαθήματα μουσικής και ερμηνεία.	Μπορεί να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία μιας απλής ομιλίας στην τάξη, όπως μεταξύ άλλων ιστοριών, σχετικά με τα ενδιαφέροντα ή τις δραστηριότητες αναψυχής άλλων παιδιών, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων σε άλλες χώρες. Μπορεί να καταλαβαίνει απλές οδηγίες για ένα παιχνίδι. Μπορεί να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία μιας απλής σύγκρισης μεταξύ των ψυχαγωγικών και των καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων στο παρελθόν και το παρόν.	Μπορεί να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία μιας ομιλίας σχετικά με τον αθλητισμό, τη μουσική, τις ταινίες ή άλλες εξωσχολικές δραστηριότητες. Μπορεί να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία μιας ηχητικής ή οπτικής παρουσίασης μιας εκδήλωσης όπως μιας αθλητικής εκδήλωσης, μιας συναυλίας, μιας γιορτής ή άλλης καλλιτεχνικής παράστασης.	Μπορεί να κατανοεί πλήρως μια ομιλία σχετικά με τον αθλητισμό, τις ταινίες, το θέατρο ή άλλο χόμπι ή δραστηριότητα αναψυχής. Μπορεί να κατανοεί πλήρως μια ιστορία που αφορά τον αθλητισμό, τις παραστατικές τέχνες ή άλλες δραστηριότητες αναψυχής.
		Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί τις λέξεις που δηλώνουν τη μουσική, τα τραγούδια και τους χορούς που είναι χαρακτηριστικοί των γιορτών των Ρομά. Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί τις λέξεις που δηλώνουν τις δραστηριότητες αναψυχής του σπιτιού, όπως παιχνίδια με τράπουλα, αινίγματα κ.λπ. Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί τις λέξεις που δηλώνουν δραστηριότητες που είναι χαρακτηριστικές του τσίρκου και άλλων δημόσιων παραστάσεων.	Μπορεί να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία μιας ιστορίας, ενός ποιήματος ή ενός τραγουδιού που αφηγείται ένα γεγονός ή μια εμπειρία με οικείες λέξεις. Μπορεί να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία ενός αινίγματος. Μπορεί να καταλαβαίνει απλές οδηγίες για μια σωματική δραστηριότητα, όπως ο ακροβατικός διάδρομος. Μπορεί να καταλαβαίνει απλές οδηγίες για το πώς διοργανώνεται μια μικρή παράσταση. Μπορεί να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία μιας περιγραφής για το πώς οι τέχνες των Ρομά στο παρελθόν έχουν επηρεάσει την τέχνη και το ντιζάιν.	Μπορεί να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία μιας ομιλίας σχετικά με τις παραδοσιακές δραστηριότητες των παιδιών Ρομά. Μπορεί να κατανοεί μια ιστορία η οποία βασίζεται στις δραστηριότητες ενός παιδιού Ρομά και να αναγνωρίζει τη σημασία συγκεκριμένων δραστηριοτήτων. Μπορεί να καταλαβαίνει τα βασικά σημεία μιας ομιλίας σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι δραστηριότητες των Ρομά στο παρελθόν και το παρόν έχουν επηρεάσει τις τέχνες (μεταλλοτεχνία, μουσική, τέχνη κ.λπ.).	Μπορεί να καταλαβαίνει χωρίς δυσκολία όταν ηλικιωμένα μέλη της οικογένειας μιλούν για τις δραστηριότητες της κοινότητας Ρομά στο παρελθόν. Μπορεί να καταλαβαίνει πλήρως μια ομιλία σχετικά με μια προσωπική εμπειρία στον αθλητισμό, στις παραστατικές τέχνες κ.λπ. Μπορεί να καταλαβαίνει πλήρως μια ιστορία που αφορά τον αθλητισμό, τις παραστατικές τέχνες ή άλλες δραστηριότητες αναψυχής. Μπορεί να καταλαβαίνει πλήρως μια αφήγηση σχετικά με την επιρροή των τεχνών των Ρομά (μουσική, χορός, τέχνη) στις τέχνες γενικά.
	ΚΑΤΑΝ	Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί τις λέξεις που δηλώνουν αθλήματα, χόμπι και άλλες δραστηριότητες όταν εμφανίζονται σε κάρτες, αφίσες ή απλά κείμενα.	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί σύντομα και απλά κείμενα (ιστορίες, κείμενα στο διαδίκτυο κ.λπ.) τα οποία περιγράφουν μια εκδήλωση ή μια δραστηριότητα αναψυχής (π.χ. συναυλία, ομαδικό παιχνίδι κ.λπ.).	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί κείμενα σχετικά με τις ψυχαγωγικές, αθλητικές ή πολιτιστικές δραστηριότητες με την προϋπόθεση ότι οι βασικές λέξεις παρουσιάζονται από πριν.	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί μια λεπτομερή αφήγηση ή κριτική για μια αθλητική δραστηριότητα ή άλλη δραστηριότητα αναψυχής. Μπορεί να διαβάζει και να καταλαβαίνει λεπτομερείς οδηγίες για ένα προσωπικό χόμπι ή κάτι που τον ενδιαφέρει.

	ΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να αναγνωρίζει και να κατανοεί τις λέξεις που δηλώνουν τραγούδια και χορούς, τυπικές δραστηριότητες αναψυχής του σπιτιού και δραστηριότητες που αφορούν τις παραστατικές τέχνες, όταν εμφανίζονται σε κάρτες, αφίσες ή απλά κείμενα. Μπορεί να αναγνωρίζει τις λέξεις που δηλώνουν αθλήματα τα οποία έχουν σημασία για τον ίδιο (π.χ. πυγμαχία, ποδόσφαιρο, πατίνια κ.λπ.)	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί σύντομα κείμενα που περιγράφουν τι έκαναν τα παιδιά στο παρελθόν. Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί ένα σύντομο κείμενο σχετικά με την τυπική δραστηριότητα ενός παιδιού Ρομά του οποίου η οικογένεια ασχολείτο με τις παραστατικές τέχνες (π.χ. μουσική, χορός, τσίρκο κ.λπ.). Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί σύντομα και απλά κείμενα (ιστορίες, κείμενα στο διαδίκτυο κ.λπ.) που περιγράφουν μια αθλητική εκδήλωση (π.χ. ποδοσφαιρικός αγώνας, αγώνας πυγμαχίας κ.λπ.).	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί κείμενα σχετικά με τις δραστηριότητες των Ρομά όπως αγώνες πυγμαχίας, παραστατικές τέχνες (π.χ. τραγούδι, μουσική, θέατρο, τσίρκο κ.λπ.), με την προϋπόθεση ότι οι άγνωστες λέξεις παρουσιάζονται από πριν.	Μπορεί να διαβάζει και να κατανοεί λεπτομερείς αφηγήσεις των δραστηριοτήτων που είναι χαρακτηριστικές της κουλτούρας των Ρομά. Μπορεί να διαβάζει ένα βιογραφικό κείμενο για έναν διάσημο αθλητή, καλλιτέχνη, αστέρα του κινηματογράφου, μουσικό κ.λπ. με καταγωγή Ρομά.

ΧΟΜΠΙ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

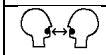
		A1	A2	B1	B2
ΟΜΙΛΙΑ	ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗ	Μπορεί να χρησιμοποιεί χειρονομίες, παντομίμα, βασικές λέξεις και απλές φράσεις/προτάσεις για να υποδείξει τα χόμπι ή άλλες δραστηριότητες που του αρέσουν και δεν του αρέσουν. Μπορεί να χρησιμοποιεί βασικές λέξεις και απλές φράσεις/προτάσεις για να απαντήσει σε ερωτήσεις σχετικά με τα χόμπι, τους αγώνες ή άλλες δραστηριότητες στις οποίες έχει συμμετάσχει (π.χ. αθλητική εκδήλωση, ταινία κ.λπ.).	Μπορεί να κάνει απλές ερωτήσεις για την εξέλιξη των γεγονότων σε μια καλλιτεχνική παράσταση ή ένα παιχνίδι και να δίνει ανάλογες απαντήσεις. Μπορεί να κάνει απλές ερωτήσεις για μια ταινία και να δίνει ανάλογες απαντήσεις. Μπορεί να κάνει απλές ερωτήσεις για τα εξωσχολικά του χόμπι και να δίνει ανάλογες απαντήσεις.	Μπορεί να συζητά τα ενδιαφέροντα, τα χόμπι και τις εμπειρίες από τις ψυχαγωγικές και καλλιτεχνικές δραστηριότητες. Μπορεί να επικοινωνεί με αυθορμητισμό όταν γίνεται συζήτηση για γνωστά θέματα.	Μπορεί να συζητά διεξοδικά και επί μακρόν τη σημασία των χόμπι, των αθλητικών δραστηριοτήτων και άλλων δραστηριοτήτων αναψυχής. Μπορεί να εκφράζεται με αυθορμητισμό και ευχέρεια όταν συμμετέχει σε μια συζήτηση για τα πλεονεκτήματα των διαφόρων δραστηριοτήτων και τι διδάγματα μπορούν να αντληθούν από τη συμμετοχή σε αυτές.
		Μπορεί να χρησιμοποιεί χειρονομίες, παντομίμα, βασικές λέξεις και απλές φράσεις/προτάσεις για να υποδείξει τα χόμπι, τους αγώνες ή άλλες δραστηριότητες αναψυχής στις οποίες έχει συμμετάσχει.	Μπορεί να κάνει απλές ερωτήσεις σχετικά με τις συγκεκριμένες δραστηριότητες αναψυχής του σπιτιού ή της οικογένειάς του και να δίνει ανάλογες απαντήσεις. Μπορεί να κάνει απλές ερωτήσεις για τις παραδοσιακές δραστηριότητες αναψυχής των παιδιών Ρομά στο παρελθόν και να δίνει ανάλογες απαντήσεις. Μπορεί να μιλά για το τι του αρέσει να κάνει μετά το σχολείο.	Μπορεί να συζητά και να απαντά σε ερωτήσεις σχετικά με ψυχαγωγικές ή αθλητικές δραστηριότητες ή δραστηριότητες που αφορούν τις παραστατικές τέχνες.	Μπορεί να εκφράζεται με αυθορμητισμό και ευχέρεια όταν συμμετέχει σε μια συζήτηση για μια τυπική δραστηριότητα των Ρομά, απαντώντας σε ερωτήσεις που του θέτουν άλλοι και αιτιολογώντας τις απόψεις του.
	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟ	Μπορεί να ονοματίζει τις εξωσχολικές δραστηριότητες που του αρέσουν.	Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και απλές προτάσεις για να περιγράψει ένα χόμπι ή μια δραστηριότητα αναψυχής.	Μπορεί να αφηγηθεί με απλό και συγκροτημένο τρόπο τις προετοιμασίες μιας καλλιτεχνικής παράστασης (σχολικό θεατρικό έργο, συναυλία κ.λπ.). Μπορεί να κάνει μια απλή προφορική παρουσίαση σχετικά με την προετοιμασία ενός αθλητικού αγώνα και τη συμμετοχή σε αυτόν. Μπορεί να κάνει μια απλή προφορική παρουσίαση για κάτι που τον ενδιαφέρει ιδιαίτερα ή ένα χόμπι.	Μπορεί να κάνει μια λεπτομερή και μακροσκελή προφορική παρουσίαση για τις δραστηριότητες που του αρέσουν, εξηγώντας τη σημασία τους στο να μαθαίνει πράγματα για τη ζωή, να συνεργάζεται με τους άλλους κ.λπ.

	ΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ	Μπορεί να ονοματίζει τις δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχει στο σπίτι ή στην κοινότητα.	Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες φράσεις και απλές προτάσεις για να περιγράψει τις ψυχαγωγικές του δραστηριότητες.	Μπορεί να κάνει μια απλή προφορική παρουσίαση σχετικά με τα εξωσχολικά ενδιαφέροντα/δραστηριότητές του (π.χ. μαθήματα τραγουδιού, αφήγηση ιστοριών, ερμηνεία). Μπορεί να κάνει μια απλή προφορική παρουσίαση για τη σημασία των τεχνών και των καλλιτεχνικών παραστάσεων των Ρομά.	Μπορεί να κάνει μια λεπτομερή παρουσίαση για μια δραστηριότητα των Ρομά (παραδοσιακή, ιστορική ή σύγχρονη) και να εξηγεί τη σημασία της για τον ίδιο. Μπορεί να κάνει μια λεπτομερή παρουσίαση σχετικά με την επιρροή των τεχνών των Ρομά (μεταλλοτεχνία, μουσική, χορός, τέχνη) στις τέχνες γενικά. Μπορεί να αφηγείται λεπτομερώς τη ζωή ενός Ρομ που έγινε διάσημος χάρη σε μια συγκεκριμένη δραστηριότητα (π.χ. μουσική, έργο, τέχνη, τσίρκο κ.λπ.).

ΧΟΜΠΙ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

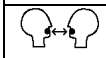
ΓΡΑΦΗ	Μπορεί να αντιγράφει ή να γράφει τις λέξεις που δηλώνουν διάφορα χόμπι και δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στο σχολείο ή μετά το σχολείο.	Μπορεί να γράφει ένα σύντομο κείμενο (γράμμα, e-mail) χρησιμοποιώντας οικείο λεξιλόγιο για να περιγράψει ένα αγαπημένο χόμπι ή δραστηριότητα αναψυχής.	Μπορεί να γράφει ένα απλό και συγκροτημένο κείμενο για ένα χόμπι ή κάτι που τον ενδιαφέρει και να εκφράζει τι του αρέσει σε αυτή τη δραστηριότητα.	Μπορεί να γράφει ένα σαφές και λεπτομερές κείμενο για τη σημασία των ψυχαγωγικών, αθλητικών και/ή πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Μπορεί να γράφει μια σαφή και λεπτομερή περιγραφή μιας προσωπικής εμπειρίας από ένα χόμπι ή άλλη δραστηριότητα.
	Μπορεί να αντιγράφει ή να γράφει τις λέξεις που δηλώνουν διάφορες δραστηριότητες αναψυχής του σπιτιού ή δραστηριότητες που αφορούν τις παραστατικές τέχνες.	Μπορεί να γράφει ένα σύντομο κείμενο (γράμμα, e-mail) χρησιμοποιώντας οικείο λεξιλόγιο για να περιγράψει ένα χόμπι ή μια δραστηριότητα αναψυχής των Ρομά που του αρέσει.	Μπορεί να γράφει μια απλή και συγκροτημένη περιγραφή μιας ψυχαγωγικής ή αθλητικής δραστηριότητας ή μιας δραστηριότητας που αφορά τις παραστατικές τέχνες, η οποία είναι χαρακτηριστική της κουλτούρας ή της παράδοσης των Ρομά. Μπορεί να γράφει ένα απλό και συγκροτημένο κείμενο για μια συγκεκριμένη πτυχή των τεχνών των Ρομά.	Μπορεί να γράφει μια σαφή και λεπτομερή περιγραφή μιας τυπικής ή παραδοσιακής δραστηριότητας των Ρομά. Μπορεί να γράφει ένα σαφές και λεπτομερές κείμενο για έναν Ρομ που έγινε διάσημος χάρη σε μια συγκεκριμένη δραστηριότητα (π.χ. μουσική, ταινία, τέχνη κ.λπ.). Μπορεί να γράφει ένα σαφές και λεπτομερές κείμενο για τη σημασία της συνεισφοράς των Ρομά στις ευρωπαϊκές τέχνες.

Χόμπι και καλλιτεχνικές δραστηριότητες

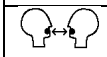
Επί-πεδο	*Δεξιό-τητα*		* *Ημερο-μηνία*	** *Ημερο-μηνία*	*** *Ημερο-μηνία*
A1		Μπορώ να αναγνωρίσω τις λέξεις που περιγράφουν αθλήματα, χόμπι και δραστηριότητες, όπως θέατρο, τραγούδι, μουσική και καλλιτεχνικές παραστάσεις. Μπορώ να αναγνωρίσω τις λέξεις που περιγράφουν τη μουσική, τα τραγούδια και τους χορούς των Ρομά. Μπορώ να αναγνωρίσω τις λέξεις που περιγράφουν άλλες δραστηριότητες σε σχέση με τις παραστατικές τέχνες, όπως διάφορες παραστάσεις του τσίρκου. Μπορώ να αναγνωρίσω τις λέξεις που περιγράφουν τις δραστηριότητες αναψυχής που κάνουμε στα σπίτια μας.			
		Μπορώ να διαβάσω και να αναγνωρίσω τις λέξεις που περιγράφουν αθλήματα και χόμπι σε έναν πίνακα ή μια αφίσα. Μπορώ να αναγνωρίσω τις λέξεις που περιγράφουν τη μουσική, το θέατρο, το τραγούδι, τον χορό, την τέχνη και την ερμηνεία σε έναν πίνακα ή μια αφίσα. Μπορώ να αναγνωρίσω τις λέξεις που δηλώνουν τα αθλήματα, τα χόμπι και τις δραστηριότητες που κάνω.			
		Μπορώ να πω ποια αθλήματα, χόμπι ή άλλες δραστηριότητες αναψυχής μου αρέσουν και δεν μου αρέσουν. Μπορώ να απαντήσω σε απλές ερωτήσεις σχετικά με το σε ποια αθλήματα, χόμπι ή άλλες δραστηριότητες αναψυχής συμμετέχω τακτικά. Μπορώ να απαντήσω σε απλές ερωτήσεις σχετικά με τις δραστηριότητες αναψυχής που είναι δημοφιλείς στο σπίτι μου.			
		Μπορώ να ονοματίσω τις διάφορες σχολικές ή εξωσχολικές δραστηριότητες που κάνω με τους φίλους μου. Μπορώ να ονοματίσω τις διάφορες δραστηριότητες αναψυχής που κάνω στο σπίτι ή στην κοινότητά μου.			
		Μπορώ να γράψω τις λέξεις που περιγράφουν διάφορα αθλήματα και χόμπι. Μπορώ να γράψω τις λέξεις που περιγράφουν τη μουσική, το τραγούδι, τον χορό και διάφορα είδη παραστατικών τεχνών. Μπορώ να γράψω τις λέξεις που δηλώνουν τα αθλήματα και τα χόμπι που κάνω στο σχολείο.			

Χόμπι και καλλιτεχνικές δραστηριότητες

Επί-πεδο	*Δεξιό-τητα*		* *Ημερο-μηνία*	** *Ημερο-μηνία*	*** *Ημερο-μηνία*
A2		Μπορώ να καταλάβω τα βασικά σημεία μιας απλής ιστορίας για τα αθλήματα, τις παραστατικές τέχνες ή τις δραστηριότητες αναψυχής. Μπορώ να καταλάβω απλές οδηγίες για ένα παιχνίδι. Μπορώ να καταλάβω απλές οδηγίες για μια καλλιτεχνική παράσταση στην τάξη. Μπορώ να καταλάβω απλές οδηγίες για μια σωματική δραστηριότητα, όπως ένα αθλητικό παιχνίδι, έναν ακροβατικό διάδρομο κ.λπ.			
		Μπορώ να διαβάσω και να καταλάβω μια σύντομη και απλή αφήγηση σε μια εφημερίδα ή ένα σύντομο και απλό κείμενο στο διαδίκτυο που περιγράφει μια αθλητική εκδήλωση, ένα παιχνίδι ή μια καλλιτεχνική παράσταση. Μπορώ να διαβάσω ένα σύντομο και απλό κείμενο για τα παιχνίδια που έπαιζαν τα παιδιά στο παρελθόν. Μπορώ να διαβάσω μια σύντομη και απλή ιστορία για ένα παιδί Ρομά του οποίου η οικογένεια συμμετείχε σε καλλιτεχνικές παραστάσεις.			

		Μπορώ να κάνω απλές ερωτήσεις για το τι συμβαίνει σε ένα παιχνίδι ή μια καλλιτεχνική παράσταση και να δώσω ανάλογες απαντήσεις. Μπορώ να κάνω απλές ερωτήσεις για μια ταινία που έχω δει και να δώσω ανάλογες απαντήσεις. Μπορώ να κάνω απλές ερωτήσεις για το τι μου αρέσει να κάνω όταν δεν είμαι στο σχολείο και να δώσω ανάλογες απαντήσεις. Μπορώ να κάνω απλές ερωτήσεις για τις δημοφιλείς δραστηριότητες αναψυχής στην οικογένειά μου και να δώσω ανάλογες απαντήσεις. Μπορώ να κάνω απλές ερωτήσεις για τις παραδοσιακές δραστηριότητες των παιδιών Ρομά και να δώσω ανάλογες απαντήσεις.			
		Μπορώ να περιγράψω το αγαπημένο μου χόμπι ή άθλημα. Μπορώ να περιγράψω τις δραστηριότητες αναψυχής που έχω μάθει στο σπίτι μου.			
		Μπορώ να γράψω μια κάρτα για μια αθλητική εκδήλωση, μια καλλιτεχνική παράσταση ή μια ταινία που έχω παρακολουθήσει. Μπορώ να γράψω μερικές προτάσεις για το τι μου αρέσει να κάνω μετά το σχολείο. Μπορώ να γράψω μερικές προτάσεις για το αγαπημένο μου χόμπι στο σπίτι.			
B1		Μπορώ να καταλάβω τα βασικά σημεία μιας συζήτησης για τον αθλητισμό ή τις τέχνες (θέατρο, μουσική, τραγούδι, παραστατικές τέχνες κ.λπ.). Μπορώ να καταλάβω τα βασικά σημεία μιας ταινίας για έναν αθλητή ή έναν ερμηνευτή. Μπορώ να καταλάβω τα βασικά σημεία μιας ομιλίας για τις δραστηριότητες των παιδιών Ρομά στο παρελθόν όταν έκαναν μαθήματα για να γίνουν αθλητές ή ερμηνευτές.			
		Μπορώ να διαβάσω ένα ρεπορτάζ για μια αθλητική ή πολιτιστική εκδήλωση. Μπορώ να διαβάσω μια σύντομη περιγραφή της ζωής ενός διάσημου αθλητή ή ερμηνευτή Ρομά.			
		Μπορώ να κάνω συζήτηση για τα ενδιαφέροντα ή τα χόμπι μου και να περιγράψω τι κάνω. Μπορώ να απαντήσω σε ερωτήσεις για τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα ή χόμπι μου. Μπορώ να κάνω ερωτήσεις για το πώς κάποιος άλλος έκανε προπόνηση σε αθλήματα ή εκπαιδεύτηκε στις τέχνες (μουσική, τέχνη, τραγούδι, θέατρο κ.λπ.).			
		Μπορώ να μιλήσω για τις προετοιμασίες μιας σχολικής αθλητικής εκδήλωσης ή καλλιτεχνικής παράστασης. Μπορώ να κάνω μια απλή προφορική παρουσίαση για το χόμπι μου. Μπορώ να κάνω μια απλή προφορική παρουσίαση για τις εξωσχολικές μου δραστηριότητες. Μπορώ να αφηγηθώ με απλό τρόπο μια καλλιτεχνική παράσταση, μια αθλητική εκδήλωση ή μια ταινία που παρακολούθησα. Μπορώ να κάνω μια απλή προφορική παρουσίαση για τη σημασία των τεχνών των Ρομά για τις ευρωπαϊκές τέχνες γενικά (μουσική, τέχνη, χορός κ.λπ.).			
		Μπορώ να γράψω ένα γράμμα για τα χόμπι μου. Μπορώ να γράψω μια περιγραφή μιας αθλητικής ή πολιτιστικής εκδήλωσης που παρακολούθησα.			

Χόμπι και καλλιτεχνικές δραστηριότητες

Επί-πεδο	*Δεξιό-τητα*		* *Ημερο-μηνία*	** *Ημερο-μηνία*	*** *Ημερο-μηνία*
B2		Μπορώ να καταλάβω τις λεπτομέρειες μιας ομιλίας για ένα συγκεκριμένο άθλημα ή μια πολιτιστική δραστηριότητα. Μπορώ να καταλάβω μια ομιλία που κάνει κάποιος ο οποίος είναι γνωστός για τις αθλητικές του ικανότητες ή ερμηνευτικές του δεξιότητες. Μπορώ να καταλάβω μια ιστορία που βασίζεται στη ζωή ενός προσώπου το οποίο συμμετείχε στην αθλητική ή την πολιτιστική ζωή. Μπορώ να καταλάβω μια ομιλία για το ενδιαφέρον ενός προσώπου στις αθλητικές ή πολιτιστικές δραστηριότητες και τον τρόπο που αυτό επηρέασε τη ζωή του.			
		Μπορώ να διαβάσω την περιγραφή μιας αθλητικής εκδήλωσης σε μια εφημερίδα ή στο διαδίκτυο. Μπορώ να διαβάσω τη βιογραφία ενός προσώπου που συμμετείχε σε αθλητικές ή πολιτιστικές δραστηριότητες. Μπορώ να διαβάσω μια ιστορία που βασίζεται στην αθλητική ή πολιτιστική ζωή.			
		Μπορώ να συζητήσω τη σημασία των χόμπι, εξηγώντας ποια μου αρέσουν και ποια όχι. Μπορώ να συζητήσω διάφορες δραστηριότητες όπως ο αθλητισμός, η μουσική, το θέατρο κ.λπ. και τα οφέλη τους για τους συμμετέχοντες. Μπορώ να απαντήσω σε ερωτήσεις για τις τυπικές δραστηριότητες των Ρομά, όπως τα νούμερα του τσίρκου, το τραγούδι, ο χορός κ.λπ. Μπορώ κάνω μια συζήτηση και να ιεραρχήσω πληροφορίες σχετικά με το θέμα του αθλητισμού και των πολιτιστικών δραστηριοτήτων όταν ετοιμάζω μια εργασία ή μια παρουσίαση.			
		Μπορώ να αφηγούμαι λεπτομερώς τις δραστηριότητες που μου αρέσουν εξηγώντας πώς κάνω προετοιμασία, εξάσκηση κ.λπ. και ποια είναι τα οφέλη για μένα. Μπορώ να αφηγούμαι λεπτομερώς πώς τα παιδιά Ρομά αναπτύσσουν δεξιότητες στο τραγούδι, τον χορό, τα νούμερα του τσίρκου και τα αθλήματα. Μπορώ να αφηγούμαι λεπτομερώς πώς οι τέχνες των Ρομά έχουν επηρεάσει τις ευρωπαϊκές τέχνες. Μπορώ να κάνω μια μακροσκελή προφορική παρουσίαση για έναν Ρομά που έγινε διάσημος χάρη σε μια αθλητική ή πολιτιστική δραστηριότητα.			
		Μπορώ να γράψω για ένα άθλημα ή μια δραστηριότητα αναψυχής που μου αρέσει, εκφράζοντας τη γνώμη μου για τον τρόπο με τον οποίο με έχει ωφελήσει. Μπορώ να γράψω μια λεπτομερή περιγραφή μιας προσωπικής εμπειρίας που είχα σε αθλητικό ή πολιτιστικό πλαίσιο. Μπορώ να γράψω μια λεπτομερή περιγραφή μιας τυπικής ή παραδοσιακής πολιτιστικής ή αθλητικής δραστηριότητας των Ρομά. Μπορώ να γράψω για τη συνεισφορά των Ρομά στον αθλητισμό και τις τέχνες. Μπορώ να γράψω για έναν Ρομά ή ένα πρόσωπο με καταγωγή Ρομά που έχει γίνει διάσημος σε έναν αθλητικό ή καλλιτεχνικό τομέα.			

Παράρτημα 1

Σύσταση αριθ. R (2000) 4 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη μέλη σχετικά με την εκπαίδευση παιδιών Ρομά/Τσιγγάνων στην Ευρώπη

(Εγκρίθηκε από την Επιτροπή Υπουργών στις 3 Φεβρουαρίου 2000 κατά την 696η συνεδρίαση των Αναπληρωτών Υπουργών)

Η Επιτροπή Υπουργών, κατ' εφαρμογή του άρθρου 15 παράγραφος β του Καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης,

Εκτιμώντας ότι ο σκοπός του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι να επιτύχει μεγαλύτερη ενότητα μεταξύ των μελών του και ότι ο σκοπός αυτός μπορεί να επιδιωχθεί, ιδίως, μέσω της ανάληψης κοινής δράσης στον τομέα της εκπαίδευσης·

Αναγνωρίζοντας ότι υπάρχει επείγουσα ανάγκη δημιουργίας νέων θεμελίων για τις μελλοντικές εκπαιδευτικές στρατηγικές όσον αφορά τους πληθυσμούς Ρομά/Τσιγγάνων στην Ευρώπη, ιδίως λόγω των υψηλών ποσοστών έλλειψης γραμματισμού ή ημιγραμματισμού μεταξύ αυτών, του υψηλού ποσοστού εγκατάλειψης του σχολείου, του χαμηλού ποσοστού μαθητών που ολοκληρώνουν την πρωτοβάθμια εκπαίδευση και επίμονων φαινομένων όπως τα χαμηλά επίπεδα σχολικής φοίτησης·

Σημειώνοντας ότι τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ρομά/Τσιγγάνοι στον τομέα της σχολικής εκπαίδευσης οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στις μακρόχρονες εκπαιδευτικές πολιτικές του παρελθόντος, οι οποίες οδήγησαν είτε στην αφομοίωση είτε στον διαχωρισμό των παιδιών Ρομά/Τσιγγάνων στο σχολείο με το σκεπτικό ότι «μειονεκτούν κοινωνικά και πολιτισμικά»·

Εκτιμώντας ότι η μειονεκτική θέση των Ρομά/Τσιγγάνων στις ευρωπαϊκές κοινωνίες δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί παρά μόνον εάν διασφαλιστεί η ισότητα ευκαιριών στον τομέα της εκπαίδευσης για τα παιδιά Ρομά/Τσιγγάνων·

Εκτιμώντας ότι η εκπαίδευση των παιδιών Ρομά/Τσιγγάνων θα πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα στις εθνικές πολιτικές προς όφελος των Ρομά/Τσιγγάνων·

Έχοντας υπόψη ότι οι πολιτικές που στοχεύουν στην επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι Ρομά/Τσιγγάνοι στον τομέα της εκπαίδευσης θα πρέπει να είναι ολοκληρωμένες, με βάση την παραδοχή ότι το ζήτημα της σχολικής εκπαίδευσης για τα παιδιά Ρομά/Τσιγγάνων συνδέεται με ένα ευρύ φάσμα άλλων παραγόντων και προϋποθέσεων, δηλαδή με οικονομικές, κοινωνικές και πολιτισμικές πτυχές, καθώς και με την καταπολέμηση του ρατσισμού και των διακρίσεων·

Έχοντας υπόψη ότι οι εκπαιδευτικές πολιτικές προς όφελος των παιδιών Ρομά/Τσιγγάνων θα πρέπει να υποστηρίζονται από ενεργή εκπαίδευση των ενηλίκων και πολιτική σχετικά με την επαγγελματική κατάρτιση·

Εκτιμώντας ότι, καθώς υπάρχει κείμενο που αφορά την εκπαίδευση των παιδιών Ρομά/Τσιγγάνων για τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ψήφισμα του Συμβουλίου και της συνεδρίασης των Υπουργών Παιδείας με το Συμβούλιο σχετικά με τη σχολική φοίτηση των παιδιών των τσιγγάνων και των ταξιδιωτών, της 22ας Μαΐου 1989, 89/C 153/02), είναι επιτακτική ανάγκη να καταρτιστεί ένα κείμενο που θα καλύπτει όλα τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης·

Έχοντας υπόψη τη Σύμβαση-Πλαίσιο για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων και τον Ευρωπαϊκό Χάρτη για τις Περιφερειακές ή Μειονοτικές Γλώσσες·

Έχοντας υπόψη τις Συστάσεις 563 (1969) και 1203 (1993) της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης στις οποίες γίνεται αναφορά στις εκπαιδευτικές ανάγκες των Ρομά/Τσιγγάνων στην Ευρώπη·

Έχοντας υπόψη τα Ψηφίσματα 125 (1981), 16 (1995) και 249 (1993) και τη Σύσταση 11 (1995) του Κογκρέσου των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών της Ευρώπης σχετικά με την κατάσταση των Ρομά/Τσιγγάνων στην Ευρώπη·

Έχοντας υπόψη τη Σύσταση Γενικής Πολιτικής αριθ. 3 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας σχετικά με την «Καταπολέμηση του ρατσισμού και των διακρίσεων κατά των Ρομά/Τσιγγάνων στην Ευρώπη»·

Έχοντας υπόψη τις εργασίες του Συμβουλίου Πολιτιστικής Συνεργασίας (CDCC) προς απάντηση στο Ψήφισμα 125 (1981) και ιδίως τη δημοσίευση της έκθεσης «Gypsies and Travellers» (Τσιγγάνοι και Πλανόβιοι) (1985), που επικαιροποιήθηκε το 1994 («Roma, Gypsies, Travellers» (Ρομά, Τσιγγάνοι, Πλανόβιοι), εκδόσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης)·

Έχοντας δεχτεί με ικανοποίηση το μνημόνιο που εκπόνησε η Ομάδα Ειδικών σε θέματα Ρομά/Τσιγγάνων με τίτλο «Roma Children Education Policy Paper: Strategic Elements of Education Policy for Roma Children in Europe» (Έγγραφο πολιτικής για την εκπαίδευση των παιδιών Ρομά: Στρατηγικά στοιχεία μιας εκπαιδευτικής πολιτικής για τα παιδιά Ρομά στην Ευρώπη) (MG-S-ROM (97) 11)·

Συνιστά στις κυβερνήσεις των κρατών μελών, κατά την εφαρμογή των εκπαιδευτικών πολιτικών τους:

- να καθοδηγούνται από τις αρχές που ορίζονται στο παράρτημα της παρούσας σύστασης·
- να εφιστούν την προσοχή των αρμόδιων δημόσιων φορέων των οικείων χωρών στην παρούσα σύσταση μέσω των κατάλληλων εθνικών διαύλων.

****

Παράρτημα της Σύστασης αριθ. R (2000) 4

Κατευθυντήριες αρχές μιας εκπαιδευτικής πολιτικής για τα παιδιά Ρομά/Τσιγγάνων στην Ευρώπη

Ι. Δομές

1. Οι εκπαιδευτικές πολιτικές για τα παιδιά Ρομά/Τσιγγάνων θα πρέπει να συνοδεύονται από επαρκείς πόρους και τις ευέλικτες δομές που είναι αναγκαίες για την αντιμετώπιση της πολυμορφίας του πληθυσμού Ρομά/Τσιγγάνων στην Ευρώπη και που λαμβάνουν υπόψη την ύπαρξη ομάδων Ρομά/Τσιγγάνων οι οποίοι ακολουθούν εν μέρει ή εξ ολοκλήρου πλανόδιο τρόπο ζωής. Από αυτή την άποψη, θα μπορούσε να προβλεφθεί η χρήση εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, με βάση τις νέες τεχνολογίες επικοινωνίας.

2. Θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην ανάγκη για καλύτερο συντονισμό των διεθνών, εθνικών, περιφερειακών και τοπικών επιπέδων προκειμένου να αποφευχθεί η διασπορά των προσπαθειών και να προαχθούν οι συνέργειες.

3. Προς τον σκοπό αυτόν, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ευαισθητοποιήσουν τα Υπουργεία Παιδείας στο ζήτημα της εκπαίδευσης των παιδιών Ρομά/Τσιγγάνων.

4. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η πρόσβαση των παιδιών Ρομά/Τσιγγάνων στο σχολείο, τα συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης θα πρέπει να αναπτυχθούν ευρέως και να γίνουν προσβάσιμα για τα παιδιά αυτά.

5. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην ανάγκη να διασφαλιστεί καλύτερη επικοινωνία με τους γονείς, όπου χρειάζεται με τη βοήθεια διαμεσολαβητών από την κοινότητα Ρομά/Τσιγγάνων, η οποία θα μπορούσε στη συνέχεια να οδηγήσει σε συγκεκριμένες δυνατότητες σταδιοδρομίας. Ειδικές πληροφορίες και συμβουλές θα πρέπει να δίνονται στους γονείς σχετικά με την αναγκαιότητα της εκπαίδευσης και τους μηχανισμούς στήριξης που οι δημοτικές αρχές μπορούν να προσφέρουν στις οικογένειες. Πρέπει να υπάρχει αμοιβαία κατανόηση μεταξύ γονέων και σχολείων. Επίσης, ο αποκλεισμός των γονέων και η έλλειψη γνώσεων και εκπαίδευσης (ακόμη και η έλλειψη γραμματισμού) δεν επιτρέπουν στα παιδιά να ωφεληθούν από το εκπαιδευτικό σύστημα.

6. Θα πρέπει να δημιουργηθούν κατάλληλες δομές στήριξης προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στα παιδιά Ρομά/Τσιγγάνων να ωφεληθούν από ίσες ευκαιρίες στο σχολείο, ιδίως μέσω της ανάληψης θετικής δράσης.

7. Τα κράτη μέλη καλούνται να παράσχουν τα κατάλληλα μέσα για την εφαρμογή των προαναφερόμενων πολιτικών και ρυθμίσεων προκειμένου να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ των μαθητών Ρομά/Τσιγγάνων και των μαθητών από την κοινότητα της πλειονότητας.

II. Αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών και διδακτικό υλικό

8. Οι εκπαιδευτικές πολιτικές προς όφελος των παιδιών Ρομά/Τσιγγάνων θα πρέπει να εφαρμόζονται στο πλαίσιο ευρύτερων διαπολιτισμικών πολιτικών, στις οποίες λαμβάνονται υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κουλτούρας των Ρομά και η μειονεκτική θέση πολλών Ρομά/Τσιγγάνων στα κράτη μέλη.

9. Ως εκ τούτου, το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών, συνολικά, και το διδακτικό υλικό θα πρέπει να σχεδιαστούν κατά τρόπο ώστε να λαμβάνει υπόψη την πολιτισμική ταυτότητα των παιδιών Ρομά/Τσιγγάνων. Η ιστορία και η κουλτούρα των Ρομά θα πρέπει να ενσωματωθεί στο διδακτικό υλικό ούτως ώστε να αντανακλάται η πολιτισμική ταυτότητα των παιδιών Ρομά/Τσιγγάνων. Η συμμετοχή εκπροσώπων της κοινότητας Ρομά/Τσιγγάνων θα πρέπει να ενθαρρύνεται κατά την εκπόνηση του διδακτικού υλικού σχετικά με την ιστορία, την κουλτούρα ή τη γλώσσα των Ρομά/Τσιγγάνων.

10. Ωστόσο, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι αυτό δεν θα οδηγήσει στη δημιουργία ξεχωριστών αναλυτικών προγραμμάτων, γεγονός που θα μπορούσε με τη σειρά του να οδηγήσει στη δημιουργία ξεχωριστών τάξεων.

11. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να ενθαρρύνουν την εκπόνηση διδακτικού υλικού με βάση ορθές πρακτικές προκειμένου να βοηθήσουν τους διδάσκοντες στο καθημερινό έργο τους με μαθητές από κοινότητες Ρομά/Τσιγγάνων.

12. Στις χώρες όπου ομιλείται η ρομανί, θα πρέπει να προσφέρονται στα παιδιά Ρομά/Τσιγγάνων ευκαιρίες μάθησης στη μητρική γλώσσα στο σχολείο.

III. Πρόσληψη και επιμόρφωση των διδασκόντων

13. Είναι σημαντικό να παρέχονται στους μελλοντικούς διδάσκοντες ειδικές γνώσεις και επιμόρφωση που θα τους βοηθούν να κατανοήσουν καλύτερα τους μαθητές τους από κοινότητες Ρομά/Τσιγγάνων. Ωστόσο, η εκπαίδευση των μαθητών από κοινότητες Ρομά/Τσιγγάνων θα πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του γενικού εκπαιδευτικού συστήματος.

14. Η κοινότητα των Ρομά/Τσιγγάνων θα πρέπει να λαμβάνει μέρος στον σχεδιασμό αυτών των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών και να συμμετέχει άμεσα στη διαβίβαση πληροφοριών προς τους μελλοντικούς διδάσκοντες.

15. Θα πρέπει επίσης να παρέχεται στήριξη όσον αφορά την επιμόρφωση και την πρόσληψη διδασκόντων προερχόμενων από την ίδια την κοινότητα Ρομά/Τσιγγάνων.

IV. Αναζήτηση πληροφοριών και αξιολόγηση

16. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη καινοτόμων σχεδίων έρευνας/δράσης σε μικρή κλίμακα με σκοπό την εξεύρεση τοπικών λύσεων για τοπικές ανάγκες. Τα αποτελέσματα αυτών των σχεδίων θα πρέπει να κοινοποιούνται.

17. Τα αποτελέσματα των εκπαιδευτικών πολιτικών για μαθητές από κοινότητες Ρομά/Τσιγγάνων θα πρέπει να παρακολουθούνται προσεκτικά. Όλοι όσοι συμμετέχουν στην εκπαίδευση παιδιών Ρομά/Τσιγγάνων (σχολικές αρχές, διδάσκοντες, γονείς, μη κυβερνητικές οργανώσεις) θα πρέπει να κληθούν να λάβουν μέρος στη διαδικασία παρακολούθησης.

18. Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των εκπαιδευτικών πολιτικών για τα παιδιά Ρομά/Τσιγγάνων θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη πολλά κριτήρια, συμπεριλαμβανομένης της προσωπικής και κοινωνικής ανάπτυξης, και να μην περιορίζονται σε εκτιμήσεις όσον αφορά τα ποσοστά σχολικής φοίτησης και εγκατάλειψης του σχολείου.

V. Διαβούλευση και συντονισμός

19. Η συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων μερών (υπουργείο παιδείας, σχολικές αρχές, οικογένειες και οργανώσεις Ρομά) στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την παρακολούθηση των εκπαιδευτικών πολιτικών για τους Ρομά/Τσιγγάνους θα πρέπει να ενθαρρύνεται από το κράτος.

20. Θα πρέπει επίσης να χρησιμοποιούνται διαμεσολαβητές προερχόμενοι από την ίδια την κοινότητα Ρομά/Τσιγγάνων, ιδίως για τη διευκόλυνση των επαφών μεταξύ των Ρομά/Τσιγγάνων, του πληθυσμού της πλειονότητας και των σχολείων και για την αποφυγή διενέξεων στο σχολείο. Αυτή η πρακτική θα πρέπει να εφαρμόζεται σε όλα τα επίπεδα της σχολικής εκπαίδευσης.

21. Τα Υπουργεία Παιδείας, στο πλαίσιο της δράσης ευαισθητοποίησης που αναφέρεται στο σημείο Ι, παράγραφος 3 παραπάνω, θα πρέπει να διευκολύνουν τον συντονισμό των προσπαθειών των διαφόρων μερών και να επιτρέπουν τη διοχέτευση πληροφοριών μεταξύ των διαφόρων επιπέδων των εκπαιδευτικών αρχών.

22. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρύνουν και να στηρίζουν περαιτέρω την ανταλλαγή εμπειριών και ορθών πρακτικών.

Παράρτημα 2

Διακήρυξη της Βαρσοβίας

Εμείς, οι Αρχηγοί Κρατών και Κυβερνήσεων των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης που συνήλθαμε στη Βαρσοβία στις 16-17 Μαΐου 2005 για την Τρίτη Διάσκεψη Κορυφής μας, είμαστε μάρτυρες μιας πρωτοφανούς πανευρωπαϊκής ενότητας. Η περαιτέρω πρόοδος ως προς την οικοδόμηση μιας Ευρώπης χωρίς διαχωριστικές γραμμές πρέπει να συνεχίσει να βασίζεται στις κοινές αξίες που εμπεριέχονται στο Καταστατικό του Συμβουλίου της Ευρώπης: δημοκρατία, δικαιώματα του ανθρώπου, κράτος δικαίου.

Μετά τις Διασκέψεις Κορυφής της Βιέννης (1993) και του Στρασβούργου (1997), το Συμβούλιο έχει διευρυνθεί και καλύπτει πλέον σχεδόν το σύνολο της ηπείρου. Επικροτούμε την πολύτιμη συμβολή της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης και του Κογκρέσου των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών σε αυτό το επίτευγμα. Προσμένουμε την ημέρα που η Λευκορωσία θα είναι έτοιμη να γίνει μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης.

60 χρόνια μετά το τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, 30 χρόνια μετά την Τελική Πράξη του Ελσίνκι, 25 χρόνια μετά την ίδρυση της «Αλληλεγγύης» και 15 χρόνια μετά την πτώση του τείχους του Βερολίνου, τιμούμε όλους όσοι κατέστησαν δυνατόν να ξεπεραστούν οι οδυνηροί διαχωρισμοί και να διευρυνθεί ο χώρος δημοκρατικής ασφάλειας. Σήμερα, η Ευρώπη καθοδηγείται από την πολιτική φιλοσοφία της του μη αποκλεισμού και της συμπληρωματικότητας και από την κοινή δέσμευση για πολυμέρεια με βάση το διεθνές δίκαιο.

Ωστόσο, εξακολουθούν να μας ανησυχούν οι ανεπίλυτες διενέξεις που μαστίζουν ακόμη ορισμένα μέρη της ηπείρου, θέτοντας σε κίνδυνο την ασφάλεια, την ενότητα και τη δημοκρατική σταθερότητα των κρατών μελών και απειλώντας τους θιγόμενους πληθυσμούς. Θα συνεργαστούμε για τη συμφιλίωση και την εξεύρεση πολιτικών λύσεων σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές του διεθνούς δικαίου.

Η παρούσα Διάσκεψη Κορυφής μας δίνει την ευκαιρία να δηλώσουμε εκ νέου την προσήλωσή μας στις κοινές αξίες και αρχές οι οποίες έχουν τις ρίζες τους στην πολιτιστική, θρησκευτική και ανθρωπιστική κληρονομιά της Ευρώπης - μια κληρονομιά που χαρακτηρίζεται τόσο από κοινά στοιχεία όσο και από ιδιαίτερο πλούτο λόγω της πολυμορφίας της. Θα ενδυναμώσει επίσης την πολιτική εντολή που έχει ανατεθεί στο Συμβούλιο της Ευρώπης και θα ενισχύσει τη συνεισφορά του στην κοινή σταθερότητα και ασφάλεια καθώς η Ευρώπη έρχεται αντιμέτωπη με νέες

προκλήσεις και απειλές που απαιτούν την ανάληψη συντονισμένης και αποτελεσματικής δράσης.

Μπορούμε τώρα να επικεντρωθούμε σε αυτές τις προκλήσεις και να συνεχίσουμε να χτίζουμε μια ενωμένη Ευρώπη, με βάση τις κοινές αρχές και τα κοινά συμφέροντά μας, ενισχύοντας τη συνεργασία και την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών. Θα εξακολουθήσουμε να είμαστε ανοιχτοί στη συνεργασία με τις γειτονικές περιοχές της Ευρώπης και με τον υπόλοιπο κόσμο.

1. Το Συμβούλιο της Ευρώπης επιδιώκει τον βασικό στόχο του για διατήρηση και προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Όλες οι δραστηριότητές του πρέπει να συνεισφέρουν σε αυτόν τον θεμελιώδη στόχο. Αναλαμβάνουμε τη δέσμευση να αναπτύξουμε αυτές τις αρχές, με σκοπό να διασφαλίσουμε την αποτελεσματική εφαρμογή τους από όλα τα κράτη μέλη. Διαδίδοντας αυτές τις αρχές, θα ενισχύσουμε τον ρόλο του Συμβουλίου της Ευρώπης ως αποτελεσματικού μηχανισμού πανευρωπαϊκής συνεργασίας σε όλους τους συναφείς τομείς. Είμαστε επίσης αποφασισμένοι να ενισχύσουμε και να βελτιώσουμε ακόμη περισσότερο τις δραστηριότητες, τις δομές και τις μεθόδους εργασίας του Συμβουλίου της Ευρώπης και να προαγάγουμε τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητα, διασφαλίζοντας έτσι ότι το Συμβούλιο εκπληρώνει δεόντως τον ρόλο του σε μια μεταβαλλόμενη Ευρώπη.

2. Λαμβάνοντας υπόψη τον απαραίτητο ρόλο της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου όσον αφορά τη διατύπωση, την προώθηση και την εφαρμογή προτύπων για τα δικαιώματα του ανθρώπου, είναι ουσιώδες να εξασφαλίσουμε την αποτελεσματικότητά τους. Ως εκ τούτου, αναλαμβάνουμε τη σθεναρή δέσμευση να εφαρμόσουμε βραχυπρόθεσμα την ολοκληρωμένη δέσμη μέτρων που εγκρίθηκαν κατά την 114η Σύνοδο της Επιτροπής Υπουργών και αφορούν τον ταχέως αυξανόμενο φόρτο υποθέσεων του Δικαστηρίου, συμπεριλαμβανομένης της ταχείας επικύρωσης και θέσης σε ισχύ του Πρωτοκόλλου 14 της Σύμβασης. Επιπλέον, συγκροτούμε Ομάδα σοφών η οποία θα καταρτίσει ολοκληρωμένη στρατηγική για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας του συστήματος σε πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα, λαμβάνοντας υπόψη τα αρχικά αποτελέσματα του Πρωτοκόλλου 14 και των άλλων αποφάσεων που ελήφθησαν τον Μάιο του 2004.

3. Είμαστε πεπεισμένοι ότι η αποτελεσματική δημοκρατία και η χρηστή διακυβέρνηση σε όλα τα επίπεδα είναι ουσιώδεις για την αποτροπή διενέξεων, την προώθηση της σταθερότητας, τη διευκόλυνση της οικονομικής και κοινωνικής προόδου και, επομένως, για τη δημιουργία βιώσιμων κοινοτήτων εντός των οποίων οι άνθρωποι επιθυμούν να ζουν και να εργάζονται, τώρα και στο μέλλον. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω της ενεργής συμμετοχής των πολιτών και της κοινωνίας των πολιτών. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη πρέπει να διατηρούν και να αναπτύσσουν αποτελεσματικούς, διαφανείς και υποκείμενους σε λογοδοσία δημοκρατικούς θεσμούς, οι οποίοι θα αποκρίνονται στις ανάγκες και τις προσδοκίες όλων. Έχει έρθει η ώρα να εντείνουμε τις εργασίες μας εντός του Συμβουλίου της Ευρώπης προς τον σκοπό αυτόν, ιδίως μέσω της ίδρυσης του Φόρουμ για το Μέλλον της Δημοκρατίας.

4. Αναλαμβάνουμε τη δέσμευση να ενισχύσουμε το κράτος δικαίου σε όλη την ήπειρο, αξιοποιώντας το δυναμικό του Συμβουλίου της Ευρώπης όσον αφορά τον καθορισμό προτύπων και τη συνεισφορά του στην ανάπτυξη διεθνούς δικαίου. Εν προκειμένω, τονίζουμε τον ρόλο μιας ανεξάρτητης και αποτελεσματικής δικαστικής εξουσίας στα κράτη μέλη. Θα αναπτύξουμε περαιτέρω τη νομική συνεργασία εντός του Συμβουλίου της Ευρώπης με σκοπό την καλύτερη προστασία των πολιτών μας και την επίτευξη των στόχων που εμπεριέχονται στο Καταστατικό του σε πανευρωπαϊκή κλίμακα.

5. Είμαστε αποφασισμένοι να διασφαλίσουμε την πλήρη συμμόρφωση με τις δεσμεύσεις των μελών μας εντός του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ο πολιτικός διάλογος μεταξύ των κρατών μελών, που έχουν δεσμευτεί για την προώθηση του δημοκρατικού διαλόγου και του κράτους δικαίου, η αξιολόγηση, η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, η παροχή στήριξης και η παρακολούθηση - στοιχεία για τα οποία διατυπώνουμε εκ νέου τη σθεναρή μας δέσμευση - θα χρησιμοποιηθούν στο έπακρο προς τον σκοπό αυτόν. Εργαζόμαστε για την ευρύτερη δυνατή αποδοχή των συμβάσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης, προάγοντας την εφαρμογή τους με σκοπό την ενίσχυση των κοινών προτύπων στους τομείς των δικαιωμάτων του ανθρώπου, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου.

6. Προάγουμε την ευρωπαϊκή ταυτότητα και ενότητα, με βάση κοινές θεμελιώδεις αξίες, τον

σεβασμό για την κοινή κληρονομιά και την πολιτισμική πολυμορφία μας. Είμαστε αποφασισμένοι να διασφαλίσουμε ότι η πολυμορφία μας γίνεται πηγή αμοιβαίου εμπλουτισμού, μεταξύ άλλων, ενθαρρύνοντας τον πολιτικό, τον διαπολιτισμικό και τον διαθρησκευτικό διάλογο. Θα συνεχίσουμε τις εργασίες μας σχετικά με τις εθνικές μειονότητες, συμβάλλοντας έτσι στην καλλιέργεια δημοκρατικής σταθερότητας. Προκειμένου να καλλιεργήσουμε την κατανόηση και την εμπιστοσύνη μεταξύ των Ευρωπαίων, θα προαγάγουμε τις ανθρώπινες επαφές και την ανταλλαγή ορθών πρακτικών όσον αφορά την ελεύθερη μετακίνηση προσώπων εντός της ηπείρου, με σκοπό να οικοδομήσουμε μια Ευρώπη χωρίς διαχωριστικές γραμμές.

7. Είμαστε αποφασισμένοι να χτίσουμε συνεκτικές κοινωνίες διασφαλίζοντας την ισότιμη πρόσβαση στα κοινωνικά δικαιώματα, καταπολεμώντας τον αποκλεισμό και προστατεύοντας τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες. Αναγνωρίζουμε τη σημασία του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη σε αυτόν τον τομέα και στηρίζουμε τις τρέχουσες προσπάθειες ενίσχυσης της επίδρασής του στη διατύπωση των κοινωνικών πολιτικών μας. Είμαστε αποφασισμένοι να ενισχύσουμε τη συνοχή των κοινωνιών μας όσον αφορά τις κοινωνικές, εκπαιδευτικές, υγειονομικές και πολιτιστικές διαστάσεις της.

8. Είμαστε αποφασισμένοι να διαφυλάξουμε την ασφάλεια των πολιτών μας με απόλυτο σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών και τήρηση άλλων συναφών διεθνών υποχρεώσεών μας. Το Συμβούλιο της Ευρώπης θα συνεχίσει να διαδραματίζει ενεργό ρόλο στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας, η οποία αποτελεί μείζονα απειλή για τις δημοκρατικές κοινωνίες και δεν δικαιολογείται υπό καμία περίσταση και στο πλαίσιο καμίας κουλτούρας. Επίσης, θα αναπτύξει περαιτέρω τις δραστηριότητές του για την καταπολέμηση της διαφθοράς, του οργανωμένου εγκλήματος – όπως μεταξύ άλλων της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και του οικονομικού εγκλήματος – της εμπορίας ανθρώπων, του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο και των προκλήσεων που συνδέονται με την επιστημονική και τεχνολογική πρόοδο. Θα προωθήσουμε μέτρα συμβατά με τις αξίες μας για την αντιμετώπιση αυτών των απειλών.

9. Καταδικάζουμε απερίφραστα όλες τις μορφές μισαλλοδοξίας και διακρίσεων, ιδίως όσες βασίζονται στο φύλο, τη φυλή και τη θρησκεία, όπως μεταξύ άλλων τον αντισημιτισμό και την ισλαμοφοβία. Δηλώνουμε την αποφασιστικότητά μας να αναπτύξουμε περαιτέρω, εντός του Συμβουλίου της Ευρώπης, κανόνες και αποτελεσματικούς μηχανισμούς για την πρόληψη και την εξάλειψή τους. Επίσης, θα εφαρμόσουμε επιπλέον πολιτικές ίσων ευκαιριών στα κράτη μέλη μας και θα επισπεύσουμε τις προσπάθειές μας για επίτευξη πραγματικής ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών σε όλες τις πτυχές των κοινωνιών μας. Αναλαμβάνουμε τη δέσμευση να εξαλείψουμε τη βία κατά των γυναικών και των παιδιών, συμπεριλαμβανομένης της ενδοοικογενειακής βίας.

10. Είμαστε αποφασισμένοι να διασφαλίσουμε τη συμπληρωματικότητα του Συμβουλίου της Ευρώπης και των άλλων οργανισμών που συμμετέχουν στην οικοδόμηση μιας δημοκρατικής και ασφαλούς Ευρώπης:

- Είμαστε αποφασισμένοι να δημιουργήσουμε ένα νέο πλαίσιο ενισχυμένης συνεργασίας και αλληλεπίδρασης μεταξύ του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος, ιδίως στους τομείς των δικαιωμάτων του ανθρώπου, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου.

Αναθέτουμε στον συνάδελφό μας, κ. Jean-Claude Juncker, να καταρτίσει, υπό την προσωπική του ιδιότητα, έκθεση για τη σχέση μεταξύ του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με βάση τις αποφάσεις που ελήφθησαν στη Διάσκεψη Κορυφής και λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία της ανθρώπινης διάστασης του ευρωπαϊκού οικοδομήματος.

- Είμαστε επίσης αποφασισμένοι να διασφαλίσουμε βελτιωμένη έμπρακτη συνεργασία μεταξύ του Συμβουλίου της Ευρώπης και του ΟΑΣΕ και δεχόμαστε με ικανοποίηση την προοπτική ενισχυμένης συνέργειας η οποία δημιουργήθηκε με την κοινή διακήρυξη που εγκρίθηκε στην παρούσα Διάσκεψη Κορυφής.
- Εκφράζουμε τη δέσμευσή μας για ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ του Συμβουλίου της Ευρώπης και των Ηνωμένων Εθνών και για επίτευξη των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας στην Ευρώπη.

* * *

Για να εισέλθει ο Οργανισμός σε αυτήν τη νέα πορεία, εγκρίνουμε το συνημμένο Σχέδιο Δράσης.

Δεσμευόμαστε ότι τα κράτη μας θα προαγάγουν τα καθήκοντα και τους στόχους που αντανακλώνται στις αποφάσεις της παρούσας Συνόδου Κορυφής, τόσο εντός του Συμβουλίου της Ευρώπης όσο και στο πλαίσιο άλλων διεθνών φόρουμ και οργανισμών των οποίων είμαστε μέλη.

Καθώς ολοκληρώνουμε την παρούσα Διάσκεψη Κορυφής στην Πολωνία, τιμούμε τη μνήμη του Πάπα Ιωάννη Παύλου Β'.

Καλούμε τους Ευρωπαίους παντού να μοιραστούν τις αξίες που αποτελούν τον πυρήνα της αποστολής του Συμβουλίου της Ευρώπης – δικαιώματα του ανθρώπου, δημοκρατία και κράτος δικαίου – και να γίνουν μέρος των προσπαθειών μας να μετατρέψουμε την Ευρώπη σε μια δημιουργική κοινότητα, ανοιχτή στη γνώση και σε διαφορετικούς πολιτισμούς, μια συνεκτική κοινότητα με κοινωνική συνείδηση.

Παράρτημα 3

Έγγραφα CM των Αναπληρωτών Υπουργών
CM(2005)80 τελικό 17 Μαΐου 2005

Σχέδιο Δράσης

Εμείς, οι Αρχηγοί Κρατών και Κυβερνήσεων των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, κατά τη σύνοδό μας στη Βαρσοβία στις 16 και 17 Μαΐου 2005, παρουσιάσαμε το ακόλουθο σχέδιο δράσης που καθορίζει τα βασικά καθήκοντα του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα επόμενα έτη.

I - ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΑΞΙΩΝ: ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ, ΚΡΑΤΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

1. Διασφάλιση της συνεχούς αποτελεσματικότητας της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Θα διασφαλίζουμε τη μακροπρόθεσμη αποτελεσματικότητα της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών με όλα τα κατάλληλα μέσα. Προς τον σκοπό αυτόν, θα παράσχουμε στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου την απαραίτητη στήριξη και θα εφαρμόσουμε όλα τα μεταρρυθμιστικά μέτρα που εγκρίθηκαν κατά την 114η σύνοδο της Επιτροπής Υπουργών τον Μάιο του 2004, σύμφωνα με όλους τους προβλεπόμενους όρους. Αυτό περιλαμβάνει, όπως προβλέπεται, την επικύρωση του Πρωτοκόλλου αριθ. 14 της Σύμβασης, η οποία είναι ουσιώδης για τη μελλοντική αποτελεσματικότητα της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Σε εθνικό επίπεδο, θα διασφαλίσουμε ότι:

- υπάρχουν κατάλληλοι και αποτελεσματικοί μηχανισμοί σε όλα τα κράτη μέλη για την επαλήθευση της συμβατότητας της νομοθεσίας και της διοικητικής πρακτικής με τη Σύμβαση·

- υφίστανται αποτελεσματικά εσωτερικά ένδικα βοηθήματα ή μέσα για οποιονδήποτε επιθυμεί να υποβάλει εύλογη καταγγελία για παραβίαση της Σύμβασης·

- η επαρκής επιμόρφωση όσον αφορά τα πρότυπα της Σύμβασης ενσωματώνεται πλήρως στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση και στην επαγγελματική κατάρτιση· ως εκ τούτου, αποφασίζουμε την έναρξη ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού προγράμματος σε θέματα δικαιωμάτων του ανθρώπου για νομικούς και καλούμε τα κράτη μέλη να συμβάλουν στην εφαρμογή του.

Η Επιτροπή Υπουργών θα αξιολογεί την εφαρμογή αυτών των μέτρων σε τακτική βάση και με διαφάνεια.

Συγκροτούμε ομάδα σοφών που θα εξετάσει το ζήτημα της μακροπρόθεσμης αποτελεσματικότητας του μηχανισμού ελέγχου της ΕΣΔΑ, συμπεριλαμβανομένων των αρχικών αποτελεσμάτων του Πρωτοκόλλου 14 και των άλλων αποφάσεων που ελήφθησαν τον Μάιο του 2004. Τους καλούμε να υποβάλουν, το συντομότερο δυνατόν, προτάσεις που εκτείνονται πέραν των εν λόγω μέτρων, διατηρώντας ταυτόχρονα τη βασική φιλοσοφία που διέπει την ΕΣΔΑ.

Υπογραμμίζουμε ότι όλα τα κράτη μέλη πρέπει να επισπεύσουν και να εκτελέσουν πλήρως τις αποφάσεις του Δικαστηρίου. Αναθέτουμε στην Επιτροπή Υπουργών να εκπονήσει και να εφαρμόσει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την επίτευξη αυτού του στόχου, κυρίως όσον αφορά αποφάσεις με τις οποίες διαπιστώνονται διαρθρωτικά προβλήματα, συμπεριλαμβανομένων προβλημάτων επαναλαμβανόμενου χαρακτήρα.

2. Προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου μέσω των άλλων οργάνων και μηχανισμών του Συμβουλίου της Ευρώπης

Ως το πρωταρχικό φόρουμ για την προστασία και την προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ευρώπη, το Συμβούλιο της Ευρώπης - μέσω των διαφόρων μηχανισμών και οργάνων του - διαδραματίζει δυναμικό ρόλο στην προστασία των ατομικών δικαιωμάτων και στην προώθηση της

πολύτιμης συμμετοχής μη κυβερνητικών οργανώσεων με σκοπό την ενεργή προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Αναλαμβάνουμε να ενισχύσουμε τον θεσμό του Επιτρόπου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου του Συμβουλίου της Ευρώπης, ο οποίος έχει αποδείξει την αποτελεσματικότητά του, παρέχοντας τα αναγκαία μέσα που του επιτρέπουν να εκπληρώνει τις λειτουργίες του, ιδίως στο πλαίσιο της θέσης σε ισχύ του Πρωτοκόλλου αριθ. 14 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Συνεχίζουμε να στηρίζουμε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (CPT) και τον μοναδικό ρόλο που διαδραματίζει, μέσω των επισκέψεων που πραγματοποιεί σε χώρους κράτησης, όσον αφορά τη βελτίωση των συνθηκών για τους κρατουμένους. Ζητούμε επίσης την τακτική επικαιροποίηση των ευρωπαϊκών κανόνων όσον αφορά τις φυλακές ως βάση για τον καθορισμό προτύπων για τις φυλακές. Το Συμβούλιο της Ευρώπης θα συνδράμει τα κράτη μέλη στη διασφάλιση της εφαρμογής των εν λόγω προτύπων.

Θα εντείνουμε τις προσπάθειες για την καταπολέμηση του ρατσισμού, των διακρίσεων και κάθε μορφής μισαλλοδοξίας, καθώς και κάθε απόπειρας υπεράσπισης του ναζισμού. Ως εκ τούτου, θα παράσχουμε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) τα μέσα για να διεξάγει τις εργασίες της, σε στενή συνεργασία με τις εθνικές αρχές και φορείς καθώς και με την κοινωνία των πολιτών στα κράτη μέλη. Επικροτούμε τον ρόλο της ECRI όσον αφορά τον προσδιορισμό ορθών πρακτικών καθώς και τις γενικές συστάσεις πολιτικής της και αποφασίζουμε να τις διαδώσουμε σε ευρεία κλίμακα. Θα διασφαλίσουμε τον συντονισμό των δραστηριοτήτων της με αντίστοιχες δραστηριότητες σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και ΟΑΣΕ και άλλων συναφών διεθνών οργάνων.

Υπενθυμίζουμε την απόφαση που ελήφθη στη Διάσκεψη Κορυφής του Στρασβούργου για «επιτάχυνση της συνεργασίας όσον αφορά την προστασία όλων των προσώπων που ανήκουν σε εθνικές μειονότητες». Η πολυτάραχη ιστορία της Ευρώπης έχει δείξει ότι η προστασία των εθνικών μειονοτήτων είναι ουσιώδης για τη διατήρηση της ειρήνης και την καλλιέργεια δημοκρατικής σταθερότητας. Μια κοινωνία που θέλει να θεωρείται πλουραλιστική πρέπει να επιτρέπει τη διατήρηση και την ανάπτυξη της ταυτότητας των μειονοτήτων της, οι οποίες αποτελούν πηγή πλούτου για την κοινωνίες μας. Ως εκ τούτου, ενθαρρύνουμε το Συμβούλιο της Ευρώπης να συνεχίσει τις δραστηριότητές του για την προστασία των μειονοτήτων, ιδίως μέσω της Σύμβασης-Πλαισίου για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων, και για την προστασία των περιφερειακών γλωσσών μέσω του Ευρωπαϊκού Χάρτη για τις Περιφερειακές ή Μειονοτικές Γλώσσες.

3. Ενίσχυση της δημοκρατίας, της χρηστής διακυβέρνησης και του κράτους δικαίου στα κράτη μέλη

Επιδιώκουμε τον κοινό στόχο μας για προώθηση της δημοκρατίας και της χρηστής διακυβέρνησης ύψιστης ποιότητας, σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο για όλους τους πολίτες μας και συνεχίζουμε τη διαρκή καταπολέμηση όλων των μορφών ολοκληρωτισμού.

Αποφασίζουμε, εντός των υφιστάμενων δομών του Οργανισμού συνολικά:

- να ιδρύσουμε Φόρουμ του Συμβουλίου της Ευρώπης για το Μέλλον της Δημοκρατίας με σκοπό την ενίσχυση της δημοκρατίας, των πολιτικών ελευθεριών και της συμμετοχής των πολιτών, έχοντας υπόψη μεταξύ άλλων τα συμπεράσματα της Διάσκεψης της Βαρκελώνης στις 17-19 Νοεμβρίου 2004. Το Φόρουμ θα είναι ανοικτό σε όλα τα κράτη μέλη και την κοινωνία των πολιτών, που θα εκπροσωπούνται από υπευθύνους χάραξης πολιτικής, αξιωματούχους, εμπειρογνώμονες ή πανεπιστημιακούς. Θα επιτρέπει την ανταλλαγή ιδεών, πληροφοριών και παραδειγμάτων βέλτιστης πρακτικής, καθώς και τη διενέργεια συζητήσεων για πιθανή μελλοντική δράση. Το Φόρουμ θα ενεργεί σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή της Βενετίας και άλλα αρμόδια όργανα του Συμβουλίου της Ευρώπης με σκοπό να ενισχύσει, μέσω των διαβουλεύσεων και των προτάσεών του, το έργο του Οργανισμού στον τομέα της δημοκρατίας·

- να επιδιώξουμε, μαζί με την Κοινοβουλευτική Συνέλευση και το Κογκρέσο των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών, τη διακυβερνητική συνεργασία σε θέματα δημοκρατίας και χρηστής διακυβέρνησης σε όλα τα επίπεδα·

- να αναπτύξουμε περαιτέρω τη διασυνοριακή συνεργασία, όπου είναι αναγκαίο, και πρότυπα δημοκρατίας και χρηστής διακυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένης της εύρυθμης λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης·

- να λάβουμε τα αναγκαία μέτρα, μεταξύ άλλων μέσω της ίδρυσης εντός της Γραμματείας κέντρου εμπειρογνωμοσύνης σχετικά με τη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης, για να υλοποιήσουμε το Πρόγραμμα Δράσης όσον αφορά την επίτευξη χρηστής τοπικής και περιφερειακής διακυβέρνησης, που εγκρίθηκε κατά την 14η σύνοδο της Διάσκεψης των Ευρωπαίων Υπουργών αρμόδιων για την τοπική και περιφερειακή διοίκηση (Βουδαπέστη, 24-25 Φεβρουαρίου 2005), προάγοντας πρότυπα και ορθές πρακτικές και βοηθώντας τα κράτη μέλη στην ανάπτυξη ικανοτήτων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, σε στενή συνεργασία με το Κογκρέσο·

- να ενισχύσουμε τη συμμετοχή των ΜΚΟ στις δραστηριότητες του Συμβουλίου της Ευρώπης ως ουσιώδες στοιχείο της συνεισφοράς της κοινωνίας των πολιτών στη διαφάνεια και τη λογοδοσία της δημοκρατικής κυβέρνησης.

Επαναλαμβάνουμε τη δέσμευσή μας να εγγυηθούμε και να προωθήσουμε την ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης και την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης ως κεντρικό στοιχείο των δημοκρατιών μας. Ως εκ τούτου, αποδίδουμε ιδιαίτερη σημασία στο έργο που διεξάγει το Συμβούλιο της Ευρώπης σε αυτόν τον τομέα και στηρίζουμε πλήρως τη Διακήρυξη και το Σχέδιο Δράσης που εγκρίθηκαν κατά την 7η Διάσκεψη Ευρωπαίων Υπουργών σχετικά με την πολιτική για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (Κίεβο, 10-11 Μαρτίου 2005). Ενθαρρύνουμε τη συνεργασία μεταξύ του Συμβουλίου της Ευρώπης και του ΟΑΣΕ σε αυτόν τον τομέα.

Η ισότιμη συμμετοχή γυναικών και ανδρών αποτελεί καίριο στοιχείο της δημοκρατίας. Ως εκ τούτου, επιβεβαιώνουμε τη δέσμευσή μας για επίτευξη πραγματικής ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών. Θα ενισχύσουμε την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στις εθνικές πολιτικές, θα εκπονήσουμε κατευθυντήριες γραμμές και μεθόδους για την επίτευξη περαιτέρω προόδου όσον αφορά την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, θα προωθήσουμε τη δημιουργία εθνικών μηχανισμών ισότητας και θα προαγάγουμε την εφαρμογή της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου που εγκρίθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη.

Καλούμε τα κράτη μέλη να αξιοποιήσουν τις συμβουλές και τη συνδρομή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη Δημοκρατία μέσω του Δικαίου («Επιτροπή της Βενετίας») για την περαιτέρω ανάπτυξη ευρωπαϊκών προτύπων ιδίως στον τομέα της λειτουργίας των δημοκρατικών θεσμών και του εκλογικού δικαίου. Για να διασφαλιστεί η εφαρμογή των ευρωπαϊκών προτύπων σε εθνικό επίπεδο θα πρέπει να επιταχυνθεί η συνεργασία της με τα συνταγματικά δικαστήρια και τα δικαστήρια αντίστοιχης δικαιοδοσίας που διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο εν προκειμένω.

Θα αξιοποιήσουμε πλήρως το δυναμικό του Συμβουλίου της Ευρώπης όσον αφορά τον καθορισμό προτύπων και θα προαγάγουμε την εφαρμογή και περαιτέρω ανάπτυξη των νομικών πράξεων και των μηχανισμών νομικής συνεργασίας του Οργανισμού, έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα της 26ης Διάσκεψης των Ευρωπαίων Υπουργών Δικαιοσύνης (Ελσίνκι, 7-8 Απριλίου 2005).

Αποφασίζουμε να αναπτύξουμε λειτουργίες αξιολόγησης και παροχής στήριξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης (CEPEJ) και να χρησιμοποιήσουμε καταλλήλως τις γνωμοδοτήσεις του Συμβουλευτικού Συμβουλίου Ευρωπαίων Δικαστών (CCJE) προκειμένου να βοηθήσουμε τα κράτη μέλη να απονέμουν δικαιοσύνη ισότιμα και γρήγορα και να αναπτύσσουν εναλλακτικά μέσα για τη διευθέτηση διαφορών.

Το δίκαιο ιθαγένειας σε όλες τις πτυχές του, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της απόκτησης ιθαγένειας, καθώς και το οικογενειακό δίκαιο αποτελούν σημεία στο οποία το Συμβούλιο της Ευρώπης επικεντρώνει την προσοχή του. Το Συμβούλιο, ως ο κατάλληλος διεθνής οργανισμός, θα συνεχίσει να αναπτύσσει τη δράση του σε αυτούς τους τομείς δικαίου.

4. Διασφάλιση της συμμόρφωσης των δεσμεύσεων που έχουν αναλάβει τα κράτη μέλη και προώθηση του πολιτικού διαλόγου

Το Συμβούλιο της Ευρώπης είναι ένα πανευρωπαϊκό πολιτικό φόρουμ που συγκεντρώνει κράτη μέλη τα οποία δεσμεύονται να προάγουν τον δημοκρατικό διάλογο και το κράτος δικαίου.

Θα συνεχίσουμε τις κοινές προσπάθειές μας προκειμένου να διασφαλίσουμε την αυστηρή συμμόρφωση με τις δεσμεύσεις των κρατών μελών για την τήρηση των κοινών προτύπων τα οποία έχουν προσυπογράψει. Ο καθορισμός προτύπων στον τομέα της δικαιοσύνης και σε άλλους συναφείς τομείς δικαίου, καθώς και οι διαδικασίες παρακολούθησης χωρίς διακρίσεις θα πρέπει να συνεχίσουν να χρησιμοποιούνται για να βοηθούν τα κράτη μέλη να αντιμετωπίζουν τα προβλήματα και να αναπτύσσουν τα νομικά συστήματά τους. Η παρακολούθηση πρέπει, ανάλογα με τις ανάγκες, να συνοδεύεται από τη συνδρομή και την τεχνική στήριξη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Σε αυτό το πλαίσιο, ενθαρρύνουμε τη συνεχή συνεργασία όσον αφορά την επιμόρφωση των δικαστών και των οργάνων επιβολής του νόμου.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης θα πρέπει να συνεχίσει να προάγει τον εποικοδομητικό διάλογο στο πλαίσιο της Επιτροπής Υπουργών και της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσής του. Το Κογκρέσο των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών πρέπει να συνεχίσει να προάγει την τοπική δημοκρατία και την αποκέντρωση, λαμβάνοντας υπόψη την εσωτερική οργάνωση των ενδιαφερόμενων χωρών, ούτως ώστε να αγγίζει όλα τα επίπεδα της ευρωπαϊκής κοινωνίας. Ο πολιτικός διάλογος θα πρέπει να αξιοποιεί το δυναμικό του Οργανισμού όσον αφορά την προώθηση της αμοιβαίας κατανόησης μεταξύ των κρατών μελών, ενισχύοντας έτσι την ενότητα στην Ευρώπη και συμβάλλοντας στη δέσμευση για οικοδόμηση μιας Ευρώπης χωρίς διαχωριστικές γραμμές.

Προς τον σκοπό αυτόν, το Συμβούλιο της Ευρώπης, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Ένωση, θα συνεχίσει να προάγει την ανταλλαγή ορθών πρακτικών όσον αφορά την ελεύθερη μετακίνηση των προσώπων, με σκοπό να βελτιώσει περαιτέρω τις επαφές και τις ανταλλαγές μεταξύ Ευρωπαίων σε όλη την ήπειρο.

5. Διεύρυνση του ρόλου της Τράπεζας Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης

Ζητούμε από την Τράπεζα Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης (CEB), επιβεβαιώνοντας ταυτόχρονα τον παραδοσιακό ρόλο της για λογαριασμό πληθυσμών σε δυσχερή θέση και όσον αφορά την κοινωνική συνοχή, να διευκολύνει επίσης, με βάση τα δικά της μέσα δράσης, την εφαρμογή πολιτικών που στοχεύουν στην εδραίωση της δημοκρατίας, την προαγωγή του κράτους δικαίου και τον σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου, κυρίως στον τομέα της επιμόρφωσης δικαστών, δημόσιων υπαλλήλων και άλλων φορέων του δημόσιου βίου, καθώς και της οργάνωσης, της λειτουργίας και της υποδομής των διοικητικών και δικαστικών δημόσιων υπηρεσιών.

ΙΙ - ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

1. Καταπολέμηση της τρομοκρατίας

Καταδικάζουμε απερίφραστα την τρομοκρατία, η οποία συνιστά απειλή και μείζονα πρόκληση για τις κοινωνίες μας. Απαιτεί μια σθεναρή, ενωμένη απόκριση από την Ευρώπη, ως αναπόσπαστο μέρος των παγκόσμιων αντιτρομοκρατικών προσπαθειών υπό την ηγεσία των Ηνωμένων Εθνών. Δεχόμαστε με ικανοποίηση τη νέα Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την πρόληψη της τρομοκρατίας η οποία άνοιξε προς υπογραφή στη διάρκεια της Διάσκεψης Κορυφής και εφιστούμε την προσοχή σε άλλα μέσα και έγγραφα που το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει καταρτίσει μέχρι στιγμής σε σχέση με την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Καλούμε όλα τα κράτη μέλη να τηρούν τα δικαιώματα του ανθρώπου και να προστατεύουν τα θύματα στο πλαίσιο της καταπολέμησης αυτής της μάστιγας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που κατάρτισε το Συμβούλιο της Ευρώπης το 2002 και το 2005 αντιστοίχως.

Θα προσδιορίσουμε και άλλα στοχευμένα μέτρα για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και τη διασφάλιση στενής συνεργασίας και συντονισμού των κοινών αντιτρομοκρατικών προσπαθειών με άλλους διεθνείς οργανισμούς, ιδίως με τα Ηνωμένα Έθνη.

2. Καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος

Η Ομάδα Κρατών κατά της Διαφθοράς (GRECO) έχει αποδείξει την αποτελεσματικότητά της. Κατά συνέπεια, απευθύνουμε έκκληση στα κράτη μέλη που δεν έχουν ακόμη γίνει μέλη της να το πράξουν το συντομότερο δυνατόν και να επικυρώσουν τις συμβάσεις ποινικού και αστικού δικαίου σχετικά με τη διαφθορά. Εφόσον η διαφθορά αποτελεί παγκόσμιο φαινόμενο, το Συμβούλιο της Ευρώπης θα εντείνει τη συνεργασία του με τον ΟΟΣΑ και τα Ηνωμένα Έθνη για την καταπολέμησή

της σε παγκόσμιο επίπεδο. Η αύξηση των μελών της GRECO και η περαιτέρω διεύρυνσή της σε κράτη που δεν είναι μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης θα βοηθήσει να επιτευχθεί αυτός ο στόχος.

Επικροτούμε επίσης τις εργασίες της MONEYVAL για την παρακολούθηση των μέτρων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η MONEYVAL θα πρέπει να συνεχίσει να ενισχύει τους δεσμούς της με την Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (FATF) υπό την αιγίδα του ΟΟΣΑ.

Δεχόμαστε με ικανοποίηση την αναθεώρηση της Σύμβασης του 1990 για τη νομιμοποίηση, ανίχνευση, κατάσχεση και δήμευση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και το άνοιγμα προς υπογραφή της αναθεωρημένης Σύμβασης στη Διάσκεψη Κορυφής. Ζητούμε την υπογραφή και επικύρωσή της.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης θα συνεχίσει να εφαρμόζει τα προγράμματα τεχνικής βοήθειας του για τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη. Θα στηρίξει επίσης την ενισχυμένη διεθνή συνεργασία για την καταπολέμηση του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος και της διακίνησης ναρκωτικών.

3. Καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων

Καταδικάζουμε απερίφραστα την εμπορία ανθρώπων η οποία υπονομεύει την απόλαυση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και συνιστά καταπάτηση της αξιοπρέπειας και της ακεραιότητας του ανθρώπου. Δεχόμαστε με ικανοποίηση το άνοιγμα προς υπογραφή, στη Διάσκεψη Κορυφής, της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων και ζητούμε την ευρύτερη δυνατή επικύρωσή της και την ταχεία θέση της σε ισχύ. Πρόκειται για ένα σημαντικότατο βήμα στο πλαίσιο της καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων. Θα ενισχύσει την πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων, την αποτελεσματική δίωξη των δραστών της και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των θυμάτων. Ο ανεξάρτητος μηχανισμός παρακολούθησης που προβλέπει η Σύμβαση θα διασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή της από τα συμβαλλόμενα μέρη. Θα διασφαλίσουμε τη στενή συνεργασία μεταξύ του Συμβουλίου της Ευρώπης, των Ηνωμένων Εθνών, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΟΑΣΕ σε αυτόν τον τομέα.

4. Καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών

Το Συμβούλιο της Ευρώπης θα λάβει μέτρα για να καταπολεμήσει τη βία κατά των γυναικών, συμπεριλαμβανομένης της ενδοοικογενειακής βίας. Θα συγκροτήσει ομάδα δράσης που θα αξιολογήσει την πρόοδο σε εθνικό επίπεδο και θα θεσπίσει μέσα ποσοτικού προσδιορισμού των εξελίξεων σε πανευρωπαϊκό επίπεδο με σκοπό να καταρτίσει προτάσεις για δράση. Θα προετοιμαστεί και θα διεξαχθεί πανευρωπαϊκή εκστρατεία για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, συμπεριλαμβανομένης της ενδοοικογενειακής βίας, σε στενή συνεργασία με άλλους ευρωπαϊκούς και εθνικούς φορείς, συμπεριλαμβανομένων ΜΚΟ.

5. Καταπολέμηση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο και ενίσχυση των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην κοινωνία της πληροφορίας

Επιβεβαιώνουμε τη σημασία του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην κοινωνία της πληροφορίας, ιδίως της ελευθερίας έκφρασης και πληροφόρησης και του δικαιώματος σεβασμού της ιδιωτικής ζωής.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης θα εκπονήσει περαιτέρω αρχές και κατευθυντήριες γραμμές για να διασφαλίσει τον σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του κράτους δικαίου στην κοινωνία της πληροφορίας. Θα αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που θέτει η χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας (ΤΠΕ) με σκοπό την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου από παραβιάσεις που απορρέουν από την κατάχρηση ΤΠΕ.

Θα αναλάβουμε επίσης πρωτοβουλίες ούτως ώστε τα κράτη μέλη μας να χρησιμοποιήσουν τις ευκαιρίες που παρέχει η κοινωνία της πληροφορίας. Εν προκειμένω, το Συμβούλιο της Ευρώπης θα εξετάσει πώς οι ΤΠΕ μπορούν να προαγάγουν τη δημοκρατική μεταρρύθμιση και πρακτική. Το Συμβούλιο της Ευρώπης θα συνεχίσει το έργο του σχετικά με τα παιδιά στην κοινωνία της πληροφορίας, ιδίως όσον αφορά την ανάπτυξη των δεξιοτήτων γραμματισμού στα μέσα επικοινωνίας και τη διασφάλιση της προστασίας τους έναντι επιβλαβούς περιεχομένου.

Καταδικάζουμε όλες τις μορφές χρήσης ΤΠΕ για την προώθηση εγκληματικών δραστηριοτήτων. Ως εκ τούτου, καλούμε όλα τα κράτη μέλη να υπογράψουν και να επικυρώσουν τη Σύμβαση για το Έγκλημα στον Κυβερνοχώρο και να εξετάσουν την υπογραφή του πρόσθετου Πρωτοκόλλου της όσον αφορά την ποινικοποίηση πράξεων ρατσιστικής και ξενοφοβικής φύσης που διαπράττονται μέσω συστημάτων υπολογιστών, καθώς πρόκειται για τα πρώτα διεθνή δεσμευτικά κείμενα σχετικά με το θέμα αυτό.

6. Προώθηση της ηθικής στη βιοϊατρική

Το Συμβούλιο της Ευρώπης θα συνεχίσει τις εργασίες του για τον καθορισμό προτύπων στον τομέα της βιοηθικής. Ενθαρρύνουμε την υπογραφή του Πρωτοκόλλου σχετικά με τις Μεταμοσχεύσεις, την έγκριση των διατάξεων που αντιστοιχούν στις συστάσεις για την ξενομεταμόσχευση και την πραγματοποίηση περαιτέρω εργασιών σχετικά με τη χρήση γενετικών δοκιμών εκτός του ιατρικού πεδίου, που συνεπάγονται διακρίσεις όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση και την ασφάλιση.

7. Προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης

Αναλαμβάνουμε τη δέσμευση να βελτιώσουμε την ποιότητα ζωής των πολιτών. Ως εκ τούτου, το Συμβούλιο της Ευρώπης, με βάση τα υφιστάμενα μέσα, θα αναπτύξει περαιτέρω και θα στηρίξει ολοκληρωμένες πολιτικές στους τομείς του περιβάλλοντος, του τοπίου, της χωροταξίας και της πρόληψης και διαχείρισης φυσικών καταστροφών, από την προοπτική της αειφόρου ανάπτυξης.

III - ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΜΙΑΣ ΠΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥΣ

Είμαστε πεπεισμένοι ότι η κοινωνική συνοχή, καθώς και η εκπαίδευση και ο πολιτισμός, είναι ουσιώδεις παράγοντες που επιτρέπουν την αποτελεσματική εφαρμογή των βασικών αξιών του Συμβουλίου της Ευρώπης στις κοινωνίες μας και τη μακροπρόθεσμη ασφάλεια των Ευρωπαίων. Ως εκ τούτου, το Συμβούλιο της Ευρώπης θα προωθήσει ένα μοντέλο δημοκρατικής κουλτούρας, που στηρίζει το δίκαιο και τους θεσμούς και στο οποίο συμμετέχουν ενεργά η κοινωνία των πολιτών και οι πολίτες.

1. Διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής

Το Συμβούλιο της Ευρώπης θα εντείνει τις εργασίες του στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής με βάση τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη και άλλες συναφείς πράξεις. Το κεντρικό καθήκον είναι να καθοριστούν από κοινού μέσα και λύσεις που θα μπορούσαν να αποδειχθούν αποτελεσματικά στην καταπολέμηση της φτώχειας και του αποκλεισμού, διασφαλίζοντας την ισότιμη πρόσβαση σε κοινωνικά δικαιώματα και την προστασία των ευπαθών ομάδων. Το Συμβούλιο της Ευρώπης, ενεργώντας ως φόρουμ πανευρωπαϊκής συνεργασίας στον κοινωνικό τομέα, θα εκπονήσει συστάσεις και θα προωθήσει την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών σε αυτούς τους τομείς και επίσης θα ενισχύσει την παροχή στήριξης στα κράτη μέλη.

Αναθέτουμε στην Επιτροπή Υπουργών να διορίσει ομάδα δράσης υψηλού επιπέδου η οποία θα αναθεωρήσει τη στρατηγική του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προώθηση της κοινωνικής συνοχής στον 21ο αιώνα, στο πλαίσιο των επιτευγμάτων του Οργανισμού σε αυτόν τον τομέα. Οι πολιτικές για την προώθηση της κοινωνικής συνοχής πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις προκλήσεις που θέτει η γήρανση του πληθυσμού και άλλες κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις.

Συμφωνούμε ότι η προστασία της υγείας ως κοινωνικού δικαιώματος του ανθρώπου είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την κοινωνική συνοχή και την οικονομική σταθερότητα. Στηρίζουμε την εφαρμογή στρατηγικής ολοκληρωμένης προσέγγισης όσον αφορά την υγεία και τις δραστηριότητες που σχετίζονται με αυτήν. Πιο συγκεκριμένα, θα εντείνουμε τις εργασίες σχετικά με την ισότιμη πρόσβαση σε περίθαλψη κατάλληλης ποιότητας και σε υπηρεσίες που καλύπτουν τις ανάγκες του πληθυσμού των κρατών μελών μας. Ο προσδιορισμός προτύπων για την περίθαλψη με προσανατολισμό στον ασθενή θα αποτελέσουν βασική συνιστώσα αυτής της δραστηριότητας.

Επιβεβαιώνουμε τη δέσμευσή μας να καταπολεμήσουμε όλες τις μορφές αποκλεισμού και ανασφάλειας των κοινοτήτων Ρομά στην Ευρώπη και να προωθήσουμε την πλήρη και αποτελεσματική ισότητά τους. Αναμένουμε ότι το Ευρωπαϊκό Φόρουμ των Ρομά και των

Πλανοβίων θα αποτελέσει βήμα έκφρασης για τους Ρομά και τους Πλανόβιους με την ενεργή στήριξη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Θα προχωρήσουμε σε ενέργειες για να καθιερώσουμε συνεργασία μεταξύ του Συμβουλίου της Ευρώπης, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΟΑΣΕ σε αυτόν τον τομέα.

Θα εδραιώσουμε το έργο του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με θέματα αναπηρίας και θα στηρίξουμε την έγκριση και εφαρμογή δεκαετούς σχεδίου δράσης που αποσκοπεί στην επίτευξη αποφασιστικής προόδου όσον αφορά τη διασφάλιση ίσων δικαιωμάτων για άτομα με αναπηρίες.

2. Οικοδόμηση μιας Ευρώπης για τα παιδιά

Είμαστε αποφασισμένοι να προωθήσουμε αποτελεσματικά τα δικαιώματα του παιδιού και να συμμορφωθούμε πλήρως με τις υποχρεώσεις που ορίζει η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Η προοπτική των δικαιωμάτων του παιδιού θα ενσωματωθεί σε όλες τις δραστηριότητες του Συμβουλίου της Ευρώπης και πρέπει να διασφαλιστεί ο αποτελεσματικός συντονισμός των δραστηριοτήτων που αφορούν τα παιδιά εντός του Οργανισμού.

Θα λάβουμε συγκεκριμένα μέτρα για να εξαλείψουμε κάθε μορφή βίας κατά των παιδιών. Ως εκ τούτου, αποφασίζουμε να θεσπίσουμε τριετές πρόγραμμα δράσης για την αντιμετώπιση των κοινωνικών, νομικών, υγειονομικών και εκπαιδευτικών διαστάσεων των διαφόρων μορφών βίας κατά των παιδιών. Θα εκπονήσουμε επίσης μέτρα για την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών, συμπεριλαμβανομένων νομικών πράξεων εφόσον είναι αναγκαίο, και θα καλέσουμε την κοινωνία των πολιτών να συμμετάσχει σε αυτή τη διαδικασία. Ο συντονισμός με τα Ηνωμένα Έθνη σε αυτόν τον τομέα είναι ουσιώδης, ιδίως σε σχέση με την ανάληψη δράσης σε συνέχεια του προαιρετικού πρωτοκόλλου της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την Εμπορία Παιδιών, την Παιδική Πορνεία και Παιδική Πορνογραφία.

3. Εκπαίδευση: προώθηση της δημοκρατικής ιδιότητας του πολίτη στην Ευρώπη

Τα καθήκοντα της οικοδόμησης μιας κοινωνίας βασιζόμενης στη γνώση και της προαγωγής μιας δημοκρατικής κουλτούρας μεταξύ των πολιτών μας απαιτούν μεγαλύτερη προσπάθεια εκ μέρους του Συμβουλίου της Ευρώπης στον τομέα της εκπαίδευσης με στόχο να διασφαλιστεί η πρόσβαση στην εκπαίδευση για όλους τους νέους στην Ευρώπη, να βελτιωθεί η ποιότητά της και να προαχθεί, μεταξύ άλλων, η ολοκληρωμένη εκπαίδευση σε θέματα δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Θα αξιοποιήσουμε στο έπακρο την ευκαιρία να ευαισθητοποιήσουμε το κοινό όσον αφορά τα ευρωπαϊκά πρότυπα και αξίες που προβλέπονται στο «Ευρωπαϊκό Έτος Ιδιότητας του Πολίτη μέσω της Εκπαίδευσης». Το Συμβούλιο της Ευρώπης θα βασιστεί στο έργο του όσον αφορά την εκμάθηση γλωσσών και την αναγνώριση διπλωμάτων και τίτλων σπουδών. Θα συνεχίσει να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαδικασία της Μπολόνια με σκοπό τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτερης Εκπαίδευσης μέχρι το 2010. Θα προωθήσει ενεργά τη συνεργασία και τη δικτύωση στον τομέα της εκπαίδευσης και τις ανταλλαγές φοιτητών σε όλα τα επίπεδα.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης θα ενισχύσει όλες τις ευκαιρίες για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, στους τομείς της εκπαίδευσης για τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη, τα δικαιώματα του ανθρώπου, την ιστορία και τη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Θα προωθήσει συναφή διαπολιτισμικά προγράμματα και ανταλλαγές στο επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τόσο εντός της Ευρώπης όσο και με γειτονικές χώρες.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης θα αναπτύξει επίσης περαιτέρω το δίκτυο σχολών πολιτικών σπουδών του με σκοπό να προαγάγει τις ευρωπαϊκές βασικές αξίες μεταξύ των νέων γενιών.

4. Ανάπτυξη συνεργασίας με τους νέους

Θα εντείνουμε τις προσπάθειές μας για ενδυνάμωση των νέων ούτως ώστε να συμμετέχουν ενεργά σε δημοκρατικές διαδικασίες προκειμένου να μπορούν να συνεισφέρουν στην προαγωγή των βασικών αξιών μας. Τα Κέντρα Νεολαίας του Συμβουλίου της Ευρώπης και το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Νεολαίας αποτελούν σημαντικά μέσα προς τον σκοπό αυτόν. Θα ενσωματώσουμε την προοπτική των νέων σε όλες τις δραστηριότητες του Συμβουλίου της Ευρώπης. Για να προαγάγουμε τη διαφορετικότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή στην κοινωνία, αποφασίζουμε την έναρξη πανευρωπαϊκής εκστρατείας για τους νέους, υπό το πνεύμα της «Ευρωπαϊκής Εκστρατείας Νέων κατά του ρατσισμού, της ξενοφοβίας, του αντισημιτισμού και της μισαλλοδοξίας» (1995).

Το Συμβούλιο της Ευρώπης θα αναπτύξει περαιτέρω τη μοναδική θέση του στον τομέα της νεολαίας. Θα συνεχίσει να βοηθά τα κράτη μέλη στην ανάπτυξη εθνικών και τοπικών μέσων πολιτικής και θα προωθεί ενεργά τις ανταλλαγές και την κινητικότητα των νέων στην Ευρώπη.

5. Προστασία και προώθηση της πολιτισμικής πολυμορφίας

Ο σεβασμός και η προώθηση της πολιτισμικής πολυμορφίας με βάση τις αξίες του Συμβουλίου της Ευρώπης αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη κοινωνιών βασιζόμενων στην αλληλεγγύη. Ως εκ τούτου, το Συμβούλιο της Ευρώπης θα αναπτύξει στρατηγικές για τη διαχείριση και την προώθηση της πολιτισμικής πολυμορφίας, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα τη συνοχή των κοινωνιών. Στηρίζουμε την έγκριση σύμβασης για την πολιτισμική πολυμορφία από την UNESCO.

Θα ενθαρρύνουμε τον διάλογο σχετικά με τον ρόλο του πολιτισμού στη σύγχρονη Ευρώπη και θα καθορίσουμε τρόπους για να στηρίξουμε την πολυμορφία και την καλλιτεχνική δημιουργικότητα, προασπιζόμενοι τον πολιτισμό ως φορέα διάδοσης αξιών. Θα ληφθούν μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης σε πολιτισμικά επιτεύγματα και στην πολιτιστική κληρονομιά με την προώθηση πολιτισμικών δραστηριοτήτων και ανταλλαγών.

6. Προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου

Θα ενθαρρύνουμε συστηματικά τον διαπολιτισμικό και διαθρησκευτικό διάλογο, με βάση τα καθολικά δικαιώματα του ανθρώπου, ως μέσο προώθησης της συνείδησης, της κατανόησης, της συμφιλίωσης και της ανοχής, καθώς και πρόληψης των διενέξεων και διασφάλισης της ένταξης και της συνοχής της κοινωνίας. Πρέπει να διασφαλιστεί η ενεργή συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών σε αυτόν τον διάλογο, στον οποίο άνδρες και γυναίκες θα πρέπει να μπορούν να συμμετέχουν ισότιμα. Τα ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι πολιτισμικές και θρησκευτικές μειονότητες μπορούν συχνά να αντιμετωπίζονται καλύτερα σε τοπικό επίπεδο. Ως εκ τούτου, καλούμε το Κογκρέσο των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών να συμμετάσχει ενεργά σε αυτά τα ζητήματα και να προαγάγει βέλτιστες πρακτικές.

Θα ενισχύσουμε τη συνεργασία και τον συντονισμό τόσο εντός του Συμβουλίου της Ευρώπης όσο και με άλλους περιφερειακούς και διεθνείς οργανισμούς. Προς τον σκοπό αυτόν, θα διοριστεί συντονιστής για τον διαπολιτισμικό διάλογο εντός του Συμβουλίου της Ευρώπης που θα παρακολουθεί, σε συνεργασία με τις υφιστάμενες δομές, την εφαρμογή των πρακτικών προγραμμάτων του Οργανισμού και θα διασφαλίζει τον συντονισμό με άλλους οργανισμούς.

Έχοντας την πεποίθηση ότι ο διάλογος μεταξύ πολιτισμών διευκολύνεται επίσης με την ακριβή κατανόηση της ιστορίας, επικροτούμε το έργο του Συμβουλίου της Ευρώπης όσον αφορά τη διδασκαλία της ιστορίας και άλλα συναφή σχέδια, και αποφασίζουμε να εντείνουμε τις προσπάθειές μας προς αυτή την κατεύθυνση. Ενθαρρύνουμε την πιο ενεργή συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών σε αυτές τις εργασίες.

Αναλαμβάνουμε τη δέσμευση για έναν νέο διάλογο μεταξύ της Ευρώπης και των γειτονικών περιοχών της - τη νότια Μεσόγειο, τη Μέση Ανατολή και την Κεντρική Ασία - με βάση τις προαναφερόμενες αρχές. Αναγνωρίζουμε τον ρόλο του Κέντρου Βορρά-Νότου στην προώθηση αυτού του διαλόγου, καθώς και της αποστολής του να προάγει την ευαισθητοποίηση σε διαπολιτισμικά και αναπτυξιακά ζητήματα σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

7. Προώθηση του αθλητισμού

Δίνουμε μεγάλη σημασία στην αποτελεσματική λειτουργία της Σύμβασης κατά της Φαρμακοδιέγερσης (ντόπινγκ) και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τη Βία και την Ανάρμοστη Συμπεριφορά των Θεατών σε Αθλητικές Εκδηλώσεις και ιδίως σε Ποδοσφαιρικούς Αγώνες, οι οποίες αποτελούν κείμενα αναφοράς στο διεθνές δίκαιο. Σύμφωνα με τη Σύσταση R(99)9 της Επιτροπής Υπουργών σχετικά με τον ρόλο του αθλητισμού στην προώθηση της κοινωνικής συνοχής (Committee of Ministers Recommendation R(99)9 on the role of sport in furthering social cohesion), συνιστούμε τη συνέχιση των δραστηριοτήτων του Συμβουλίου της Ευρώπης οι οποίες λειτουργούν ως σημείο αναφοράς στον τομέα του αθλητισμού.

8. Διαχείριση της μετανάστευσης

Έχουμε επίγνωση της σημασίας των μετακινήσεων πληθυσμών εντός της Ευρώπης και από άλλες ηπείρους προς την Ευρώπη. Η διαχείριση αυτής της μετανάστευσης αποτελεί μείζονα πρόκληση στην Ευρώπη του 21ου αιώνα. Ως εκ τούτου, θεωρούμε ότι το Συμβούλιο της Ευρώπης θα πρέπει να συνεχίσει τις δραστηριότητές του σε αυτόν τον τομέα, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Ένωση, για να συνεισφέρει σε μια πιο ισορροπημένη διαχείριση της μετανάστευσης σε όλη την Ευρώπη.

IV - ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Αναλαμβάνουμε τη σθεναρή δέσμευση να διασφαλίσουμε στενή συνεργασία και συντονισμό όσον αφορά τη διεθνή δράση, ιδίως σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ως εκ τούτου, το Συμβούλιο της Ευρώπης, η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο ΟΑΣΕ θα εργαστούν στο πλαίσιο ενισχυμένης συνέργειας και συμπληρωματικότητας με βάση τις αντίστοιχες αρμοδιότητες και ειδικές γνώσεις τους.

1. Σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση

Λαμβάνοντας υπόψη τη σημαντική συνεισφορά του στη δημοκρατία, τη συνοχή και τη σταθερότητα στην Ευρώπη, καλούμε το Συμβούλιο της Ευρώπης:

- να ενισχύσει τις σχέσεις του με την Ευρωπαϊκή Ένωση ούτως ώστε τα επιτεύγματα και οι μελλοντικές εργασίες καθορισμού προτύπων του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης να λαμβάνονται υπόψη δεόντως στις αντίστοιχες δραστηριότητές τους·

- να ενισχύσει τη συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Ένωση στον τομέα των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, της προαγωγής της πλουραλιστικής δημοκρατίας και του κράτους δικαίου·

- να ενισχύσει τη συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Ένωση σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος, ιδίως στον νομικό, πολιτιστικό, κοινωνικό τομέα και τον τομέα της νεολαίας, συμπεριλαμβανομένων κοινών προγραμμάτων και συνεργασίας με εξειδικευμένα όργανα του Συμβουλίου της Ευρώπης, όπως η Επιτροπή της Βενετίας, η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων, η Ομάδα Κρατών κατά της Διαφθοράς, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας, ο Επίτροπος για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης.

Με βάση τις προσαρτώμενες κατευθυντήριες γραμμές, θα καταρτιστεί μνημόνιο συνεννόησης μεταξύ του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη δημιουργία νέου πλαισίου ενισχυμένης συνεργασίας και πολιτικού διαλόγου. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στο πώς η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν καλύτερα τα διαθέσιμα μέσα και όργανα του Συμβουλίου της Ευρώπης και στο πώς όλα τα μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης θα μπορούσαν να ωφεληθούν από τους στενότερους δεσμούς με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

2. Σχέσεις με τον ΟΑΣΕ

Ενθαρρύνουμε το Συμβούλιο της Ευρώπης να επιταχύνει και να εξορθολογίσει τη συνεργασία με τον ΟΑΣΕ, με βάση τα ειδικά καθήκοντα και συγκριτικά πλεονεκτήματά τους, αποφεύγοντας τις διπλές προσπάθειες. Πιο συγκεκριμένα, ζητούμε στενότερη συνεργασία με τον ΟΑΣΕ στους τομείς προτεραιότητας που προσδιορίστηκαν από τη Συντονιστική Ομάδα και εν συνεχεία εγκρίθηκαν από τα διοικητικά όργανα των δύο οργανισμών, με αφετηρία την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, την προστασία των δικαιωμάτων προσώπων που ανήκουν σε εθνικές μειονότητες, τη δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων και την προαγωγή της ανοχής και της απαγόρευσης των διακρίσεων.

Εν προκειμένω, δεχόμαστε με ικανοποίηση την προσαρτώμενη κοινή διακήρυξη σχετικά με την ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ του Συμβουλίου της Ευρώπης και του ΟΑΣΕ.

3. Σχέσεις με τα Ηνωμένα Έθνη

Ενθαρρύνουμε το Συμβούλιο της Ευρώπης να εντείνει τη συνεργασία με τα Ηνωμένα Έθνη και τους εξειδικευμένους οργανισμούς τους, ούτως ώστε αφενός να προαγάγουν τις καθολικές αξίες

που μοιράζονται τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης στον τομέα των δικαιωμάτων του ανθρώπου και αφετέρου να επιτύχουν τους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας στην Ευρώπη που έχουν θέσει τα Ηνωμένα Έθνη, μεταξύ άλλων ιδίως το δικαίωμα κάθε ανθρώπου να ζει σε ένα ισορροπημένο, υγιές περιβάλλον.

V - ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ: ΕΝΑ ΔΙΑΦΑΝΕΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Αναθέτουμε στην Επιτροπή Υπουργών να λάβει μέτρα για να διασφαλίσει την ταχεία εφαρμογή του παρόντος Σχεδίου Δράσης από τα διάφορα όργανα του Συμβουλίου της Ευρώπης, σε συνδυασμό με άλλους ευρωπαϊκούς ή διεθνείς οργανισμούς κατά περίπτωση.

Ως επείγουσα προτεραιότητα, αναθέτουμε στην Επιτροπή Υπουργών και στον Γενικό Γραμματέα, επικουρούμενους από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες, να δώσουν νέα ώθηση στη διαδικασία μεταρρύθμισης των οργανωτικών δομών και των μεθόδων εργασίας του Συμβουλίου της Ευρώπης. Βασιζόμενη στις προσπάθειες που ήδη έχουν γίνει, η διαδικασία θα πρέπει να θέτει ως στόχο την αποτελεσματική λειτουργία του Οργανισμού σύμφωνα με τους στόχους του, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη για περιορισμούς στον προϋπολογισμό. Ειδική προσοχή θα πρέπει να δοθεί σε πρωτοβουλίες που θα ενισχύσουν περαιτέρω τη διαφάνεια, την αποδοτικότητα από την πλευρά του κόστους καθώς και την εσωτερική συνεργασία και ανταλλαγή γνώσεων.

Αυτή η διαδικασία μεταρρύθμισης θα υπόκειται σε τακτικές εκθέσεις προόδου προς την Επιτροπή Υπουργών. Θα συζητηθεί στη Συνεδρίαση των Υπουργών τον Μάιο του 2006.

Παράρτημα 1

ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ
όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. Το Συμβούλιο της Ευρώπης και η Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζουν τη σχέση τους σε όλα τα θέματα κοινού ενδιαφέροντος, ιδίως την προαγωγή και την προστασία της πλουραλιστικής δημοκρατίας, τον σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου, των θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου, την πολιτική και νομική συνεργασία, την κοινωνική συνοχή και τις πολιτιστικές ανταλλαγές. Αυτές οι κοινές αξίες σχηματίζουν τα θεμέλια της δημοκρατικής σταθερότητας και ασφάλειας τις οποίες προσδοκούν οι κοινωνίες και οι πολίτες μας, συμβάλλουν στην επίτευξη μεγαλύτερης συνοχής στην Ευρώπη και προάγουν την ενότητα συνολικά.

2. Η ενισχυμένη συνεργασία και η συμπληρωματικότητα θα πρέπει να διέπουν τη μελλοντική σχέση μεταξύ του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να ενισχυθεί η έμπρακτη συνεργασία σε όλους τους τομείς κοινού ενδιαφέροντος.

3. Ο κοινός στόχος για μια Ευρώπη χωρίς νέες διαχωριστικές γραμμές μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα με την κατάλληλη χρήση των κανόνων και προτύπων, καθώς και της εμπειρίας και της εμπειρογνωμοσύνης που έχει αναπτύξει το Συμβούλιο της Ευρώπης εδώ και πάνω από μισό αιώνα.

4. Η έγκαιρη προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ΕΣΔΑ θα συνέβαλε σθεναρά στη διασφάλιση της συνεκτικότητας στον τομέα των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ευρώπη. Οι προπαρασκευαστικές εργασίες θα πρέπει να επισπευσθούν ούτως ώστε αυτή η προσχώρηση να μπορέσει να λάβει χώρα το συντομότερο δυνατόν μετά τη θέση σε ισχύ της Συνταγματικής Συνθήκης. Λαμβάνοντας υπόψη τις αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η προσχώρηση σε άλλες συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης και η συμμετοχή σε μηχανισμούς του Συμβουλίου της Ευρώπης θα πρέπει να εξεταστεί με βάση αναλυτική αξιολόγηση.

5. Η νομική συνεργασία μεταξύ του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει να συνεχιστεί και να αναπτυχθεί περαιτέρω ως χρήσιμη και κατάλληλη προς όφελος όλων των Ευρωπαίων πολιτών, μεταξύ άλλων με την επιδίωξη για μεγαλύτερη συμπληρωματικότητα μεταξύ των νομικών κειμένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα επιδιώξει να μεταφέρει τις πτυχές των Συμβάσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

6. Το Συμβούλιο της Ευρώπης, με βάση την εμπειρογνωμοσύνη του και μέσω των διαφόρων οργάνων του, θα συνεχίσει να παρέχει στήριξη και συμβουλές στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ιδίως στους τομείς των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου.

7. Η συνεργασία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των εξειδικευμένων οργάνων του Συμβουλίου της Ευρώπης θα πρέπει να ενισχυθεί. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει πιο συγκεκριμένα να αξιοποιήσει στο έπακρο την εμπειρογνωμοσύνη του Συμβουλίου της Ευρώπης σε τομείς όπως τα δικαιώματα του ανθρώπου, η ενημέρωση, το έγκλημα στον κυβερνοχώρο, η βιοηθική, η εμπορία ανθρώπων και το οργανωμένο έγκλημα, όπου απαιτείται δράση εντός του πεδίου αρμοδιότητάς της.

8. Ο μελλοντικός Οργανισμός Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει, αφότου ιδρυθεί, να αποτελέσει μια ευκαιρία για την περαιτέρω ενίσχυση της συνεργασίας με το Συμβούλιο της Ευρώπης και να συμβάλει στη μεγαλύτερη συνεκτικότητα και συμπληρωματικότητα.

9. Έχοντας υπόψη τον κοινό στόχο για ενίσχυση της δημοκρατικής σταθερότητας στην Ευρώπη, το Συμβούλιο της Ευρώπης και η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να αυξήσουν τις κοινές τους προσπάθειες για ενισχυμένες πανευρωπαϊκές σχέσεις, συμπεριλαμβανομένης της περαιτέρω συνεργασίας στις χώρες που συμμετέχουν στην Πολιτική Γειτονίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στις διαδικασίες Σταθεροποίησης και Σύνδεσης.

10. Προκειμένου να επιτευχθεί ποιοτική βελτίωση της σχέσης, και οι δύο Οργανισμοί θα πρέπει να εργαστούν προς την κατεύθυνση της ανάληψης από κοινού δραστηριοτήτων, όταν αυτές προσθέτουν αξία στις αντίστοιχες προσπάθειές τους. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Συμβούλιο της Ευρώπης θα πρέπει να πραγματοποιούν τακτικές διαβουλεύσεις σε όλα τα ενδεδειγμένα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένου του πολιτικού επιπέδου, ούτως ώστε να αξιοποιούν καλύτερα την αντίστοιχη εμπειρογνωμοσύνη τους. Αυτές οι διαβουλεύσεις θα βοηθούσαν στον καλύτερο συντονισμό της πολιτικής και της δράσης και στην περαιτέρω παρακολούθηση της συνεχιζόμενης συνεργασίας. Επιπροσθέτως, η παρουσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει να ενισχυθεί με την ίδρυση μόνιμου γραφείου στο Συμβούλιο της Ευρώπης το συντομότερο δυνατόν.

Παράρτημα 2

Δήλωση σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ του Συμβουλίου της Ευρώπης και του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη

Τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και τα συμμετέχοντα κράτη του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη,

Υπενθυμίζοντας τις αποφάσεις που ελήφθησαν τον Δεκέμβριο του 2004 από την Επιτροπή των Αναπληρωτών Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης (αριθ. CM/865/01122004) και το Μόνιμο Συμβούλιο του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (αριθ. 637),

Αναγνωρίζοντας την ανάγκη προσαρμογής των σχέσεων μεταξύ των δύο Οργανισμών στο μεταβαλλόμενο διεθνές περιβάλλον, με τον δέοντα σεβασμό προς τους στόχους και τις αρχές που κατοχυρώνονται στο Καταστατικό του Συμβουλίου της Ευρώπης και στον Χάρτη για την Ευρωπαϊκή Ασφάλεια του ΟΑΣΑ και σε άλλα συμφωνηθέντα έγγραφα και αποφάσεις των δύο Οργανισμών,

Αποφασισμένα να επιδιώξουν μια ολοκληρωμένη και ελεύθερη Ευρώπη χωρίς διαχωριστικές γραμμές, βασιζόμενη σε κοινές αξίες και στην κοινή δέσμευση όσον αφορά τη δημοκρατία, τον σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου, το κράτος δικαίου, την ολοκληρωμένη ασφάλεια, την κοινωνική δικαιοσύνη και την οικονομία της αγοράς,

Με την πεποίθηση ότι, για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, οι δύο Οργανισμοί πρέπει να συνεργαστούν στενότερα για τον προσδιορισμό αποτελεσματικών συντονισμένων ενεργειών αντιμετώπισης των απειλών και των προκλήσεων του 21ου αιώνα, με βάση τις αρχές της συμπληρωματικότητας, της διαφάνειας και του δημοκρατικού ελέγχου, σεβόμενοι ταυτόχρονα την αυτονομία, τα διαφορετικά μέλη και τα ξεχωριστά καθήκοντα κάθε Οργανισμού,

Αποφασισμένα να στηρίξουν αυτή την ενισχυμένη συνεργασία στο ισχύον νομικό κεκτημένο του Συμβουλίου της Ευρώπης και στις πολιτικές δεσμεύσεις του ΟΑΣΕ,

Επικροτώντας τις εργασίες που έχει δρομολογήσει η Συντονιστική Ομάδα που συγκροτήθηκε τον Δεκέμβριο του 2004, οι οποίες καταδεικνύουν τη δέσμευση των κρατών μελών και των συμμετεχόντων κρατών για ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ των δύο Οργανισμών,

Καλούν τη Συντονιστική Ομάδα να δώσει προτεραιότητα στο πλαίσιο των εργασιών της στη διατύπωση συγκεκριμένων συστάσεων για το πώς μπορεί να προαχθεί ο συντονισμός και η συνεργασία μεταξύ των δύο Οργανισμών σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος, λαμβάνοντας υπόψη τις αντίστοιχες εργασίες τους στον τομέα και ξεκινώντας με ζητήματα που αφορούν την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, την προστασία των δικαιωμάτων προσώπων που ανήκουν σε εθνικές μειονότητες, την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και την προαγωγή της ανοχής και της απαγόρευσης των διακρίσεων.

Συμφωνούν ότι, προς τον σκοπό αυτόν, θα πρέπει να διερευνηθούν διάφορες μορφές συνεργασίας μεταξύ των δύο Οργανισμών, όπως κοινές συνεδριάσεις και δραστηριότητες, με πιο ενεργή συμμετοχή των κρατών μελών και των συμμετεχόντων κρατών, προκειμένου να δημιουργηθούν συνέργειες και να αποφευχθεί η άσκοπη διπλή εκτέλεση εργασιών, αφού ληφθούν όμως πλήρως υπόψη η διαφορετική φύση και τα διαφορετικά μέλη των δύο Οργανισμών, καθώς και να αξιοποιηθούν με τον καλύτερο τρόπο τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα.

Ζητούν καλύτερο συντονισμό εντός των εθνικών διοικήσεων των κρατών μελών και των συμμετεχόντων κρατών προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι παραπάνω αρχές εφαρμόζονται αποτελεσματικά.

Αποφασίζουν να θέσουν την παρούσα Δήλωση υπόψιν των Κοινοβουλευτικών Συνελεύσεων τόσο του Συμβουλίου της Ευρώπης όσο και του ΟΑΣΕ και θα δέχονταν με ικανοποίηση την πρόθεση αυτών να ενισχύσουν τη συνεργασία μεταξύ των δύο Συνελεύσεων.

Παράρτημα 4

Ευρωπαϊκός Χάρτης για τις Περιφερειακές ή Μειονοτικές Γλώσσες
Επιτροπή Εμπειρογνωμόνων

ΑΚΡΟΑΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΦΟΡΟΥΜ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΛΑΝΟΒΙΩΝ
Ευρωπαϊκό Φόρουμ των Ρομά και των Πλανοβίων
Συμβούλιο της Ευρώπης, Στρασβούργο, 14 Νοεμβρίου 2005

MIN-LANG (2005) 19
Παράρτημα II

ΕΓΓΡΑΦΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΡΟΜΑΝΙ ΓΛΩΣΣΑ
Οκτώβριος 2005

Κατά την άποψη του Ευρωπαϊκού Φόρουμ των Ρομά και των Πλανοβίων (ERTF):

- Η ρομανί γλώσσα πρέπει να αναγνωριστεί ως γλώσσα, σύμφωνα με τον Χάρτη για τις Περιφερειακές και Μειονοτικές Γλώσσες, σε κάθε κράτος μέλος. Πρέπει να της δοθεί θέση στο εθνικό αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών και να προβλεφθεί κατάλληλος προϋπολογισμός.

- Είναι πεποίθηση του ERTF ότι θα πρέπει επίσης να αναγνωριστεί καθεστώς ευρωπαϊκής γλώσσας για τη ρομανί.

- Η απουσία διεθνώς αναγνωρισμένης «πρότυπης διαλέκτου» δεν αποτελεί εμπόδιο για την εφαρμογή εκ μέρους των κρατών των δικαιωμάτων που σχετίζονται με τη χρήση και την εκμάθηση της γλώσσας. Οι Ρομά και οι Πλανόβιοι, όπως και άλλοι, έχουν δικαιώματα σχετικά με τη γλώσσα τα οποία μπορούν και θα πρέπει να γίνονται σεβαστά.

- Οι Ρομά και οι Πλανόβιοι πρέπει να έχουν την ευκαιρία να επιλέγουν τη δίγλωσση εκπαίδευση, ούτως ώστε να μπορούν να μαθαίνουν τόσο στην εθνική γλώσσα όσο και στη δική τους γλώσσα. Αυτό πρέπει να είναι επιλογή των γονέων και όχι των συστημάτων σχολικής εκπαίδευσης ή άλλων.

- Η διδασκαλία της ρομανί πρέπει να είναι διαθέσιμη σε διαφορετικές μορφές για μαθητές που ομιλούν τη γλώσσα στο σπίτι και για μαθητές που δεν έχουν προηγούμενες βασικές γνώσεις της γλώσσας.

- Ο σκοπός της διδασκαλίας της ρομανί είναι να δίνεται στους μαθητές η δυνατότητα όχι μόνο να ομιλούν καλά μια διάλεκτο αλλά και να κατανοούν και να αποκτήσουν ορισμένες γνώσεις της ρομανί που ομιλείται από άλλους σε όλη την Ευρώπη. Αν και δεν είναι αναγκαίο να υπάρχει πρότυπη διάλεκτος, η αμοιβαία κατανόηση και ο «γλωσσικός πλουραλισμός» είναι ζωτικής σημασίας.

- Είναι επιθυμητό να επιδιωχθεί η διεθνής δικτύωση για την παραγωγή κειμένων και διδακτικού υλικού στη ρομανί, ακόμη και αν δεχτούμε ότι η δημιουργία υλικού εναπόκειται τελικά στο περιφερειακό, εθνικό ή τοπικό επίπεδο. Υπάρχει κάθε λόγος να αξιοποιηθεί ένα

ευρύτερο φάσμα ταλέντων, εμπειρίας και εμπειρογνωμοσύνης και να επιδιωχθεί η ανάπτυξη γλωσσικών πόρων για τη ρομανί σε διεθνές πλαίσιο.

- Η επιμόρφωση των διδασκόντων δεν θα πρέπει να διεξάγεται μόνο σε εθνικό επίπεδο. Η επιμόρφωση των διδασκόντων που οργανώνεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα είχε μεγάλη αξία.

- Ο γραμματισμός επιτυγχάνεται καλύτερα στη γλωσσική ποικιλία την οποία ο μαθητής – παιδί ή ενήλικας – νιώθει ως δική του γλώσσα. Όμως στη συνέχεια η διδασκαλία της γλώσσας μπορεί και θα πρέπει να ενσωματώνει στρατηγικές για την εξοικείωση των μαθητών με διαφορετικές μορφές της γραπτής ρομανί.

- Μια ηλεκτρονική δεξαμενή διδακτικών πόρων θα επέτρεπε στους διδάσκοντες να έχουν πρόσβαση σε ένα φάσμα υλικού από το οποίο θα μπορούν να επιλέγουν και να προσαρμόζουν ό,τι μπορεί να τους φανεί χρήσιμο. Θα πρέπει να εξασφαλιστούν κονδύλια στο ERTF για την έναρξη έργου που θα αφορά τη δημιουργία μιας τέτοιας ηλεκτρονικής δεξαμενής πόρων σε πολλές διαλέκτους για τους εκπαιδευτικούς.

- Πολλοί από τους παραπάνω στόχους προάγονται ικανοποιητικά από τις τρέχουσες εργασίες της ειδικής (ad-hoc) ομάδας του Συμβουλίου της Ευρώπης για το πλαίσιο αναλυτικού προγράμματος σπουδών για τα ρομανί.

- Οι νέοι θα πρέπει να μπορούν να μελετούν τη ρομανί χωρίς να χάνουν την ευκαιρία να μελετούν και άλλα μαθήματα.

- Όποτε εξετάζεται η συμμόρφωση μιας χώρας με τον Χάρτη, η Γραμματεία του Χάρτη θα πρέπει να διαβουλεύεται με το ERTF για το κατά πόσον υπάρχει πληθυσμός Ρομά ή Πλανοβίων και έχει ανησυχίες.

- Υπάρχει σχέση μεταξύ της προστασίας της ρομανί γλώσσας και της ένταξης των Ρομά στις χώρες όπου διαβιούν. Η προστασία και η προώθηση της ρομανί διδάσκει τόσο στους Ρομά όσο και στους γείτονές τους που δεν ανήκουν σε κοινότητα Ρομά ότι οι Ρομά έχουν θέση στην κοινωνία.

- Το ERTF ζητά από την Επιτροπή Εμπειρογνωμόνων του Χάρτη να εξετάσει το ενδεχόμενο να διορίσει ένα πρόσωπο από κοινότητα Ρομά με ειδικές γνώσεις επί του θέματος ως μόνιμο μέλος της Επιτροπής.